This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

Digitized by Google

Hr. D. [illegible] Ern. Sal. Cyprian in Praef. ad Salm. [illegible] de [illegible] Hist. [illegible] gar [illegible] §9. n°3. Die [illegible] [illegible]! allen [illegible] in [illegible] dadurch [illegible] nicht [illegible] [illegible] am [illegible] und aus [illegible] Büchern [illegible].

Id quod nobis multum ad Charlataneriam modernor. Erditor. conferre videtur.

* *

Rerum exigui pretij jacturam acerbis querelis plangentium Eruditorum insaniam depinxisse mihi videtur Caesar Rao in epistola ad Sebastian. Franc. Ondegonum virum superciliosum, qua Aselli sui obitum ipsi nunciat, ad ejus laudes decertandas ipsum adhortat. v. l'argute et facete Lettere di M. Cesare Rao, in Vicenza 1585. p. 63. b. 9 sq.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

JO. BURCH. MENCKENII
DE
CHARLATANERIA ERUDITORUM
DECLAMATIONES
DUÆ,
CUM
NOTIS VARIORUM.
ACCESSIT
EPISTOLA
SEBASTIANI STADELII
AD
JANUM PHILOMUSUM
DE CIRCUMFORANEA LITERATORUM VANITATE.

EDITIO QUARTA,
CUI ADDITÆ SUNT NOTÆ INTERPRETIS GALLICI ET QUÆDAM ALIÆ.

AMSTELODAMI.

M DCC XXVII.

Polyg. 50. pièce l.
BIBLIOT. ACADEM. LAUSAN
LIBERTÉ ET PATRIE
Digitized by Google

Digitized by Google

Ad

Virum incomparabilem,

CHRYSOSTOMUM MATANASIUM,

Criticorum h. t. Principem.

QUoi dono lepidam novam hanc opellam,
Nugis ψευδοσόφων ineptiiſque
Conditam? Tibi, docte Matanaſi,
Parens optime dulcium leporum,
Cenſor candide, fautor & chorage
Phœbi, qui auſus es elegante vena
Doctum doctius explicare carmen.
Quare habe tibi, quicquid hoc opellæ &
Qualecunque. Quod, o benigne Lector,
Fronte ſuſcipe, ſi me amas, ſerena.

Digitized by Google

NOMINA COMMENTATORUM.

CHAR. i. e.	CHARISTIUS, i. e. *J. G. VValch.*
CRIS.	CRISPINUS. i. e. *J. G. Krauſe.*
KEND.	KENDALIRIUS. i. e. *Idem.*
DROM.	DROMADIUS. i. e. *G. S. VVagner.*
Q. MAR.	QVADUS MARCOMANNVS. i. e. *G. Tilgner.*
THEM.	THEMISTIUS. i. e. *Idem.*
SAL.	SALICETUS. i. e. *C. Schættgen.*
SAM.	SAMOSCIUS. i. e. *J. J. Maſcou.*
SCRIB.	SCRIBANIUS. i. e. *J. D. Schreber.*
SER.	SERENUS. i. e. *J. G. Rabener.*
TRIVULT.	TRIVULTIUS. i. e. *F. VV. Schütze.*
VAND.	VANDOSALVUS al. FANDO-SALVUS. i. e. *Autor.*
M.	MENCKENIUS, *Autor.*
I. HALL.	INTERPRES HALLENS. GERM.
I. GALL.	INTERPRES GALLUS.

Digitized by Google

Lectori Sal.

Cum abhinc biennio & quod excurrit in ſuaviſſimo amicorum conſortio de eruditis ſermo incideret, qui varias artes atque techneas, ad comparandam famam, plauſumque concitandum, comminiſcuntur, Vir quidam paulo amœnioris ingenii, poſtquam Carolum Patinum Charlataneriam *quintam, ſeu potius primam conſtituiſſe Medicinæ partem, narraſſet, multum utique præſtigiarum in univerſa re literaria deprehendi judicabat, dignamque rem eam arbitrabatur, quæ uberiori oratione diduceretur. Itaque cum mihi mox deinde in publica Magiſtrorum pa-*

Digitized by Google

negyri verba facienda eſſent, & eo ipſo tempore de jucundo themate eligendo circumſpicerem, alacri animo ſpartam illam in me ſuſcepi, cumque omnia abſolvi eadem oratione non poſſent, quæ reliqua fuere, in proximam occaſionem rejeci, quam nactus ſum anno ſuperiore. Itaque conflatæ ſunt duæ Oratiunculæ, altera A. 1713 d. 9 Februarii, altera A. 1715 d. 14 Febr. recitata, quas ut protruderem in lucem, partim Virorum, quos veneror, autoritas, partim quorundam importunæ preces perfecere: quodſi enim meo arbitrio agendum fuiſſet, hæc ſane nequaquam erant proditura, quæ ne mihi quidem ipſi ſatisfaciunt, tantum abeſt, ut aliis ſperem ad palatum futura. Quod vero barbaro Charlataneriæ *vocabulo inſcripſi Declamationes meas, exemplo non caret, cum & alii de pædan-*

Digitized by Google

pædantiſmo ſeu pædanteria litera-ria, de galantiſmo item literario & ſimilibus nonnihil fuerint commentati, &, quantum ad ipſum Charlataneriæ *vocabulum, Patinus, ut dixi, praiverit. Latinius utique* Circulatoriam * *dicere poteram, cum vox illa ex Hetruſco* ciarlare, *quod eſt circulare ſeu decipere, deſcendat, unde* Ciarlatano *ſeu* Cerreta-

* *Charlatan* reddi Latine per *Planum* & *Circulatorem*, patet ex libello, cui tit. *Bienſeance de la converſation entre les hommes:* Latine verſus eſt hic liber per Jeſuitas Muſſi-Pontanos, Pariſiis 1628. in 24. ubi cap. 7. Documento 34. in Ed. Gall. ſic legitur: *Eſtans en compagnie, voire meſme de ceux de ta condition, ne fais du CHARLATAN, mais parle avec meſure. &c.* Latine ita: *In communi etiam tuorum æqualium congreſſione ne blatera ut planus & circulator, ſed loquere modeſte &c.* Jam quid per *planum* boni autores intelligant, apparet ex Horatii L. 7. Ep. 17. v. 57. ſeq. it. Petronio c. 99. p. 418. *Unde Plani, unde levatores* &c. ubi not. Erhardini vid. Athenæus L. 14. c. 1. f. m. 616. A. Gellius L. 16. c. 7. p. 395. Barclajus Euphorm. p. 205. Ed. Hakiana: *Quippe nos planos & intentos in rapinam arbitrabantur;* pag. 141. *quod in me, quisquis ille planus cogitaſſet;* pag. 116. *tanquam invaſores nocturni, quod majorem vim fœde planorum imaginem ſumunt.* DROM.

retano, *circulator*, & *Gallicum* Charlatan, *quod veteres* Ciarlatan *ſcripſere.* ** *Ceterum nemo me exiſtimaverit optimas ſcientias, in quibus ridiculum quidpiam annotavi, contemnere, nam & criſin ſanam probo, hiſtorias profiteor, poeſin à pueris amavi, ſuſpicio Mathematicos acutos, peritos Medicos, JCtos prudentes, Theologos pietate & doctrina conſpicuos, ac reliquos omnes, qui in ornandis bonarum artium ſtudiis operam haud inutilem collocant. Id tantum propoſitum mihi fuit, ut docerem, quo fuco, quibus præſtigiis nonnulli ad alliciendos incautos utantur, & quantum ubique ſit in diſciplinis*

** Ita exiſtimat Menagius *Origini della lingua Ital.* p. 170, quamvis idem non diſſimulet pag. 164. *Cerretano* ab oppido Umbriæ Cæreto nonnullis derivari, quod *Cæretani totum orbem vano quodam ac turpi ſuperſtitionum genere ludificantes, continuo peregrinentur, familia domi relicta.* M.

Digitized by Google

*nis inane. Qua in re ut antea Eraſmum quoque, Agrippam, Naudæum, Lilienthalium, * aliosque laboraſſe conſtat, ita me illorum nonnunquam veſtigia legiſſe, neutiquam diffiteor: addidi tamen non pauca, & addi longe plura poterant, niſi ad temporis, quod oratiunculis his deſtinatum erat, menſuram redigenda omnia fuiſſent. Adjeci ultimo loco bina Programmata, his ipſis Declamationibus publice præmiſſa, tum quod a re noſtra non eſſent prorſus aliena, tum ne Typographo adverſarer, qui paullum augeri libelli molem cupiebat, cujus arbitrio cetera quoque*

* Eraſmus ſcil. in *encomio Moriæ*, Agrippa in libris *de vanitate ſcientiarum*, Naudæus in opuſculo, quod inſcripſit *Inſtruction à la France ſur la verité de l'hiſtoire des Freres de la Roze-croix*, & Mich. Lilienthalius in opuſculo de *Machiavelliſmo literario*. M.

Digitized by Google

que, quæ ad ornatum ſpectare viſa ſunt, fuere relinquenda. His itaque, benevole Lector, utere, fruere; vale.

Phœdrus Lib. III Fabul. Æſop.

SUſpicione ſi quis errabit ſua,
Et rapiat ad ſe, quod eſt commune omnium,
Stulte nudabit animi conſcientiam:
Huic excuſatum me velim nihilominus:
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verum ipſam vitam & mores hominum oſtendere.

Digitized by Google

DECLAMATIO I.

Magnifice Academiæ RECTOR,
Reverendisſimi Capituli Martisburgenſis Legate ſplendidiſſime,
Spectatisſime Domine Procancellarie,
Auditores ceteri, Viri graviſſimi, Juvenes optimi.

VEtuſtiſſima inter Græcos Romanosque ac gentes alias conſuetudo fuit, Auditores, ut omnium oculis repræſentarentur in theatro, quæcunque ſive ſuperiorum temporum memoria ſive præſens ætas & communis hominum vivendi ratio, læta aut triſtia, ſuppeditaret. Quæ cum initio ideo inſtituta eſſent, ut, quemadmodum ſermone & ſcriptis, ita & geſtu ipſo velut in viva quadam rerum humanarum tabula ad virtutem amplectendam invitarentur mortales, ſucceſſu temporis, cum lu-

Digitized by Google

cri ingens cupiditas acceſſiſſet, ita degenerarunt, ut non æque nunc mores populi ſpectent mimi & fabularum actores, verum id curent tantummodo, qua ratione riſus & cachinnos ſtrepitusque ac plauſus e ſpectatoribus elicere, aut ſi triſtior fuerit materia, molliores animi affectus ciere oculisque lacrymas excutere valeant. Cumque adeo e plauſu populi de virtute ac pulcritudine dramatis judicium vulgo fieri conſueverit, ita ut unius ſæpe vel paucorum ſpectatorum plauſus univerſa multitudo inſano pruritu ſequeretur, quidam eo proceſſerunt, ut ære conduxerint, qui frequenter applauderent actoribus in ſcena, aliisque exemplo ſuo præirent. Uti enim optima quandoque dramata infeliciſſimam experta ſortem, ac quovis ſubſannationum genere exagitata ſunt & exploſa, ita non raro vidimus, vel inſulſiſſimas fabulas ſuos habuiſſe admiratores plauſoresque, ut exclamandum utique fuerit cum Horatio:

Inſanos oculos & gaudia vana!

Ecquis ineptior vel indoctior fuit Joanne de la Serre Gallo? at ille quoties de Thoma

Rymer of Tragedy p. 8. ſeq.

1 *De la Serre, Gallo*] Fallitur Autor, ex ſequenti enim

Digitized by Google

ma Moro tragœdiam repræſentaret, præſente Richelio Cardinale, lacrymæ huic heroi ex oculis cecidere, quaſi puero. Idem vero Richelius, quanti Vir ingenii, quam acutus & perſpicax! in Petri Cornelii, ingenioſiſſimi Poetæ, tragœdia, *le Cid* dicta, quæ alios omnes ita faſcinabat, ut publico judicio cunctis veterum & recentiorum tragœdiis longiſſime anteponeretur, nihil ſe videre fatebatur, quod magnopere placeret, autorque erat Academiæ

adnotatione patebit, eum de Johanne Puget de la Serre mentionem injicere voluiſſe. I. GALL. Reſp. teſtis adductus *Rymer*, qui eum *de Serres* & non *de la Serre* nominat. *Aut.*

De Thoma Moro] Ita inſcribitur Tragœdia quædam a Joanne de la Serre conſcripta. Thomas Morus illuſtris admodum Sec. XVI. vir, Angliæ Cancellarius, capite truncabatur, quod tempori cedere & in divortium ab Henrico VIII Angliæ Rege factum conſentire nollet, vid. Stapleton. in Vit. Mori. I. GALL.

Le Cid *dicta*] Sorellus in Bibliotheca Gallica p. 206 ſeq veram cauſam prodit, ob quam Richelio drama iſtud, *le Cid* dictum, minus placuerit; alterum vero, quod inſcribitur *l'Amour tyrannique*, ejusdem vatis, magis arriſerit. SCRIB.

Adnotationis hujus Autor fallitur. Tragœdia enim *L'amour tyrannique* dicta *Scuderium* autorem agnoſcit. De cetero notiſſimum eſt, hunc omnium primum contra Drama *Cid* dictum calamum ſtrinxiſſe, epicriſi ſua ſub *obſervationum* nomine edita, qua 1 ſibi ipſi ſatisfacere, 2 Cardinali *Richelio* placere conabatur. I. GALL.

Digitized by Google

Peliſſon Hiſt. de l'Acad. Franc.

demiæ Francicæ, ut tragœdiam acri cenſuræ ſubjiceret: quanquam pulcre cauſam ſuam

Cenſuræ ſubjiceret] Ferunt, Cardinalem *Richelium* indignatum eſſe, quod Tragœdia *le Cid* dicta omnibus, quæ eo tempore prodierant, immo ſuis etiam dramatibus, quæ fictitiis ſub nominibus in ſcenam produci curaverat, anteponeretur, eaque propter omnem moviſſe lapidem, ut illa quoque Cornelii fabula plauſu, quem adepta erat, deſtitueretur. Quare ex omnibus Clientibus ſuis, quorum cum in aula tum in urbe ſatis magnus erat numerus, agmen ingens formabat iis adverſum, qui drama *le Cid* calculo ſuo probabant. Academiam quoque auctoritate ſua movebat, ut rigidiori diſquiſitioni drama memoratum ſubjiceret, juſtamque ejus epicriſin conderet, nihil obſtantibus rationibus, quas, ne hanc in ſe ſuſciperent operam, allegabant detrectantes id negotium Academici. Parebat tandem Academia, & per quinque menſium ſpatium cenſuræ conficiendæ adeo intenta erat, quaſi de ſalute reipublicæ ageretur; Cardinale interim, quem difficillima tum negotia, Galliam omnemque Europam concernentia, premebant, tanto temporis ſpatio ſententiam neutiquam mutante, nec a propoſito ſuo vel minimum recedente. Hinc *Boileau Sat. IX. v. 231. ſeq.*

En vain contre le Cid un Miniſtre ſe ligue,
Tout Paris a pour Chimene les yeux de Rodrigue.
L'Academie en corps a beau le cenſurer;
Le Public revolté s'obſtine à l'admirer.

Accedit, quod non civitas tantum, verum aula quoque Chimenam illam in Dramate repræſentatam tanti faceret, quanti Rodericus amator ejus eandem in ipſo dramate fecerat. Ortum exinde traxit proverbium: *Beau comme le Cid.* Nonnemo (*S. Evremont,* ni fallor,) dixit: pulcherrimum omnium dramatum modernorum *le Cid* eſſe, ſed & cenſuram ſive epicriſin omnium doctiſſimam non niſi eam eſſe, quæ in idem Drama conſcripta eſt. I. GALL.

Digitized by Google

ſuam egit Cornelius, ſuperſedere ſe poſſe ratus apologia pro eo dramate conſcribenda, quod, ſi vel viceſies repræſentetur, vidiſſe neminem pœniteret. Etenim mira res eſt plauſus, &, ut in dramate perſiſtamus, difficulter admodum cognoſcitur, utrum plus valeat ad conciliandum plauſum ſpectati cujusdam viri, atque adeo ipſius Principis, autoritas, an inconditæ plebis judicium & favor. Memini-

Plebis judicium & favor.] Nimirum ſolus

Munera nunc edit Vulgus, qui pollice verſo
Quemlibet occidit populariter. Juv. Sat. III.

Neque tamen id nudius tertius demum obtinuiſſe, luculentus pariter & expertus teſtis eſt, præter Græcos, Oratori noſtro laudatos, ipſe Terentius. Huic enim etſi, Afranio judice,

non ſimilem dices quempiam;

Hecyra tamen ejusdem, quæ Scipionibus quidem (at quantis arbitris!) ita ſe probaverat, ut Valgius eam non minus ac reliquas quinque ipſi Africano Victori tribuere ſategerit, bis nihiloſecius populo diſplicuit, & vix tertiis tandem Megalenſibus admiſſa eſt. THEM.

Facillimum hic eſſet, varia ex recentioribus exempla adjicere. Pauci ſane dantur Poetæ dramatici, quibus hoc non uſu venerit. *Molerius* ipſe non ſtatim ſuis dramatibus populi gratiam ſibi conciliavit, uti vitæ ejus ſcriptor teſtatur. Quænam, quæſo, hujus rei ratio fuit? Opera eruditorum Theatralia a reliquis multum differunt in eo, quod plauſum quandoque obtinent, antea contempta, cum contra alia quævis eruditorum opera, ſemel ſpreta, continuo evileſcant. Nullus fere provocationi locus eſt a judicio

Digitized by Google

Saturn. L. II. C. 7. miniſtis, Auditores, quod Macrobius refert de ſummo Principe Julio Cæſare, eum, etſi maxime faveret Laberio, cum Publio Syro in ſcena contendenti, quem nimirum quingentis millibus invitaverat Romam, non potuiſſe tamen prohibere, quo minus populus favorem in Publium verteret, eoque his Laberium verbis fuiſſe allocutum:

Favente tibi me victus es, Laberi, a Syro.

Nec ignoravit lepidiſſimus Gallorum Molerius, quantum etiam vulgo placuiſſe La Vie de Moliere p. 68. juvet, quippe qui Comœdias ſuas, antequam

illo, quod ab orbe erudito ſemel latum eſt. Loquor hic de ſententia tantum damnatoria; non enim neſcio, multos ſæpe libros, primo quidem cum applauſu exceptos; tempore autem exiguum eorundem pretium detegente, ad inſtitores relegatos eſſe. Qua de re Boileau Sat. IX. v. 33. ſeq.

- Combien d' Ecrivains d'abord ſi bien reçus
Sont de ce ſol Eſpoir honteuſement deçus!
Combien pour quelques mois, ont vu fleuris leur Livre,
Dont les vers en paquet ſe vendent à la livre. I. GALL.

Erat tempus, quo unus placebat Cicero, nec eruditus habebatur, qui eum non ad ſuperſtitionem usque exprimeret ſuis ſcriptis. Sed jam plus ſatis deferbuit impetus iſte. VAND.

Vulgo placuiſſe] Nec populi plauſus tamen ſecurus ſemper de pretio operis ſcenici ſponſor eſt. Dudum obſervatum eſt, vulgus ſæpius peſſima quævis in iisdem probaſſe, præferendo ut plurimum ea, quæ fidem excedunt, mediocribus; copiam rerum paucitati & dele-

Digitized by Google

quam producerentur in theatrum, pediſſequæ prælegebat, & quæ minus illi arriderent, diligenter emendabat. Quanquam multum & valuit aliquando ipſius Regis Ludovici XIV judicium: nam cum idem Molerius anno ſuperioris ſæculi *Ib. pag. 166. ſeq.*

ctui; ludicra tandem ſeriis & ſolidioribus. *Vid. Baillet Jug. des Savans.* T. 1. p. 76. ſeq. Quamobrem non male Horat. ne judicia plebis moraremur, vetuit Sat. IX. L. I:

- *Neque te ut miretur turba, labores.*

Idem ſentit *de la Motte* in reſponſione ad undecimam Boilavii animadverſionem ad Longinum factam. Conferantur imprimis ea, quæ dicta ſunt ab eo in quatuor verſiculos illos Poetæ cel. *Corneille:*

Pleurez, Pleurez, mes yeux, & fondez vous en eau. &c. qui tamen diu admirationi fuerant omnibus. Interim tamen negari nequit, dari quædam ſcripta prorſus a judicio plebis & feminarum præſertim pendentia. Malebranchius egregias hujus rei rationes ſuppeditavit. *Vid. Recherch. de la Ver. T. I L. II p. II Ch. 1.* GALL.

Prælegebat] Minus accurate locutus eſſe videtur Orator noſter. Non omnia dramata ſuæ ancillæ prælegebat Molerius, immo ne integra quidem, ſi Grimareto fides habenda eſt, in margine citato. *On ſait même,* inquit in vita Moleriana p. 68, *que lorsqu' il vouloit, que quelque ſcene prit le Peuple des Spectateurs comme les autres, il la liſoit à ſa Servante, pour voir ſi elle en ſeroit touchée.* Non igitur niſi ſcenas quasdam prælegebat ſervæ, immo ejusmodi tantum ſcenas, quas populi genio accommodatas eſſe volebat. *C'eſt ainſi que Mr. de Malherbe & Mr. de l' Etoile avoient coutume de lire à leurs Servantes les Ouvrages qu'ils avoient compoſez, avant que de les mettre au jour . . . pour connoitre s'ils etoient remplis d'une certaine beauté qui ſe fait ſentir aux perſonnes les plus groſſieres* &c. I. GALL.

Digitized by Google

culi ſeptuageſimo drama, quod *Civem Nobilem* vocat, prima vice exhibuiſſet in theatro, Rege tacente, plerique alii frigidius judicabant, at, ſimul atque Rex iterum repræſentatum præſtantiſſimum pronuntiaſſet, nemo erat, qui velut ad nutum ipſius continuo non applauſerit ambabus manibus. Ita & e diverſa parte unius quandoque importunus jocus optimis dramatibus nocuit: quod de Coriolano, Tragœdia exquiſitiſſima ab Abbate Gallo Abeille paucis abhinc annis compoſita, conſtat. Nam cum is, qui perſonam induerat Coriolani, in hanc ſententiam ſororem eſſet allocutus: * *num meminiſti, Soror, Regis, Parentis quondam noſtri?* e turba ſpectantium neſcio quis feſtivus homo exclamabat: ** *per meam fidem, ſi non meminerit, nec ego ſatis memini*; ex quo tanta ſubito inter ſpectatores orta obmurmuratio, ut nunquam poſthac in ſcenam prodiret miſer Coriolanus, quin deriſiones omnium ac ſibilos in ſe provocaret. Longus hic exſpatiandi

Le Bourgeois Gentil-homme.

Piec. Fugit. d'Hiſt. & de Litt. A. 1704. P. III. p. 544.

* *Vous ſouvient il*, (quidam legunt, *S'il m'en ſouvient*) *ma Soeur, du feu Roy noſtre Pere?*

** *Ma foy, s'il n'en ſouvient, il ne m'en ſouvient guere.*

Provocaret.] Aſſeveravit mihi non nemo, fabulam

di campus foret, ſi per omnia veterum & noſtri ævi theatra vagari liberet. Ipſe Æſchylus, Vir magni ingenii, cum Tragœdias populo dederit nonaginta, vix vicies octies, vel, ut alii ajunt, decies ter viciſſe memoratur, ceſſitque is tandem Sophocli, quamvis longe ætate juniori, & indignabundus ad poſteritatis judicium provocans, relictis Athenis in Siciliam emigravit inglorius. Pindarus, quem ne imitari quidem quiſquam poterat, teſte

Pope-Blounde Cenſ. Erud. p. 5.

Athen. L. VIII. p. 374.

Plut. in Cim. p. 483.

hanc ab otioſo quodam excogitatam eſſe. I. GALL.

Sophocli] Certum eſt, non niſi ex novitatis amore prælatum eſſe Sophoclem Æſchylo; verum conſtat etiam, meruiſſe eum ſucceſſu temporis hanc palmam mature ſatis ſibi tributam. Conſcripſit nimirum plurima inſignis prorſus elegantiæ dramata, multumque auxit Tragœdiarum decus, præterea quoque ordine accurato judicioque omnes deceſſores ſuos multum ſuperavit. Huc apprime faciunt ſequentes verſiculi:

Sophocle enfin donnant l'eſſort à ſon genie,
Accrût encor la pompe, augmenta l'harmonie,
Intereſſa le Choeur dans toute l'action,
Des vers trop raboteux polit l'expreſſion,
Lui donna chez les Grecs cette hauteur divine,
Ou jamais n'atteignit la foibleſſe latine.

Boil. l'art poet. Chant III.

Hac ratione ſatis vindicavit vulgi judicia Sophocles, poſteritas autem eluſit ſpem ab Æſchylo conceptam, qua ſe aliquando prælatum iri arbitratus fuerat. Interim eadem prorſus fata experta ſunt utriusque Autoris Tragœdiæ; ſiquidem pleræque periere. *Vid. le Fevre les Vies des Poetes Grecs.* I. GALL.

Digitized by Google

Ælian. var. Hiſt. l. 13 c. 25.

ſte Horatio; cum auditores Thebanos nactus eſſet indoctos, quinquies carmine ſe ſuperatum vidit a Corinna, quam *porcam* vocabat, ad proverbium *ſus Minervam* alludens. Et ſæpius conqueſtus eſt, noſtra etiam ætate terſiſſimus inter Anglos Poeta, Joannes Drydenius, ea ipſa dramata, quæ Viris in hac arte exercitatiſſimis prælecta placuiſſent, poſtquam in ſcenam ducta fuiſſent, plauſores admodum paucos vel nullos inveniſſe. Nec deeſ-

Opp. P. I. p. 515. P. II. p. 329.

Corinna] Egregie tamen docta fuit elegantiſſimosque verſus compoſuit Femina hæc. Ceterum *Fontenellius*; noſtri ſæculi Pindarus, multo humanior eſt veteri illo. Nec ipſi quidem Corinna ſua defuit, a qua vinceretur. Tantum autem abfuit ab illorum Poetarum moribus, qui laudibus ſatiari nequeunt, virginemque vel maxime amabilem invidis oculis adſpiciunt, quam primum eandem calamo inclareſcere viderint; ut potius gloriæ ſibi duxerit *Deshoulieriæ* nobili feminæ prærogativam concedere, nec de victoria cum eadem contendere voluerit. Immo conſtat, eum data opera quædam ex ſuis neglectiora paullo relicturum fuiſſe, ſi quid forte æmulæ huic ſuæ ad elegantiam carminis defuiſſet, nimirum ut teneri huic Muſæ tam glorioſæ victoriæ voluptatem relinqueret. Vid. *Hiſt. des Ouvr. des Sav. Sept. 1681 Art.* XIV *p. 132. 133.* I. GALL.

Paucos vel nullos inveniſſe:] Neque vero hæc Comico ſaltem in ſpectaculis accidere ſolent; quin plurimi homines in amplo hoc mundi Theatro mox hilarem induunt ludicramve perſonam, mox triſtiore larva tecti incedunt. Vulgus utique judicandi libertatem ſibi vindicat: hic vero quum maximam hominum partem conſtituat, & ingenio tamen atque judicio, ad probe

Digitized by Google

deeſſent aliorum exempla, qui cum leges theatri haberent perſpectiſſimas, plauſum tamen extorquere ſpectatoribus nequaquam potuerunt. Quod cum animadverterent rudiores quidam dramatum auctores, nihil prius aut antiquius habuerunt, quam ut riſum ſollicitarent, adeo ut Caſtelvetrus ſuo tempore ipſam Salvatoris noſtri ſanctiſſimam paſſionem tam abſurde atque indecenter teſtetur Romæ repræ- Rymer of Trag. p. 53.

cenſendum neceſſario, deſtituatur, cauſa per ſe manifeſta eſt, quare illa, quæ ſolidum crepant & eruditiſſimorum quorumvis aſſenſum merentur, paucioribus placere conſueverint. Quicunque ſtentorea voce gaudet, aut lingua maxime volubili inſtructus eſt, primas tenet inter Theologos; qui clamando reliquos ſuperare & promptiſſime fabulari novit, JCtorum Anteſignanus, Philoſophorum præſtantiſſimus ſalutatur: & ille tandem Medicorum eſt experientiſſimus, qui circumforaneas agyrtarum grandiloquentias optime imitari didicit. Libri eruditiores negliguntur; quippe qui ſtupidæ aut ſemi-doctæ plebis captum tranſcendunt. Lexica quærimus, Diaria, ſcripta in Ana deſinentia, & neſcio quæ lepida commenta alia; Curioſum ſcilicet eſt ſeculum noſtrum & novitatis avidum; ſed genio ſimul indulgens, quodque breviori via erudiri cupit. Rident interim prudentiores, dum certi ſunt, eodem ſucceſſu ex his tricis doctrinam peti, quo in morionum faſciculis remedia ſanitatis quærimus. I. HALL.

Sanctiſſimam paſſionem &c.] Simili plane impio auſu, quo eandem S. Paſſionem verſibus ludicris, (Galli *Burlesque* vocant) petulantiſſime deſcripſit homo ingenioſe nequam; ut Autor eſt perſonatus Naudæi Maſcurat in Apologia pro Mazarino Cardin. p. 172. THEM.

repræſentatam, ut, qui ſpectarent, in liberrimos cachinnos effunderentur. Quem Italorum morem imitati videntur Ger-

Italorum] Non adeo recens eſt hic ſcurrilium in orbe erudito amor, quicquid in contrarium objecerit vir quidam non mediocriter litteratus, hoc argumento innixus, quod non exſtent hujus farinæ opuſcula, niſi a paucis retro ſæculis. Aſt ſi, quid ſentiam, libere profiteri liceat, parum firmo argumento uti videtur. Nonne æque probabile eſt, periiſſe ſcripta iſta, quam nunquam compoſita eſſe? Tantus profecto præſtantium librorum numerus interiit, ut prorſus mirum non ſit, peſſimos quosque ſævitiæ temporum ferendæ pares non fuiſſe. Fortaſſe poſt quadringentorum aut quingentorum annorum decurſum dubitabunt aliqui, num noſtro ſæculo cognitum fuerit ridiculum hoc ſtili genus, quod *burlesque* vocari ſolet. Immo, licet vatem agere nolim, prædicere tamen facile auſim, ætatem non latura eſſe vilia ejusmodi ſcripta, qualia ſunt *Ovide en belle humeur; Virgile travêtù en vers burlesques* cet. Conſervabit fortaſſe *Scarronii* cujusdam nomen hiſtoria, ob deformem corporis ſui ſtaturam, ingensque nomen, quod vidua ejus conſecuta eſt. Quod autem ineptiis ejus parcitura ſit temporis violentia, quodve nepotes noſtri benigne excepturi ſint tria iſta notiſſima ſcripta comica, quibus *Balzacius* favorem poſterorum expetere viſus eſt; id ſane ut credam, adduci prorſus non poſſum. *Vid. Entret. de Balzac p. 372.* Inſcribuntur autem ſcripta hæc: *Les Avantures de la Souris; La Requête de Scarron au Cardinal, & la Requête des dictionaires à l'academie, par Menage.* Nec negari tamen poteſt, eadem facile præſtantiſſima eſſe eorum, quæ in hoc genere exſtant. Ariſtoteles hoc ſcripturæ genus inter flores retulit Rhetoricos, *cap. V. Rhet.* Cicero autem in arte Oratoria inſignem ejusmodi ſententiarum copiam ſuppeditavit, quæ pro argutiis cum venditarentur,

Digitized by Google

Germani noſtri, qui nullas ſe conſequi laudes poſſe credunt, niſi ſcurrilia frequenter immiſceant, quæ infimæ plebi ac fæci hominum riſum clamoreſque excutiant, eoque moriones & geſticulatores immittunt in ſcenam, qui quicquid inficetum

nihil tamen minus re vera quam argute dicta erant. Tenerrimus, quo poſteros noſtros amore proſequor, affectus, ſpeſque certiſſima, fore ut vel noſtro exemplo prudentiores facti, vitia ſæculi noſtri corrigant, in ſententia mea me confirmant. Quis vero neget, inter veteres quoque exſtitiſſe, qui ingenii portentis, acuminibus, vocabulorum luſibus, ſimilibuſque ingeniorum maleſanorum monſtris delectati fuerint, quibuſque ſcurrile ſcribendi genus (*Burlesque*) cognitum fuerit. *Longinus* profecto & *Quinctilianus* non vanam in eliminando hoc quiſquiliarum ſtudio operam poſuerunt (unde ſaltim patet, infecta fuiſſe hac peſte eorum tempora) quæ ſubinde rurſum rediit, magnaſque in erudito orbe ſtrages edidit. Sed forſitan olim penitus ceſſatura eſt lues hæc contagioſa. Fatendum interim, nunquam tanto plauſu apud antiquos exceptum fuiſſe hiſtrionicum ſcribendi genus, quanto noſtris id temporibus excipi videmus. Perſuaſus etiam ſum, nullum integrum opus eo ſtilo conſcriptum olim eſſe a quoquam, quum ſatis haberent ſcriptores illi, interſperſiſſe ſubinde libris ſuis falſas argutias, æquivoca, acumina verborumque luſus; & quod maxime notari velim, nunquam eos exiſtimo religionis ſuæ myſteria ſtilo ridiculo involviſſe, quod noſtro ſæculo factum eſſe conſtat. De ſolo hic Theatro loquor: novi enim Lucianum alioſque neutiquam peperciſſe ſuæ ætatis religionibus. L. GALL.

Digitized by Google

cetum ſpurcumque ac fœdum in buccam venerit, impudentiſſime effutiunt. Ita vero allici ſpectatorum numerum, quæſtumque augeri ac nomen comparari poſſe arbitrantur, non ignari, quantum ſit hominum dementiorum, qui cum decipi cupiant, digniſſimi ſunt qui decipiantur. Sed quid moror hæc theatra, quæ ad fallendos paucos, eosque inficetos & ineptos, excitata ſunt: ipſe orbis univerſus theatrum eſt, in quo hiſtrionum quodammodo partes ſibi ſumunt, qui famam gloriamque & communem mortalium plauſum ſumma animi ſollicitudine ſectantur. De Carolo Patino memorant, quod, cum Baſileæ apud Doctorem Medicum divertens ex ejus forte filio, Medicinæ Candidato, quæſiviſſet, quot partes tradantur Medicinæ, isque e communi ſententia quatuor, *Phyſiologicam*, *Pathologicam*, *Semeioticam* & *Therapevticam* enumeraſſet, addiderit ipſe quintam, quam omnium primam vocabat, *Charlataneriam* nempe, quam ſi quis ſatis non perdidiciſſet, eum Medici nomine prorſus judicabat indignum. Nec inepte Patinus

cen-

Digitized by Google

cenſuit; nam ut agyrtas taceam & circulatores, qui in pulpitis & theatris per fora & compita viasque publicas miſeræ plebi imponunt, nugasque ac nubem pro Junone vendunt, quotusquisque eſt hodie Medicorum, qui non κρατιστοχειρουργήματα ſua ubique jactet, vividos nimirum latices, olea incombuſta, hieras hermeticas, panaceiam, mumiam magneticam, aurum potabile, pulveres vipereos gemmatos, beſoardicos, theriacales eſſentias, tincturas, & id genus remedia alia ſexcenta, quæ novis nominibus, Arabicis dicam an Abracadabracis, involvunt. Enim vero non in Medicis tan-

Jactet] Vocabulo Græco utitur Orator noſter ex tribus aliis compoſito, quod *excellentisſimas manuum operationes* ſignificat. Elegantem in linguis Græca & Latina [illegible]um edunt voces ejusmodi, ex pluribus aliis compactæ, ſi debito in loco adhibeantur. Gallica quoque lingua quondam id genus vocabula admittebat, hodie vero res aliter ſe habet. Conf. ea quæ *Coſtæus* de [illegible] *chryſochryſide* ex Comœdia captivorum Plautus dixit, cujus interpretationem Gallicam ille dedit elegantiſſimam, I. GALL.

Abracadabracis.] Notiſſimum eſt, ſuperſtitioſos huic voci virtutem magicam tribuiſſe, ad pellendos [illegible]ntem, ſi ſequenti ratione ſchedulæ inſcripta amuleti ad inſtar collo appenſa fuerit:

[illegible]

tantum quæſiveris Charlataneriam, quin potius ubique ſe prodit inter eruditos, qui ſe Diis proximos eſſe arbitrantur, ſi plauſum, quem non minus quam vitalem auram ſtudioſe captant, fuerint conſecuti. Qua de re cum pauca verba ad vos face-

a b r a c a d a b r a
a b r a c a d a b r
a b r a c a d a b
a b r a c a d a
a b r a c a d
a b r a c a
a b r a c
a b r a
a b r
a b
a

I. GALL.

Charlataneriam] Cum fines Charlataneriæ non videantur ſatis definiti, non abs re erit, ſi hic diſcrimen Charlataneriæ, Pædantiſmi, Galantiſmi, Machiavelliſmi litterarii adjiciatur. Charlataneria cum Pædantiſmo & Machiavelliſmo conjuncta eſt, ita ut omnis Charlataneria ſapiat ſpeciem Pædantiſmi, & Machiavelliſmi, licet non omnis Pædantiſmus & Machiavelliſmus ſpeciem Charlataneriæ. Charlataneriæ proprium eſt: Mundus vult decipi; in cujus ſtudio *judicium* magis corruptum eſt, quam *voluntas*. Pædantiſmus autem, qui vetuſtati addictus eſt, & in rebus nullius uſus verſatur, prodit eoſdem cum intellectus, tum voluntatis morbos. vid. Ferrarii Orig. linguæ Italic. p. 226. Clericum Parrhas. Tom. I. pag. 250. Huberum Or. de pædantiſmo. CHAR.

Conſecuti] Ita Horatius de ſe ipſo ſatis glorioſe cecinit:

Me doctarum hedera præmia frontium
Dîs miſcent ſuperis - - -

Digitized by Google

facere conſtituerim, Auditores, oro vos quæſoque, ut animis benevolentiſſimis linguisque faveatis.

Quemadmodum circulatores ſua plerumque privilegia & diplomata jactare ſolent, titulosque adſciſcunt miros & portentoſos, ita in Orbe erudito univerſo non pauci deprehenduntur, qui novis honorum titulis decus præcipuum ac famam quærunt. Nota ſunt in Hiſpania Archi-Coſmographorum, Archi-Hiſtoriographorum, Archi-Mathematicorum nomina, quibus ſi qui fuerint a Rege decorati, ii demum in ſtudiis illis, in Hiſtoria, Matheſi aliisque, principatum gerere exiſtimantur. Quis Italorum neſcit Academias, quæ raris ac ridendis nominibus celebrari ſe geſtiunt, quales ſunt Argonautæ, Seraphici, elevati, inflammati, Olympici, Parthenici, Inthronati, [illegible]m & obſcuri, immaturi, infœcundi, obſtinati, offuſcati, otioſi, ſomnolenti, inſtabiles, phantaſtici. Quin ipſa etiam no-

[illegible]
[illegible] paullo poſt:

Quodſi me lyricis vatibus inſeras,
Sublimi feriam ſidera vertice.

Lib. I Od. I. I. GALL.

[illegible] *inſtabiles, phantaſtici* &c.] De his ac ſimilibus per-

Digitized by Google

nomina ex Italis aliqui mutare conſueverunt,

lepidis Italorum Societatibus confer Morhoſium L. 1. c. 14. Polyh. Struvium Introd. C. X. & in Supplem. p. 153. Reimannum P. 1. Hiſt. Lit. L. 1. p. 107. ſeq. Eadem ſcilicet ſunt horum Collegiorum in rem Literariam merita, quæ fuerunt olim ſociorum Cæſianorum, Carpophororum, Phonaſcorum, Diſquirentium etiam, Scrutantium, Pythagoræorum & reliquorum, de quibus omnibus vere dicas illud Fabulatoris:

Mons parturibat - -
Eratque in terris maxima exſpectatio.
At ille murem peperit. Hoc dictum eſt Tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Phædrus L. IV 22. Optarem interim, ut licuiſſet Chriſt. Junckero Commentarium abſolvere, quem nos de ſocietatibus his Literariis exſpectare juſſit. I. Hall.

Paucæ dantur in Italia Civitates, in qua non ſocietas quædam ridiculo prorſus, immo parum honorifico nomine inſignis, inveniatur. In Germania quoque hujus generis aliqua exſtat; in Angſia autem nihil ſimile novi. Suppono enim, academias non eſſe illas ſocietates, quas Spectator *Coteries* vocat. *Tom. I. p. 52. p. 86. 152. 194. 371. cet.* Nec in Gallia quicquam horum mihi innotuit, ubi Academia quæ *la Françoiſe* audit, adeo modeſta fuit, ut conſtanter rejecerit tributa ſibi nomina *Academie des beaux eſprits*, *Academie d' Eloquence*, *Academie eminente:* Quare hiſtoricus ejus obſervat: *qu'au choix du Nom qu'elle a pris, Nom qui n'a rien de ſuperbe ni d'etrange, elle a temoignée peutêtre moins de galanterie; mais peutêtre auſſi plus de jugement & plus de ſolidité que les Academies de delà des Monts, qui ſe ſont piquées d'en prendre ou de miſterieux ou de bizarres, tels qu'on les prendroit en un Carouſel ou en une Maſquerade, comme ſi ces exercices de l' Eſprit etoient plûtôt des debauches & des Jeux que des Occupations ſerieuſes.* vid. *Hiſt. de l' Acad. Fr. T. II.* Ut autem oſtendam, quam ridicula fuerint nomina hæc, duo exem-

Digitized by Google

runt, tempore imprimis Pauli II Pontificis, quo Majoragius aliique, exemplo Pomponii Læti, abjectis nominibus, quæ nova Naudé Maſcurat p. 79. 83. ſeq.

pla ſuffecerint. Primum nobis *Academia degli Intronati* Sienæ inſtituta ſuppeditabit. *Intronati* idem ſonat ac ſtupidum vel hebetis ingenii eſſe, & in origine ſua ſpectatum hominem indicat, qui fulmine tactus eſt mentisque uſum amiſit. Secundum autem *Academia della Cruſca* ſuggerit Florentiæ orta, quæ Dictionario Linguæ Italicæ edito inclaruit, & exemplum eo ipſo Academiæ Gallicæ præivit in Vocabulario ſuo magno adornando. *Vid. Monconys premier Voyage d' Italie, Naudé dialogue de Maſcurat, Peliſſon Hiſtoire de l' Academie Franc.* *Cruſca* ſermone Italico *furfur* denotat, ſive omne illud quod ex farina probe cribrata reſiduum eſt. Num, quæſo, cura Academiæ hujus indefeſſa, qua linguæ ſuæ puritatem reſtituebant, convenientiori vocabulo exprimi potuiſſet? I. GALL.

Nomina mutare conſueverunt] Plerique, ut eruditum neſcio quid ſonarent & eruditionis eorum, qui ea gerebant, opinionem quandam in animis legentium excitarent. Fuerunt, quibus non niſi Græca nomina ad palatum eſſent; inter quos mihi ſemper ridiculus maxime viſus eſt Medicus ille, qui pro nomine Gallico *Sans Malice*, Akakian vocari ſe voluit. Alii levi immutatione nomini ſuo gratiorem dare ſonum conati ſunt, ut qui pro Petro Pierii, pro Perezio Petreji, pro Vonzio Vulteji & ſimilia nomina adſcivere. De Balſacio Gallo refert Sorellus in libello *de la Connoiſſ. des bons livr.* c. 2. p. 28. eum, ſpreto Guezii, quod a parentibus acceperat, nomine, a prædio, quod poſſidebat, cognomen mutuaſſe, majore in pretio ſcripta ſua penes lectores fore exiſtimantem, ſi ex nobiliſſima familia Balzaciorum *d' Entragues* prognatus crederetur.

Menagius tamen *Antibaillet p. 3. ſeq.* has accuſationes Balzacio intentatas ceu calumnias refellit. I. GALL.

Digitized by Google

nova ipſis videbantur, vetera illa Romana

Vide de nominum mutatione præter alios notiores, Anonymum in Rabi *Bibl. Librorum novorum Belgica an. 1694. menſe Majo & Junio pag. 528. ſeq.* KEND.

Eo usque proceſſit perverſa hominum phantaſia, ut pretium rei cujusvis pro grato ingratove nominis ejus ſono metiretur. Sola nomina ſæpius vel felices vel infelices reddiderunt multos. Facile eſſet infinita hanc in rem proferre exempla, cum recentiora tum antiquiora. Obſervaſſe jam ſufficiat, morbum hunc omnibus ſæculis, vitæ generibus populisque communem eſſe, ſiquidem Reges, Principes, Imperatores, Papas, Hebræos, Græcos, Romanos eodem infectos videmus. En ſingulare prorſus exemplum, unde intelligere ſimul licet, quantum commodi gratioris ſoni nomen adferre queat, quod ex ſcripto *des Accordii* mutuaturus ſum, licet forte Lectores mei tanti autoris teſtimonium in re tantilla vix exſpectaverint. *L' alluſion*, inquit, *du mot* Regillianus *lui ſervit tant que ſans autre occaſion il fût elû Empereur, l'un de ceux qui eſt nommé entre les trente Tyrans: En la vie duquel Trebellius Pollio dit, qu'apres la mort de* Ingenuus *les Soldats étans à table & deviſans, à qui il falloit donner l' Empire, un nommé Valerianus commenca de dire: d' ou vient ce mot* Regillianus? *A* Rego, *repondit un Soldat. Puis un certain, qui avoit autrefois étudié en Grammaire, éplûcha ainſi,* Rex, Regis, Regi, Regillianus. *Tellement qu'un autre ſuivit & dit:* Ergo nos regere poteſt & rex eſſe. *Surquoi tous les Soldats, par une acclamation militaire l' eleurent Empereur. Deſorte que l' on voit par là, que ce n'eſt pas ſans raiſon que Platon en ſon Cratyle dit, qu'on ſe doit etudier de donner aux Perſonnes de beaux noms. &c. vid. Bigarrures des alluſions Chap. XI.* I. GALL.

Ita multa e contra Heroum Græcorum nomina ignota nobis manſiſſe, ſunt qui arbitrantur, quod illorum in carmine Græco rationem non commode habere poſſet Homerus. Nec hoc loco prætermittendum,

mana revocabant. Sed ut ad titulos redeamus, non ſunt tacendi hic duumviri, Julius Cæſar Scaliger & Gaſparus Scioppius. Ille enim e Principum Veronen-

quod de *Gilb. Burneto*, Epiſc. celebratiſſimo, narratur. Scripſerat is ſub auſpiciis Regni Wilhelmi III libellum, quo ejus in Angliam jura defendit, inter alia id quoque, quamvis haud acriter, urgens, quod bello ſibi obnoxiam reddiderit. De hoc cum in Parliamento quæſtio agitaretur, & quidam alludendo ad nomen *Burnet*, primum vel muſſitando dicerent: *Burnet; burn it*; mox una voce omnes *burn it*, *burn it* clamabant, quo factum, ut publice liber igne cremaretur. VAND.

Vetera illa Romana] Huc pertinent membra Societatis Abbreviatorum Romanæ. Ex. gr. Philippus Geminianus, de quo Jovius in *Elog. n. 40. p. 96.* adſumſit nomen Callimachi; Jacobus Pontanus Joviani; Jacobus Sannazarius Actii Sinceri. Vide plura apud Platin. *Vit. Pont. Rom. Vita Paulli II. p. 331.* Ariſium *Cremona litter. T. I. p. 312*, Struvium *Act. Liter. Faſcic. IV. p. 1.* Ferrarium *Opp.* a *Cl Fabricio ed. p. 110. 11.* & Stempelium *de Societ. Abbrev. p.* 4. CHAR.

Jul. Caſ. Scaliger] Is variis locis multa de ſe prædicat, e. g. Epiſtola quadam ad Augerium Ferrerium pag. 256. edit. 1600. 8. ſpeciatim de familiæ ſuæ ſplendore eadem Epiſtola p. 257. item Oratione in luctu Audecti Cæſaris filii, p. 323. CHAR.

Multa Scaligero objecta fuerunt: dicacitas, iracundia & imprimis immodicæ laudes, quibus ſe ipſum extulit. Nihilo minus tamen inventi ſunt viri magni, qui elogiorum horum elogia fecerunt. *Vid. Entret. de Balzac p. 91. ſeq.* Tam cupidus nimirum gloriæ, & inclareſcendi avidus quaſi fuit, ut ne a mendaciis quidam, quo ambitioni ſuæ ſatisfaceret, abſtineret vid. not. ſeq. I. GALL.

Digitized by Google

nenſium de Scala ſanguine ſe ortum, reſponſis prudentum in Academiis pluribus ambitioſe corrogatis, docebat, Criticum-

Ambitioſe corrogatis docebat] Tam perverſo quidem inclareſcendi pruritu, ut Scioppius adverſarius, in hoc ejus de Vita Parentis & gente Scaligera ſcripto, vix octo phyliras exſuperante, ultra 499. impoſturas detexerit. Conf. *Naudæi Maſcurat p. m. 24.* Intelligunt quippe hi boni Viri, quam pulchrum ſit digito monſtrari & dicier hic eſt:

Vir mactus omni laude, ſeculi decus,
Princeps ſenator literariæ rei,
Cui Phœbus ipſe aſſurgit, & faſces ſuos
Submittit omnis Eruditorum chorus.

THEM.

Valde diſſentiunt eruditi in Genealogia Scaligeri tradenda inque ſtemmate ejus a Principibus Veronenſibus derivando. Et quod maxime mirandum, quivis eorum ſententiam ſuam pro opinione ubique hodie recepta venditat. *Tous ceux*, inquit *Teiſſier*, *qui ont parle ſans paſſion de la Genealogie de Scaliger, ont tombé d'accord, qu'il étoit deſcendu de l'illuſtre Famille des Scaligers, Princes de Verone.* En contradictoriam in terminis: *Jules Ceſar Scaliger*, Baelius inquit in Dict. art. Verone, *ſe diſoit iſſu de cette maiſon - - - - Peu de gens croient aujourdhui, qu'il fut bien fondé.* Eadem fere ac Baelius ratione, ea de re loquitur Arnaldus: *Scioppius*, inquit, *fut paſſer pour une fable ſa prétendue naiſſance des Princes de Verone; en quoi les perſonnes les plus judicieuſes conviennent maintenant qu'il avoit raiſon.* vid moral pratiq. T. III. p. 25. Tandem omittendum non eſt, quod *La Motte le Vayer* de 499. impoſturis ſcripſit, quorum in animadverſione præcedenti mentio facta eſt, nimirum, *qu' une Accuſation ſi etendue & ſi pleine d'animoſité ſe detruit elle même.* vid. *Teiſſier* p. 150. I. GALL.

Digitized by Google

ticumque ſe, Poetam, Medicum & Philoſophum venditabat: hic vero, nobili pariter proſapia juratis teſtibus aſſerta, hoc vulgo elogio conſpiciebatur: *C. Scioppius, Patricius Romanus, Eques S. Petri, Conſiliarius Imperatoris, Regis Hiſpaniarum & Archiducis Auſtriæ, Comes Palatinus & Comes de Claravalle.* Prætermitto exempla eorum, qui ut multo inferiores Scaligero & Scioppio fuerunt doctrina, ita id unice ſpectarunt, ut longam oſtentarent titulorum ſeriem, quod id plurimum valere exiſtimarent ad conciliandam eruditionis opinionem. Et ſæpe utique miratus ſum patrum noſtrorum ambitionem, quippe qui Illuſtrium, Excellentiſſimorum, Clariſſimorum, Spectabilium compellationes, olim Principibus tantum Regibusque ac Senatoribus Romanis conceſſas, in Scholam transtulerunt. Videas hodie, ut loquitur Vir elegantis ingenii, multos vocari velle *Clariſſimos*, qui extra mœnia Civitatis prorſus ſunt incogniti; *Magnificos*, quos urget res anguſta domi; *Conſultiſſimos*, quibus parum aut nihil conſilii; *Excellentiſſi-*

Mabillon. de Re Diplom. L. II Spanhem. de uſu Num. p. 605. Lilienthal de Mach. Litter. p. 152.

tiſſimos, quos vel tyro antecelleret ſcientia. Enimvero cum olim Carolus Magnus, Romanorum Imperator, in inſcriptione Libri, quem de *Imaginibus* contra Græcos ſcripſiſſe traditur, *Viri Excellentiſſimi & Spectabilis* elogio mactetur; ecquis eſt hodie inter Doctores umbraticos,

Excellentiſſimos] Ita olim Francorum Reges compellati ſunt. Exſtat enim in Codice Carolino Epiſtola XLII. *Dominis nobiliſſimis atque excellentiſſimis filiis Carolo & Carolomanno Regibus Francorum* a Paulo Papa inſcripta, teſte Mabillonio de Re dipl. L. II. c. 6. §. 7. Idemque teſtatur c. 1. l. 4. §. 12. eo titulo jam antea Reges Longobardorum fuiſſe ſalutatos. Ita enim Rotharis Rex, qui primus leges ſcriptas promulgavit, in edicto Papiæ An. DCXLIII. publicato: *Ego in Dei nomine Rotharis Rex*, *Vir excellentiſſimus.* CHAR.

Dicet fortaſſe aliquis, ſimplicitatem hanc utique laude dignam fuiſſe temporibus *Joannis de Vert* in Gallia; verum ſine ratione. Inveniuntur enim ejus rei exempla & eo quo vivimus, ſæculo. Ne tamen modeſtiam ſuperſtitum hic lædamus, ſufficit adduxiſſe exemplum Regis Galliæ, qui 700 annis poſt ſupra memoratos & in proxima adnotatione memorandos vixit, Franciſci I nimirum, qui quum magnificis ampullatisque titulis integras implere potuiſſet paginas, primarium ſe Regni ſui nobilem (*le premier Gentil homme de ſon Royaume*) dicere ſatis habuit. I. GALL.

Spectabilis] Proſtat opus opera *Eli Phili.* ſeu Eliæ Philyræ h. e. Io. Tilii editum in Gallia 1549. hoc titulo: *Opus Inluſtrisſimi, & Excellentiſſimi, ſeu Spectabilis Viri, Caroli Magni, nutu Dei, Regis Francorum &c. contra Synodum, quæ in partibus Græciæ pro adorandis imaginibus ſtolide ſive arroganter geſta eſt.* M.

Digitized by Google

cos, cui idem (quandoquidem uſus eſt vocabulorum tyrannus) jure optimo maximo non competat: ut inſanire propemodum videantur hoc tempore, qui apud nos, ut Bullialdus quondam inter Polonos, Excellentiæ compellationem non

Bullialdus] *Monſ. Boullaud Math. etant en Pologne, comme on le traitoit ſouvent d' Excellence, vint à s'en facher, diſant qu'il ne meritoit pas ce nom là. Quelqu' un alors luy repliqua, qu'il ne devoit pas s'en facher, qu' en Pologne on le donnoit à tout le monde.* v. Colom. Mel. Hiſt. pag. 13. M.

Excellentiæ] Pulcre de hoc titulo luſit Profeſſor quidam ad alterum his verſiculis:

Excellentia Claritasque veſtra!
Quod deridicule mihi tibique
Dant nomen titulotenus Studentes,
Inſtar iridis æſtimare par eſt;
Formoſiſſimus arcus ille picta
Gemmat luce coloribusque pulcris,
At mendax ſine rebus eſt imago.

quos e Seldeno *de titulis honorum* refert Tenzelius Colloqu. Menſtr. An. 1697. p 761. In Roſini Lentilii Miſcellaneis Medico-Practicis p. 608. ſeq. habetur Theodori Caroli D. & Phyſici Leomontani in Ducatu Würtenbergico ad Parochum quendam Medicaſtrum Epiſtola, in qua hic *Urinoſæ Claritatis* nomine aliquoties compellatur. SCRIB.

Excellentiæ compellationem non admiſerit.] T. C. literatorum noſtra ætate non poſtremus, Excellentiæ titulum majorem in modum affectare, ab omnibus qui ipſum compellarunt, narratur. Audiamus Severini a Clamoribus (h. e. Erneſti Martini Plarrii) verba ex Epiſtola *de vita, ſtudiis & moribus* T. C. Amſt. 1706. im-

Digitized by Google

non admiſerit. Quin & eo proceſſit ſub ipſis inſtauratæ eruditionis initiis honorum cupiditas, ſeu titulomania, ut non deeſſent, qui Bartolum JCtum, velut alterum cultioris Orbis caput, invictiſſimum

preſſam p. 4: *Riſum tene, quæſo, ſi tibi dixero, hunc ab extraneis ſeſe adeuntibus excellentis viri titulum, tanquam ſummo jure ſibi debitum, poſcere, quum ſterquilinio quam homini ſit ſimilior? Mihi ſane, quum conſueto apud nos Domini nomine illum ſalutaſſem, regeſſit protinus: Comitem neſcio quem ſe acceſsiſſe, qui variis de rebus ſecum ſecerit ſermonem, dixeritque inter alia:* Crede mihi, Vir Excellentiſſime (*Eur. Excellentz kan mir glauben* &c.) *ut moneret, hac neque alia ratione ferre ſe exterorum adloquium.* SAL.

Titulomania] Nihil enim multos Semi-Eruditorum magis titillat, quam ſi per titulos novi quaſi homines fiunt, & futilia ipſorum Schediaſmata perpetuum profundæ eruditionis Echo reſonant. Sic bene ille in pago Ludi-Moderator, cum nemo alius dignis titulis eum ornare vellet, de ſe ipſo prædicare noverat: *Ego ſum Rector, Con-Rector, Cantor, & omnia treſque, & ſic re vera, Omnia in omnibus.* Cum quo (ut Charletanos Politicos aliosque nugivendulos taccamus) conferri meretur ſcholæ cujusdam oppidanæ Rector, iconem ſuam ſequenti titulo ornans, neſcio, an onerans: *A. P. Cæſarea & Imperiali autoritate, Artium Liberal. Doctor & Poeta Laureatus, Societatis Germanicæ Archivarius, Lycei N. Director ſupremus, Scholarum Germanicarum Inſpector, Collegarum Gymnaſii Senior, & puerorum chori currentis Ephorus &c. &c.* I. HALL.

Invictiſſimum] Adeant, quibus talia legiſſe volupe eſt, Fichardum in vitis JCtorum, & riſum crebertime movebunt inepta præconia, quibus primos Juris inter-

Digitized by Google

mum vocarent. Taceo Scholaſticorum

elo-

pretes ornatos deprehenderit. Sic Azo *Fons legum*, *Vas electionis*, *Numen Jure-Conſultorum* & *Tuba Veritatis*; Joh. Andreæ, *Archi-Doctor immortalitate dignus*, *Tuba Juris Canonici*,

Rabbi Doctorum, Lux, Cenſor, normaque morum;

Baldus *Juris utriusque Monarcha divinus*, *qui omnia ſcivit*, alii aliter, ſed æque ſtolide, ſæpius blaſpheme, cognominati fuerunt. Non minus bilem movent Fortunatus, quem *Scholaſticiſſimum*, Ryckelius, quem *Doctorem Ecſtaticum*, Haleſius, quem *Irrefragabilem*, & Alanus ille, qui tria, qui ſeptem, qui ſcibile noverat omne, quem *Univerſalem* appellarunt. Conf. Beyeri Spec. III. Notit. Aut. jurid. p. 38. & de Scholaſticis Baillet T. I. c. 13. quod integrum de titulorum præjudiciis tractat. THEM.

Idem Elogium Alphonſo Toſtato Epiſcopo Avilenſi datum etiam eſt:

Hic ſtupor mundi, qui ſcibile diſcutit omne.

I. GALL.

Taceo] Nec minus tamen huc pertinent, qui cum forte unum alterumve ediderint opuſculum, *Principis eruditorum* nomen vel ambitioſius affectant, vel acclamari ſibi impune patiuntur. Quibus tamen metuendum, ne idem eveniat, quod Tibicini illi, cui *Principis* nomen erat, apud Phædrum Lib. V. Fab. 7. qui, cum Chorum ipſo intrante verba occinere audiviſſet:

Lætare, incolumis Roma, ſalvo Principe,

ſibi eum honorem deferri ſtulte arbitrabatur. Poſſet & hoc loco eorum tangi ambitio, qui titulos inanes nullo alio lucro redimunt, quam ut alios ſe doctiores prudentioresque longis paraſangis antecedant: ſed ad hos ſpectant verba, quibus Jupiter apud eundem Lib. IV. Fab. 35. hircos indignantes, quod capellæ barbam impetraſſent, ſolatur:

Sinite illas gloria vana frui:
Et uſurpare veſtri ornatum muneris,
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis. SER.

Digitized by Google

Baillet Jug. T. I p. 205.

elogia Doctoris Angelici, Seraphici, ſubtilis, illuminati, mirabilis, univerſalis, fundatiſſimi, reſolutiſſimi, quæ totidem Scholæ Doctoribus κατ' ἐξοχὴν fuere conceſſa. Illud vero perridiculum, quod de M. Joanne Segero,* Poeta Laureato & Ludi oppidani Wittebergenſis Rectore, a viris fide dignis relatum accepi. Curaverat is in tabula ænea depingi Chriſtum crucifixum, quem Segerus ille ſub cruce ſtans Laconice compellabat verbis ex ore ipſius

Scholæ Doctoribus] De horum titulis multa deprehenduntur apud Tribechovium *de Doctoribus Schol. L. IV.* Mollerum *Homonymoſcopia Sect. III. Cap. V. p. 878.* & Baillet *Jug. des Sav. T. 1.* CHAR.

De M. Joh. Segero] Mihi eadem fabula relata eſt de *M. Joh. Peiskero*, Poeta itidem coronato, & Scholæ Witteberg. Rectore, & quidem ab illo, qui ſemetipſum imaginem hanc poſſidere prætendebat. Verum quicquid ſit

- - - mutato nomine de Te
Fabula narratur.

I. HALL.

* Is natus Gryphiswaldiæ 1582. a Reimaro Seltrecht JCto & Com. Pal. ob facultatem ſcribendorum verſuum Laurea donatus eſt, deinde Vitembergæ Con-Rector, paulo poſt Phil. Magiſter ac demum Rector factus ſcholæ oppidanæ, ſcripſit Lexicon Quadrilingue, Orationes & Poemata, & in ipſa ſchola, dum officio ſuo fungitur, forti apoplexia correptus, altero poſt die deceſſit 1637. die 14. Mart. Conf. *Buchneri Diſſert. Acad.* CCCXIV. p. 387. M.

Digitized by Google

us emiſſis: *Domine Jeſu, amas me?* Ad quæ Salvator cum ampliſſima honoris præfatione de cruce reſpondebat: *Clariſſime, pereximie, nec non doctiſſime, Domine Mag. Segere, Poeta Laureate Cæſaree, & Scholæ Vitebergenſis Rector digniſſime, ego amo te.*

Neque vero inficiandum, multum omnino ad fallendos imperitos & indoctos referre, quo quid titulo quave appellatione veniat, quod illi non ignorant, qui vel libellos emittunt in publicum, quibus opus eſt ſuſpenſa hedera, vel ad lectio-

Ego amo Te.]

Quis neget, huic ſocium quem posſis jungere, dignum,

imo terque quaterq; dignum eſſe Rabulam, amici album ſequenti Inſcriptione(& properante quidem calamo)locupletantem: *In ſingularem Domini Poſſeſſoris honorem propria manu ſua hæc addere non gravatus eſt ejusdem Patronus & Fautor benevolentisſimus: Tit. plen. Dnus P. N. J. U. Licentiandus & Practicus per integrum triennium longe meritisſimus, Advocatus juratus, Patronus cauſarum ordinarius, & omnium tam Actorum, quam reſpective Reorum defenſor promtisſimus, acerrimusque; p. t. quatuor proxime adjacentium prædiorum conſtitutus magiſtratus ſupremus & judiciorum ibidem adminiſtrator primarius. Dextra pennaque feſtinante, ob bina fatalia hoc ipſo die obſervanda. N--- A. poſt genitum humani generis gaudium M D CXCI. die 3. Quintilis &c.* THEM.

Digitized by Google

lectiones aut declamationes publicas populum invitant. Nam ut a declamatoribus faciam initium, omne tuliſſe punctum ſibi perſuadent, qui materiam ſelegerint raram auribusque dignam. Quo pertinet illud, quod de Alano de Inſulis refertur, qui cum ſe de Trinitatis myſterio publice verba facturum divulgaſſet, incredibilem hominum multitudinem concitaverat, quorum curioſitatem caſtigaturus, aſcendit quidem in ſuggeſtum, verum cum pauca verba protuliſſet, *ſufficiat vobis*, dixit, *vidiſſe Alanum*, ac protinus iterum deſcendens omnium exſpectationem fefellit. Atque hinc excogitatum apud nos Panſophorum vocabulum videtur ab his

Sartor. Ciſtertio Bis tert. tit. 20. p. 559.

Panſophorum] De his graviter queritur Cl. Lilienthal in Machiavelliſmo Litter. p. 96. his plane verbis: *Inter ineptos gloriæ, per promiſſa multa, caupones numerantur, qui in Academiis Collegia Panſophica more peſſimo indicunt. Hanc Panſophiam profiteri, & ſub ſplendido ejusmodi titulo juventutem decipere numisque defraudare, plurimis admodum ſolemne eſt: ſed ſolemnis ſimul eſt inſania. Quantus enim, quaſo, furor, ipſius Dei, qui ſolus ſcit omnia, invadere jura? Quanta ſtultitia, docere aliquid velle, quod in rerum natura non datur? quam miſera etiam iſta eſt Panſophia, qua ultra ſex ad ſummum diſciplinarum circulum non extenditur? Profecto, aut me omnia fallunt, aut nimis ſtu-*

Digitized by Google

his, qui ut quæſtum faciant, omnes Philoſophiæ aditus, omnes receſſus ſe recluſuros jactitant, cum vix tamen emarcidam

pida oportet fuiſſe ingenia Philoſophorum antiquorum & recentiorum, qui ferme omnem ætatem ſapientiæ dederunt, quam noſtris juvenibus a Panſophis illis datum eſt emetiri unius anni tempore. Publica coerceri lege hominum ille furor, *ex judicio Morhofii Polyh. T. I. L. 1. C. 1. §. 24* deberet; ſiquidem his Magiſtris potentiſſima ad ignorantiam via ſternitur, omnis ſolida doctrina evertitur, in cathedras, in forum cruda ſtudia propelluntur, pro Philoſophis jejuni & ſtrigoſi terminorum nomenclatores, pro Mercuriis ſtipites & trunci ubique in ſeculi noſtri infamiam triumphant. M.

Omnes aditus ſe recluſuros jactitant] Memorandi hic etiam, qui eruditos ad velitationes literarias de quovis argumento invitant. Quo in genere jactantiæ neſcio an quiſquam ſuperarit Franciſcum a S. Auguſtino Macedum, virum equidem omnibus ingenii dotibus ad miraculum inſtructum, maximum tamen ſimul, ſi quis alius, Thraſonem literarium. Is Romæ anno 1658 per triduum, & paulo poſt Venetiis per integros octo dies ad ſolvendas, quæ ſibi a quocunque eruditorum ex omni ſcientiarum ambitu proponi poſſent, difficultates, ſe obtulit; ſicuti teſtatur Gregorius Leti *Italiæ imperantis L. 3. c. 3.* In mentem venit hic Lulliſtarum & Kuhlmanni inprimis, qui quemlibet de quavis re vel extemporalia carmina fundere, vel copioſe, ornate, promte, ad ſtuporem usque diſſerere; imo ſtupidos etiam & omnium rerum ignaros unico ſcripto ſuo doctorum ſpopondit, libros doctos, novos, utiles, omni rerum ſcientia plenos leviſſima opera edere. Vid. ejus *Prodromus Quinquennii mirabilis.* CHRIS.

Memorari hic quoque poterat Petrus de Montmaur, de quo ſupra, ex ipſius quidem Biographi ejus nuperrimi de Sallengre conſilio, cujus verba huc transſcri-

dam quandam ac elumbem Philoſophiæ

par-

bemus. Ita vero ille: *Je ne ſaurois paſſer ſous ſilence un trait propre à faire connoitre ſa* forſenterie, *s'il faut ainſi dire. On ſait que les Profeſſeurs ſont tenus de faire des leçons publiques. Montmaur avoit negligé pendant long-tems ſon devoir à cet égard, mais à la fin craignant qu'on lui ôtât ſa Chaire, il fit afficher qu'il expliqueroit publiquement HESYCHIUS Grammairien Grec. Il promettoit dans cet affiche des choſes magnifiques en termes extrêmement pompeux, qu'on nommeroit en Latin* ſes-quipedalia verba, bullatæ nugæ. *La voici toute entiere. Si on fait une ſecond edition des ſavantes Diſſertations que M. MENCKE vient de publier ſur la Charlatanerie des gens de Lettres*, de Charlataneria eruditorum, *on pourra fort bien y faire entrer noſtre Montmaur.*

Cum Deo *PETRUS de MONTMAUR*, Græcarum Literarum Regius Profeſſor, Heſychii recondita eruditione refertas Gloſſas viſendas, fruendas proponet, lectiſſimis parenchireſibus earundem præſtantiam patefaciet; Autorem eximium non fuiſſe alienum a Chriſtianis pietatis noſtræ ſacris, præfationis epicheremate demonſtrabit; arduis vocibus explanationem afferet, vetuſtis novitatem, novis auctoritatem, obſoletis nitorem, obſcuris lucem, faſtiditis gratiam, dubiis fidem, in omnibus vero Deum quæret & in Deo omnia, quo digna (ipſo faciente) proferentur, ne quid piis cogitationibus, his præſertim ſacris ſtatis ceremoniis & eſuralibus feriis, pereat. Τὰ καλὰ ἕξω. Die Martis hora 7. antemeridiana, in Auditorio Franciæ novo.

Remarquez qu'il deſtine pour ſes leçons une heure ou preſque tout le monde dort, ſavoir à ſept heure du matin. Auſſi n'avoit il preſque pas d'Auditeurs, & on l'appelloit par deriſion la Voix de celui qui crie au deſert. *V. Hiſt. de Pierre de Montmaur Preface pag. 71. ſq.* VAND.

partem ſatis abſolvant & exhauriant. Plura dicturus eram de iis, qui ſpecioſis nominibus Auditores ad ſcholas ſuas pertrahunt & allectant, niſi verendum mihi eſſet,

Pertrahunt & allectant] Quales ſunt qui ſe viam monſtraturos ad obeundum Conſiliarii intimi munus, vel arcana ſtatuum intima reſeraturum, vel artem diſcendi gratis docturos ſpondent, non minus interim ad Grammaticos Logicosque curſus parati, ut ſimiles videri poſſint illi, qui in celebri Academia publice valvis hanc ſchedulam affixerat: *Quisquis opus habeat Ephoro morum & doctrinæ, vel Secretario, vel Præceptore, vel Famulo, vel Servulo, mea utitor opera.* VAND.

Ecquis Dominum emere cupit? Sic Diogenes in foro publico clamabat, ubi venum expoſitus erat a Piratis, qui eum ceperant inque ſervitutem ſuam redegerant. Cumque adſtantium quisquam, *Quam artem doctus eſſet*, interrogaret, ſtatim reſpondit: *Hominibus imperare novi.* *Roſeli*, celebris ille *Roſeli*, qui itineribus ſuis per univerſum inclaruit orbem, cujus & vita in Hollandia typis vulgata eſt, *Roſeli* ille inquam, qui adhuc (*A.* 1716.) in vivis eſt, Hagæ Comitum celebratiſſimam incolens Tabernam *Caffeariam*; verbo, omnium circumforaneorum ſui generis facile princeps, majus quid fecit illo, quod in obſervatione præcedenti relatum eſt. Offerebat quippe prolixas ſatis literas petitorias magiſtratui Ultrajectino, rogabatque, ut vel Profeſſor Linguarum Orientalium & Occidentalium, vivarum & mortuarum, Mathematum, Philoſophiæ, Hiſtoriarum, imo ipſius etiam Theologiæ, ſi placeret, conſtitueretur; vel ut ſaltem præparatio venditioque libera potionis, quam *Caffe* vocant, ſibi permitteretur. Quo obtinebat, ut illius petitioni annueret Magiſtratus. I. GALL.

[illegible] inprimis ad faſcinandos Auditores me[illegible] [illegible] prompta ac præſens, ſive eam naturæ bene-

Digitized by Google

ſet, ne aliqui minus æquo animo laturi ſint, artes ſuas fraudesque tam manifeſte prodi.

Venio

ficio acceperis, ſive arte aliqua, quam multi jactant, comparaveris. Memini, cum in Fr. Academia ſtudiis operam navarem, Profeſſorem quendam extra ordinem ſæpiſſime in ſuis lectionibus hiſtoricis ad variarum gentium Commentarios, Gallorum imprimis, provocaſſe atq; integras paginas prompte recitaſſe, quod dum faceret, ipſum librum Auditoribus cum ſtricto gladio porrigebat, continuo, *confodite me*, inquiens, *ſi vel verbulo erraverim*. Idem nunquam niſi gratis prælegebat, & ſi quis pretium offerret, eum torvo vultu intuens acriter increpabat, quod ſuam doctrinam ære penſari poſſe crederet. VAND.

Annotationis hujus Autor Profeſſorem hunc non indicavit; verum oculatum ſe hujus hiſtoriæ teſtem fuiſſe adſeverat. Neſcio an non Juſtus Lipſius hic forſaſſe intelligendus ſit: invenio enim in elogio ejus (*Teisſier T. II. Add. p. 389. Ed. Ultraj. 1696*) hiſtoriam quandam huic valde ſimilem. Non alia certe differentia occurrit, quam quod ibidem de ſolis Taciti annalibus, hic autem in adnotatione de omnium regionum & Galliæ præſertim hiſtoricis ſermo fit. Memoriæ quippe infixerat Lipſius Annales Taciti; ſpondebatque, ſe ad verbum recitare poſſe omnia loca operis hujus deſiderata, conſentiens quoque, ut ſtricto pugione adſiſteret ſibi aliquis, eumque corpori ſuo immitteret, ſi vel verbulo ab autore ſuo diſceſſurus eſſet. I. GALL.

Tam manifeſte prodi.] Mundus ſcilicet opinionibus regitur, & decipi vult. Vix Cajus Mſcta ſua ex centum libris corraſa & aliquot menſuræ pondo excedentia, Auditoribus balbutiente lingua prælegere novit, qui nihilominus eosdem thraſonicis Programmatibus allicere conatur. Atque, ſi hæ forſan piæ fraudes ſucceſ-

Digitized by Google

Venio ad librorum titulos, in quibus nihil

ſu careant, emiſſarios ſubornat & coryphæos, qui corrupta vina commendent aliis & tantum non pro Falerno obtrudant. Alius ex reliquorum contemptu ſibi gloriam parare audet. Mevius nova inventa crepat, & methodos recens a ſe excogitatas ubique extollit. Verum quis omnes tot Circulatorum machinationes recenſeat? I. HALL.

Citius ille:

Myrmecum populos numeret, Lybiæque cicadas.
Redit hac occaſione in memoriam ille ſeptem Artium Magiſter, qui uno impetu XXI. Collegia quotidie habenda ex valvulis intimarat, a Conticinio lecturus usque ad mediæ noctis inclinationem. Idem tres reliquas horas aptiſſimo conſilio diſtribuens, unam prandio, alteram cœnæ, tertiam denique, partim ſomno, partim reliquis negotiis (præparationi imprimis ad tot Collegia) aſſignaverat. Quid vero, ſi hoc non eſt plurimum vitæ tempus Auditorum commodo conſecrare velle? Sic excuſandus eſt vir diligentiſſimus, ſit aut cum Cantero horas ad clepſydram diviſerit, aut cum ſeniore Voſſio ipſum etiam Schraderum non ultra alterum horæ quadrantem confabulari ſecum paſſus fuerit. Q. MARC.

Ad librorum titulos] Cicero orationes contra Antonium appellavit inepte *Philippicas*, ut eo nomine Demostheneas imitaretur, quas ille in Philippum, Macedoniæ regem habuerat, vid. Appianus IV. Civil. f. 306. Coloniæ anno MDII. editum Lexicon Werdeni ſub titulo: *Gemma gemmarum*: quis vero exiſtimaret, titulum hunc indicare lexicon? vide du Cangium præf. gloſſ. med. Latin. n. 51. p. 41. Prodiit quoque Martini Cruſii *corona anni*, quæ expoſitiones evangeliorum & epiſtolarum e concionibus Theol. Tubingenſium Græco idiomate conſignatas complectitur. vid. Gœtzii Principem Græce doctum p. 40. Huc illi quoque pertinent, qui

Digitized by Google

nihil magis quam fidem deſideres: nam cum magnifice plerique inſtructi ſint & nihil non promittant inſolitum ac magnum, ſæpiſſime deludunt corvos hiantes. Jucunda ſunt admodum, quæ de Græcis C. Plinius Secundus refert, ubi *Inſcriptionis*, inquit, *apud Græcos mira felicitas: κηρίον inſcripſere, quod volebant intelligi favum: alii κέρας ἀμαλθείας, quod Copiæ cornu, ut vel Lactis gallinacei ſperare poſſis in volumine hauſtum. Jam Muſæ,*

Nat. Hiſt. L. I. p. 8. ſeq.

nomina veterum autorum libris ſuis attribuunt, e. g. Petri Berthault Florus Francicus Paris 1630. Sylvii Florus Anglicus Lugd. Bat. 1651. Joachimi Paſtorii Florus Polonicus Ged. 1670. Jo. Nadangi Florus Hungaricus Amſt. 1663. Viti Beringii Florus Danicus. Gellii Noctes Atticæ titulum præbuerunt aliis libris, Noctibus Theologicis, Chriſtianis, Genialibus, Solitariis, Africanis, Brixianis, Pariſinis, Romanis. Sorellius libro *de la Connoiſſance de bons livres p. 4. ſeq.* Machiavellismum hic ſubodoratur. CHAR.

Inſolitum ac magnum] Valentinus Weigelius *Capturam* ſuam *auream* faſtuoſiſſima inſcriptione commendavit, *quod ad res omnes ſine ullo errore agnoſcendas multis doctiſſimis incognita quidem &c.* Saldenus L. II. de libris c. 3. quod agit de *eruditorum thraſoniſmo*, hic evolvendus p. 317. Contra vanitatem titulorum in libris graviter declamat Dan. Bartolus, cujus verba citat Spizelius in Literato felici p. 423. SCRIB.

Lactis Gallinacei] Curioſa ſunt, & lectu digniſſima, quæ elegantis Vir ingenii, Naudæus, occaſione Diſtichi:

Digitized by Google

Muſæ, πανδέκται, ἐγχειρίδιον, λειμὼν, πίναξ, σχέδιον, *inſcriptiones, propter quas vadimonium deſeri poſſit. At cum intraveris, Dii Deæque, quam nihil in medio invenies.* Hactenus Plinius. Quemadmodum vero hunc morem ipſi paulo poſt Romani, eodem teſte, imitati ſunt, ita noſtros homines facetiſſimos titulos excogitaſſe, mirum nemini videbitur. Hinc tot videas antiquitatum ac elegantioris Latinitatis Theſauros, quos cum evolves, pro theſauris carbones inveneris; tot Philoſophiæ

[illegible]

Affluа divitiis, omni virtute redundans
Gallinæ, *ut fertur*, lac *reperire queas.*

ad hunc Plinii locum monet, in cit. Patroni ſui Apol. p. 123. 124. THEM.

Quam nihil in medio invenies.] Jo. Riderus, Paſtor primo prope Londinum, deinde Epiſcopus Ladenſis in Hybernia, Lexicon emiſit Anglico-Latinum, cui Bibliothecæ nomen indidit, quem propterea ſequenti Epigrammate perſtrinxit Martialis Britannus, Jo. OWENUS:

Quid ſibi ridendi vult Bibliotheca Rideri?
Unus enim non eſt Bibliotheca liber.
Verborum cum theca ſit hac, non theca librorum,
Lexicon hoc dici Dictiotheca poteſt. CRIS.

Ad obſervationem hanc, bona cum autoris ejus venia, animadvertere liceat, hoc epigrammate minimum non meruiſſe *Owenum* Martialis Britannici nomen. Quid enim exhibet niſi luſum vocabulorum ſatis puerilem, & ad claſſem falſarum argutiarum & Quotlibetorum merito relegandum? I. GALL.

Digitized by Google

phiæ ac reliquarum ſcientiarum Nucleos abſque nucleo, arenam ſine calce; tot ſales & facetias, in quibus ne micam quidem ſalis inveneris; tot denique Atlantes & Theatra hiſtorica, de quibus merito exclames Catullianum illud:

Annales Voluſi, cacata charta!

Taceo tot claves aureas, methodos regias,

Taceo tot claves &c.] Spiſſum enim Volumen his & ſimilibus ſtultitiæ exemplis repleri poſſet. Quot quæſo Curioſiſſimi, quot Fundamentales, Peculiares, Elegantiſſimi & (ſit venia verbo) Galantiſſimi Tituli quotidie oculos noſtros feriunt. Illud vero iis artibus efficitur, ut ſimpliciores ad pecuniam dilapidandam perducantur; maxime, cum hoc plerumque ſit librorum fatum, ut quo pejores ſint, eo plures reperiant emptores, eo quod pauciſſimi dignoſcere queant, quid ſolidum crepet? Vapulant ob hanc moriam imprimis Germani noſtri Patino in Libello Gallico *L'Eſprit* dicto p. 188. Referendi autem & huc ſunt illi, qui titulos ſuos ab aliis mutuantur: ſcripſerunt e. g. aliqui celebriores Viri *Pericula*; quidni Caji charta idem nomen in fronte gerat? quot Calendaria, Memorias, ſcripta in Ana deſinentia, Introductionesve numeramus? nec dubium eſt, quin impoſterum plauſtra Cautelarum ſimus habituri. Novi certe homuncionem, qui ſimile quid jam tentavit. At at

O Imitatores ſervum pecus! ut mihi ſæpe
Bilem, ſæpe jocum veſtri movere tumultus!

I. HALL.

Inſignem inter hos libros fœcundos locum merentur Acta Eruditorum Lipſienſia, ad quorum exemplum tot Acta literaria, latina, germanica, Semi-erudita & neſcio quibus aliis Epithetis onerata prodierunt, ut

Digitized by Google

giaſ, gradus ad Parnaſſum, Oceanos macro-micro-coſmicos, clypeos veritatis, fortalitia ſcientiarum, inventaria cerebri humana- Baillet Jug. T. I. c. 13.

idem prope de illis, quod de Ariſtippo olim dici queat, quem nimirum

--- *omnis decuit ſtatus & color & res.*

Conf. Baillet *T. I. des Jugem. c. 13. pag. 534. ſeqq.* THEM.

Macro-micro-coſmicos] Non ignoro Baillettum (p. 531. T. I. Judiciorum) ob hanc Epigraphen inſultaſſe celeberrimi nominis Medico, qui eadem *Notitiam ſuam de diſcrimine inter motum aquarum & ſanguinis* inſignivetat. At enim vero, ſi libere, quod res poſcit, dicendum eſt, malitioſe hic egit cenſor, aut imperite. Novimus omnes, hominem antiquitus Microcoſmum dici, & quoad ſtructuram internam cum ampla Mundi terraquei machina conferri: hac comparatione ſemel admiſſa, quid convenientius cum Oceano & qui in illum devolvuntur, fluviis componi poſſit, quam circumflua corpore toto ſanguinis maſſa, ego quidem nihil invenio, nihilque aliud ſuo hoc judicio egiſſe mihi videtur Bailletus, quam ut ſuam in elegantiis Phyſicis ignorantiam prodiderit. Potiori forſan jure circa *Anatomiam aquæ* hæſitabunt Critici rugoſi, quam Sancaſſanus Med. Patavinus nuper publicavit. Conf. Nova Litt. Lipſ. An. I. N. XLIV. p. 350.

Addi poſſet contra *Bailletum*, librum, cujus ipſi rubrum tantopere diſplicuit, nempe *Oceanus macro-micro-coſmicus*, nihil adeo ſingulare vel nimis affectatum habere, quippe eruditis ſcriptum non feminis, nec vulgo. Omnes autem rationes hæ conjunctim licet ſumtæ fuerint, non probant mea ſaltem opinione, paſſum intellexiſſe Bailletum elegantias phyſicas, vel idiotam eum fuiſſe, aut vitilitigatorem. Immo adſeverare auſim, paucos admodum repetiri, qui non rubrum illud quæſitum nimis, conſarcinatum Thraſonicumque

Digitized by Google

humani, & libros alios ſexcentos, quibus,

judicent. Ita legimus *Jug. des Sav.* T. I. p. 531: *Ainſi tant que j'ignorerai ce que veut dire l'Ocean Macro-microcoſmique, je ne me ſentirai peutêtre pas preſſé de le voir & ſi je conſultois un Grammairien pour m'expliquer ce Titre, il auroit raiſon de me renvojer à un Geographe, & celui là à un Phyſicien, ſans que les uns & les autres s'aviſaſſent de m'adreſſer à un Medecin, pour me dire que ce Titre ſignifie le raport qu'il y a entre le mouvement des Eaux & celui du Sang.* I. Gall.

Et libros alios ſexcentos] Videas hic etiam, Lulliſtas ſtultitia reliquos longe poſt ſe relinquere ſuosque vocum inanium catalogos titulis magnificis *Artis artium, Artis univerſalis, Artis magnæ ſciendi, ſcribendi, diſſerendi, Operis operum, Phari Scientiarum, Viæ regiæ ad omnes ſcientias & artes*, ſexcentisque aliis inſignire. Hos inter Claudius Clemens Venetiis 1651. emiſit *Prodromum Scientiarum artiumque*; quo ſpecioſo ſub emblemate quis credat, non niſi Logices præcepta exhiberi? Commode huc etiam referas hunc operis a Savanarola quodam promiſſi titulum: *Orbis Literarius Univerſus, exhibens Materias & Scriptores in omni Scientiarum & artium genere, quocunque idiomate ab initio rei literaria usque ad præſens, expreſſis ut plurimum anno, loco & forma editionis librorum & in eos Commentariis, Notis &c. Opus ex mundi totius Bibliothecis præcipuis concinnatum, ordine Indicis generalis materiarum alphabetici diſpoſitum & characteribus linguarum Hebraica, Chaldaica, Syriaca, Græca, Arabica, Perſica, Armeniaca, Germanica, Æthiopica, Ægyptiaca, nonnunquam elaboratum, Italis, Gallis, Hiſpanis, Boëmis, Pannoniis, Anglis, Belgis & cæteris exterarum Nationum Scriptoribus plerumque Latino, interdum vernaculo ſermone appoſitis. Autore P. D.* Raphaele Savanarola, *Patavino ex Clericis Regularibus vulgo Theatinis S. Theol. Profeſſore.* Kend.

Digitized by Google

bus, ut emptores allicerent, ex ſplendido tituli ornatu hedera ſuſpenditur. Nonnulli titulos multis allegoriis ac figuris rhetoricis exornant, ſeu potius involvunt, ut, quid propinare Lectoribus velint, vix poſſis, omni licet ingenii vi adhibita, divinare. Quis enim in Johannis

Judæorum quoque Magiſtri mirifice ſibi grandioribus titulis placent, quos plerumque ex ſacris Literis depromunt. Nos ſaltem unum adducimus librum ritualem, qui jura & conſuetudines Hebræorum complectitur. Ejus titulus eſt כל בו, kol bo, *omnia in eo.* Vide Buxtorfii Biblioth. Rabbin. p. 98. SAL.

Hedera ſuſpenditur.] Spectat huc etiam Ludimagiſter ille Hudſtadii, oppido ignobili, niſi quod ſuum mercatu claret, qui cum obſervaſſet, libros in Uſum Delphini excuſos avide conquiri, & magno æſtimari, in titulo Rudimentorum Grammaticæ (*Donatum* vocant) quæ per tabulas edebat, hæc verba addiderat; *in Uſum Delphinorum Hudſtadenſium.* VAND.

Ingenii vi adhibita, divinare.] Hi illi ſunt, quorum titulis non Lectore opus eſt ſed Apolline, quique cum Anonymo Gallo *Stomachationem boni publici* vocant paucas plagulas, in quibus cenſus regius exponitur: qui cum Pſeudonymo Hiſpano, Miſcellanea ſua philologica L. Capitibus diſtincta, *Pentacontarchum* inſcribunt, *ſive quinquaginta militum ductorem*, *ſtipendiis* Ramirezii de Prado *conductum*, *cujus auſpiciis varia in omni Literarum ditione monſtra profligantur, abdita panduntur, latebræ ac tenebræ perveſtigantur & illuſtrantur:* qui demum cum Jacchetto Italo, *Iconologiam Salvatoris & Kariologiam Præcurſoris* ſcribere malunt, quam diſquiſitionem de Imagine Chriſti ad Abgarum miſſi &c. Adeat, qui centena talia cupit, Thy-

Digitized by Google

Alegambe Bibl. S. J. p. 459. 460.

nis Haji *Triumpho veritatis, ordinati evangelii quadriga invectæ, Sanctorum Patrum exercitu ſtipatæ*, qui Duaci anno ſuperioris ſeculi nono prodiit, Harmoniam quandam Evangeliſtarum quæſiverit? Aut quid permovit Medicum Lipſienſem, qui ante complures annos hunc libello ſuo titulum fecerat: *Jus publicum, hoc eſt, theſes Medicæ de dolore capitis*?

Naudé Hiſt. des Fr. de R. C. p. 96. ſeq.

Quid memorem *Fratrum Roſeæ Crucis Famam eſcanziam reducem, buccinam jubilæi ultimi, Evæ hyperboleæ prænuntiam, Montium Europæ cacumina ſuo clangore ferientem, inter colles & convalles Arabæ reſonantem?* Quid *Amphitheatrum Sapientiæ*

ſium Comment. ad A. Gellii Præf. N. A. Salmaſ. Exerc. ad Solin. & qui fuſiſſimus eſt, Bailletum L. I. cap. 13. integro. Addimus ex noſtris Johannem Mylium, Rhythmologum germanum, precationes ſuas titulo *geiſtreicher lebendiger Hertzens-Funcken und kräfftiger Stücke des beſten Kirchen-VVeyrauchs* exornantem; itemque pium illum, qui Parentationes binas, facta aptiſſima ad Defunctorum nomen alluſione, alteram *Temonem* inſcripſit *ad ſydera tendentem*, alteram, *Follem ſpiritualem vento conſolatorio turgidum, acrophyſio S. Scripturæ armatum, manuque Samaritani applicatum*. Sancta ſimplicitas! Cui vero mederi noſtrum non eſt: ſcilicet:

Curentur dubii Medicis majoribus ægri.

THEM.

Digitized by Google

entiæ æternæ ſolius veræ, Chriſtiano-Cabaliſticum, divino-Magicum, nec non Phyſico-Chymicum, tertriunum Catholicum, inſtructore Henrico Cunrath &c. aliaque titulorum portenta, de quibus idem dixeris, quod de Cumæa Sibylla Virgilius Poeta: Æn. 6.

Horrendas canit ambages, antroque remugit

Ob-

Titulorum portenta] Pertinent huc quoque hybridorum & trilinguium Titulorum Architecti, nec non ii, qui inſcriptiones Latinas, quanquam tritiſſimas, addita verſione vernacula illuſtrare ſolent; quod quidem in Diſputationibus Juridicis hucuſque imprimis obtinuit: quanquam & aliis Eruditis lepidum inventum non diſplicuiſſe, copioſa ſpecimina teſtantur. Proſtant ubique in tabernis, qui *de Sutoribus eruditis*, vulgo *Von gelehrten Schuſtern*, de *doctis Nicolais*, *Von gelehrten Nickeln*, & neſcio de quibus aliis egregia atque erudita Schediasmata, vulgo: *hübſche gelehrte Tractätgen*, conſcripſerunt. Neque ii prætermittendi, qui methodo Socratica uſi, plus uno ſæpe Titulo quærunt,

Quam vel mille libris tibi ſolvere poſſet Homerus.

Quale eſt illud: *Le* Quare *heretique repondu & refuté par le* Quia *catholique.* Non minus ac *El-Porqué* ſive *le Pourquoi?* Ribadeneiræ, apud Bailletum d. l. p. 514. Et Germanica illa: *wer hat das Kalb ins Auge geſchlagen? wie viel hat denn das* Interim *verborgene Tücken hinter ihm?* nuperumque Jeſuitæ, *wie kommts denn, daſs nichts kommt?* Cui poſteriori condigne oppoſuit magnus Theologus Noſtras ſuum: *Hier kommt etwas.* Aptandum quippe erat patellæ operculum. THEM.

Digitized by Google

Obſcuris falſa involvens.

Quandoquidem vero de libris dicere cœpimus, non poſſumus hoc loco eos prætermittere, qui ſe beatos imprimis exiſtimant, ſi nullum facile menſem, annum

Obſcuris falſa involvens.] Nunquam igitur nigrum ex rubro judicare ſolitus, Binelli potius conſilium ſequor, quod Gualdus in vita ejusd. p. 334. exponit. Plurimi certe Lippenii, Bolduani, Draudii, aliorumque errores ex titulis perperam intellectis orti ſunt. Copioſa vero inexplicabilium Titulorum exempla ſuppeditant Hebræorum, Italorum & Hiſpanorum ſcripta: quanquam ea apud Gallos etiam Noſtratesque non raro proſtant. I. Hall.

Nullum facile menſem] Apprime huc quadrat, quod de Alphonſo Toſtato Andr. Schottus Bibl. Hiſpan. T. II. p. 207. refert, ſi numerus dierum, quos vivendo ſuperavit, cum ſcriptis ejus componatur, cuilibet diei, a nativitate ad obitum ipſius, tria amplius folia tribui poſſe. Similiter de Felice Lopez de Vega Carpio affirmat Nic. Antonius in Bibl. Hiſpan. quodſi eadem ratione computes, ſingulis vitæ ipſius diebus quinque ampliora ex ſcriptis ejus folia convenire. Sed volupe fuerit cognoſcere, qua ratione tot tantaque ſub manu naſcantur volumina. Eam aperit nobis Joach. Fortius Ringelbergius libello de Ratione ſtudii c. 24. ubi ita inſtruit Polygraphum: *Dic chalcographis, parent ſeſe, librum te dare velle excudendum, etiamſi ne paginam quidem paraveris. Tum facile totam voluminis ſpeciem animo concipere, inde ſingulas partes leviter in comœdiarum argumenti modum deſcribere: denique quotidie, quantum illis ſatis erit, abſolvere poteris. Quum ſic inceperis aliquid, perficere debes, velis nolis.* Hæc Fortius, ipſe artificio hoc in libris ſuis conſcribendis nunquam non uſus. Idem de ſe ipſo paulo ante ſcripſe-

Digitized by Google

num nullum abire patiantur, quin ex fœcundiſſimo ingenio aliquid promant novi, vehementerque commoventur, quando fœtus ſuos, quos tantopere amant ac fovent, in Doctorum ephemeridibus prætermiſſos vel ſaltim non omnes ſat multis elogiis ornatos ac impenſius viderint Lectoribus commendatos. *Nimirum*, ut utamur verbis Viri eruditi, *in fœcundo vivimus ſæculo, quo, ut non nemo lepide pronuntiavit*, Eunuchi gignunt & mulæ pariunt, *id eſt, ubi ſcribendi iſte prurigo multos adeo corripuit, ut ſibi perſuadeant, orbi erudito ingenti detrimento futurum, ſi cogitationes ſuas, quibus mire ſibi placent, privatorum parietum carceribus includant. Adeoque ſingulis fere menſibus* Lilienthal de Machiavell. Litter. §. 4.

rat: *Si vita dabitur mediocriter longa, in animo eſt opuſcula millena (idque ſumma, quantum in nobis fuerit, adhibita cura Latini ſermonis) ante mortem conſcribere: quorum corpori univerſo inde titulus erit Chilias. Nec prius deſiſtere certum eſt, quam iſthac, quæ dixi, perfecero, niſi mors invitum opprimat. Ex hoc numero libellos nuper undeviginti abſolvimus, ſperamusque, nos brevi ad centum, hoc eſt decimam Chiliados partem perventuros.* Cris.

Multi ſibi perſuadent eruditiſſimum eſſe illum, qui magnum librorum numerum luci publicæ exponit, quos delineatos vide, ſi vis, in *Quinct. L. I. C. VIII.* I. Gall.

ſibus concipientes, ſe ipſos, nemine urgente, præcipitant, cæcosque catulos pariendo in hoc ſolum gloriantur, nullis ſibi doloribus enixos fœtus conſtitiſſe: in hoc unice intenti, ut in officinis librariis chartarum ſuarum fæces, in Catalogis vero librorum nomina ſua infauſta conſpiciantur. Quin & eo proceſſit effrenis quorundam ambitio, ut, cum toties tabernis librariis ſcripta ſua nequicquam obtuliſſent, immenſos ſumtus evulgandis illis facerent, Ulyſſem Aldrovandum imitati, qui centena millia totumque adeo patrimonium in editione ſuorum Operum abſumpſit, quæ publicis Bibliothecis, ut liberalitatis ſuæ æque ac doctrinæ exſtaret monumentum, gratis inſeruit.

L' Eſprit de Patin.

Præ-

Patrimonium in editione ſuorum operum abſumpſit] D. J. in recenſione noſtri operis (v. *Journal. Liter. 1715. T. VII. p. 163.*) addit exemplum aliud: *M. de Marolles, Abbé de Villeloin, faiſoit imprimer d'ordinaire ſes Ouvrages à ſes propres fraix: & même pour pouvoir imprimer ſes Ouvrages, il etoit ſouvent reduit à vendre ſes Livres; c'eſt ce qu'il fut obligé à faire en imprimant ſa traduction d' Athenée.* VAND.

Gratis inſeruit.] Vanitas hæc in memoriam mihi revocat illum, qui linguæ ſuæ beneficio dives factus (eloquentiſſimus enim erat) maximam facultatum ſuarum partem ſtatuæ aureæ fundendæ impendebat, quam ſibi ipſi conſecratam in Delphico Apollinis Templo po-

Digitized by Google

Præterea fertiliſſimi Scriptores illi, quo magis per ora volitent eruditorum, nullam facile lucubratiunculam aut declamatiunculam emittunt, quin excellentis cujusdam Viri nomen præponant, ſive quod famam, quam avidiſſime aucupantur, illorum commendatione conſequi ſe poſſe ſperent, ſive quod, ut Apion quondam Grammaticus, quem Tiberius Cæſar *cymbalum mundi* vocabat, immortalitati donari a ſe credant, ad quos aliquid compoſuerunt. Hi ſunt illi, qui dum

Plin. H. N. L. I. p. 10.

nebat, æternum vanitatis ſuæ monumentum poſteris relicturus. *Entret. de Balzac, p. 88.* I. GALL.

Nomen præponant] Novum hodie genus inclareſcendi invaluit, per epiſtolam nempe a Viro magni nominis libro præmiſſam. Cujusmodi hominem digne non ita pridem excepit Vir quidam celeberrimus, qui cum precibus ejus fatigatus tandem voti eum damnaret, id ſibi ſtatuit epiſtolæ argumentum, ut ſalſe traduceret homines moleſtiſſimos, qui Præfationes hujusmodi viris doctis extorquent. Longe liberaliorem hoc in negotio ſe geſſit non nemo, qui auctore invito &, quod rem ipſam ob loci, ubi liber imprimebatur, diſtantiam impedire non poſſet, graviter ſaltem indignante, Diatriben lucubrationibus ejus præmiſit commendatoriam, eamque, ut obiter id addam, Viro inſcripſit in orbe literato longe celeberrimo, qui ad libri nominisque ignoti conſpectum quæſiiſſe fertur:

Qualis & unde genus, qui ſint tibi, Jane, penates?
atque miratus eſſe dicitur, ſe homini tam familiarem eſſe. KEND.

Compoſuerunt.] *Si gloriam magnitudinemque famæ*

dum donant ſuos libellos Mæcenatibus, tantum abeſt ut donent, ut potius immenſo pretio vendant, chartaceis quippe munuſculis iſtis munera aurea, torques, uniones captantes. Itaque diligenter expiſcantur, quos omnium gratiſſimos habituri ſint inſcriptionum ſuarum remuneratores, quod in Franciſco Hotomanno patuit, qui obſervationes ſuas dedicaturus erat Juſto Reubero, ſi centum ab eo

Epiſt. Hotom. 164.

quæris; nihil prorſus magis eo facere poteſt, quam quas ad te dare ſoleo litteras. Sic Epicurus ad quemdam palmarium Regni adminiſtrum. Seneca id teſtatur additque: *Quod amico ſuo promittebat Epicurus, idem ego tibi promitto, Lucille. Eſt mihi apud poſteros fides & auctoritas, immortaliaque facere poſſum nomina eorum, quorum libuerit.* Entret. de Balz. p. 89. Græco, Romanoque Gallum etiam jungamus non minus arrogantem, verum minus eruditum: *Quand la Serre adreſſoit un livre à quelqu'un, il lui diſoit hardiment: Ça dedi, Monſieur, je vous immortaliſe, cela merite quelque reconnoiſſance. Vid. Richelet.* I. GALL.

Vendant] Georgius Cœleſtinus ſurripuit Chytræo hiſtoriam Auguſtanæ Confeſſionis, ut nova dedicatione præfixa, captaret munus. Idem Senatui Argentoratenſi remiſit pecuniam, quæ pro eleganti, ut putabat, dedicatione nimis ei exigua videbatur. Vid. *Obſerv. Halenſ. præf. Tom. III. p. 18.* Scarronus, ſatyrarum celebris auctor, librum quendam cani ſuo minori dedicavit. In additionibus ad Obſerv. Halenſ. p. 289. dicitur: *Dedicatio librorum eſt ſpecies mendicandi, mendicare vero non pertinet ad eruditionem.* CHAR.

Digitized by Google

eo Joachimicos præmii loco acciperet; verum is quidem tanti emere laudum ſuarum; quarum erat alioquin appetentiſſimus, cantilenas noluit. Quidam &, ubi haud ſatis ſpem ipſorum impleverint ii, quibus ſcripta ſua conſecrarunt, mox priores titulos reſecant, novosque patronos quærunt, quorum marſupiis inſidientur. Qua in re, niſi me omnia fallunt, Putea-

Alioquin appetentiſſimus] Poſtulaverat enim jam antea Reuberus ab Hottomanno, ut ſe publico Elogio mactaret. Conf. Epiſtola Hottomanni CLXXXI. Ejusmodi animalculum gloripetum erat & ipſe Cicero, qui Epiſt. 12. L. V. familiarium, his verbis Lucejum Hiſtoricum compellat: *ut me ornes, poſtulo, rogo etiam vehementer, ut ornes mea vehementius etiam, quam forte ſentis, & in eo leges hiſtoriæ negligas, amorique noſtro plusculum etiam, quam concedit veritas, largiare.* [illegible]

Quorum marſupiis inſidientur.] Vel plures ſimul dedicationes diverſis operum ſuorum exemplis præfigunt, ſpe lucri certiore; quamvis enim unus alterve patronus fauces non expleverit, reliqui tamen larga manu ſua non deerunt. Junioribus forte ſcriptoribus, aut quibus res anguſta domi eſt, piæ hæ fraudes condonari poſſunt; at vero, quando viri ætate pariter & dignitate graves idem perpetrant, tum res eſt putida. De Georgio Cœleſtino Præpoſito Berolinenſi refertur, quod auſus fuerit ſuffuratam a ſe Chytræo A. C. hiſtoriam Senatui Argentoratenſi inſcribere; cui tamen poſtmodum [illegible] donum, quod in grati animi ſignum trans-[illegible]

Puteanus quoque humani aliquid paſſus eſt, qui cum *Hiſtoriam Inſubricam* Philippo

miſerant Senatores, velut exſpectatione ſua longe inferius, indignabundus remiſit. Vid. Fechtius in Suppl. Hiſt. Sec. XVI. pag. 593. ſeqq. Ipſe etiam David Chytræus Regi Daniæ, dedicationem ſuam non largiter ſatis remuneranti, ſuccenſet in Epiſt. p. 212. ſeqq. Recentiora exempla ſuppeterent, niſi odioſa illa eſſent, nobisque metuenda eſſet horum Virorum indignatio. J. Hall.

Adde tamen, ſi placet, Theod. Gazam nobilem ac eruditum Italiæ hoſpitem: qui Æmoniæ patriæ dilectis pulſus ab oris, cum Antiſtiti Romano *Ariſtotelis hiſtoriam animalium* in Latium deductam, veteri clientum more dicaſſet, jamque eandem in codice magni pretii eleganter deſcriptam ipſemet illi obtuliſſet; hic, quanti ornatus libri conſtaret? quæſiit, & quos eam in rem factos fuiſſe ſumtus audierat, reddi juſſit illi, qui ampliſſimo & Pontificis munificentia vere digno præmio ſe affectum iri putarat. Itaque Gaza, auro, quod acceperat, protinus in Tiberim abjecto: *Effugere hinc,* inquit, *lubet, poſtquam optimæ ſegetes in olfactu præpinguibus Aſinis ſordeſcunt.* Atque adeo ſatius duxit in Calabriæ latebris ſe occultare, quam Romæ diutius, ubi litteræ de gradu dejicerentur, verſari: ut ex Volaterrano, Voſſio aliisque concinne refert Vir doctus in altera de Exul. Græcis diſſertatione. Alius æque pudendum laboris ſui præmium aquis merſurus, *periit,* clamabat, *opera, pereant & nummi.* Adde denique magnum Eraſmum, qui graviter in Epiſtolis de petulanti Typographi ſphalmate conqueritur, propter quod indignationem Sereniſſ. Fœminæ incurrens dolendam magni præmii, quod pro dedicatione exſpectaverat, jacturam fecit. Sed audiamus ipſum Eraſmum, triſtem caſum Curſio ſuo verbis, quæ ſequuntur, narrantem:

Digitized by Google

lippo Wilhelmo primum, Principi Arauſionenſi, inſcripſiſſet, mox eam, præmiſſo *Hiſtoriæ Barbaricæ* titulo, Philippo IV Regi Hiſpaniarum conſecravit. Alii, ut Tho-

Cum in Vidua mea (agnoſcis Titulum libri) *quam Sereniſſ. Hungariæ Reginæ dedicaveram, ad laudem cujusdam ſanctiſſimæ fœminæ, inter alia liberalitatem ejus in pauperes referrem, hæc verba ſubjunxi: atque mente illa uſam eam ſemper fuiſſe, qua talem fœminam deceret. Scelestus vero Typographus, animadvertens ſibi vindictæ occaſionem oblatam eſſe* (erat enim noſter in ære ejus) *ex mente illa, mentula fecit &c.* Tam vero indigne id tulit vir optimus, Eraſmus, ut trecentis aureis ignominiam hanc redimere maluiſſet. Quoniam nempe

Non omnes ſapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque m - - lam libenter,

Priap VII. Catm.

[illegible] omnes illos alienæ munificentiæ captatorum [illegible] conjicere poteſt claſſicus Criticorum [illegible], Petrus Victorius, qui neque ullum ([illegible] Imperialis in *Muſ. Ital. p. m. 158.*) emolumentum [illegible] commodum ſibi cordi eſſe tunc oſtendit, [illegible] aureorum millia ſibi a nobili quodam [illegible] oblata, ut Rhetoricæ volumen typis recu[illegible] inſcriberet nomini, conſtantiſſime rejecit. [illegible]

[illegible] *conſecravit*.] Idem jure facere poterit [illegible] Alchymiſta, qui Leoni X. P. M. Librum offe[illegible] ([illegible]) ([illegible] quod jactabat) Chryſopœiæ arcana [illegible] & magna hujus ſui muneris præmia expe[illegible] [illegible] ſaccum recepit a ſanctiſſimo Patre, quo [illegible] facile a ſe, tanto artifice, parandum, [illegible] I. HALL.

Digitized by Google

Nichol-ſon Engl. Hiſtoric. Libr. T. II. p. 91.

Thomas Fullerus, celebratiſſimus Hiſtoricus Anglus, Libros ſuos plurimis voluminibus partiuntur, ſingulisque ſingulos præponunt Principes aut Optimates, a quibus lucelli quippiam aucupantur. Et quis credat, deprehendi etiam, qui ſibi ipſis fœtus proprios plenis titulis inſcribunt? quod de H. R. memoratur, qui cum *Hiſtoriam belli Dithmarſici* ſub Chriſtiani Cilicii nomine conſcripſiſſet, eam nemini rectius quam ſibi ipſi dedicandam judica-

Moller. Intr. in Hiſt. Cimbr. p. 630.

Nec felicior fuit Criticus apud Boccalinum, qui Apollini errorum, ex alterius ſcripto collectorum, Catalogum exhibens, appludarum acervum tanti laboris mercedem tulit. THEM.

Non ſatis capio, quorſum reſpiciat præcedentis notæ auctor. Probe novi, ex omnibus Boccalini libellis nullum plus gloriæ auctori ſuo peperiſſe, quam qui inſcribitur *Ragguagli di Parnaſſo*, quique varias in linguas translatus prodiit. Quodſi Annotator ad genus mortis reſpicere forte voluit, quo Boccalinus obiit, ſciendum eſt, eum ob librum ſuum *Pietra del Paragone Politico*, quo aulam Hiſpanicam laceſſebat, a quatuor prædonibus oppreſſum, & ſacculis arena repletis vapulantem occidiſſe; non autem ob dedicatum Apollini errorum alienorum catalogum. I. GALL.

Nimirum ita concepta erat nota ſuperior in præcedenti editione, ut facile Gallus ille Interpres longe alium, quam quem intendit ejus autor, ſenſum inde caperet. Nunc, ubi eam paulo accuratius expreſſimus, cenſura ſua ſuperſedere poterit.

Dedicandum judicavit] Simile plane quid refert

judicavit : ut taceam Andream Schottum, qui, quam ipſe collegerat *Italiam illuſtratam*, a typographo Andrea Cambierio inſcribi ſibi paſſus eſt.

At nihil, ut Erasmus meus loquitur, omni- Encom. Mor. p.91.

Menagius in Anti-Bailleto T. I. art. 72. de Morino, qui ſub ficto Vincentii Panurgi titulo An. 1654. Pariſiis excudi curavit *Epiſtolam de tribus Impoſtoribus ad Clariſſ. Virum Johannem Baptiſtam Morin, Doctorem Medicum, atque Regium Matheſeos Profeſſorem Pariſiis.* THEM.

¹ *Inſcribi ſibi paſſus eſt.*] Alii non quod pueri in faba ſe reperiſſe exiſtimant, dum libellos ſuos ſive ipſi Deo, ſeu SS. Trinitati, ſeu Eccleſiæ demum militanti, Patriæ, omnibusve piis inſcribunt. Alii eosdem Apollini, alii Muſis, imo quidam ipſis adverſariis ſuis conſecrarunt, quod ultimum fecerunt Sociniani in Catechiſmo ſuo Cracovienſi. Verum quam multum ineſt humanis rebus inane! I. HALL.

H. D. Geographiam Sacram ſeu Eccleſiaſticam Lipſ. 1704. vernaculo ſermone editam tribus ſummis atque unicis Principibus hæreditariis in cœlo & terra inſcripſit. CHRISTO nempe, FRIDERICO AUGUSTO, Principi Electorali Saxoniæ, & MAURITIO WILHELMO, provinciarum Saxo-Cizenſium hæredi, atque his ſingulis plenis quidem titulis, in quibus Chriſtus *Imperator* coronatus cœleſtium exercituum, electus *Rex* Zionis, *ſemper Auguſtus* Chriſtianæ Eccleſiæ, *Pontifex Maximus* & *Archi-Epiſcopus* animarum, *Elector* veritatis, *Archi-Dux* gloriæ, *Dux* vitæ, *Princeps* pacis, *Eques* Portæ inferni, *Triumphator* mortis, *Dominus hæreditarius* gentium, *Dominus* juſtitiæ, & Patri cœleſti a ſanctioribus *Conſiliis*, additis tribus &c. &c. &c. ſalutatur. VAND.

Digitized by Google

omnium ſuavius, quàm cum ipſi inter ſe-ſe eruditi mutua talione laudant, ac mirantur, viciſſimque ſcabunt, cum mutuis
96. epiſtolis, carminibus, encomiis ſeſe extollunt, ſtulti ſtultos, indoctos indocti. Hic illius ſuffragio diſcedit Alcæus, ille hujus

Hic illius ſuffragio diſcedit Alcæus &c.] Horatius Ep. II, 2, 99:

Diſcedo Alcæus puncto illius, ille meo quobis
Quis niſi Callimachus? SAM.

Occaſione laudum ridicularum & modum excedentium, quibus aliqui ſe invicem obruunt, non poſſum non adducere partem quandam comœdiæ Molerianæ *les femmes ſavantes* appellatæ, ubi autor alicubi Poetas duos, ingenii fœcundioris gloriam aucupantes, introducit, mutuis ſe elogiis cumulantes ob ſcientiam ſuam operave a ſe edita. Alteri eorum *Triſſotin*, alteri *Vadus* nomen indidit.

T. Vos Vers ont des beautez que n'ont pas tous les autres.
V. Les graces & Venus regnent dans tous les Votres.
T. Vous avez le tour libre, & le beau choix des mots.
V. On voit par tout chez vous l'Ithos & le Pathos.
T. Nous avons vûs de vous des Eglogues d'un ſtile,
Qui paſſe en doux attraits Theocrite & Virgile.
V. Vos Odes ont un air noble, galant & doux,
Qui laiſſe de bien loin votre Horace apres vous.
T. Eſt il rien d'amoureux comme vos chanſonettes?
V. Peut on rien voir d'egal au Sonnets que vous faites?
T. Rien qui ſoit plus charmant, que vos petits Rondeaux!
V. Rien de ſi plein d'eſprit, que tout vos Madrigaux!
T. Aux Balades, ſur tout, vous êtes admirable.
V. Et dans les bouts-rimez je vous trouve adorable.
T. Si la France pouvoit connoitre votre prix!
V. Si le Siecle rendoit juſtice aux Beaux Eſprits!

hujus Callimachus; ille huic eſt M. Tullio ſuperior, hic illi Platone doctior. Et memini, e noſtratibus aliquem, ad capeſſendum in obſcuro oppidulo Pædagogi munus evocatum, cum alium laudatorem non inveniret, carmine proprio Marte elaborato ſibimet ipſi applauſiſſe, ſimulque Philureæ noſtræ, quod tam charum caput amitteret, graviter indoluiſſe.

I. En Caroſſe doré vous iriez par les rües.
V. On verroit le public vous dreſſer des Statües. &c.

I. Gall.

Alium laudatorem non inveniret] Huc pertinet Poeta ille Græcus, neſcio quis, qui aves loquaciores docuerat, ut per orbem decantarent, non eſſe meliorem Poetam, quam quidem N. qui ipſos aliquanto tempore aluerat. Sal.

Pſaphon iniquo animo ferens contemtum gentilium ſuorum multas aves has tres voces græcas edocebat: Μέγας Θεὸς Ψάφων. Sic inſtitutas eas, avolare permiſit, cumque pluribus in locis diſtincte ſatis hoc pronunciarent, Dei inſtar in pretio haberi cœpit, unde & proverbium invaluit: *Pſaphonis aves.* I. Gall.

Graviter indoluiſſe.] Cui vero non dictus eſt Hylas? Jacobus inquam Vogelius, qui de ſeſe ipſo ſic ſatis magnifice cenſet:

Deutſchland hat zwar einen Lutherum,
Aber noch keinen Homerum;
Einen rechtſchaffenen Propheten,
Aber noch keinen rechtſchaffenen Poëten;
Doch nun thut Gott erwecken frey
Einen VOGEL, *der ohne Scheu*
Zum teutſchen Poëten gekrönet iſt,

Digitized by Google

luiſſe. Nec deſunt forte, qui & ſcriptis ſuis plena laudis & commendationis carmina plurima, velut a Viris eximiis ſponte & ultro congeſta, præmittunt, quæ vel compoſuerunt ipſi, vel ſervis ſuis aut clientibus extorſerunt; Carolum V quodammodo Rom. Imperatorem imitati, qui,

Von hohen Leuten dieſer Friſt, &c.
i. e. *Habet quidem Germania ſuum Lutherum, nondum vero Homerum; habet genuinum Prophetam, nullum genuinum Poëtam; at vero nunc tandem Deus excitat Avem,* (id, puta, nominis erat Vati) *ita animoſe & ſuaviter modulantem, ut merito ab Illuſtribus hujus ævi Perſonis laurea Poëtica ornatus ſit &c.* Abſurda hæc ſunt, non inficior; interim eo magis dolendum, plurimos etiam majorum Gentium Eruditos veſana hac autophilia & laudum propriarum concupiſcentia laborare, adeo quidem, ut charta nos, non exempla deficere poſſint eorum, qui ſibimet ipſis occinere haud erubeſcunt illud Lucretii:

Nec ſine TE pulchrum dias in luminis auras
Exoritur, neque fit lætum, nec amabile quicquam.

THEM.

Indoluiſſe.] Quis enim admiratoribus ſuis deſtituitur?
Un ſot trouve toujours un plus ſot qui l'admire.
Boil. I. GALL.

Ultro congeſta] Pulcre hunc morem ſequeris, dicam? an rides, Mathanaſi, qui libello tuo *le Chef d'œuvre d'un inconnu &c.* non modo tot Theologorum *approbationes;* verum & Bernardi Franciſci Rudolphi Aſtreolidis Elephantii, artium ſecretarum Magiſtri & Scholæ Utopianæ Conrectoris, tum Chilperici Aſiatidis aliorumque Carmina Græca, Latina, Anglica, Gallica, Belgica, longo ordine præpoſuiſti. M.

Digitized by Google

qui, quo majorem ageret in Hiſpania triumphum, præter ea quæ Proteſtantibus debellatis eripuerat tormenta bellica, longe plura conflari in Germania, inſignibusque Haſſorum & Saxonum ornari, juſſerat.

Contra hæc nonnunquam & antagoniſtam quærunt novi libellorum artifices, cujus æmulatione famam augeant, nihilque magis illos pungit, quam cum minime punguntur. Itaque *ſolertiſſimas nugas*, ut Seneca loquitur, quæ vix ſomnianti in mentem venerint, comminiſcuntur, ut novi aliquid inveniſſe videantur, cunctaque, quæ rationi ipſisque ſenſibus conveniunt, magna impudentia oppugnant, non alio profecto fine, quam ut illuſtrem adverſarium nanciſcantur, cum quo belliſſime depugnent. Quod cum ne ſic quidem impetraverint, in propria viſcera ineptiſſime ſæviunt; quod de Geropolo Poeta conſtat, qui carminis ſui de Carolo M. cenſuram ipſe acerrimam vulgavit. Ep. 117. L. 12.

Perin-

[[illegible] ipſe vulgavit.] Addit hic D. J. *Journal Liter.* [illegible] T. *VII. p.* 16[illegible]. in recenſione noſtri operis:

Digitized by Google

Perinde & illorum ridenda temeritas, qui cum vident Virum magni nominis eximium quippiam prodidiſſe, illud, (tametſi ſit impar congreſſus Achilli) protinus velut e ſpecula adoriuntur, modisque omnibus lacerant & ſugillant, quod, ſi is pugnam non detrectaverit, ſe quoque ſperant nonnihil famæ & exiſtimationis conſecuturos in Republica literaria. Enimvero hi plerumque operam, & ole-

Grimaret, Auteur de la Vie de Molière, a publié une foible critique de cette même vie, afin d'avoir occaſion d'y répondre. VAND.

Virum magni nominis] Huc pertinent elegantia verba Paganini Gaudentii in Obſtetrice litterar. diſp. VII. p. 67: *Hæreant ſemper in luto ignorantiæ, in humilibus ſordibus inſcitiæ, qui contemtim de præſtantiſſimis ſentiunt, loquunturque viris. Vaniſſimi enim non homines, ſed ſemi-homines, & homunciones, patientes neſcio quid imaginoſi, videntur ſibi in excelſa ſedere ſede, atque altiſſimo cacumine, ſublimique templo conſpicere, ut deſpiciant ingentes animas, conſenſu ſeculorum in faſtigio doctrinæ præſtantiæ collocatos.* CHAR.

Modis omnibus lacerant.] Oſcus Rhetor Senecæ natus dicitur ad contumelias omnium ingeniis inurendas, in Præfat. ad Controverſ. L. V. p. m. 233. Antipater Sidonius, Stoicus Philoſophus, dictus fuit καλαμοβόας, propterea quod ſuo calamo Carneadem male excepit. vid. le Vayer Tom. XIV p. m. 308. SCRIB.

Dictus ita, non quod cum violentia ſcripſiſſet, ſed quod linguam haberet difficilem, eoque ſcripto animi ſenſa potius exprimere conſuevit & ſtylo quidem ſatis

& oleum perdunt, cum nemo ſit literatiorum hominum tam parum ſui memor, quin inſania ſua frui patiatur inficetos illos & inſulſos. Quam in rem unicum producam Caſparum Zieglerum, qui primus omnium in Hugonis Grotii libros de Jure Belli & Pacis commentatus, adverſarium nactus eſſet Henricum Henninges, qui & ipſe ſola æmulatione ac famæ cupiditate ductus notulas in Grotium ediderat, in quibus ſubinde noſtrum carpit & traducit, tum vero Zieglerus, *iſte* inquiebat, *obſcurus homo ex me gloriam quærit: imprudentiſſimus ſim mortalium, ſi illius votis veliſicaturus, Zieglerum patiar cum puſillo iſto gladiatore committi.*

Ceterum cum alios ſuarum laudum cantores non invenerint homines miſerrimi, magna verborum pompa ſuam ipſi erudi-

decoro & eleganti. Igitur loco Antipatris famoſus ille Zoilus poni poſſet, atque ita animadverſioni ſua conſtabit veritas. I. GALL.

Magna verborum pompa] Lucanus opus ſuum Pharſaliarum IX, 983. ipſe ita prædicat:

Invidia ſacra Cæſar ne tangere fama,
Nam ſi quid Latiis fas eſt promittere Muſis.
Quantum Smyrnæi (intelligit Homerum) *durabunt vatis honores,*

eruditionem extollunt, prorſus circulatori-

Venturi me Teque legent, Pharſalia noſtra
Vivet & a nullo tenebris damnabitur ævo.

quem Lucani tumorem reprehendit J. Cæſar Scaliger & Cauſſinus III,10 de eloquentia ſacra & profana. CHAR.

Non autem ſolus Lucanus hujus vitii reus eſt: nullus fere Poeta dubitavit coronas ſibi ſuis nectere manibus, cujuscunque nationis aut temporis fuerint. Immo jure hoc fecerunt, ſi fides habenda eſt Menagio, *vid. Anti-baillet T. II. Art. CXXXVII.* Elogia nimirum, quibus Poetæ ſe ipſos extollunt, Enthuſiaſmi fructus ſunt, qui eos ob læſas modeſtiæ & decori leges ſatis excuſat. Quid autem de Philoſopho vel Grammatico ſentiendum eſt in hoc negotio, quos ſemper tranquillo animo eſſe par eſt? I. GALL.

Thomas Hobbeſius ſcribit Epiſtola dedicator. element. philoſophiæ ſect. I. quod aſtronomia ſua incrementa debeat Copernico; phyſica Galilæo Galilæi; medicina Guilielmo Harvæo; philoſophia vero civilis non antiquior ſit, quam liber ſuus *de Cive*. Jo Wowerius ambitioni maxime deditus fuit: qui veritus, ne nominis & meritorum ſuorum laudes oblivione ſepelirentur, LX thaleros teſtamento illis conſtituit, qui orationibus ſuis panegyricis memoriam ſuam immortalitati eſſent conſecraturi: plura exempla habet Reimannus in Critica de Dictionario Bælii p. 68. D. Jo. Ker, Anglus, dedicavit librum ſuum, Obſervationes de lingua Latina, Reginæ Angliæ Annæ, qua in dedicatione dicit, non minimam felicitatis illius Reginæ partem eſſe, quod liber iſte ipſa imperante ſit editus in lucem. Joannes Jovianus Pontanus hoc ſibi elogium compoſuit:

Sum etenim Jovianus Pontanus,
Quem amaverunt bonæ Muſæ,
Suſpexerunt viri probi,
Honeſtaverunt Reges, Domini. CHAR.

toribus ſimiles, qui ſuas panaceas cunctis morbis mederi ac annos Neſtoreos & quandam quaſi ἀγηρασίαν conciliare, rudi plebeculæ perſuadent. In his exercitum ducit Gorgias Leontinus, qui maxima

Suam ipſi eruditionem extollunt] Quos inter referendus Carolus Molinæus, de quo Balſacius: *Charles du Moulin Avocat a mis à la tete des pluſieurs conſultations imprimées:* Ego qui nemini cedo, & qui a nemine doceri poſſum. v. *Entretiens de* Balzac. *p. 94.* SER.

Idem Balſacius *Entret. p. 89.* e Photii Bibliotheca meminit Græci cujusdam, qui vitam Alexandri M. ſcribens, ſe rerum geſtarum hujus gloriam ſcribendo æquaturum, fuerit gloriatus, & alterum ſe fore in charta Alexandrum &c. Ibidem ex eodem Photio ridet cujusdam Græci veſaniam, qui cum novem Epiſtolas confeciſſet & tres Orationes ſcripſiſſet, illis Muſarum, his Gratiarum dederit titulum, tanquam Dearum quidam Parens. Inter Judæos inprimis jactatores plurimos invenias, qualis fuit R. Jochanan B. Saccai, qui in libro מסכת סיפרים c. 16. f. 13. ita loquitur: ſi omnes cœli eſſent cortices, & omnes arbores calami, & totum mare atramentum, non ſufficerent ad ſcribendam meam ſapientiam. SCRIB.

Exercitum ducit] Stupeo, medius fidius! quoties Charlataneriæ Claverianæ recordor. De hoc enim Jac. Claverio, homine Italo, refert Erythreus Pinac. I. n. 3. ipſum nummos trivialibus puerulis, cum variis bellariorum generibus diſtribuiſſe, quibus nimirum illi pellecti laudes ejusdem verſiculis ſuis celebrarent. Quin eo usque ſtoliditatis progreſſus eſt, ut puerilia hæc carmina una cum reliquis vel ab ipſo conſcriptis, vel ab aliis emendicatis ſui Elogiis, duobus Tomis in lucem

xima animi elatione ex omnibus, ut traditur, auſus eſt in conventu poſcere, qua de re quisque vellet audire; quem imitatus eſt Jacobus Mazonius, qui ad omnia, quæ quis percontaretur, copioſe reſpondebat ex tempore, nec ullam rem defendiſſe

Erythr. Pin. n. 38.

edere non dubitaret. Nimirum, ut Phædrus L. I Fab. 2.

Virtutis expers, verbis jactans gloriam
Ignotos fallit; nobis eſt deriſui.

I. HALL.

In contraria omnia ibat Vir modeſtiſſimus, Chriſt. ab Uttenheim, Antiſtes Baſileenſis. Hujus enim Statuta Synodi Baſileenſis cum propter additam elegantem ad Clerum Orationem plurimorum carminibus panegyricis celebrarentur, ille hæc ſui Eulogia ſubſequente Tetraſticho deprecari conatus eſt:

Parcite Pierides nobis adſcribere laudes;
Laus virtutis opus: nos mala multa premunt.
Exigua eſt nobis Virtus, nec labe caremus.
Plangite nos, celebrent Carmina veſtra Deum.

Referente id Paravicino, Cent. tertia ſingul. N. 82.

Q. MAR.

Copioſe reſpondebat ex tempore] Recordamur hic eorum, qui omni occaſioni, qua oſtentare doctrinam ſuam poſſint, avidiſſime inſidiantur, & cum in corona ſedent Virorum eruditiſſimorum, continuo aliis oggannium, quaſi ilia ſibi rumpi timerent, niſi ſuas nugas, a re licet, de qua ſermo eſt, alieniſſimas, propalaverint. Itaque identidem reliquos interpellant, & veluti rem admodum ingenioſam narraturi ad arrigendas aures ſedulo hortantur. Quo in cenſu fuit Medicus ille Pariſienſis T-- de quo Patinus: *Quand il ſe trouve en conſultation avec moi, il ne manque pas de me prier de le laiſſer parler, promettant toujours de belles*

Digitized by Google

diſſe viſus eſt, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non everterit. Sed omnium inſtar hic erit Franciſcus Philelphus, qui alicubi magnificentius de ſe loquitur in Epiſtolis: *Unum Philelphus audet affirmare, vel inſaniente Candido,* (hoc nomen erat adverſario) *neminem eſſe hac tempeſtate, nec fuiſſe unquam apud Latinos, quantum conſtet ex omni hominum memoria, qui præter ſe unum idem unus tenuerit, exercueritque & Græcam* L. XVI. Ep. 34.

choſes ſur le ſujet. Je m'en donne quelquefois le plaiſir, quand les affaires ne me preſſent point trop. Au reſte vous jugez bien, quel plaiſir, ou plûtôt quelle mortification que d'entendre un homme qui fait le beau parleur; cette affectation ſuffit pour faire bientot repentir les Auditeurs de leur complaiſante attention. Il y a quelque temps qu'il étoit queſtion d'une fievre continuë avec de grandes douleurs de tête, il me conta merveilles du ſyllogiſme, du diaphragme & des qualitez de la ciguë. La peſte ſoit du conteur de fariboles, dis je en moimême, il s'agit bien d'une diſſertation etrangere, quand la diſpoſition du Malade preſſe. Il n'en faiſoit jamais d'autre, & vous euſſiez penſé, que cet homme tout heriſſé de Grec & de Latin, venoit faire plutôt une leçon à de jeunes Medicins, que donner ſon avis dans une conſultation en forme. On peut dire de lui ce qu'un certain Proconſul dit injuſtement a S. Paul dans les Actes des Apôtres: Votre grand ſavoir vous met hors de ſens. V. *L'Eſprit de* Guy Patin *p. 52.* VAND.

Idem unus tenuerit] Nunc quidem in ampliſſimum ſuperbiæ eruditæ campum exſpatiari non vacat, vix

cam pariter & Latinam orationem, in omni dicendi genere & proſa & verſu. Tu ſi quem habeas alterum, memora. Quid tacer

tamen mihi ipſi tempero, quin breviſſimis huc transſcribam, quæ de Salmaſio narrat Colomeſius p. 317. his verbis: *Meſſieurs Gaulmin, Saumaiſe & Mauſſac ſe recontrans un jour à la Bibliotheque Royale; le premier dit aux deux autres: je penſe que nous pourrions bien tous trois tenir teſte a tous les Scavans de l' Europe. A quoi M. de Saumaiſe repondit: Joignez à tout ce qu'il y a de Savans au monde, & vous & M. de Mauſſac, je vous tiendray teſte moy ſeul.* Huc usque Colomeſius. Parum vero abeſt, quin mea hic faciam, quæ de Caſaubono olim cecinit Vir eruditus:

Ilias in genibus, ſpumat manus una Lebetem
Una Veru Verſat, tres agit ille Viros.

Sed mitto Alaſtorem, lubensque Paracelſum, Thurmejum, Cardanum, Barthium, alios, ſileo: e quibus alter ille, Thurmejus inquam, blaſpheme jactavit, ſe ſolo improbante, totam Chriſti legem annihilari poſſe; ſi quidem vera ſunt, quæ tradidit de eo Matthæus Paris in Hiſtor. Anglic. apud Paravicinum in Singularibus pag. 4. THEM.

Lectori fortaſſe ingratum non erit, legere hic ipſa Thurmeji verba, quave occaſione eadem protulerit, noſſe; addi enim hoc utique meretur. Theſes nimirum de Verbi incarnatione publice defendens ſe ipſum ſuperaſſe cenſebatur, omniumque meritus erat applauſum. Ita autem eo ipſo intumuit arrogantia ejus, ut pleno ore exclamaret: *Jeſule, Jeſule*, ſive Gallice: *Petit Jeſus! Petit Jeſus! combien de bonnes raiſons n'ai je allegué pour ſoutenir tes Droits; mais par combien de raiſons meilleures, & plus fortes, ne pourrois-je pas les an-*

taces homo miſerrime? Multum vero hi ad conciliandam famam facere arbitrantur, ſi eruditis aliis perſuaſerint, quaſi plurima de rebus minime tritis volumina parata habeant, quæ, ſi juſtum incredibilis operæ pretium ſtatuatur, confeſtim typis mandari poſſent. Ut nihil dicam de Johanne Bourdelotio & Marco Meibomio, quorum ille in Notis ad Heliodorum ſubinde provocat ad libros ſuos, quos nunquam in lucem prodiiſſe conſtat, hic vero, cum Amſtelodami viveret,

neantir, ſi je voulois l'entreprendre? Ceterum Thurmejus omnium, quæ ſciverat, poſtea oblitus, immo adeo ſtupidus factus eſt, ut ne alphabeti quidem litteras quasdam capere amplius poſſet; quare de ipſo dictum eſt: *Quantum cecidiſti de cœlo, Lucifer!* I. GALL.

Si eruditis aliis perſuaſerint] Splendidi hujusmodi Thraſonis meminit etiam Eraſmus *Adagiorum p. 637.* ubi, *Vix hæc ſcribens*, inquit, *a riſu temperò, cum recordor Calliphanis cujusdam, quem olim cognovi, cum in familia Chariſſimi Patris, Henrici Bergenſis, Epiſcopi Cameracini, verſaret, ſed nomini parcetur propter convictum domeſticum. Is permulta volumina concinnabat exornabatque, ſed chartis inanibus, niſi quod in fronte videre erat magnificos quosdam titulos, velut Carminum, Orationum, Epiſtolarum. Singulis præſcriptum erat hominis tergeminum nomen, ut qui titulos forte legiſſent, crederent eruditum, & in literis multa magnaque molientem.* KEND.

E

ret, grandiſſima volumina monſtrabat adventantibus, quæ, ſi, digno pretio redimantur (immenſum autem ſtatuerat) haud ultra inviſurus eſſet eruditis; nemo facile ſuperavit faſtum Franciſci Crucimanii, qui, edita ad Henricum III Galliæ Regem Epiſtola, * parata ſibi jactat octingenta volumina, de cunctis rebus, quæ humanæ ſcientiæ ambitu comprehenduntur, ſua manu exarata, ac centum pluteis diſpoſita, quæ ſe traditurum omnia Regi ſpondet, ſi vel pro ſingulis pluteis ducenti Joachimici ſibi numerentur,

* Exſtat illa, cum ipſa plutei delineatione, ſub finem ejus Bibliothecæ Gallicæ. Conf. & Baillet Jug. T. I p. 439. M.

Octingenta Volumina] Vincentium Marinerium commemorat Nic. Antonius Bibl. Hiſp. T. II. publico promiſiſſe, quæ ipſe elaboraverit, Volumina quinquaginta de argumentis graviſſimis, præter verſus quos effuderit ultra 38000. Cumque promiſſori liberaliſſimo fidem adhibere ſe poſſe negarent tantum non omnes, ipſe datis ad ſingulos literis, perſuadere ipſis conabatur, vera eſſe quæ prædicaverat, amplos titulorum catalogos adjiciens. Quodſi vero ſic etiam dubitare aliquem videret, ad exemplum Triſmegiſti provocabat, temporis quod lucubrationibus ſuis inſumſerat, rationem exponebat, chartæ foliorum, quæ Commentationibus ſuis impleverat, numerum inibat. Kend.

tur, viliſſimum ſcilicet pro theſauris immenſis pretium.

Atque hi intra promiſſa tantum ſubſtiterunt: longe vero ineptior mihi videtur Nicolaus Riccardius, Januenſis, qui cum aſſiduam multorum annorum operam ſtudiumque ſe collocaſſe jactaret in refellendis, quæ contra ſacrum Concilium in celebri vulgatoque libro ſcripta eſſent, cumque eximium aliquod opus exſpectaretur, vix tandem prodidit paucas quasdam plagulas, ut montibus parturientibus ſimilis haberetur, qui murem ridiculum eſſet enixus. Et conſtat de Johanne Capellano, Viro alioquin pereruditо, quod cum penſionem annuam nactus eſſet ab Henrico Aurelianenſi Principe, ut de celebratiſſima Galliæ viragine, quam Puellam vulgo Aurelianenſem vocant, heroicum quoddam carmen, ad Erythr. Pin. n. 22

Theſauris immenſis pretium.] Multo magis igitur inæſtimabilis fuit ille Fratrum roſeæ Crucis liber, de quo præter alias impoſturas jactabant: *omnia ex illo uno diſci poſſe, quæcunque in reliquis libris quibuscunque editis usque huc, vel impoſterum edendis aut ſcribendis junctim leguntur*, &c. vid. Naudæus in Inſtruct. ad Galliam de Fratr. roſeæ Crucis p. 35. I. Hall.

Digitized by Google

ad exemplum Homeri aut Virgilii, Gallico idiomate conderet, atque is, quo diutius frueretur Ducis munificentiæ, annos plurimos impendiſſet huic labori, vulgato tandem frigidiſſimo poemate, quod *Puellam* * inſcripſit, tantum abeſt, ut ingenti, quam de ſe concitaverat, exſpectationi reſponderit, ut potius plerorumque in ſe ſcommata provocaverit, quos inter aliquis hoc in Puellam epigrammate luſit:

* *La Pucelle d'Orleans.*

Menagiana P. I p. 15. ſeq. Conf. P. II p. 41.

Illa Capellani dudum exſpectata Puella
Poſt longa in lucem tempora prodit anus.

Quem

Prodit anus.] Exſtat hujus Epigrammatis in Gallicam linguam verſio, Autore Menagio:

Cette Pucelle pretendue
De l'hereux Poete Chapelain,
Depuis ſi long tems attendue,
Paroit de ſa derniere main,
Mais ſi vieille deja qu'elle en eſt meconnûe.

Neſcio an ſequens anonymi cujusdam elegantius ſit:

Nous attendions de Chapelain
Une Pucelle
Jeune & belle;
Vingt ans à la former il perdit ſon latin;
Et de ſa main
Il ſort enfin
Une Vieille ſempiternelle.

Quod reliquum eſt, nihil jucundius occaſione Puellæ

Digitized by Google

Quem in cenſum, quoniam de iis dictum eſt hactenus, qui pridem vita functi ſunt, neſcio num referri etiam debeat e Soc. Jeſu Johannes Harduinus, eruditæ Galliæ lumen hodie ac decus præcipuum. Is ut multa hactenus edidit ſcripta cedro digniſſima, Plinium imprimis, quo uno labore nominis immortalitatem conſecutus eſt apud omnes, aliquid tamen paradoxi, dubium an animi gratia, an ut ordini ſuo, quod Crozius aliique ſuboluiſſe

hujus Aurelianenſis prodiit, quam *le Parallele de Chapelain & d'Homere*, liber Matanaſio in fine ſubjectus. Quantum leporis ibi elegantiorisque doctrinæ! Multi ex iis, quos novi, eruditis non Arragoniæ tantum regnum, verum vel pulcherrima ex ſcriptis ſuis cum exiguo opere iſto permutaturi eſſent. Interim Autori hactenus latere viſum eſt. Qui conjecturis ſe valere, ac de ſtilo ac cogitandi ratione judicium ferre ſe poſſe putant, vel V. Cl. *de Crouſaz*, vel Cl. *Fontenellium* autorem opuſculi eſſe credunt. Verum neutri horum tribui poteſt. I. GALL.

At nunc quidem ſatis conſtat, verum autorem eſſe *Paulum de Saint Hyacinthe*, *alias Themiſſeul.*

Quod Crozius aliique] Matur. Veyſſier la Croze in *Vindiciis Vet. Script. adv. Harduinum*, Roterod. 1708. & Jo. Sartorius *de Oſtraciſmo Literario*, Gedani 1710. qui poſterior Crozio multa debet, ejusque veſtigia in plurimis legit; aliique non pauci. Ceterum non vana videtur eſſe Domini la Croze ſuſpicio, quamvis Patres S. J. eandem omni niſu a ſe amoliri conati fuerint.

Digitized by Google

ſe ſibi viſi ſunt, velificaretur, obtrudere eruditis voluit, iſtud nimirum quod plerique Scriptores, Græci pariter ac Romani, atque adeo Patres quoque ipſi, ab otioſis hominibus & neſcio qua falſariorum conjurata ſocietate fuerint ſubornati. At cum id ſparſim tantum & leviter ſcriptis ſuis inſinuaverit, quæſitumque nuper admodum ab illo fuiſſet, ut ſyſtema quoddam hypotheſium ſuarum proderet latiusque paulo deduceret, quæ hactenus levi modo brachio attigiſſet, reſpondiſſe fertur, ſe ſpiſſo quodam volumine collegiſſe omnia, de quo ſibi tantum ac ſupremo Numini conſtet, cæterum nihil ejus rei, quoad vixerit, proditurum, * qua de re quid ſperandum ſit,

Jure etiam in Thraſonum literariorum numerum refertur Harduinus, non ſolum propter famoſam illam Archontii officinam, ad quam hic reſpicitur; ſed etiam ob mirum innovandi in Chronologicis pruritum, aliasque conjecturas nimis longe petitas, quas paſſim Memoriis Trevoltienſibus inſeruit. Quin in ipſo Plinio creberrime egregius iſte Vir humani quid paſſus eſt, ubique non inficienda eruditæ vanitatis criteria immiſcens. Conf. de la Croze l. c. I. Hall.

* Nimirum per litteras ab Amico mihi relatum eſt, his plane verbis reſpondiſſe Harduinum: *On le trouvera apres ma mort ſur un papier grand comme la main, & il n'y a que Dieu & moy, qui le ſavent.* M.

ſit, naſutioribus dijudicandum relinquimus.

Sed ſatis de his; ad eos pergo, qui cum ipſi nihil habeant, quod prodant, vel polliceantur, ſatis tamen ſe tueri poſſe putant nomen eruditi, ſi cunctas ſuas facultates dilapidantes, quicquid ubique prodeat librorum, quos nec legunt quidem unquam, nec, ſi legant, intelligunt, avi-

Avidiſſime corradant] Equidem ſunt contra alii, qui cum ipſi libris non utantur, ad eos ne quidem admittere quenquam audent, nimirum ne quis forte ſpolia ſua aut amicorum vindicet, certe codicem, quantumvis obvium, nullis blanditiis aut technis extorqueri ſibi vel ad horulam patiuntur. Vir ille, de quo ſupra p. 34. Bibliothecæ ſuæ ſelectum ac raritatem identidem crepat, ſed in communicandis libris parcior eſt, & ſi quem obtinueris ab illo, & reddendo gratias illi egeris, *appage*, ait, *cum gratiis tuis, neque enim dignas mihi grates referre potis eſt, qui libri hujus, tam rari, tam exquiſiti, uſum a me impetraverit.* Petebat ab illo Vir quidam illuſtris librum mutuo, ut in eo locum aliquem, quem deſignabat, evolveret; noſter notato loco illo, quem unicum libere legere licebat, ceteras libri plagulas ab utraque parte compactas ſigillis obſignabat, ne quicquam Vir ille præter iſtum locum deguſtaret. Poſtea cum liber ille ſolutis nihilominus ſigillis redderetur, tum nuntium intra muſæum pertrahens, gladium illico & ſclopetorum paria diſponit in menſa, & *dicito*, inquit, *hero tuo, hæc ad injuriam, quam intulit & libro & ſigillo meo, delendam me parata habere.* Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ. VAND.

Digitized by Google

avidiſſime corradant, totosque montes & acervos voluminum congerant, quæ longo ordine velut in armamentariis diſpoſita multoque auro ac purpura diſtincta aliquoties per diem hilari vultu adſpectant, amicisque ac clientibus ſuis identidem ad nauſeam usque demonſtrant. Imprimis vero cœlum ſe manibus tetigiſſe

Voluminum congerant] De Hario refert ex Lomaïero Paravicinus, *Cent. III. Sing. N. 70.* ipſum Bibliothecam tot voluminibus inſtructam Hagam tranſtuliſſe, ut populus innumerum librorum numerum miratus, publice profiteretur, ſe nunquam crediſiſſe vel in orbe terrarum tot codices reperiri; indeque eidem Hario, perpetuum poſt id tempus cognomentum *Johannis de Libris* adhæſit. THEM.

Vid. Balius in Dict. T. I. Art. Fugger. ubi magis adhuc exaggeratur Bibliotheca Fuggeriana; quam Wolfius tot libris, quot cœlum ſtellis nitere, dixit. I. GALL.

Ad nauſeam usque demonſtrant.] Adduci poſſet Luciani Dialogus adverſus indoctum librorum multorum ſupellectile tumentem, qui exſtat T. II p. m. 751. SCRIB.

De toutes les occupations une des plus vaines c'eſt ſans doute celle de faire une Bibliotheque, pour ne s'en ſervir jamais. Il eſt vrai, que c'eſt un meuble qui pare une chambre de même que les porcellaines, les tables, les peintures, les tapiſſeries. Dorus -- ne lit, & ne lira jamais; mais il a du bien .... Il achete des livres, les fait relier bien proprement, forme une nombreuſe Bibliotheque. A certain jour, à certaine heure, une fois le mois, il fait placer ſon fauteuil vis à vis de ces beaux livres; &

giſſe ac Diis ſimillimos eſſe putant, cum in codicem quendam veteri manu exaratum inciderint, quem utut exeſos tantum literarum ductus laceraſque chartas oſtendat, ſitque vel centies ab eruditis ſollicito ſtudio collatus, cum ingentibus divitiis & quicquid in rebus humanis eſt deliciarum permutare nolint. Noſtis, Auditores, quod de Fulvio Urſino, antiquitatis æſtumatore maximo, refert Janus Nicius Erythræus. Pervetuſtis codicibus, inquit, quorum multos in ſua bibliotheca habebat, immania pretia faciebat: atque illud accidit perridicule, quod cum die quodam Franciſco Cardinali Toleto Terentii Comœdias oſtendiſſet, easque affirmaſſet ante annos mille fuiſſe con- Pinac. c. 4.

La il contemple --- Apres quoi il ſe ratire toujours ignorant, mais fort ſatisfait d'avoir vû des Livres. &c. V, Reſl. mor. Sat. & Com. p. 35. ſeq. I. GALL.

Delitiarum permutare] Antonius Becatellus, Panormitanus, An. 1555. prædiolum, quod habebat unicum, vendidiſſe fertur, ut exemplum Titi Livii emeret a Poggio Florentino. CHAR.

Affirmaſſet ante annos M. conſcriptas] Div. Chryſoſtomus in Oratione περὶ κάλλȣς refert miram antiquariorum fraudem, qui viliſſimos quosque recentium libros abdere ſoliti ſunt frumento, ut ſitum contrahe-

Digitized by Google

conſcriptas, ac revera eſſent antiquæ, ſed mire depravatæ atque corruptæ, atque addidiſſet, nullam eſſe pecuniam, quæ antiquiſſimi illius codicis æſtimationi par eſſet; proh Deus! Cardinalis inquit, quid audio? equidem mallem codicem unum quantumvis recens impreſſum, ſed caſtigatum emendatumque, quam decem alios mendoſos & corruptos, quamvis Sybillæ manu exaratos. Hactenus Erythræus; peropportune profecto & argute omnia.

Sed

rent, atque ita pro antiquis majori pretio venirent. Vid. Wower. *in Polymathia c. 6.* SCRIB.

Manu Sybillæ exaratos] O reſponſum Cardinalis ſapientiſſimum! utinam id omnibus ſuperſtitioſis Codd. Mſctorum veneratoribus curæ cordique eſſet. Certus ſum, nullum hodie Codicem monſtrari poſſe, niſi mendis ubique refertum. Quare bene omnino judicavit Manutius in *Commentario ad Ciceronis Lib. V. Famil. Ep. 2: Nec vero librum ullum tam antiquum eſſe arbitror, qui omni prorſus vacet mendo.* Eccui enim ignota eſt Librariorum oſcitantia? Quantum gaudium gaviſuri eſſent Critici, ſi Codicem usquam invenirent Gellii ævo deſcriptum: atqui Gellius ipſe gaudentes eosdem ſtultitiæ & ovantes inſaniæ accuſaturus videtur, dum *L. VIII. Noct. Attic. c. 20.* expreſſis verbis, Codices ſuo jam tempore ſumme corruptos atque perperam deſcriptos eſſe queritur. Criticus certe, qui ſanam rationem ducem ſequitur, huncque Lydium lapidem exa-

Sed quoniam de antiquitatum patronis dicere cœpimus, non erit ab hoc loco alienum, illorum notare inſaniam, qui nihil laudant, nihil admirantur, niſi quod vetuſtatem redolet, & dum alios omnes ad

minandis Antiquorum ſcriptis adhibet, pluris faciendus eſt, quam alii Correctores Grammaticaſtri & exeſorum Codicum adoratores bene multi. Adi ſis Rich. Simonium *T. IV. Bibliothecæ Criticæ Ep. 16.* & Cl. Heumannum *de Arte Crit.* I. HALL.

Quod vetuſtatem redolet] Adrianus Imperator amavit genus dicendi vetuſtum, Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Salluſtio Cœlium prætulit, vide Spartianum in Adr. c. 16. Voſſius epiſtola ad reginam Chriſtinam, epiſt. III. p. 9. fatetur, *antiquos hiſtoricos periiſſe ſine poſteritate: ut enim recentiores vincunt plebem, ſic a priſcis vinci noſtros recentiores.* Pomponius Lætus abrogavit nomen ſuum Petri, quia Romanam civitatem non ſaperet, & maluit vocari Pomponius, quam Petrus. Freherus *Theatr. P. IV p. 1427.* Idem ſibi e ſalario diſcipulorum agellum ac domum in quirinali comparavit, ubi non ſolum natalem Urbis coluit, ſed Romulum quoque, urbis Romæ conditorem, publice veneratus eſt, Voſſio teſte *lib. III. cap. 8. de hiſtor. latinis*; adde Sabellic. *vita Læti ad Maurocenum* & Heumannum *de anon. & pſeud. p. 136. 137.* Franc. Redus de Peripatetico quodam narrat, quod ex ſingulari erga Ariſtotelem reverentia tubum noluerit inſpicere, eo fine, ne fateri cogeretur, Galilæum a Galilæis novas & ab Ariſtotele nondum viſas ſtellas detexiſſe. Vide ejusd. *Obſerv. de viperis tom. 1. Ephemerid. nat. curioſ.* Daceria libro: *des cauſes de la corruption du gout*, adfirmat, quod ſanior guſtus proveniat ex cognitione La-

Digitized by Google

ad morem Sinenſium pro monoculis habent, ſe ſolos credunt duobus oculis inſtructos, quoniam non ea tantum, quæ ante pedes ſunt, proſpiciunt, verum & antiquiſſimorum temporum faciem exactiſſime cognitam habent & perſpectam. Itaque ſi vel nummulus aliquis multo ſitu & ærugine obductus, vel alia quæcunque vetuſtæ ſupellectilis particula ad illos deferatur, bone Deus, quanta gaudia, quantæ mox etiam curæ & ſollicitudines, ut accurate examinentur omnes apices,

ac

tinorum, ut & imprimis Græcorum auctorum p. 20. Claudius Belurgerius, homo Gallus, inſano amore erga Homerum ferebatur. Eum ſemper habuit in manibus, totum edidicit, in templa detulit ſecum & recitavit loco ſacrarum precum: pictam quoque a celeberrimo pictore habuit Therſitis imaginem, qualem ipſe ex Homero dictaverat, & qua nihil illuſtrius, nihil magis divinum viſu cenſuit. Imo voluit ipſos Trojæ campos, vetuſtique Ilii loca, late omnia oculis ſuis uſurpare; hinc abiit in Italiam, conſcenſaque Venetiis navi in Ægyptum navigavit, inde abiturus in Aſiam. Verum Alexandriæ morbus eum oppreſſit. v. Erythr. *Pinac. I. p. 206.* Morhof. *Polyh. Tom. I. lib. VII. cap. 2.* Gadd. de ſcript. non eccl. *Tom. I. p. 238.* Lipſius ait *Cent. II. Miſcell. Epiſt. 44: Tres ſunt, quos admirari unice ſoleo, & qui in hominibus exceſſiſſe mihi humanum faſtigium videntur, Homerus, Hippocrates, Ariſtoteles.*

CHAR.

ac ſingula juſtis commentariorum libris expoſita ad poſteros tranſmittantur. Iſti nimi-

* *Tranſmittantur.*] Antiquaria & Nummaria ſcientia ſine dubio ex elegantiſſimis eſt, quibus ingenia hominum occupari poſſunt; tot autem Charlatanerias illa parit, ut mirum non ſit, Oratorem noſtrum riſiſſe eos, qui huic ſtudio ſe nimis mancipant, tanquam Circulatores grandiloquos. Adjicere præterea potuiſſet, & eos ſæpius, qui vel maxime judicio pollent, in errores prolapſos eſſe. Sæpius ſibi imponi patiuntur; ſæpius ipſi nummi, cujus copia ipſis facta eſt, amore capti, animum ſuum in ſententia quadam obfirmant; præſertim ubi inventionis cujusdam gloriam ſibi tribuere poſſunt. Conjecturas ſuas inſtar certiſſimarum veritatum nobis obtrudunt, & in deſcriptionibus aut potius elogiis, quibus antiquitatem eorum nobis fingunt, nunquam intermittunt, quin rubiginem nobis oſtendant, cujus vivus color, (hac enim opus eſt imagine) judicio eſt, metallum optimum eſſe & maxime ſelectum: rubiginem inquam illam, quam æris florem vocare ſolent, χαλκοῦ ἄνθος: unde rident idiotas illos, qui tanti pretii cruſtam pro ſordibus habent, nummosque ſuos poliunt lavantque, ut ſplendoris aliquid iis reddant: tanquam ſtultos hortulanos, qui arbores cortice privantes eosdem nutrimento ſuo privant. Nihil hos homines agere arbitrantur, quam quod glorioſa antiquitatis monumenta deſtruant; juſtos contra harum rerum æſtimatores rubiginem hanc examinare diligentiſſime, ne a falſariis decipiantur; qui probe ſcientes, quanti color hic gratiſſimus pretii ſit, rubiginem incruſtare viroremque nummorum rariſſimorum imitari conantur. Denique Lectoribus quibusdam non ingratum erit noſſe, optimum nummorum colorem eſſe illum, quem in ceparum genere quodam gallis *porreau* dicta videmus; nummosque rariſſimos,

nimirum ſunt, qui Sybillæ folia, carmina Carmentæ, Mæandros Lycophronis, libros Numæ, myſteria aurei velleris, epitaphium Æliæ Læliæ, libroſque Ægyptiorum, quos Apulejus dicit *literis ignorabilibus prænotatos, nodoſisque & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus, a curioſitate profanorum munitos*, nullo negotio ac veluti aliud agendo interpretantur. Sed quam facile imponi ſibi patiantur hi omnis antiquitatis

Lib. II. Metam.

tatis

curioſisſimos & pretioſiſſimos eos eſſe, quibus Auguſtarum imagines exhibentur. Vid. Diſſ. *Otton. Sperlingii* de num. Fur. Sab. Tranquillianæ, conjugis Imper. Gordiani, quæ prod. Amſt. 1687. I. Gall.

Sybillæ folia] Quomodo Hermicus Cajadus, Luſitanus, lapidibus, quibus Sybillinam vaticinationem inſcribi curaverat, defoſſis aliquandiu & erutis, poſtmodum eruditis aliis impoſuerit, legas apud Rappoltum *in Commentario ad Horatium p. 611.* Scrib.

Imponi ſibi patiantur] Præter Sigonium, qui Conſolationem Ciceronis artificioſiſſime confecit, & Nodotum Gallum, ementito Petronii fragmento celebrem, adulterinorumque Numiſmatum fabricatores, Parmeſanum, Patavinum, Bolducem atque ipſum Golzium, inſignis quoque in his fraudibus artifex fuit Muretus, qui Scaligerum ſuppoſito vetuſti Comici loco (non, ut vulgo dicitur, Epigrammate aliquo) ludens, re detecta hoc diſticho ab indignante illo petitus eſt;

Qui rigidæ flammas evaſerat ante Toloſæ,
Muretus, fumos vendidit ille mihi.

catis promi condi, teſtes nobis ſunt, ut alios

Hæc quidem in vulgus nota ſunt; non æque, quam referemus, altera impoſtura, qua eidem Scaligero (quo ipſo tamen nemo magis intima quæque Critices ſecreta penetraſſe Eruditis creditur) palpum obtruſit idem Muretus; qui, quo emendationem Catulliani cujusdam loci felicius tueretur, verſum ſub Pacuvii nomine allegavit, a ſe confictum, nec usquam alibi reperiendum; hunc itidem Scaliger ut genuinum & Pacuvio dignum fragmentum ſuſpexit. Elegantiora ſunt Iſ. Voſſii verba, quam quæ Lectoribus noſtris invideamus. Ille totam rem, ut geſta eſt, p. 46. Catulli ſui exponit, additque: *Mirum, fraudem hanc non detectam fuiſſe a Scaligero; cui merito ſuſpectæ eſſe debuerant merces ſub quocunque demum titulo e tam doloſa prodeuntes officina; utpote qui adulterinis hujus viri verſibus deceptum ſe fuiſſe, optime noſſet. Sed profecto tanti apud Scaligerum ponderis fuit Mureti facundia, ut bis quoque ab eo paſſus ſit ſe decipi.* Evolv. Morhofius *L. IV. C. XI. §. 41 & L. VI. C. III. §. 1. Polyh.* Add. Menagius *T. I. Anti-Bail. Art. 83.* ubi fuſe de Mureto & objecto ipſi a Scaligero crimine agit, multa etiam a Bailleto & aliis ſecus dicta emendat. Præterea adduci hic illi quoque poſſent, qui libros dudum typis divulgatos pro ineditis habuerunt, & quaſi rariſſima Bibliothecarum cimelia literato orbi de novo obtulerunt. Collegit horum aliquot exempla Daumius in Præfat. ad opuſcula nonnulla Hieronymi; idque in ſui ipſius excuſationem, cum eundem errorem circa Palponiſtam Bernh. Geiſtenſis erraverit, quem primum ſe ex Reineſii Biblioth. An. 1660. edidiſſe putabat, jam An. 1501. cura Henr. Quentelii publicatum. E recentioribus plures ad hunc ſcopulum impegerunt, eo difficilius evitandum, quod ipſe celeber. Fabricius & nuper demum doctiſſ. Gallus, Montfauconius, ſibi non ſatis ab eodem cavere potue-

Digitized by Google

alios taceam, omni exceptione majores, Athanaſius Kircherus & Jacobus Gronovius. Erant Romæ quidam adoleſcentes laſciviuſculi, qui cum alicubi in urbe brevi excitandum ædificium intellexiſſent, ut Kircheri ingenium tentarent, eodem

rint. Agmen claudat ridiculus Richelii Cardinalis lapſus, qui Maurum Terentianum celebrem Grammaticum Comœdiam Terentii eſſe credidit, teſte Motthio Vayerio *Hexam. Ruſt. Dial. I. p. m. 30.* THEM.

Teſtes nobis ſunt] Jo. Scaliger deceptus fuit a Mureto, a quo affiƈta fuerunt Attio Tragico Trabeæque Comico, quæ a Scaligero habita pro genuinis, ad Varronem de re ruſtica p. 212. edit. 1573. quam fraudem Scaliger ultus eſt noto epigrammate. Vide Bælii *Lexicon* edit. 2. in Trabea & Menagium cap. 83. Anti-Bailleti. Similis fucus Jano Douſæ filio factus ab Hieronymo Groslotio Lysleo notatur in Baudii amoribus p. 463. CHAR.

Ut alios taceam] Nam & huc referri poterat M. Zuerius Boxhornius, qui ſatyram quandam nactus Michaelis Hoſpitalii, eam ceu certiſſimum vetuſti Scriptoris monumentum luculento Commentario illuſtravit. v. Colom. *Partic.* p. 113. M.

Simili errore Th. Crenius *T. II. Method. p. 403.* fabulam illam, quæ incipit: *Rana paludis incola* &c. pro indubio vetuſti Autoris labore habuit, immo Joh. Chriſtoph. Wolfius eandem ſuæ Phædri editioni, quaſi certiſſimum ejus Viri fœtum inſeruit: quæ tamen reapſe ſatyra eſt Jeſuitæ Galli, circa A. 1670. compoſita, cum Ludovicus Rex Belgium poteſtati ſuæ ſubjicere conſtituiſſet. Evolv. Ars Jeſuitarum Metrica p. 274. ed. Vienn. 1703. I. HALL.

eodem in loco clam defodi curabant ſcabroſum lapidem, quem miris nonnullis & ad libidinem excogitatis figuris deformaverant. Quid fit? jaciuntur fundamenta novi operis; tollitur lapis, novum vetuſtatis monumentum, ipſa ſui integritate admirandum; quæritur Oedipus; itur ad Kircherum. Is vero, viſo lapide, tripudiare præ gaudio & pedibus terram pulſare, mox circulos, cruces & ſigna ad unum omnia tam concinne, tam appoſite explicare, ut nihil ſupra. Quid Gronovius? Monſtraverat illi Vir politiſſimus (quem vocat) Robertus de Neufville icunculam ligneam, metallifoſſoris Saxonici habitu indutam, quales vulgo pue- Theſ. Ant. Græc. T. III.

Ut nihil ſupra.] Succurrit alia de eodem Kirchero relatio æque jucunda. Obtulerat illi amicus familiaris chartam bombycinam, quali Chinenſes utuntur, miris characteribus inſignem. His explicandis cum multum operæ & olei impendiſſet bonus Athanaſius, amicus denique impoſtor vani laboris pertæſus, ultro papyrum ſpeculo admovit, ſtatimque Kircherus indigne ſe deceptum deprehendit; cum iſta literis Longobardicis retrorſum pictis ſchedæ inſcripta legeret: *Noli vana ſectari & tempus perdere nugis nihil proficientibus.* THEM.

pueri apud nos inter pupas & crepundia ſervant. Gronovius, qui nunquam homines metallibajulos & natipellitos videat, *vetuſtiſſimi*, ut ipſe loquitur, monumenti ſpectaculo admodum lætatus, *ſtatim religioſam* in eo *memoriam renovari judicabat*, & cum *imagunculam* hanc belliſſime ære cælari curaſſet, interpretabatur *Sacerdotem Germanum portantem navigium Iſidis*. * Riſum teneatis amici.

Et

* Ita vero inter alia in Theſauro Antiqu. Græc. ſtatuam hanc depingit: *Eſt plane facies effera & incultam torvitatem præferens, velamentum externum capiti velando fere omne* (agnoſcis mitram metallifoſſoris) *uſque ad ipſa ſupercilia abſcondens, ita verſus ſiniſtram tergi partem deſcendens, ut illic commodo loco præbeat aliquid ſpiſſum, cui navicula* (vaſculum ſcilicet æri colligendo paratum) *cujus longior pars ultra tergum eminet, innititur. Veſtis apparet longa, ſed alte cincta ad liberiorem ingreſſum, ita ut poſterior pars* (en natipellem, vulgo *Arsleder*) *in humiliore eſſet in acumen aliquod deſinens. Hic igitur eſt ille tam celebratus, ſi Græce placet*, ΙΕΡΟΦΟΡΟΣ, *ſi Latine, bajulus ceremoniarum ſacra ferens, non ad Muſas, ut caſtus Poeta, ſed ad horrendum ſui luci ſecretum &c.* Ceterum ecquis Sacerdotem Germanum inter Græcas Antiquitates quæſiverit? M.

Verum quidem eſt in Græciam tranſeundum non fuiſſe, ad ſacerdotem Germanum ibi quærendum; quare autem in Germania quæri non potuerit Sacerdos Germanus, non video. Immo illorum ſacerdotum

Et quoniam incidimus in Gronovium, non poſſumus quin recordemur moris illius non minus ipſi quam Pantocriticis aliis perfamiliaris, ut nihil facile relinquant intactum aut illæſum, verum quoties

habitus, qui Iſidis ſacris initiati erant, non ſine omni veriſimilitudine hic inveniri poterit ab eo, qui perpenderit, univerſalem fere fuiſſe cultum hujus Deæ, inque Græcia eidem altaria exſtrui cœpiſſe. Nec probabilitate caret, populos alios cultum ejus a Græcis accipientes, ritus etiam, ceremonias, habitusque ſacerdotales in ſacris ejus ſollemnes, accepiſſe. Quumque in Gallia inventa ſint rudera templorum Deæ memoratæ quondam conſecratorum; quare in Germania monumenta ejuſmodi inveniri nequeant; non apparet. I. GALL.

Si icuncula illa fuiſſet re vera antiqua, nec lignea, potuiſſet Criticus ingenioſiſſimus ſuis conjecturis uti, at cum omnes, quibus habitus noſtrorum metallifoſſorum notus eſt, inſpecta figura ſtatim agnoſcant metallifoſſoris icunculam, qua ludere infantuli ſolent, noſtri certa conjectura illam non ſine riſu dimittere potuerunt. AUT.

Nihil relinquant intactum] Quantum ohe! Jacobus noſter a Patre Johanne Friderico diſcrepat, Viro omnium modeſtiſſimo, qui adeo ab omni altercatione, maxime cum annos juveniles ſuperaſſet, alienus fuit, ut ne verbo quidem quenquam offenderit & nec provocatus deſcenderit in arenam. Etenim juvenis admodum perſonatum quendam Statii Commentatorem, *Mercurium Frondatorem*, in *Elencho Antidiatribæ* Par. 1640. 12. edito paulo acerbius ſale perfricaverat: at hujus Satyræ ita profecto illum poſtea puduit, ut exemplis, quæ comparare potuit, prope omnibus Vulcano traditis, nullis

Digitized by Google

ties quiſquam aliquid in literis prodit eximium, id continuo allatrent ac carpant, tantum quippe decedere rati ſuis lau-

Celeb. Grævii, quo perfamiliariter utebatur, precibus adduci potuerit, ut ipſi libri illius copiam faceret. VAND.

Allatrent aut carpant] Ejusdem furfuris fuit Mich. Apoſtolius, cujus animum invidia usque adeo invaſerat, ut hac ipſa ad turpiſſima quævis ſeſe impelli pateretur. &c. Conf. S.R. Bœrneri *Diſſert. prima de Exul. Græcis.* Idem prope de Politiano refert Jovius in *Elogiis doct. Vir. n. 29.* deque aliis alii. THEM.

Nicanor Grammaticus *Stigmatias* dictus fuit, quod nullum librum dimitteret ſine cenſura. Vid. Vayerius T. XIII. p. 347. Dabit hujus ſimiles plures Spizelius in Literato felici Commentat. V. *de contentionibus Literator.* & Comment. VI. *de maledicentia.* Alexander Taſſonus optima ſcripta ex invidia cenſura vexare conſuevit. vid. Morhof. *Polyhiſtor. Liter. I. 21. pag. 265.* De Petro Aretino, qui flagellum Principum dictus fuit, ex facto ipſi epitaphio, v. *Ancillonʹana p. 186.* de Paulo Benio Craſſus in *Elogiis P. II. p. 80.* Laurentius Valla ſe in Chriſtum quoque ſpicula habere profeſſus eſt: vid. Pontanus *Lib. II de Sermone c. 18.* SCRIB.

Ultima proximæ animadverſionis verba, in memoriam mihi revocant epitaphium *Aretino* poſitum hujus argumenti:

Qu'on ne vit jamais Goguenard dangereux
Faire Dieu le ſujet d'un badinage affreux.

Lector minus cautus facile in eam delabi poſſet ſententiam, quaſi ad laudes Aretini faceret Epitaphium hoc. Meo autem vitio hoc fieri lubens fateor, quum anſam huic interpretationi ipſa rei ambigua expreſſione dederim. Ut itaque tollatur amphibolia hæc, notandum ex alia prorſus ratione Aretinum de Deo tacuiſſe, quam illa,

Digitized by Google

laudibus, quantum optimorum ſcriptorum divulgatione accedit alienis. Dicite, Auditores, ecquis vixit noſtro ævo paulo literatior, in quem ille cenſuras aut ſatyras ſuas non emiſerit, etiamſi fuiſſet vix ullo facinore provocatus? Ceterum adeo ferre non poteſt eos, qui ab ipſo diverſa ſentiunt, ut, cum aliquando Joachimus Fellerus noſter, edita ſub Franciſci Dermaſii nomine Epiſtola, ejus ſententiam

cujus Boilavius in verſu alleg. Art. Poet. Ch. II. meminit. Ferunt enim Italum hunc propterea a jocis de Numine dicendis abſtinuiſſe, quod nullum prorſus agnoſceret; Atheus enim habitus eſt a multis, immo magnus Atheiſmi Apoſtolus, ſi Voetio fides habenda eſt, vid. Diſp. T. I. p. 206. Quem locum Bælius allegat, prorſus diverſa ſentiens, Dict. Art. Aretin. Latine ita translatum eſt Epitaphium illud a nonnemine:

Condit Aretini cineres lapis iſte ſepultos,
Mortales acro qui ſale perfricuit.
Intactus Deus eſt illi; cauſamque rogatus,
Hanc dedit; ille, inquit, non mihi notus erat.

I. Gall.

Ab ipſo diverſa ſentiunt] Multos ubique deprehendimus, quos invidia & zelotypia agitat, faſtus plus quam hypodidaſcalicus inflat, atque Antilogophilia riſu non indignatione digna effert. Quot horum, proh dolor! & quanta in omni loco exempla proſtant! ſed novi Virum eruditum, qui amplum *de Thraſoniſmo & invidia Eruditorum* Commentarium conſcripſit, multa exquiſitiſſima Charlataneriæ literariæ ſpecimina exhibiturum. I. Hall.

Digitized by Google

tiam de nece Judæ oppugnaſſet, integris duodecim poſt mortem ejus annis non tantum ipſi Fellero ceu mortuo leoni acerrime inſultaverit, ſed & in innocentiſſimam Academiam imo & urbem Lipſienſem immani modo debacchatus ſit, Lipſienſem appellans argutandi rationem, cum abſonam dicere vult aut inconcinnam.* Atque is plane ſimilis videtur Caſpari Scioppio (quamvis Latini ſermonis elegantia variaque doctrina longe majori) quem *Canem Grammaticum* dictum conſtat, quod non præſtantiſſimos modo ſuæ ætatis viros, Scaligeros, Lipſium, Thuanum, Poſſevinum, Voſſium, Stradam, Caſaubonum, Mornæum

B. y'e D. C. e. *Scioppius.* not. K.

* Ediderat Gronovius An. 1683. *Exercitationes Acad. de pernicie & caſu Judæ*, in *Actis Erud. ejus anni p. 513.* a Frid. Ben. Carpzovio commendatas. Prodiit inde Felleri Epiſtola An. 1687. triennio poſt infelici lapſu exſtincti. Hanc ergo Gronovius, cum alteram Exercitationum ſuarum editionem An. 1702. vulgaret, modeſte adeo, pro more ſuo, refutandam ſuſcepit. Qua de re *Act. Erud. An. 1703. p. 5.* merentur conferri. M.

Caſaubonum, Mornæum] If. Caſaubonus ei dictus *Alpha Cathedrariorum*, & Phil. Mornæus *dignus ob ſolœciſmos natiſidio.* M.

Prolixius hæc refert Bælius in Dict. H, C. Art.

Digitized by Google

næum laceſſivit, ſed & Phædrum Thraciſmi & ipſum Romanæ eloquentiæ patrem Ciceronem Barbarismi poſtulavit. Hi vero quid aliud tanto conatu, quam plauſum quærunt, quem ut prudentioribus nunquam extorquebunt, ita vix etiam apud inſipidos quosdam & inſulſos homines & talpa cœciores conſequentur. Quod notum etiam & pervulgatum eſt de Claudio Verderio, Gallo, qui paucis plagulis, quibus *Cenſionis Autorum omnium* Morhof. Polyh. T. I. L. I. p. 191.

Sciopp. Remarqu. F. Addere debuit Orator noſter, mea ſaltem ſententia, ne principibus quidem pepercifſe Scioppium, e. g. Galliæ, Angliæque regibus. Alter quaſi Aretinus erat, hoc tantum diſcrimine, quod Aretini in ſcribendo protervia pecuniam ipſi acquireret, Scioppii autem acerbitas autori ſuo mortem minaretur. I. GALL.

Barbariſmi poſtulavit.] Palæmonis Grammatici arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varronem porcum appellaret, ſecum & natas & morituras litteras jactaret. Vid. Suetonium *de illuſtrib. Grammatic. n. 23.* & Quinctil. *I, 4.* Huic adjungere poſſumus Hieronymum Cardanum, qui poſtquam ſatis temere alicubi negaſſet, ſe quicquam ab aliis inventum ſibi adſcribere, cum ſufficiant ſibi propria, atque de iis conqueſtus fuiſſet, qui ſuppreſſo nomine, inventa ipſius ſibi vindicarent; omnes eos amentes vocavit, qui neſcirent inventa Cardani talia eſſe, ut a nullo inveniri potuerint, qui non jam fama egregia eſſet cognitus, ut loquitur Spizelius *de vitiis litteratorum, Comment. II. p. 213.* CHAR.

Digitized by Google

um veterum & recentiorum titulum fecit, ne ipſi quidem Antonio, Patri, pepercit, a quo fuerat in Bibliotheca Gallica honorificentiſſime commemoratus, veteres vero ſcriptores, atque adeo Tullium quoque, & Maronem, & Flaccum, acerrime perſtrinxit, atque in hoc duritatem ſermonis, in illis voces barbaras deprehen-

Titulum fecit] Integer obeſi ſcripti Titulus ſic jacet: *Cl. Verderii in Autores pene omnes, Antiquos potiſſimum, Cenſio, qua receptiſſimorum plerorumque Grammaticorum, Poetarum, Hiſtoricorum, Dialecticorum, Rhetorum, Oratorum, JCtorum veterum & recentiorum, Mathematicorum, Medicorum & Theologorum errata quædam deprehenduntur.* Enimvero totus libellus vix 30 folia replet, & maximam partem ineptiis refertus eſt &c. I. HALL.

Salſe igitur & merito hæc *volatici & ventoſi ingenii flabra* perſtringit Scioppius in Notis ad hanc cenſionem; quas integras primæ rar. Libr. Conlectioni inſeruit Groſchupfius. Q. MAR.

Maronem & Flaccum] Qua ratione Jo. Ciampolus in Virgilium & Horatium invectus ſit, doceat Erythræus *Pinacoth. P. II n. 19.* SCRIB.

Poeta erat *Ciamponius* hic, qui contra Virgilium, Horatium & Petrarcham declamando eosque ad tyronum ſubſellia detrudendo ſua poemata illorum ſcriptis anteponere conatus eſt. Adde quod magnifice nimis de ſe ſuisque meritis ſentiens, quosvis alios contemneret, quosvis maledictis laceſſeret, & ne Papam quidem nec principem ſuum, nec conſanguineos ſuos intactos relinqueret, I. GALL.

Digitized by Google

hendiſſe ſibi viſus eſt. Taceo Franciſcum Robortellum, qui parem ferre non potuit, eoque Alciato, Sigonio, Egnatio, doctiſſimis viris, dicam ſcripſit. *Inerat enim illi*, ut Imperialis Vicentinus teſtatur, *turgida mentis ferocia & effrenis civilis auræ cupiditas, quo nullum in ſecundis elatiorem, aut in adverſis infractiorem inve-* Gaddius de Script. T. II. p. 396.

Franc. Robortellum] Natus ille Utini Fori Julii Urbe, Profeſſorem Eloquentiæ Patavii egit; plura de ejus maledicentia lege apud Gaddium *de Scriptor. T. II p. 396.* Baillet *Jug. T. II. P. II pag. 204.* Morhof. *L. 6. Polyb. C. 1. §. 11.* & in *Caſaubonianis p. 38.* I. HALL.

Infractiorem inVenias.] Digna ſunt & ſequentia Imperialis verba, quæ ex Muſæo ejusd. Ital addamus. Sic nimirum ille in Elogio noſtri pergit: *Inerat in homine hoc peracris obtrectandi libido, ſummaque in doctos omnes iniquitas, quos cum pares ferre non poſſet, continuis proſcindebat conViciis*; & poſt pauca: *Hinc Sigonio ſemper infenſus, ut quem acerrimum ſortitus erat æmulum induſtriæ, laboris, ingenii. Cum Alciato pariter aliisque clariſſimis ejus aVi luminibus internecinas prope ſimultates exercuit. Quo factum, ut ſemel Venetiis Bapt. Egnatius, optimus ac doctiſſimus Vir, crebris ab eo laceſſitus injuriis, educto ſenili gladio, in eum impetum facere non dubitarit. Nihilo Vero ille propterea Vel ignaVior, Vel inſulſior, ingenitos nunquam faſtus depoſuit.* Hæc Italus. De ipſo quoque Scaligero Voſſius III. 80. *de Idolol.* affirmare non dubitat, eundem heroicas plane ingenii doctrinæque dotes pruritu contradicendi nimio obfuſcaſſe. De Arnaldo vero, celeberrimo Gallo, Clericus in *Epiſt. Crit. p. 311*: *Ille igi-*

Erythr. Pin. c. 110 & 111. *invenias*. Taceo item Alexandrum Taſſonum & Nicolaum Villanum, Italos, quorum hic Dantem, Petrarcham, Arioſtum, Taſſum, quorum nominibus totus Parnaſſi chorus aſſurgebat, aliosque recentiores, partim ut hebetes, tardos ac rudes, partim ut humiles, inornatos, abjectos, partim ut ſine lepore, pondere & arte exſibilavit & exploſit, ille autem ipſius Homeri, cui tantus honor eſt habitus, ut tanquam Deo Smyrnæi delubrum ejus in oppido dedicaverint, quingentas ſententias & eo amplius in unum volumen collectas ſe habere, quas editurus eſſet, ſtulte ridiculas, gloriatus eſt. Iſtud vero libertatem appellant, quam, ſi quæ alia, literaria certe Reſpublica ſibi vindicat pleniſſimam nulloque limite circumſcriptam, ſcilicet ut impune alios de re minima laceſſere & contumeliis afficere, ac, ut ſolebat Catullianus ille cenſor, vecordem liceat excitare rixam. Nata quondam erat levis inter Laurentium Val-

tur, inquit, *vitam in inferendo aut defendendo bello dum abſumit, iræ usque adeo addictus fuit, vix ut ullum opus niſi felle tinctum ab eo prodierit.* &c. Conf. *Selecta Hiſt. Litter. Obſerv. III.* THEM.

Vallam & Poggium Florentinum de vocum quarundam uſu concertatio, quæ eo tamen paulatim invaluit, ut hic, atrociſſimis in Vallam invectivis editis, eum non modo dementisſimum omnium, furioſum, fatuum, monſtrum, belluam, impium, detractorem, veſanum, ſed &, quod dictu horrendum, ſcortum Romanum vocaret; atqui is idem Valla tam caſtus ac purus erat, ut, cum aliquando in Grammatici cujusdam veteris explicatione in vocem paulo obſcœniorem incidiſſet, *malo ignorari*, diceret, *quam me docente ſciri*. Quid memorem Petrum Ramum, qui Ariſtotelem, Georgium Trapezuntium, qui Platonem, aut Angelutium & Caſtrum, qui Patritium & Licetum indignis plane modis excepit? Quid Jul. Cæſarem Scaligerum, qui con-

Gadd. de Script. T. II p. 215.

Raynaud. de bon. & malis Libris p. 51.

Naudée Maſcurat p. 423.

Laurent. Vallam] In Vallam jam olim dictum fuit;
Carpis majores, & quoque, Valla, minores;
Carperis & carpis, ſic tua fata ferunt.
CHAR.

Modis exceperunt] Quanta vehementia in Muretum invehitur Saubertus *de Sacrif. CXIX.* ob diverſam Phraſeos *Hoc age* explicationem? Mordax ille Benevenutus Servium, Grammaticum antiquum & optime

Baillet Jug. T. I p. 96.

contra Eraſmum, ideo quod Ciceronem ſatis admirari non poſſet, tanquam publicum quietis turbatorem, declamavit? Nec igno-

meritum, beſtialem; Valla Adverſarium ſuum Poggium beſtialiſſimum appellavit; quamvis & Poggius ipſe hoc Elogium ſatis meruerit, cujus maledicentiſſimum os gravi aliquando colapho per Trapezuntium in publica Panegyri caſtigatum eſt. Quid? quod ipſe, leniſſimus reliqua, Eraſmus ſibi temperare non quiverit, quin impium eundem Poggium, indoctum & obſcenum Rabulam nuncuparet. *L. IV. Ep. 7.* Quomodo ſe invicem exceperunt Scaliger, Cardanus & Petavius, Salmaſius & Grotius, Simon & Voſſius aliique? Non ſecus certe ac lippi ſolent & calones paraſitorumque turba apud Comicum. I. Hall.

Adde *Triſſotinum* & *Vadium*, quorum ſupra mentionem feci, qui hac ratione à Poeta introducuntur:

T. *Vous donnez ſottement vos Qualitez aux autres.*
V. *Fort impertinemment vous me donnez les vôtres.*
T. *Allez petit Grimaut, Barbouilleur de Papier.*
V. *Allez Rimeur de Hale, opprobre du metier.*
T. *Allez fripier d'Ecrits, impudent Plagiaire*
V. *Allez Cuiſtre - - -*

Femmes ſav. Act. III. S. III.

Forſitan paucis innotuit hactenus, Molerium riſiſſe ſub nominibus hiſce fictitiis *Cotinum* & *Menagium*. I. Gall.

De Poggio addimus: eidem alapas has a Trapezuntio acceptas objici ab Adverſario Valla in *Invectiva*; verum Poggius ipſe rem totam in ludibrium vertit, *in Philipp. ſecunda* adverſus eundem Vallam. Dum non colaphis ſaltem, ſed calcibus quoque, fuſtibus & ferro tragœdiam actam, ſeque valde miratum fuiſſe teſtatur, quod ipſe Valla famuli vices in abſtergendis ſau-

ignoratis forte, Auditores, quid inter Ulricum Huberum & Jacobum Perizonium, doctisſimos Viros, ante annos haud ita multos in Belgio geſtum ſit. Nam cum Perizonius illius Hiſtoriam civilem paulo attentius conſideraſſet, & prope mille errorum reum egiſſet autorem, tum Huberus, cum eſſet præterea liberioribus verbis ſubinde laceſſitus, rem deduxit in forum, eoque, ut erat in agendis cau-

ciis adminiſtraturus, non advolaverit &c. Ceterum tanta in hodierna imprimis Literatorum Democratia duellorum & digladiationum ubertas eſt, ut facilius ſit arenam calculare, quam tot cum applauſu dimicantium recenſum inſtituere. Ex reliquis tamen, qui noſtrum ſeculum illuſtrant, Heroibus, poſt Gronovium, Clericumque

Caput extulit unus

P. ** B.*** Vir de togata militia immortaliter meritus, de cujus in his Gymnicis artibus experientia maxima quæque nos exſpectare jubent ſpecimina, quæ ſubinde edidit, non contemnenda. Burmanniana vero, quibus contra incomparabilem Virum inſurgere auſus eſt neſcio quis de plebe pugil, parum movent Virum magnanimum,

Quo non Hectoreor, quo non Rolandior alter.

Tu interim B. L. ex *Itinere ejus in Arcadiam*, ejusque graviſſima in Clericum ſatyra, *le Gazettier menteur* inſcripta, velut ex unguibus leonem hunc agnoſce, mecumque, ſi ſapis, venerare. Q. MAR.

Digitized by Google

cauſis exercitatisſimus, adegit adverſarium, ut culpam deprecari ac pro illatis injuriis mulctam fiſco inferre juberetur. Sed ohe! quanti inde clamores, quanta jurgia exorta inter Criticos, qui iſta ſeveritate vim inferri libertati literariæ, & quoniam difficile ſit hoc tempore ſatyram non ſcribere, ignaviam confirmari & attolli, eorum vero, quibus

de meliori luto finxit præcordia Titan,

nobilisſimum ardorem opprimi querebantur & exſtingui. Certe ut in Romana Republica, donec illa libertate frueretur, artes ac bonæ litteræ egregie effloruerunt, quæ contemptæ paulatim ſub Imperatoribus & ad barbariem reductæ ſunt, ita ipſam literariam Rempublicam, ubi metus ac ſervitus acceſſerint, ſtare neutiquam poſſe, putant. Et dici quidem vix

Stare neutiquam poſſe] Severitas hæc, quæ tot tantosque clamores excitavit inter eruditos, antiqua ſatis eſt. Dudum jam imperantes auctoritatis ſuæ interpoſitione pœnarumque inflictione criticorum quorundam inſolentiam & acerbitatem reſtringere viſi ſunt. *Conf. Jug. des Sav. T. I p. 62. ſeq.* Patebit ex l. c. quid

Digitized by Google

vix poteſt, quantum iſtæ eruditorum contentiones tum ad excitanda ingenia, tum ad ornanda litterarum ſtudia valeant: id quod nuper Caroli Boylii maxime & Richardi Bentleji lite patuit, quæ ut ex levi admodum cauſa nata erat, attamen, cum

Zoilo evenerit, quidve a Parlamentis Magiſtratibusque civilibus ſæpius hoc in negotio conſtitutum fuerit. &c. Fateor interim cum Bælio, quod victum ſe fateatur ille, qui ob diſputationes litterarias Magiſtratus opem implorat &c. Quod ea occaſione dixit Bælius, ubi brachium ſæculare ſe imploraturum minabatur adverſario Scioppius, ſi continuaturus eſſet diſputationes ſuas. vid. Artic. *Thomas* in dict. Hiſt. Crit. lit. D. Relatum alias accepi ab homine fide digno, non damnatum fuiſſe Perizonium, niſi quod in Politica quadam ſciſſione contrarias ſequutus eſſet partes; ut Arminius quoque &c. I. GALL.

Valeant]

Au Cid perſecuté Cinna doit ſa naiſſance
Et peutetre ta plume aux Cenſeurs de Pyrrhus
Doit les plus nobles traits dont tu peignis Burrhus.
Boileau Epitr. VII. à Raccine. I. GALL.

Ex levi admodum cauſa] Nimirum cum Boylius juvenis admodum, ut ſpecimen daret eruditionis, in ea ætate non vulgaris, Phalaridis Epiſtolas cum verſione & notis edere conſtituiſſet & MSptum Codicem petiiſſet e Bibliotheca Regia, quem Bibliothecarius Bentlejus poſt aliquot menſium uſum nondum ſatis collatum repetebat, Boylius in præfatione operis inter alia de illo Codice his verbis loquebatur: *cujus mihi copiam ulteriorem Bibliothecarius pro ſingulari ſua humanitate negavit.* Quibus Bentlejus non leviter offenſus mox

cum ab utraque parte omnes ingenii vires intenderentur, fœtus longe elegantisſimos produxit.

Quandoquidem vero de concertationibus, quæ calamo inſtituuntur, verba fecimus, dicendum quoque hoc loco erit de eo conflictu, qui in Academiis & e cathedra depugnari ſolet. Etenim a lon-

Diſſertationem emiſit de Epiſtolis Phalaridis, Themiſtoclis aliorumque, quas omnes pro ſpuriis venditavit, ut nimirum oſtenderet, vix operæ pretium feciſſe Phalaridis Editorem. Qua in re etſi pleroſque eruditos conſentientes haberet, Boylius tamen cum Sociis, ut creditur, aliis Collegii Ædis Chriſti, quod Oxonii eſt, edito elegantiſſimo libro, contrariam ſententiam tuebatur, cui mox iterum Bentlejus Diſſertationibus nonnullis *cultis Ædepol & laborioſis* reſpondit, ita quidem ut Boylius ingenio, Bentlejus vero doctrina viciſſe vulgo perhiberetur. VAND.

E cathedra depugnari] Jo. Picus Mirandulæ Dominus Romæ concluſiones nongentas in omni ſcientiarum genere diſputandas propoſuit, quas per totum Orbem emiſerat. Ne quis autem eorum, quos ad opponendum invitaverat, itineris longitudinem cauſſaretur, omnes contra ſe diſputatum venturos ab omni ſumtu liberos præſtare pollicebatur. Vide *Perroniana*.

Notatu dignus eſt hujus diſputationis eventus, unde ſimul patebit, quanta ſit vis ignorantiæ & invidiæ, ſi in eodem homine concurrant. Agebant Mirandulani Comit s Theſes de Dialectica, Theologia, Matheſi, Magia, Cabbala &c. multumque gloriæ ex certamine hoc litterato reportabat Princeps hic eruditus; Impoſ-

longo tempore mos ille ita degeneravit, ut ſæpe de lana caprina, quod ajunt, rebusque viliſsimis ingenti animi contentione ac incredibili verborum ambitu dispu-

ſibile autem quum videretur quibusdam, juvenem viginti quatuor annorum tot ſcientiarum peritum eſſe, Magiæ eam accuſabant, Papæque rem denunciantes ſupplicium ejusdem efflagitabant. Toties autem in actione iſta Cabbalæ vocem repetebant, ut judicum aliquis, quid ea ſibi vellet ignorans, de ſenſu ejus quæreret. Cui accuſatorum aliquis, *Autoris cujusdam Satanici nomen eſſe*, reſpondit, *qui contra Chriſtum ſcripſerit*. Quam pulchre hic cum iſto cive Athenienſi, Ariſtidis nimiæ gloriæ infeſto, reſpondiſſet:

Je ne le connois point je l'exile à regrèt
Mais que ne jouit il de ſa Gloire en ſecret?

Ariſt. Tragi. Com. Act. IV. Scen. VII. I. Gall.

Eraſmus quum in Anglia cum Thoma Moro de omnipræſentia Chriſti diſputaret, Morus inter alia dixit: *Crede, quod habes, & revera habes corpus Chriſti*. Abeunti poſtea Eraſmo Morus honoris cauſſa equum ſuum commodabat, quo veheretur ad littora maris: Eraſmus vero trajecit equum in Hollandiam, quod quum audiret Morus, litteras ad eum dedit, repetens equum ſuum. Cui Eraſmus hæc verba tantum repoſuit:

Quod mihi dixiſti nuper de corpore Chriſti,
Crede, quod habes, & habes:
Hoc tibi reſcribo tantum de tuo Caballo,
Crede, quod habes, & habes.

Diſputantes, qui vitia colligunt, ſatyrica ratione perſtringit Chariſius ab Amicis epiſt. de pædantiſmo & galantiſmo Latinæ linguæ, quum ait: *hoc intellectus morbo multi Philoſophiæ Magiſtri in Academiis laborant*,

Digitized by Google

putetur: quas diſceptationes ipſi etiam veteres *vitilitigia* non incommode dixere. Sic & olim Amafinius & Rabirius, ipſo Tullio teſte, de rebus ante oculos poſitis acerrime diſputabant; & inter Palæmonem ac Orbilium gravis intercedebat controverſia, utrum Æneas, cum in Italiam appuliſſet, dextro prius, an ſiniſtro pede terram tetigiſſet; & Maximus orator Zopyrionem Grammaticum vehementiſſime exagitabat, quod, utra manus Veneris vulnerata ſit a Diomede, haud ſatis

Acad. Qu. L. I C. 2.

Balzac le Barbon p. 363.

Conring. Ep. ad H. Meibom.

quippe qui, ne vitam ſilentio tranſigant & ut nomen ſuum commendent immortalitati, id agunt, ut publice diſputantes peccatorum Grammatices accuſent & auditorum oculos in ſe convertant: quumque ſtercora ſua expoſuerint, diſcedunt elati ſpiritu & id cogitatione ſua complectuntur: Me præſtiti virum, & hunc Magiſtrum Philoſophiæ infamiæ nota adfeci. *Cruenta ſane pugna! prælium æternitatis memoria dignum!* Cicero de officiis lib. 1. dicit: *rectum eſt, etiam in illis contentionibus, quæ cum inimiciſſimis fiunt, etiamſi nobis indigna audiamus, tamen gravitatem retinere, iracundiam repellere.* VAND.

Alio in loco Cicero: *Laiſſons*, inquit, *aux Grecs cette Coutume malhonête d'attaquer avec des paroles injurieuſes les Perſonnes, contre les quelles ils diſputent, & de paſſer de la Cenſure de l'Ouvrage à la Satire de l'Auteur.* Non autem Romanus: is enim ſemper ſuæ regulæ memor fuit. L. II. de Finib. I. GALL.

Digitized by Google

ſatis haberet exploratum. Deinde ſunt, qui Andabatarum more pugnantes, nullam certaminis legem, nullum ordinem admittunt, ſed variis artibus eludunt ictus

Andabatarum] Certorum gladiatorum nomen hoc eſt; qui obligatis pugnare ſolebant oculis. Alluſit ad hunc pugnandi morem Cicero, immo hac voce *Andabatæ* uſus eſt in joco quodam contra Trebatium amicum ſuum: *Quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus*, Epiſt. Fam. libr. VIII. Ep. X. L. GALL.

Variis artibus eludent] Inter artes conciliandi plauſum utique hæc poſtrema non eſt, ut in velitationibus publicis ſpicula habeas parata, quibus riſum excites inter auditores. Pulcrum eſt Attilæ Philoſophici vel Flagelli Neo-Magiſtrorum nomine ſuperbire. Ad quam rem multum imprimis valent inſtantiæ, quas vocant Logici, lepide excogitatæ, in quibus expedite retorquendis ingenio opus eſt. Narrant Lipſiæ aliquando Jac. Thomaſio vitilitigatorem talem, abſurditatem adverſæ opinionis demonſtraturum, inter ſcommata objeciſſe, *id perinde eſſe ac ſi dixeris: tute Lepus es & pulpamentum quæris*; at cum is forte medius inter duos aſſideret, prompte reſpondebat J. T. *quod ad Leporem attinet, illum quidem in medio relinquamus*; atque ita effuſis in maximum cachinnum auditoribus omnis in Adverſario vis eluſa fuit. Vacabat ibidem Profeſſio Hebr. linguæ, quam cum ambiret Vir Cl. C. Z. thema e Rabbinorum Commentariis producebat in cathedram: accedebat ergo, qui ad idem munus adſpirabat, quod & obtinuit poſtea, Vir Summe Rev. A. P. ac dubia ſua urgebat maximo niſu, ſed cum ille & fortiter reſponderet & ſubinde pro more ſuo ſcommata injiceret, hæc ita ſenſim bilem movebant P- ero, ut filum abrumpens, nullis gratiis, ut moris eſt, actis diſcederet cum verbis:

Digitized by Google

ictus adverſarii, & quem argumentis non poſſunt, voce ſtentorea & futili ac inani loquacitate vincunt, joculares etiam ſermones & aculeos ſubinde injicientes, quibus riſum eliciant ex Auditoribus. Narrabo vobis, Auditores, rem admodum ridiculam & jucundam, quam in hac ipſa Academia contigiſſe meminerint forte aliqui adhuc e venerandis Senibus noſtris. Acceſſerat ad nos Theologus magnæ famæ & exiſtimationis, præterea tantæ gravitatis, ut ſolo adſpectu omnium animos ſibi devinciret, ſed doctrina mediocri præditus & exigua diſputandi peritia. Itaque cum cathedram aſcendiſſet, nactusque eſſet adverſarium in hac arte exercitatiſſimum, & Pontificiorum, Calvinianorum, Socinianorum, aliorumque, quos fortiſſime debellaverat, trophæis illuſtrem, alto illum ſupercilio deſpiciebat, & in cathedra hinc inde deambulando, cum primum in ipſum telum detorſiſſet adverſarius, ingenti faſtu reſpon-

triumphator abeo: quibus vix auditis œſtro velut percitus Præſes, hoc eum verſu extemporaneo inſequebatur: *En modo victorem, qui fugitivus abit!* VAND.

reſpondebat : *Iſthunc quidem nodulum vel canis meus* (quem nimirum in cathedra colluſorem habebat) *ſolverit*; cumque eo miſſo alterum etiam objiceretur, tum noſter, *formidandum*, inquit, *profecto & Herculeum argumentum, ad quod nec ipſe* Μυριοτεχνίτης *quicquam reponat*. Quæ cum ille minus recte caperet, quod, ut fieri neceſſe eſt, haberet animum ex tanta temeritate non leviter perturbatum, negaretque ſe μυριοτεχνίτην; tum noſter victoriam habere in manibus cernens, elato maximo cachinno, *ecquis vero*, exclamabat, *dixit, te eſſe μυριοτεχνίτην?* Quid multa? diſcedebat ex ea palæſtra inglorius fortiſſimus pugnator. Tanta vero, Auditores, vis eſt impudentiæ, etiam in re ſeria. Quod cum animadvertant nonnulli, antequam deſcendant in aciem, non ſecus ac ignavi milites ſolent, liberaliori hauſtu genium provocant, atque ita tumulenti, ſi non penitus obmutuerint, de inſigni ac luculenta victoria ſibi gratulantur. Ita Dominicum de Flandria ajunt, cum ab Argyrophilo, Græco, Viro ſingularis doctrinæ ac famæ, pal- Gaddius de Script. T. I p. 102.

 mamam

mam reportaſſet in certamine literario, ſolutis omnino centum argumentis; dixiſſe: *ſi alterum œnophorum* (nam unum hauſerat, antequam certamen ingrederetur) *addidiſſem, totam omnino Græciam confudiſſem.*

Denique egregie circulatores imitantur, qui, ut omnium in ſe oculos convertant, veſtitu utuntur ſplendidiſſimo, aut certe

Totam Græciam confudiſſem.] Agricola, celebris Medicus, ex acerrimo conflictu in febrem ardentem incidit, & Azo, illuſtris Sec. XII. JCtus, diſputandi fervore abreptus, cultro in Adverſarium irruens, lethale ipſi vulnus inflixit. De Trapezuntio Poggium colaphis objurgante ſupra dictum, & ipſe memini duos Patriæ meæ Eruditos, oborta inter eos de verbo *inquam* controverſia, multisque præmiſſis convitiis, mutuos tandem ſibi fuſtes in publico vico impegiſſe. Alter nimirum quartæ, alter tertiæ Conjugationis id verbum eſſe contenderat. Næ vero multo his prudentior judicandus eſt Antiochus Sophiſta, qui, quod ſuæ ſibi impotentiæ conſcius, probe ſciret, quam difficile ſit

Perverſæ rabidos naturæ abſcondere motus,

per omne vitæ tempus domi latere maluit, quam in publico comparens, commune incontinentis iracundiæ exemplum allegari. Immo vero prudentiſſimos illos, qui cum Wolfg. Frantzkio cunctis Diſputatoribus in ſingularis exempli vicem commendari merentur; quique, cum reliquos dignitate forte & ſcientia præeant, animi ſimul modeſtia teſtantur, quod

Diverſum ſentire duos de rebus iisdem,
Incolumi liceat ſemper amicitia.

THEM.

certe eo qui a communi rerum uſu alienior eſt. Non morabor veteres, Pythagoræos, Stoicos alioſque, qui cum baculum peramque geſtarent, pallioque incederent, ac barbam alerent promiſſam, vultumque torvum ac ſqualidum induerent, qualis palliatus ille & crinitus barbaque prope ad pubem usque porrecta, apud Gellium; tum vero nihil ſibi deeſſe ad dignitatem Philoſophi exiſtimabant: Quorum ne ſequi morem videre- N. A. L. IX Cap. 2.

tur

Dignitatem Philoſophi] Inter illos, qui decora veſtium neglexerunt, noti ſunt Caſpar Barthius, Jo. Bapt. Bartolus, Hier. Cardanus, Franciſcus Petrarcha, & recentiori ætate Henricus Sickius. Demoſthenes & Hortenſius ob nimias veſtium delicias olim reprehenſi ſunt, vid. Gellium N. A. Lib. 1. cap. 5. Baſileenſium quidam Profeſſor quum videret, ſe ab omnibus obviis, nudato capite ſalutari veſte ἑτερομάλλῳ (*Sammet-Pelz*) indutum, quod ante factum non eſſe obſervarat, indignabundus, veſti, non ſibi, id honoris exhiberi, illam aſcia arrepta minutatim concidit. Vide plura exempla in Autoris noſtri Diſſert. *de eo quod decorum eſt*. CHAR.

Dictum ab aliquo eſt hanc in rem:

Croyez m'en ſur ma parole,
Ce n'eſt pas vous, c'eſt l'Idole,
A qui cet honneur ſe rend,
Et que la gloire en eſt düe.
D'un Magiſtrat ignorant,
C'eſt la Robbe qu'on ſalüe. I. GALL.

Digitized by Google

tur Ariſtoteles, quod nemo tam pauper eſſet & ineptus, qui Philoſophum mentiri non auſerit, atque illa veſtium ſordities paulatim riſum potius ac deſpectum quam admirationem concitaret, novam viam ingreſſus eſt, & pretioſiſſimis indutus veſtibus & calceamentis, barba præter morem Philoſophorum tonſa, digitisque annulis exornatis, id egit, ut vix ipſe quoque, ſi rem accurate perpendimus, a charlataneriæ, quam vocamus, ſuſpicione queat liberari. Ita vero & noſtris temporibus fieri conſuevit, ut vel inani gloriæ cupiditate inflati, magna veſtium pompa ſe efferant eruditi, ut videantur homi-

if. Lithal. ch. litt. 37.

Veſtium pompa ſe efferant eruditi] Scilicet:

purpura vendit
Cauſidicum, vendunt amethyſtina: convenit illis,
Et ſtrepitu, & facie majoris vivere cenſus.
* * * * *Ciceroni nemo ducentos*
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit annulus ingens.
* * *Ideo conducta Paulus agebat*
Sardonyche, atque ideo pluris, quam Gallus, agebat.
Juv. *Sat. VII.* Sam.

Nec male: eo quippe ſeculo vivimus, quo
Vir bene veſtitus, pro veſtibus eſſe peritus
Creditur a mille, quamvis idiota ſit ille:
Si careat veſte, nec ſit veſtitus honeſte,
Nullius eſt laudis, quamvis ſciat omne quod audis.

homines ad genium ſeculi compoſiti, quos *galant-hommes* lingua Gallica dicimus, vel habitum decentem cum ſqualore

V. *Naudé Maſcurat p. 205.* Nota eſt fabula, quam de Hermanno Buſchio, holoſericam veſtem abjiciente narrant. Prodeat vero hic iterum jam antea in ſcenam vocatus Loritus Glareanus, de quo quidem Rud. Gualterus affirmare non dubitavit; *illum eſſe doctiſſimum omnium ſtultorum, quos ipſe quidem in omni vita ſua eſſet conſpicatus.* Hic Loritus noſter *in patriam Glaronam viſendorum amicorum gratia commeaturus, Tigurum Helvetiæ Metropolin tranſiit, ibique ad Enſem* (caupona eſt, ni fallor, publica) *divertit. Quoniam vero hic quoque neceſſarios quosdam habebat, adire & eos collibitum eſt; ideoque ab Hoſpite petiit, ut togam ſibi quandam commodaret. Quod enim diem totum ſub dio confeciſſet, ſua, quæ pluvius madebat, uti non poterat. Hoſpes igitur, ne Loritum non omni populo deridendum propinaret, ſibi præter amiculum domeſticum quotidianumque, unicum duntaxat eſſe cauſatus eſt, idque, quod crocei coloris ſit, ejus perſonæ minus fortaſſe congruere. Verum Glareanus, nihil hunc colorem quicquam moratus, tunicam confeſtim afferri jubet, eaque indutus, in publicum evolat, amicosque inviſit. Itaque magnus puerorum grex cum novo iſto habitu prolectatus, tum ab ipſo etiam hoſpite inſtructus, ingenti cum ſtrepitu atque clamore inſequitur, hocque præconio nobilitat:* ecce Dominum Glareanum, cujus Grammaticam diſcimus. *Hunc ad modum Glareanus a pueris & deductus & reductus fuit. Sic quidem ut lippis atque tonſoribus, atque adeo non hominibus tantum ſed & pecudibus ipſe innoteſceret.* Iſta Melander in Joco - ſer. T. I p. 720. qui, poſt alia quædam, pergit: *Cæterum Glareanum domum reverſum hanc in ra-*

Digitized by Google

re permutent, pallio velati ſordido, veſte tecti carbonaria, ac tibialibus incedentes ad ſuras demiſſis, non alia fere de cauſa quam ut credantur omnem ſuam cogitationem in ſtudia unice defixiſſe. Horum etſi totas phalanges producere queam, vereor tamen, Auditores, ne quid apud vos detrimenti patiatur nomen eruditi, cum tot viros eruditiſſimos tam parum ſui fuiſſe ſtudioſos, intellexeritis. Unum non poſſum prætermittere Jacobum Rohault, rerum naturalium ſcrutatorem profundiſſimum, qui pileum frequenti plica

tionem affatus eſt nequam hoſpes: ex ore infantium & lactantium perfeciſti laudem. Quam pulchrum eſt digito monſtrari & dicier, hic eſt. Tantum autem abeſt, ut hæc quidem hoſpitis cavillatio Lorito ſtomachum fecerit, ut potius ſubridens dixerit; itane profecto pallium hoc tuum civitati huic notum fecit,

Notior ut jam ſit canibus non Delia noſtris:

ac denique præ ſe tulerit, ſibi non parum ſæpe inter eundum veniſſe in mentem Martialis carmen:

Rideris; multoque magis traduceris, Apher,
Quam nudus medio ſi ſpaciere foro. THEM.

Pileum frequenti plica] *Einen Hut mit etlichen Krempen;* teſtatur *Grimaret dans la vie de Moliere*, id in dramate *le Bourgois Gentilhomme* factum eſſe. Conf. Acta Erud. A. 1706. p. 84. M.

Paullo aliter res hæc ſe habet, quam quidem

plicâ deformem portare ſueverat: itaque Molerius, cum Philoſophum umbraticum producere vellet in theatrum, pileum illum mutuatus eo rem deduxit, ut vix eo conſpecto omnes Rohaltum agnoſcerent atque effuſiſſime riderent.

Præterea vero nec deſunt, qui ſemet ipſos data opera deridendos propinant, modo id videantur conſecuti, ut omnium in ore ferantur, velut novum quoddam & inauditum facinus aggreſſi. Quam in rem unus nobis inſtar omnium erit Henricus Loritus Glareanus, Eraſmi familiaris, qui Baſileæ primum Philoſophiam & deinde Friburgi Brisgojæ Hiſtoriam & Poeſin ingenti plauſu publice profeſſus eſt. Nimirum magna fuit olim inter

C. Ens Epidorp. L. IV p. 115.

Autor noſter retulit. Rohaltus pileum ſuum non conceſſerat, probe nimirum gnarus, quem in finem a Molerio deſideraretur, ut nimirum in Theatro ſe deridendum propinaret. Alius itaque ſumendus erat huic ſimillimus; certum etiam eſt, obtinuiſſe Comœdum quod optabat, quandoquidem Spectatores continuo pilei Rohaltiani reminiſcebantur. *Moliere*, inquit Grimaretus, *travalloit toujours d'apres nature. Rohault, quoique ſon ami, fut ſon Modéle pour le Philoſophe du Bourgeois-Gentilhomme.* Vie de Moliere p. 163. I. GALL.

ter Profeſſores Baſileenſes controverſia, ecquis Glareano in Profeſſorum numerum cooptato in publicis conſeſſibus locus eſſet aſſignandus. Etenim cum illuſtris eſſet Poëta & Commentariis aliquot in lucem editis clarus, Magiſtrorum ſubſelliis videbatur ſuperior; quia vero Doctoralibus inſignibus non erat ornatus, inter ejus ordinis homines non videbatur admittendus. Itaque bonus Glareanus, vel inter Scholaſticos deliteſcere, vel Magiſtris extremus adhærere cogebatur. Tulit id quidem moleſtiſſime, diſſimulavit tamen, futurum ſperans, ut ſibi honeſtior aliquando aſſignaretur locus; verum, poſteaquam rem exitum nullum habere vidit, rationem aliquam comminiſci inſtituit, qua certum inter Profeſſores locum inveniret. Itaque cum Doctores nonnulli creandi eſſent, aſinum conducit & conſcendit, & in Gymnaſium ſic invehitur, & Scholaſticorum cœtui immiſtus, ſic aſino inſidens, omnium oculos in ſe convertit. Variæ tum erant, pro cujusque ingenio, ſpectatorum cogitationes. Erant, qui ſubverebantur, ne homo

Digitized by Google

homo e mentis poteſtate exiiſſet: alii vero riſu prope rumpebantur, quoties aſinus vel ruderet, vel calcitraret: alii denique putabant fieri hoc ab eo, ut Doctorandis medium oſtenderet digitum, eorumque inſulſitatem perſtringeret. Quid multa? cœpit ad extremum ejus ſcholæ Rector e Glareano ipſo percontari, quamobrem jumento iſto ſic in panegyrin hanc deferri voluerit? Ut, reſpondit ille, certa mihi ſit & ſtabilis ſedes; tot enim nunc menſes dubitatis, inter Doctoresne an Magiſtros mihi locus aſſignandus ſit; quamobrem ut & vobis hunc ſcrupulum evellam, & mihi ipſi non deſim, conſtitui deinceps huic aſino inſidere, & ex eo vos audire. Sed mittamus aſinum.

Cf. pariter certo modo histor. de Franciscanis Asinis et asinariis ap. Ant. Gavin in Passe-par tout de l'Eglise Rom. T. 1. p. m. 387 sq.

Jam reſtabat, ut ſingulas ſcientiarum claſſes luſtraremus, ea advertentes imprimis, quæ paſſim ad fallendam alliciendamque in Republica literaria plebem mira ingenii humani perverſitas excogitavit; at, cum temporis habenda ſit ratio, hæc in aliam panegyrin rejicimus, eoque propius nunc accedimus ad id, quod hu-

jus

Digitized by Google

jus diei celebritas a nobis exigit. Et quoniam, more ac conſuetudine majorum laudabili, publica in hac panegyri a Candidatis Magiſterii edi ſpecimina, receptum eſt, tu primus in hanc ſcenam prodeas, J. D. S. Philoſ. & Bon. Art. Licent. ac nomine Nationis Miſnicæ Orationem Latino ſermone compoſitam de pruritu contradicendi, de quo nos quoque paulo ante nonnihil tetigimus, breviter ediſſeras.

* * *

Turpitudinem, quam ſtudium ἀνθολκῆς ſecum trahit, egregie nobis depinxiſti, doctiſſime Domine Candidate, nec quisquam noſtrum futurus eſt, qui tibi contradicendi pruritu agatur. Quin potius omnes ambabus manibus applaudunt, & has tibi cogitationes, hanc mentem perpetuam eſſe cupiunt.

Ad te nunc convertor, doctiſſime itidem Philoſophiæ & optimarum artium Licentiate, S. B. & quoniam Græca amas inprimis, in quibus illuſtrandis, cum jampridem eximios tuos labores probaveris Orbi erudito, & nomen quoque apud ſummos viros conſecutus ſis, nomine

ne Nationis Saxonicæ, quæ in patria tua per tot ſæcula floruit, nunc Græcam Oratiunculam de capeſſendis honorum gradibus Academicis recita.

* * *

Σοφῶς, καλῶς, ἀγαθῶς, ita tibi plane applaudo, mi B. quemadmodum veteres quoque Oratoribus ſuis publice acclamaſſe accepimus. Pergas hac via, quam ingreſſus es, & ut in Homero hactenus & Ariſtophane, ita in Herodoto quoque, quem ſub manibus habes, aliisque Græcis auctoribus ornandis operam porro ſtrenuam ponas, nec unquam tibi credas amicos, qui quoscunque honores meeum impenſe tibi gratulentur, nunquam Mæcenates defuturos, qui novis honoribus & lautiſſimis, quæ mereris, præmiis te cumulent.

At tibi quoque pulcrum eſt aliquid in Græcis conari, politiſſime J. G. G. Philoſophiæ & Bon. Art. Licentiate, qui, cum apud animum tuum perpenderes, quæ triſtia nuper fata experta ſit florentiſſima civitas, de metu graviori propter bella urbiumq; incendia, nomine nationis Poloni-

nicæ, Græcum nobis carmen decantabis.

* * *

Ohe! jam ſatis eſt querelarum: avertat ſiniſtrum omen Deus immortalis; tibi vero, quoniam de incendiis dixiſti, accendat animum, ut paulatim bonis literis lucem affundas fulgentiſſimam.

Nulla utique ſalus bello, pacem te poſcimus omnes. Itaque Tu, ſolertiſſime L. M. Phil. & Bon. Art. recens create Licentiate, nomine Nationis Franconicæ, de pacis Trajectinæ fructibus, quod in promptu habes, carmen heroicum Latinum nobis non invideas.

* * *

Auguror, te Poetam olim futurum non publici ſaporis, ſed terſum ſatis atque elegantem. Faxit autem Deus, ut pax læta ac proficua propediem affulgeat, pax optima rerum, quas homini noviſſe datum eſt!

Jam audiendi etiam eſſent reliqui, niſi temporis habenda eſſet ratio; & perſuaſos vos ſatis eſſe puto, Auditores, neminem eſſe ex tota hac Candidatorum corona, qui non paria præſtare valeat. Quin audeo ipſe aſſeverare, vix unquam e Facultate noſtra tot in ſcenam productos fuiſ-

Digitized by Google

fuiſſe Viros juvenes apprime eruditos, quorum aliqui jam publice tuendis theſibus auditoribus eruditionem probarunt, alii non Græcis modo, ſed & Latinis optimæ ætatis autoribus edendis atque illuſtrandis, alii denique hiſtoriæ litterariæ juvandæ ita operam addixerunt, ut nomen in erudito orbe jamdum fuerint conſecuti.

Cum igitur vos, præſentes optimarum Artium Licentiatos, voti veſtri, ut Magiſterii axiomata conſequamini, reddi compotes unanimi inclytæ Communitatis Philoſophicæ decreto ſit conſtitutum, agite, antequam, quod mearum nunc eſt partium, abſolvam, eminentiorem hunc, vobis peculiariter paratum, omnes & ſinguli conſcendatis locum.

CATHEDRA.

Ecce, primum in altiore hoc vos collocavi loco cathedraque, non, ut cathedrarios, umbratilesque, ſed ſinceræ doctrinæ Philoſophos, ut intelligatis vos Scholaſticorum cenſu jam eſſe eximendos; veterum nempe Romanorum exemplo, qui militem ſpectatæ virtutis, ad ſe in ſublimius tribunal receptum, coram tota

Digitized by Google

concione laudabant, & imitandum reliquis proponebant.

PILEUS.

Pileos rotundos, violaceosque vobis impono; pileos, inquam, tanquam ſignum libertatis, non effrenis quidem illius, quam in Republica Literaria nequaquam tolerandam oſtendi, ſed quod emiſſi jam ſitis ex anguſtis ſtudiorum cancellis in campum liberum publice docendi. Rotundos, ut rotunde ad quæſita, quæ vobis incumbunt, & non per ambages & Sophiſtarum more ambigue reſpondeatis, doceatis. Violaceos, qui humilitati proprius color eſt, ut ſuperbiam deponatis, & non elato, ut illi, quos in Charlataneriæ cenſum poſuimus, animo incedatis.

LIBRI APERTI.

Libros vobis aperio, ut, antequam vos Magiſtros renuntiem, intelligatis, e quibus profeceritis magiſtris, eosque diligenter habeatis ante oculos, nec ideo quod ipſi audiatis Magiſtri, prorſus credatis ex manibus deponendos. Neque tamen exiſtimetis, in omnibus rebus vobis, æque

æque ac tyronibus ad dictionaria ſua, ad libros eſſe recurrendum... Quapropter

LIBRI CLAUSI.

claudo iterum libros, autorque vobis exiſto, ne vosmet mancipetis aliorum ſententiis, & multum quidem aliorum judicio, aliquid & veſtro tribuatis, continuo memores illius: amicus Plato, amicus Ariſtoteles, ſed magis amica veritas.

ANNULUS.

Denique hunc annulum vobis induo, quo vos caſtiſſimæ virgini Sophiæ deſponſatos utique cupio, cui perpetuo vinculo conjuncti, nunquam patiemini vos ullis malevolorum perſuaſionibus a ſapientiæ tramite dimoveri.

His ita peractis nihil ſupereſſe videtur, quam ut vobis decretos a Facultate honores ſolemni actu impertiam.

RENUNCIATIO.

Quod igitur æternus & miſericors Deus, Pater Domini noſtri JESU Chriſti, in divini ſui nominis gloriam, Eccleſiæ, Reipublicæ Chriſtianæ & Academiæ ſalutem, veſtrumque omnium honorem atque emolumentum bene vertat; Ego

Digitized by Google

Johannes Burch. Menckenius, Lipſienſis, J.U. D. Potentiſſ. Regis Poloniarum & Electoris Sax. Conſiliarius & Hiſtoriographus, Hiſtoriarum in hac Academia Profeſſor Publicus, Facultatis Phil. Aſſeſſor, & hoc tempore Decanus, autoritate plena & poteſtate, a Spectatiſſimo Domino Procancellario mihi conceſſa, Vos optimarum Artium & Philoſophiæ Licentiatos, nominatim

* * *

Vos inquam, numero triginta quatuor, omnes & ſingulos, abſentes tanquam præſentes, optimarum Artium & Linguarum Magiſtros, id eſt, totius veræ, ſalutaris & infucatæ Philoſophiæ facio, creo Doctores, factos creatosque publica voce renuntio, tribuens Vobis plenam poteſtatem docendi hic & ubique, cum omnibus privilegiis, juribus & commodis, quibus Magiſtrorum ordo, more antiquo & recepta hujus Academiæ conſuetudine, uti frui conſuevit, & quibus notis diſtingui eos a reliquis ordinibus Majores noſtri voluerunt, in nomine Dei Patris, Dei Filii & Dei Spiritns ſancti,

cti, Dei triunius, a quo, in quo, per quem & ad quem ſunt omnia, qui eſt totus, unus, ipſe. Amen.

Quoniam vero Magiſtri præcipuæ partes ſitæ ſunt in docendo & explicando bonos Autores, ut auditores etiam de hoc poſſint eſſe ſecuri, faxis intelligant ii, qua dexteritate tu, J. C. O. Linguarum, Artium & Philoſophiæ recens create Magiſter, qui primus in ordine adſtas, nobis jam breviter penſum e libris Philoſophi ad Nicomachum explicare poſſis.

* * *

Credo de viribus tuis perſuaſos eſſe ſatis Auditores, quare non eſt ut patientia illorum diutius abutamur.

Nunc, quod unicum nobis reſtat, & ipſa in Deum & Superos pietas jubet, tu, C. G. B. Philoſ. Linguarum & Liberal. Artium Magiſter, felicem huic Actui colophonem decenti gratiarum actione imponas.

Digitized by Google

DECLAMATIO II.

Magnifice Academiæ RECTOR,
Spectatiſſime Fac. Phil. Decane,
Viri cæteri excellentiſſimi,
Tuque ornatiſſima Studioſorum Corona.

EX quo primus omnium mortalium in maxima rerum præſtantiſſimarum affluentia cœpit nauſeare, cœlumque ipſum petere ſtultitia, ita cunctos implevit rerum novarum ſtudio, ut, quo quis doctior prudentiorque habetur, eo flagrantius inſectetur ea, quæ & mira & ſtupenda & a publico rerum ordine videntur aliena. *Quod intellectu facillimum eſt,* ut Syneſii verbis utar, *deſpicitur, prodigioſæ narrationes afferantur, oportet.* Nimirum is demum de plauſu ſecurus eſt, qui uti Amphion uniones & gemmas allicere, ut Giges oculis præſentium ſe ſurripere, ut Janus biceps non minus futura quam præterita intueri, & ut Dædalus per aera volitare didicerit, montesque aureos, inſulas errantes, minotauros, chimæras,

nco- Calv.

mæras, gryphos ac difficiles nugas alias crepet. Ut nihil dicam de Apollonio, Theophraſto, Cardano atque aliis, qui cum eſſent abſurdiſſimi, ſuos tamen admiratores invenerunt, non poſſum quidem præterire Guilielmum Poſtellum, qui cum ſomnia ſua atque deliramenta de Virgine Veneta, quam matrem ſuam Johannam appellare conſueverat, publice exponeret in Collegio Lombardico, tantam auditorum multitudinem concitavit, ut plurimi, quos haud capiebat ſpatioſa area, ad feneſtras, admotis ſcalis, adreperent. Naudé Inſtr. ſur l'Hiſt. de Fr. de la Roze-Croix p. 5

Admotis ſcalis adreperent.] Eousque Poſtellum faſcinavit mulier hæc Itala, ut præter publicas illas prælectiones, librum etiam peculiarem de Virgine Veneta conſcripſerit, in quo hanc ſuam Johannam, alteram Mariam Virginem & fœminei ſexus Redemptricem laudare non dubitavit. Conatus etiam eſt, ſecundum quorundam Autorum teſtimonia, Auditoribus ſuis, magno numero congregatis, perſuadere, ſe a mortuis reſuſcitatum, perque ſingulare artificium juvenili vigori reſtitutum eſſe: id quod inde facilius quidam crediderunt, quod Poſtellus Pariſiis in Orientem abiens, annoſus jam eſſet & caneſcens, nunc vero rediens poſt annos bene multos, nigra barba ornatus, & quaſi vegetæ ætatis Vir incederet. Verum fraus ſtatim detecta fuit, cum Poſtellum nigro pigmento capillos tinxiſſe innoteſceret. Erat alias Vir abſtruſæ imaginationis, præſtantis ingenii, ſed perexigui judicii. Aliquod

rent. Quæ Fratres Roſeæ Crucis, quanto hominum non obeſæ naris plauſu fuerint commenti, Vir elegantiſſimus Gabriel

porro, tot linguas orientales diſcendo, tantum non penitus corruperat: ita ut jure cum Iſ. Voſſius *Hominem non ſatis ſani ſyncipitis eſſe* aſſeruerit in Obſerv. ſingul. p. 367. Et quamvis magni a multis fiat ejus notitia linguarum, recte tamen judicaſſe videtur Scaliger in *Excerptis*, quæ ab ipſo nomen gerunt, *prioribus* p. 125, quod ſcilicet *nullius linguæ ad unguem fuerit peritus*. Mirum igitur, quod aliquibus nugæ Poſtelli in tanto fuerint pretio, ut omnia ejus verba velut tot oracula & ex tripode dicta apophtegmata ſuſpexerint. Vid. Pope-Blount in *Cenſ. Aut.* p. 670. Multo ſanius de ipſo judicium tulit Naudæus in *Inſtruct. ad Galliam ſuam de fratr. R. C. p. 8*, ubi & hiſtoriam ſuperius allatam exponit; add. Sammarthanus in *Elog. L. III.* L. Hall.

Idem laudatus Scaliger c. l. *Vere ſtultum fuiſſe*, aperte dicit, quippe alias vivi-comburium non effugiſſet. Sic Baconi quoque *Vir capite motus & non integræ Phantaſiæ* vocatur in Tr. de Long. & brev. Vitæ. Omnem vero miri hominis hiſtoriam accuratiſſime, poſt Colomeſium & Obſervatores Hallenſes, expoſuit Autor *Memoriarum litterariarum*, quæ nuper in Belgio edi cœperunt, T. I. Art. 1. qui tamen & ipſe elegantem B. Irrigii Exercit. Hiſtorico-Theologicam de Gu. Poſtello ignoravit. Q. Marc.

Fratres Roſeæ Crucis] Hi Illuminatorum, Immortalium, Inviſibiliumque nominibus paſſim ſe jactabant. Ingentes ſibi tribuebant laudes, quarum aliquas colligere licet ex ſcripto, *Avis aux Curieux*, quod aliquando affigi publice curabant, quodque Morerius hac ratione exhibet: *Nous deputez de notre College prin-*

briel Naudæus luculento ac lepido libello expoſuit. Quos porro non faſcinavit ars magna Lulliana, e cœlo, ſi Diis placet, demiſſa? Enimvero citius utique e tenebris Heracliti lucem, e dubitatione Socratis certam ſcientiam, & e Diogenis ſtultitia ſapientiam elicias, quam ex illius logogryphis & thaumaturgicis micam ſalis. Et cum nihil, ut vulgo ferunt, tam abſonum, nihil æque ab omni ratione remotum excogitari queat, pro quo non ſapientum aliquis tanquam pro aris & focis depugnaverit; ita non minus vere affirmaverim, neminem unquam exſtitiſſe tam ſtolidum, tamque inſipidum prorſus & inficetum, quin nactus fuerit aſſentatores, longe, ut par eſt, ſe ipſo ſtultiores. Neque enim defuere, qui cum Heraclito primum principium, cum Parmenide

cipal des Freres de la Roſe-Croix, faiſons ſejour viſible & inviſible dans cette ville &c. Nous enſeignons ſans livres, ni marques, & parlons les Langues des Païs ou nous voulons être, pour tirer les Hommes nos ſemblables d'erreur de mort. &c. Tantum famæ hæc hominum colluviis in orbe litterato acquiſiverat, ut non pauci Eruditorum eorum ſacris initiari deſiderarent, quemadmodum de Carteſio tale quid me legiſſe memini. I. GALL.

Digitized by Google

nide rerum pluralitatem, cum Protogene veritatem ipſam negarunt, aut cum Anaxagora cœlum lapidem & nivem nigram ſibi perſuaſerunt. Præterea quamvis unum omnino Deum Opt. Max. non ſolum res humanas præſentes omnes uno obtutu contueri, verum & ea, quæ futura ſunt, longiſſime proſpicere, ipſa nos doceat religio, multi nihilominus mortalium futuros rerum eventus curioſiſſimo oculo rimari ſunt. Non memorabo nunc Merlinum Anglum, Joachimum Germanum, Savanarolam Italum, Johannem Pariſienſem, tum Teleſphorum de Cuzentia, Dandalum, Ruſticanum, Ubertinum de Caſali, Lolliardum, Noſtradamum, Lichtenbergenſem & febriculoſos centum alios, quorum quidem ſomnia haud infimi ſubſellii Viri eruditi, Arnaldus de Villanova, Cyprianus Leonicenus,

Naudé l. c. p. 6.

De Villanova] Non idem hic eſt cum *Villanovano*, de quo in *Alcorani & Evangelicorum Concordia* fol. 72. mentio facta eſt, quemadmodum Naudæus credidit. *Apol. des grands homm Ch. XIV.* Hic enim qui pro Autore libri de Tribus Impoſtoribus venditabatur, hominesque generandi in Cucurbita experimentum ſumſerat (*vid. Naudé l. c. p. 378.*) plus quam ducentis an-

nus; & Cuſanus Romanæ Eccleſiæ Cardinalis avidiſſimis auribus excepere; quin potius hominem novum producam, Iſaacum Bickersſtaff, Anglum, qui ſive ſerio,

te illum annis vixit, quem nonnemo haud improbabili conjectura pro Michaele Serveto habuit. *Vid. Aut. des Memoires de Litterature.* I. GALL.

Iſaacum Bickersſtaff] Fictum eſt nomen, quo autor imprimis etiam inclaruit, cum libellum, *the Tatler* vulgaret, quo mores Anglorum mire perſtrinxit, unde in Dedicatione Epiſtolarum Obſcurorum Virorum, Londini 1710. 12, editarum, quæ ad ipſum directa eſt, elogio *Cenſoris M. Britanniæ* mactatus eſt. Enimvero quæ ille, Calendariographi perſonam induens, prædixerat, ideo tantum vulgaverat, ut horum hominum, quos Angli curioſius ſectantur, vanitati illuderet. SAM.

Nulla ætas ab hujus generis prædictionibus vacua fuit, nec illæ deinceps ceſſaturæ ſunt, quantumvis in annalibus diligenter earum vanitas annotaretur, quod ut fieret, Bælius optavit. *Vid. Dict. H. C. Art. Ottoboni, Rem. F.* Agit hoc in loco de Mediolanenſi quodam, qui Pontificis mortem prædixerat, cujus rei eventum tota tum fere Europa anxie exſpectabat, ipſo prædictionis autore paulo poſt mortuo. Ceterum Tertullianus augures hos plerumque id ſpectare obſervat, ut tumultus excitent ac publicam quietem turbent; ſaltim eos animum prodere a bono publico alienum. At bona cum Bælii & Tertulliani venia *Bickersſtaffium* & Mediolanenſem illum Prophetam horum numero eximere liceat. Ille enim Reginæ ſuæ Horoſcopum non attigit; ſique ſeditiones prædixit, eas non niſi in iis regionibus futuras prædixit, adverſus quas juſtum Anglia bellum gerebat. Hic autem in ipſis fere Eccleſiaſticis ditionibus Pontificis mortem prædixit; verum biduo poſt,

ſerio, ſive ut veſanæ hominum curioſitati illuderet, tot portentoſas ſummorum Principum mortes eodem anno annunciare auſus, non Angliam modo, verum & Orbem univerſum diu anxium tenuit & ſollicitum. Quæ cuncta dum recta lance perpendimus, haud aliter profecto comparata videntur, atque Empiricorum deliria, qui ut miſeram plebem illiciant ac fallant, mimos & præſtigiatorum omne genus, ſimiasque & mures alpinos alunt, atque inter hæc jactitantes ſua pharmaca, panacæas, emplaſtra, ſpectatorum marſupia callidiſſime emungunt. Jam pridem, ni fallor, intellexiſtis, Auditores, quorſum mea tendat oratio; nam cum de Charlataneria Eruditorum generatim ex hac ipſa cathedra dicere cœperim abhinc biennio, reſtabat, ut hoc tempore, quo Procancellarii munus in me delatum video, quæ dicenda ſuperſunt, reliqua paulo diſtinctius percenſerem. Quod dum paro, id mihi curandum præcipue intelligo, ne circulatorum,

obitu ſuo, animi ſui innocentiam confirmavit. *Vid. Dict. H. C. Art. Lutorius Rem. A.* I. GALL.

rum, quos rideo, conſuetudinem ipſemet amplecti deprehendar, neve in ipſo orationis meæ limine nimio ambitu utar, verbisque ſeſamo, quod ajunt, & papavere ſparſis ad arrigendas aures Vos exſtimulem, Auditores; nihil enim addo præter veterem formulam: linguis animisque favete.

Prima nobis prodeat Grammaticorum ac Criticorum gens aſpera & ferox, qui cum pueros ad virgam obſequentes habuere in ſcholis, nulli eruditorum parcunt,

Gens aſpera & ferox] Bene eſt, ſi ſuis hariolationibus addant, ἴσως vel *forte*; ſed tum Principatum ſibi vindicant, cum his formulis utuntur: *lege meo periculo; legere jubeo; ita legi debere, quovis pretio auſim contendere; nihil videam, ſi non ita legendum ſit;* & ubique, quamvis ſenſus ſole meridiano clareat magis, nebulas obſcuriſſimas, portenta Lectionum, Augiæ ſtabula, deprehendunt. SER.

Nulli eruditorum parcunt] Gravis eſt ea de re querela. Thomas Brown in *Religione Medici P. II. Section.* 3. ita loquitur: *Quæ rixæ, quæ prælia Grammaticorum! quoties ſolummodo, quid Jupiter in Genitivo gignat, contenditur? Quam miſere ſibi ipſis cerebrum comminuunt, ut Priſciani calvitium tueantur? Si foret in terris, rideret Democritus. Imo de ejuſmodi lana caprina etiam a prudentioribus non raro confligitur. Quot vulnera data & accepta ſunt? Quanta nominum ſtrages edita? Quoties de ignobili aliqua opinione, aut vili diſtinctiuncula prælium inſtituitur? Doctorum qui-*

Digitized by Google

cunt,& in ipſum Orbem Romanum Græciamque univerſam principatum quendam ambitioſe ſibi vindicant. Sive enim Græ-

dem togæ ſunt, non arma; at linguis utuntur Actii novacula acutioribus, & calami ipſorum ipſis tonitribus longius petunt, longius audiuntur. Archibaliſtæ furorem excipere malo, quam ſævientis calami. Suum huic calculum addit Leo Allatius *de Patria Homeri p. 108.* ita ſcribens: *Ea eſt cenſorum rabies & faſtus, ut, dum autores corrigunt, mentem illius, qui dixerit, non inquirant, ſed quid debuiſſet dicere, & modum illum præſcribant, quem ipſi rectum judicant, non quem autor ille ſervavit. Quare ſuperſtitioſa quadam & lima plus æquo iniqua ita auctorum dicta pertractant, ut in alium cælum deferant, & auctores ipſi, ſi reviviſcerent, propria ſcripta, uti ſibi incognita, deteſtarentur. Ne exemplis rem ſatis notam confundam & Plauti aliorumque Poetarum manes novis queſtibus exturbem, quid intentatum recentiores iſti cenſores argutulis ſententiolis & otioſis ad nequitiam usque correctionibus in uno Tacito reliquerunt? Fere omnia a prima illa facie, & antiquo proſpectu, quo in publicum primum venit, in venuſtiorem, ac placidiorem, ut ipſis placet, immutarunt. Quorum ſtudium ſicuti, ubi opus fuit & lacera ac inverſa auctoris verba remedium poſcebant, eoque præcipue, ſi aliorum codicum auxilio id factum ſit, laudo; ita, ubi ſimilis neceſſitas non urget, ſed ut ingenium oſtentent, ex ingenio corrigunt, & ſupplent, diligentiam vitupero.* SCRIB.

Principatum] At deſpoticum hoc imperium tam ſuave nonnullis exiſtit, ut illud non modo nobilitati ſed & Regnis præferre non dubitaverint. Teſtes hic produco *Dionyſium Halicarnaſſeum*, ex Rege Ludimagiſtrum factum; & *Ferdinandum Nunnez*, qui objicien-

Græcus, ſive Latinus Scriptor proponatur, non tam id agunt, ut ſcite & appoſite dicta evolvant ac nitori ſuo reddant, quam ut nodum quærant in ſcirpo, & ad manuſcriptos codices confugiant, vari-

asque

tibus, parum nobilitati Familiæ ipſius convenire, hanc ipſam pueros docendi provinciam, *Perdo equidem*, inquiebat, *apud quosdam vaniſſimum illuſtris Viri titulum; eſt mihi autem viciſſim in multos alios verum aliquod imperium, quo prorſus contentus vivo.* I. Gall.

Ad MStos codices confugiant] Sunt certe hodienum Viri κριτικώτατοι bene multi, quos cum Beccatello prædiolum ſuum pro unico Livii MSto vendidiſſe non pigeat, (vid. Baillet *T. I. p.546.*) quibusque Codex longa carie ac ſitu ſqualidus tanti eſt,

Quanti vix Priamus totaque Troja fuit.

Scilicet ultra vulgus ſapiunt hæc SS. Antiquitatis mancipia, & bene norunt, ex quovis vetuſto Romanorum ſtercore recens aurum colligi poſſe. Iisdem tamen palmam ſuperſtitioſæ ineptiæ, ſi non præripit, certe dubiam reddit aliud Cuminiſectorum genus, quod omnia mavult ſceleratæ crimina vitæ admittere, quodve

Ædes ſacratas populari, fanaque Divum
Contrectare velit;

quam pati, ut Claſſicus ſuus Autor erroris vel minimi reus poſtuletur. Quo fit, ut miſeri homines per integrum ſæpe novendium ungues rodant, donec inveniant, unde *verberabiliſſima* quævis & manifeſta Idoli ſui (antiqui inquam ſcriptoris) paroramata, invita Minerva, invitis Muſis, neſcio quo fuco obducere, & tantum non pro elegantiis imperveſtigabilibus credulo lectori obtrudere poſſint. Ridet hoc nomine *Maſcuratus Naudæanus* p. 219. Pontanum, Mazzovium

aſque lectiones, nullo habito delectu, cumulent; tum vero urere, ſecare & nihil a virgula cenſoria intactum relinquere. Et quanta quæſo litigia, quanta bella exoriuntur, ſi ab iſtis Hypercriticis & Pantocriticis vel latum unguem diſceſſeris? Neque enim dubium ullum eſt, quin læſæ majeſtatis literariæ reum te acturi continuo, & de lana caprina litem intentatu-

& Galluccium, quibus Turnebum ego junctum volo & Gruterum. Hi omnes mire ingenioſi fuerunt in excuſando Mantuani Vatis Anachroniſmo, quando ille IV. Æneid. v. 366. Palinurum Velinos portus laudantem introduxit, cum tamen Velia tum quidem nuſpiam terrarum exſtiterit. Multo itaque expeditius de tota controverſia Servius judicavit, qui optime, *hæc in opere*, inquit, *inemendato miranda non ſunt*. Conf. ſi tanti eſt, A. Gellius *N. A. X. 16.* Quanto fervore hoc noſtro tempore Galli pro Homero ſuo digladientur, omnibus conſtat, & publica Reipubl. Literariæ Acta loquuntur. Ex Nummophilis unum addo Adolphum Occonem, qui Gordianum argenteum tanti redemerat, quanti poſtmodum fateri puduit; notatus tamen ob id ipſum a Patino, qui majori faſtu, an vanitate? publice teſtatus fuit, ſibi pudori futurum, ſi rem tantam tantulo pretio coemiſſet. THEM.

Læſæ majeſtatis] Obſervatum eſt dudum facile iraſci, difficulter autem placari poſſe Grammaticos. Commune hoc ipſis eſt vitium cum aliis multis & præſertim Theologis. Regiam Majeſtatem quandam læſam putares, quodſi omnibus eorundem effatis non illico cæca quadam obedientia ſubſcripſeris.

Digitized by Google

taturi ſint graviſſimam. *Itaque ars critica*, ut loquitur noſtri temporis Tullius, *quæ diſcrimen erat veritatis, & temporum, atque falx errorum, nunc ſeditionum literariarum fomes, ac turbo ingeniorum eva-* Gravina Orat. III p. 137.

Qui mepriſe Cotin, n'eſtime point ſon Roi
Et n'a ſelon Cotin ni Dieu, ni Foi, ni loi.

I. GALL.

Seditionum literariarum fomes] E veteribus Gellius XIV. 5. producit elegantia exempla. E recentioribus pertinet huc exemplum Manutii & Lambini de ſcriptura vocis *conſumtus*, num ſit ſcribenda *conſumptus* an *conſumtus*, de quo riſu digna habet Boccalinus *Relat. ex Parnaſſo*; Nizolii & Majoragii, quoniam Majoragius non tantus æſtimator erat Ciceronis, ac Nizolius, de qua controverſia videatur Jo. Imperialis *Muſeum hiſtoricum* & Freherus in *Theatro P. IV. p. 1455*; Siberi ac Decimatoris, vide Morhofium *Polyh. litter. IV, 9, 13*; Leon. Aretini & Franciſci Floridi Sabini, de diſcrimine linguæ Romanæ doctæ & plebejæ, vid. pluribus Morhofium *de Patavinitate Liviana cap. VI.* De Politiano dicit Mornæus de veritate religionis Chriſtianæ: *Politianus Scripturarum lectionem plane rejiciebat. Videamus, quid idem in pretio habuerit: diſputavit, quamdiu vixit, dicendumne eſſet Vergilius an Virgilius, Carthaginenſis, an Carthaginienſis, primus an preimus, & ſi quid otii ab iſtis nugis ſuperfuit, epigramma aliquod Græce compoſuit in Cupidinis aut præpoſteræ Veneris laudem. Grave profecto hominis judicium, dignum, quod præjudicium adferat nobis.* Plura habet Paſchius in *Invent. nov-antiquis p. 69.* CHAR.

Huc referendi ſunt illi, qui ſtudioſe ſolent colligere vitia grammaticalia. Elegans exemplum profert Cha-

Digitized by Google

evaſit. Hi nimirum ſunt illi cenſores Catulliani, qui *vecordem ſolent excitare rixam, ut veniant in ora vulgi.* Quos inter exercitum e veteribus ducit Aſinius Pollio, qui & Livio & Salluſtio & ipſi Romanæ eloquentiæ patri Ciceroni ſuos nævos exprobrabat.* Referunt de Franciſco Philelpho, quod, cum de unius vocabuli Græci genuino ſenſu barbam ſtipulatus eſſet cum Timotheo, victorque demum evaſiſſet, nullis Timothei precibus adduci potuerit, ut barbæ parceret; diſciſſam utique barbam velut ingens trophæum circumferens in triumpho. Et pleiumque ſane

riſius ab Amicis Epiſtola de pæd. & galantiſmo Latinæ linguæ: *de C. C. ab amico quodam mihi e B. hæc ſcripta fuerunt:* cum inviſerem C. multum diſputavit de C. P. deinde varios libros mihi oſtendit, in quorum margine vitia Grammaticalia notaverat, quæ digito mihi monſtrabat, hæc verba adjiciens: *his armis de hoſtibus meis triumphare poſſum, & quum deſtitutus ſum omni ſpe, unicum ſolatium mihi ſunt.* VAND.

* Vide exempla plura ſelectiſſima tum veterum, tum recentiorum, apud Agrippam de vanitate Scient. Cap. III. ſub fin. & conf. noſtram Orat. I. M.

In Triumpho.] Applauſum eſt triumphanti Victori ſequenti Epinicio:

Lis ſuper accentus Græci ratione Philelphum
Timotheumque inter (Græculus ille fuit,)

ſane circa minutias & quisquilias occupantur homines iſti, qui & Græcorum morbus fuit, qui *quem numerum remigum Ulyſſes habuiſſet? priorne eſſet ſcripta Ilias, an Odyſſæa?* & ſimiles quæſtiunculas alias miro conatu agitabant; & Romanis adeo familiaris erat, ut ipſe Tiberius Imp. minutiarum illarum usque ad ineptias & deriſum ſtudioſus, his plerumque quæſtionibus exerceret Grammaticos: *quæ mater Hecubæ? quod Achilli nomen inter virgines fuiſſet? quid Sirenes cantare ſueverint?* & reliqua. Et hinc de re minima vaſta ſæpe volumina conſcripta videas: nam & Nicanor Grammaticus ſex libros de puncto Grammatico compoſuit, & Meſſala Corvinus de litera S, ac Mart. Fogelius de Germanorum litera B, prolixius diſſeruerunt, ut tace-

Seneca de brev. Vitæ C. 13.

Suetonius in Vita ejus C. 70.

V. Lilienthal de Machiavelliſmò literar. p. 115.

Orta eſt: diſſidium placet hoc ſopire periclo,
Graculus es: barbam victor ut ille ferat.
Di bene, Romanus ſuperavit: & ille coactus
E pacti barbam tradere lege fuit.
Exultas ſpolio: Græcaque Uxore ſuperbis,
Non eſt ingenio laus minor iſta tuo.

ſic Latomus in *Elog. Doct. Viror. Jovii p. 44.* THEM.

De Germanorum litera B] De litera Q & ejus pro-

taceam Agnum Benignum Sanrey, qui de recta nominis Paracleti pronuntiatione integrum tractatum ſcripſit, & alios. Neſcio

nuntiatione acriter diſceptatum in Gallia A. C. 1550, Sorbona ſonum patrium in vocibus Latinis defendente, & unum e Sociis retibus ſuis ſpoliante, quod veterem pronuntiationem Latinam Gallicæ anteferat, & P. Ramo veterem adſtruente pronuntiationem, nec approbante illa vocabula *quisquis*, *quanquam*, per *kiskis*, *kankam* efferri. Vid. Zwinger. in *Theatro Vitæ hum. L. I f. 110.* SCRIB.

Sorbonna utique A. 1550 decreto ſolemni ſyllabæ cujusdam Latinæ pronunciationem determinavit. Verum res mira non eſt. Nonne & Angliæ Parliamentum quasdam Syllabas Græcas certa ratione pronuntiare juſſit? Nonne Tiberius Senatum Romanum unica de voce ſollicitum reddebat, ita ut mandati cujusdam non parvi momenti publicatio differenda eſſet, donec vox commoda inventa, aut ipſa res periphraſi idonea explicata eſſet? Tandem nonne vidimus Reverendiſſimos Patres noſtros *VVallones* altercantes per integras aliquot Seſſiones, an dicendum ſit: *raïer*, aut *raturer*; an probum ſit vocabulum gallicum, *Prechérie*; numque *perdu* idem ſignificet ac *ſuſpendu*. Vid. *L'incertitude des Sciences, traduite de l'anglois Art. III. it.* Sueton. *in Vita Tib. Art. LXX. & des Memoires Anecdotes des Synodes VVallons A. 1707.* I. GALL.

Alia lis eſt inter Criticos de Orthographia, utrum ſcilicet Literæ Q inſit vis τῦ U, quod adeo firmiter ſibi perſuaſit Thomas Gatakerus, ut integrum opus M. Antonii Imp. *de rebus ſuis* ita curaverit imprimi Cantabrigiæ 1652, ut U poſt Q omitteretur, & v. g. *qi*, *qæ*, *qod* ſcriberetur, qod qantum offendat Lectorem, qivis facile intelligit. Et Gatakero hæc forte condonanda:

Digitized by Google

Neſcio vero, an non & inter inanes lites noſtris temporibus referri debeant illæ, quæ Bentlejum & Boylium, Fabrettum & Gronovium, Clericum & Burmannum,

at illud vix ferendum, quod Belgæ, cum *Opera* illius *Critica* junctim ederent Trajecti ad Rhenum 1698, eandem rationem in hoc ſcripto ſervaverint, in ceteris communem ſecuti. VAND.

Inanes lites] Occaſione Diſceptationum nullius momenti, proferam ſalſe dictum aliquod Caſauboni, qui, quum prima vice in Sorbonam deduceretur, antequam eadem renovata eſſet, acciperetque ab aliquo: *Hoc eſſe nimirum Conclave illud, in quo per quadringentos annos diſputatum fuerit:* extemplo regeſſit: *Quænam vero lites hic compoſitæ ſunt?* vid. Menagiana Tom. I. p. 194. Edit. Pariſ. 1695. I. GALL.

Bohusl. Haſſenſteinius in Tr. de Miſ. hum. p. 31. ita de Grammaticis: *Ediſcunt Grammatici hiſtorias gentium, & fabulas, occultos Poetarum ſenſus ſcrutantur, inveſtigant urbium, montium, fluminumque loca: quærunt, quod nomen Achilli inter mulieres fuerit? quot cados vini Aceſtes Æneæ donarit? & ſi quisquam hujusmodi aliquid, quod ceteros latebat, deprehenderit, ſe quiddam confeciſſe putant.* Quo pertinet & Juvenalis Satyra VII:

- - - - - Sed vos ſævas imponite leges,
Ut præceptori verborum regula conſtet,
Ut legat hiſtorias, auctores noverit omnes,
Tanquam ungues digitosque ſuos, ut forte rogatus,
Dum petit aut Thermas aut Phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchiſæ, nomen patriamque novercæ
Anchemori, dicat, quot Aceſtes vixerit annos,
Quot Siculus Phrygibus vini donaverit urnas.

VAND.

Digitized by Google

num, & nuper Kuſterum & Perizonium, de unica voce *cerno* diſputantes, exercuerunt, quos ſummos in re literaria viros, noſtrique ævi heroes, par erat in re magis ardua laborem poſuiſſe. Sed ut ad Pſeudo-Grammaticos revertar, nemo illos expreſſit luculentius Antonio Bynæo, cujus verba vix temperare mihi poſſum quin hoc loco repetam. Ita vero ille: Omnis cogitatio & induſtria horum hominum in levibus & minimi momenti rebus tota verſatur. Hi vietas & rancidas tantum obſer-

In Somnio p. 12 13. Conf. Lilienthal l. c. p. 110.

Voce cerno *diſputantes*] Videtur quoque Maſſonius *Hiſtoriam* ſuam *Reipublicæ literariæ criticam* (opus cetera egregium) hujusmodi de lana caprina controverſiis nugisque eruditis conſecraſſe. Teſtes ejus rei ſunt diverſæ cum Daceria ejusque Marito, Clerico item, & de Epiſtolis Bælianis, nummisque aliquot, ac minutiis aliis, diſceptationes. Neque ſuſpicio abeſt, nos poſthac plura de bellis grammaticalibus nova inibi eſſe lecturos. Pugnant hi homines pro fama, cumque ambitio erudita ſit omnium maxima, præſtat omnino vitilitigare, quam latendo cum reliquis ingloriis animalculis, poſt fata ignorari. I. Hall.

Neque facile quis inficias ibit, huc quoque Jeſuitas Gallos referendos eſſe, quibus memorias Trevoltienſes debemus, quibusque rigidiſſimis Italorum cenſoribus, celeberr. Fontaninius eo nomine vapulavit, quod duo Capita immediate ſequentia eadem vocula *Sed* orſus fuerit. Vid. *Giorn. de Letterati T. XXI. Art. II.* ubi plura. Q. Marc.

Digitized by Google

ſervatiunculas proferunt, quaſi iis ignoratis Reſpublica literaria periret; ac in eo diſputant: *Virgilius ſcribendum ſit, an Vergilius?* & *Noctium Atticarum autor vocandus Agellius, an Aulus Gellius?* Tales quæſtiones hi vani homines & ſui oſtentatores maximi avide captant & arripiunt, ex tali muſtaceo laureolam quærunt, totamque in nugis iſtiusmodi terunt ætatem. Hos capita & diatribas conſcribere videas, ſi non integra volumina, de antiquis illis næniis: *Homerus, an Heſiodus ſit natu major?* & reliqua. Si MStum aliquod nacti fuerint, qualia ſummo ſtudio undique conquirunt, & e Bibliothecis eruunt, ac in eo vocem aliquam, paulo aliter quam in editis ſcriptam, repererint, vel literam mutatam, ſtatim corrigunt, & εὔϛοχον quam maxime

Si MStum nacti fuerint] In vita Antonii Walæi ſcribitur p. 614 edit. Bateſianæ: *Maximi æſtimabat Bibliothecam MSctorum autorum, ad quam illi liber aditus per Virum Clariſſimum Janum Gruterum, Conterraneum ſuum, patuit: verum ad collationem Manuſcriptorum cum impreſſis plane animus non inclinavit. Nimia varietate lectionum alienus ſæpe ſenſus autoribus affingitur: & niſi in locis tantum ſit maximi momenti, inglorius prorſus eſt labor, nec pluris eſt æſtimandus, quam eorum, qui Indices conficiunt.* SCRIB.

me clamant, majoremque gloriam in tam bella inventione collocant, quam ſi Babylona vel Trojam ipſam expugnaſſent, ac de literula vel ſyllaba triumphant, quas jugularunt. Tum quicquid non implet, ut ipſi ſolent dicere, aures ipſorum, vel non

Trojam oppugnaſſent] Ita Heinſius Orat. in funere Joſephi Scaligeri *Orat. p. 40. 41: Si quis locum unum Nonii aut Feſti emendaſſet, literulam aut ſyllabam reſtituiſſet alibi aut ejeciſſet, & hunc ludum ſine ſolida cognitione rerum ſtrenue, ſed ſic ut nihil ageret, luſiſſet, Trojam expugnaſſe videbatur; & hos tamen, ſi Diis placet, Criticos vocabant.* SCRIB.

De literula vel ſyllaba] Hæc merito applicari poſſunt ad autores quorundam opuſculorum, quæ Lipogrammatica vocantur. Veterum nonnemo hujusmodi aliquid ſcripſit, in cujus libro primo nullum A, in ſecundo nullum B & ita porro inveniretur. Recentiorum aliquis in opere ſatis grandi a certa voce quadam abſtinuiſſe contentus fuit, qua vero quam difficillime carere poſſe videmur. I. GALL.

Non implet aures eorum] Pertinent huc, quæ vulgus de numero oratorio nugatur, re vera inter ideas otioſæ mentis chimericas referenda: certo enim perſuaſus ſum, quod ii ipſi, qui ubique poſitionem numericam crepant, quod illi, inquam, ipſi, quid hoc rei ſit, neſciant. Neque enim de illa judicium ferri poteſt, cum res omnis auribus ſit permittenda, auditus autem non minus ac guſtus variet. Illud, *eſſe videntur*, vel quæ alia eſt Ciceronis polyſyllabica periodi clauſula, non omnibus æque placet; imo forte nec deliberato conſilio eandem adhibuit Romanus Orator. I. HALL.

Digitized by Google

non Latinum ſatis videtur, ſtatim de mendo ſuſpectum habent, ac ex conjectura illud corrigunt, vel, ſi verum audire velint;

S. Evremontius in Judicio ſuo de Verſionibus V. C. d'Ablancourt, quanam in re Harmonia hæc conſiſtat, nos edocet. *Il faut*, inquit, *admirer la force agreable de ſon Expreſſion, ou il n'y a ni rudeſſe ni obſcurité. Vous n'y trouverez pas un terme à deſirer pour la netteté du ſens, rien à rejetter, rien de ſuperflu, rien qui nous dégoute. Chaque mot y eſt meſuré, pour la juſteſſe des Periodes, ſans que le ſtile en paroiſſe moins naturel; & cependant une Sillabe de plus ou de moins ruineroit, je ne ſai quelle Harmonie, qui plait autant à l'Oreille que celle des Vers.* Harmonia igitur iſta reale quidquam & poſitivum eſt. I. GALL.

Non Latinum ſatis videtur] Huc pertinent, qui ſuperſtitioſe colunt Latinam linguam. Ad quam claſſem refert Chariſius in Epiſtola ſupra cit. illos, qui de caſtimate vocis unius acerbe diſputant: hoc illuſtrat exemplo Cellarii, qui de ſe ipſo p. 307. Curarum poſter. fateatur: *Hieronymi exemplum, quod Cœlius vel Stephanus in Foro R. allegat, invenire non potui, quanquam integros tomos ejus cauſſa perlegi;* illos porro, qui de originibus Latinarum dictionum adeo ſunt ſolliciti, quaſi ab illis ſalus reipublicæ dependeat, quod illuſtrat exemplis Scaligeri, Voſſii, Martinii, Daumii; illos, qui Ciceronem ſolum imitandum commendant, quod probat exemplis Petri Bembi, Chriſtophori Longolii, Marii Nizolii, Pauli Manutii, Lazari Bonamici, qui dicunt: *Se magis velle loqui, ut Cicero, quam eſſe Pontificem Romanorum;* illos, qui in orthographia ſollicite verſentur, huc omnes referas. VAND.

De D. Reunemann dicitur, quod non *ejus*, ſed *eijus*, non *major*, ſed *maijor* ſcripſerit. Vid. Anonymi

velint, corrumpunt, & loca ſana lăcerant, diſtrahunt ac pervertunt. Veri librorum carnifices & peſtes, qui auctores urunt, ſecant, mutilant, ac pro ſuo lubitu eorum membra transponunt, & monſtra quædam ex iis conficiunt. Adeo ut jam vere dici poſſit, quod de Homeri exemplaribus olim dictum eſt: auctores multo meliores & emendatiores eſſe, qui minime ſunt emendati. Hactenus Bynæus. Ceterum horum morem callidiſſime æmulatus eſt, quisquis ſub Chryſoſtomi Mathanaſii perſona nuper admodum acerbam in Criticos Satyram Gallico ſermone conſcripſit.* Sed

Cedi-

Beſchr. der Stadt Erfurt Lib. I cap. 6. Alexander Burgius obvius in via amicos ſententia aliqua aut verbis ex Ciceronis epiſtolis deſumtis ſalvere juſſit, unde apud eos, qui eum non noſſent, pædagogi ſpeciem non poterat effugere. Vid. Erythræum *Pinac. p. 119.* Andreas Bajanus Grammaticam non in luce hominum, nec in illuſtri quodam loco, ſed in tenebris atque urbis angulis plebem docuit, teſte Erythr. *Pinac. p. 258.* Idem de illo narrat, quod barbaro & ſuperbo faſtidio repudiaverit patriam, atque ex Indo Luſitanum, ex Goano Conimbricenſem ſe dici voluerit. CHAR.

* Titulus eſt: *Le Chef d'œuvre d'un Inconnu avec des remarques &c.* A la Haye, 1724. 12. Autor vero *Themiſſeul.* M.

Digitized by Google

Cedite, Grammatici, magno quibus ilia faſtu Barlæus Poem.
Inconſulta tument, delapſaque litera ſede
Sufficit ad bellum, vel iniquum comma minaces
Exacuit calamos & tanti ſcena paratur
Nominis.

Proxime hos conſequuntur illi, qui perſuadere nobis cupiunt, quaſi linguas devo-

Quaſi linguas devoraverint] Quo pauciores ſunt, qui linguarum ſtudium ſectantur, eo & arrogantiores plerumque deprehenduntur, & cum unam forte alteramve leviter deguſtaverint, omnes ſe perſpectas habere hoc impunius gloriantur, quo rarius ſuam inſcitiam prodi vident. Nam ut de cultu linguæ Sinenſis tantum dicam, Memini A. P. catalogum Codicum Sinenſium, qui in Lipſienſi Bibliotheca Senatoria exſtant, conſignandi munus quondam in ſe ſuſcepiſſe, in quo codicem quendam retulit inter Medicos, quem poſt aliquot annos Jobus Ludolfus, linguæ illius, ſi quisquam alius, ſcientiſſimus, vix inſpectum Hiſtoricum eſſe demonſtrabat. Hic eorum etiam mentio fieri poſſet, qui Albis Studioſorum, vulgo *Stambücher*, Arabicas, Armenicas aut Runicas ſymbolas inferunt, ut ſupra vulgus ſapere videantur, quum re vera præter eam ſententiam nihil omnino aut parum ſapiant. Quem morem riſiſſe videtur idem, quem modo innui, A. P. qui in ultima Albi plagula Arabico charactere adſcribebat verba illa ex Joh. X. 8: *omnes, quotquot ante me venerunt, fures ſunt & latrones.* VAND.

Digitized by Google

devoraverint omnium gentium, eoque ad ſe potiſſimum pertinere volunt illud Apoſtoli: *Gratias ago Deo meo, quod omnium veſtrum linguis loquor.* Ita inter admiranda Fratrum Roſeæ Crucis id quoque celebratum eſt, quod in univerſo terrarum orbe diſperſi, ubique tamen linguam

idé p. 94.

guam

De Andrea Müllero conſtat, quod officio ſuo ſe abdicaverit, ut linguis vacaret; nec deſunt tamen, qui *Clavem* ejus *Sinicam*, quam identidem minabatur, ad Bibliothecam promiſſam & *latentem*, jure meritoque referant. Et quis Mathanaſio fidem habeat, qui de Maſſonii, cui librum ſuum *Chef d'œuvre d'un inconnu* inſcripſit, ſcientia Sinica magnificentius loquitur. SER.

Omnium veſtrum linguis loquor.] Jactabundum aliquem, qui ut πολυγλωττίας laudem conſequeretur, Ebraice, Græce & Latine Albo cujusdam inſcripſerat, ſalſe perſtrinxit Frid. Taubmannus, iſta e Johannis Evangelio adſcribens: hæc ſcripta ſunt Ebraice, Græce & Latine. Vid. *Taubmanniana p. 211.* An laudabile ſit diverſarum gentium idiomata diſcendi ſtudium, diſquirit Arnoldus Geulinck *Saturnal. Quæſtion. XI. p. m. 225.* Antonium Walæum, in Vita ejus p 606. edition. Bates traditur exiſtimaſſe, eos, qui nimium ſtudii, nimium operæ linguis impendunt, raro ſolere ſeveriores diſciplinas capere ſolide, & in eas profunde penetrare; ubi addit Autor vitæ hæc: *Linguæ ſuperbæ ſunt, ſolæ coli volunt, nec aliarum ſcientiarum ſervitio diſcentis animum patiuntur occupari; tantum in memoria conſiſtunt, nec ullam cum rebus ſimilitudinem habent, quæ eum in ſui notitiam deducant aut initiata cognitio poſſit promoveri.* SCRIB.

Digitized by Google

guam habuerint propemodum vernaculam & usque adeo familiarem, ut in ea nati viderentur atque educati. Guilielmus Poſtellus linguas quindecim, Andreas Thevet viginti octo ita callebat, ut expeditiſſime loqueretur; at Joſephum Scaligerum,

Expeditiſſime loqueretur] Petr. Kirſtenium, Medicum Hamburgenſem, XXVI. linguas ex aſſe calluiſſe, teſtatur Inſcriptio ſepulchralis, apud Bælium *T. II Diction. p. 1714.* Schurmanniam perhibent XIV, Jobum vero Ludolfum, præter vernaculam, XXV. exoticorum idiomatum perititiſſimum fuiſſe. Vid. Junckerus in *Vita Ludolfi.* Sic quoque J. H. Heideggerus, A. Pfeifferus, A. Acoluthus, magno conſenſu, ut Viri orientalium occidentaliumque linguarum perititiſſimi ab omnibus celebrantur. Verum enim vero, ſi, quod mihi videtur, libere fatendum eſt, nihil Oratorem noſtrum a veritate alienum dixiſſe arbitror. Poſtellus minimum & Thevet (quibuscum tamen, abſit, ut laudatos modo celeberrimos viros in unam claſſem poſuiſſe velim) hi duo inquam, ejusmodi Terræ filii erant, qui verbis ſæpenumero ſidera pulſaturi, re ipſa ut plurimum parum præſtare valebant. I. HALL.

Joſ. Scaligerum] Dignus μὰ Δία! Scaliger, qui ob hoc pariter & alia dicta Charlatanικώτατα Reipublicæ Babinenſis Syndicus conſtituatur. Nihil enim profecto hujus Viri jactantia dici poteſt ſtolidius, neq; arrogantius, neq; mendaciloquius, neque argutum minus. THEM.

Du Bartas, Joſephi Scaligeri Coætaneus, tantum dicit, eum tredecim linguarum peritum fuiſſe. Obſervandum quoque hoc in elogio ejus ſtiloque poetico, quo laudes defunctorum extollere ſuevimus, dici. En verſus ejus ex *ſecunda Septimana*, *Babylon* dicta, quos

gerum, qui ne quidem unicam ſe igno-
rare

Teiſſerius quoque in novis ſupplementis] Elogiorum Thuani adduxit. *Vid. Art. Jules & Joſeph. Scaliger.* p. 103. Ed. Ber.

. . Scaliger, merveille de notre age,
Le Soleil des Savans, qui parle ſavamment,
Hebreu, Gregois, Romain, Eſpagnol, Alemand,
François, Italien, Nubien, Arabique,
Syriaque, Perſan, Anglois, & Chaldaique.

I. Gall.

Inſignem quoque inter Circulatores eruditos locum merentur illi Grammatici, qui multo conatu eo tendunt, ut reliqui eodem, quo ipſi, ſtyli genere utantur; ſecusque facientes odio plus quam Vatiniano proſequi ſolent. Miramur certe eadem inſania laboraſſe Joſephum Scaligerum, de quo Bælius in *Dict.* teſtis eſt, eum in ipſo mortis articulo conſtitutum moribunda jam, ſed ſevera voce profeſſum eſſe: *id denique ſe edicere, quod nunquam ſibi probatus fuerit Lipſii ſtylus plus juſto conciſus.* Miror hoc ultimum ejus plus quam Archi-hypodidaſcalicum judicium non in tabulas teſtamenti relatum fuiſſe; quo ſcilicet puri ſermonis cultores ſollicite ſibi ab hac Lipſiana brevitate cavere poſſent. I. Hall.

Non prorſus hunc in locum quadrare videtur adnotatio hæc: Præterea locus ille Bælianus accuratius indicandus fuiſſet, quandoquidem, fruſtra a me quæſitus eſt. Inveni tandem alium locum non prorſus illi abſimilem, in Art. *Juſte Lipſe Remarq.* K. *Un ſavant Humaniſte* (verba ſunt Bælii, Humaniſtam vero Paræum fuiſſe conſtat ex vita ejus) *raporte que Scaliger prêt à rendre l'Ame, temoigna qu'il abhorroit cette affectation de Stile.* (ſcil. Juſti Lipſii) *Il faloit que la choſe lui tint au cœur, puiſque même dans cet état là ou des objets infiniment plus important devoient attirer ſon at-*

Digitized by Google

rare gloriabatur, quam divitem linguarum fuiſſe exiſtimatis, Auditores, ſi in noſtrum orbem quadrarent, quæ de ſeptimi cœli habitatoribus Mahumedes impudentiſſime effutivit, *quorum nimirum quisque habebat ſeptingenta millia capitum, & in quolibet capite ſeptingenta millia ora, & in quolibet ore mille ſeptingentas linguas, laudantes Deum ſeptingentis millibus idiomatibus.* Nec deſunt recentiſſima jactatorum horum exempla, de quibus haud immerito dixeris, quod Seleſtadius olim Poeta de Hiſpanis:

Si

tention, il voulut aprendre à la Compagnie ce qu'il en penſoit. Bælius jam dixerat in verbis annotationis hujus præcedentibus, non poſſe Manutio & Mureto præferri Lipſium, niſi ab iis qui deteriora ſibi ad imitandum propoſuerint. *Un Stile*, inquit, *qui va par ſauts & par bonds heriſſé d'epines & d'ellipſes à un ſtile bien lié coulant, & qui developpe toute la penſée.* I. GALL.

Ignorare gloriabatur] An plures igitur Scaliger linguas calluit, quam ultimi illi Ægypti Principes, vel Joſephus etiam, Moyſes, & Rex denique Salomon: de quibus ſingulis Judæorum Doctores fabulantur, LXX. eosdem linguis locutos fuiſſe. Leg. Gaulmin *de vita & morte Moyſis p. 312. &* Carpzov. *de Sapientia Salomonis.* Quis interim neget, digniſſimum fuiſſe Scaligerum, qui Synedrii Hieroſolymitani magni Præſes eligeretur? quem nimirum LXXII. idiomatibus omnibus Terrarum Nationibus, in totidem Dialectos diviſis, reſponſa dediſſe, autor eſt Maymonides. I. HALL.

Digitized by Google

Si quantum linguæ, tantundem cordis haberent,
Non foret ætherea tutus in arce Deus.

Jam ut ad Oratores tranſeam, non morabor illos, qui, ut infamem Sophorum appellationem vitarent, Sophiſtæ vocari maluerunt. Iſti res in aprico poſitas ac cunctis Scriptorum calculis probatas, conquiſitis undique ratiunculis, in dubium vocare audent, Iliumque nunquam captum, aut magnum illum Alexandrum meti-

Sophiſtæ] De Sophiſtis egregia habet Creſollius in Theatro Rhetorum apud Gronov. *Theſ. Antiqu. Gr. Tomo X.* & Kriegkius *de Sophiſtarum eloquentia* Jen. 1700, 4. Ceterum eorum, qui res viles laudarunt, multa exempla collegit Caſpar Dornavius in Amphitheatro Sapientiæ Socratico-jocoſeriæ T. I & II. CHAR.

Conquiſitis undique ratiunculis] Scitiſſime de his Voſſius *C. I. de nat. Rhet. p. 6: Alii id nomen, tanquam glorioſum ſibi, ſtudioſe arripiebant, quales Protagoras, Gorgias, Hippias, alii, viri in dicendo præſtantes, & doctrinæ ſuæ caupones. Quam acceptionem ejus nobis aperit M Tullius II. Acad Quæſt Quis, inquit, fuit hic? num Sophiſtes? Sic enim appellantur ii, qui oſtentationis, aut quæſtus cauſa philoſophantur. Ac ſimiliter Seneca epiſt. XXIX. Illos miſi circulatores ſophiſtas, qui philoſophiam honeſtius neglexiſſent, quam vendunt. Ubi circulatores, h. e.* περιοδευτὰς *appellat, quia oſtentationis, aut quæſtus cauſa, Græciam atque Aſiam peragrarent.* THEM.

In dubium vocare audent] Hos inter ſuo merito re-

meticuloſum, Helenam imbellem ac deformem in theatrum trahunt; pocula & libidines & quicquid eſt flagitiorum, multo verborum apparatu commendant; ipſam-

ferendus Autor anonymus, qui A. 1672. librum edidit ſub titulo: *La Fatalité de S. Clou*, quo probare voluit, Henricum III nequaquam a Jacobo Clemente fuiſſe occiſum. Vid. *Journal Liter. 1715. T. VII p. 169.* VAND.

Deformem] Graves viros utique his in minutiis occupari non decet, juvenes autem quod attinet, non adeo culpari poſſunt, ſi in ſimilibus tirocinia ſcriptionis ſuæ ponant. Hac enim ratione ſtili exercitium, meditationis quoque facilitas quædam & habitus acquiritur; ut taceam, multa ſæpius majoris momenti capita quaſi aliud agentibus ſeſe offerre. Reſpublica litteraria æque ac Reſpublica Politica, heroes ſuos habet, viros magnos. Princeps juvenili ardore flagrans pericula contemnit, vitamque ipſam aleæ belli committit. Sapiens autem Imperator non niſi magnis in caſibus virtutem demonſtrat, animumq; formidinis expertem. Ita Heros juvenis litterarius, inſtar illius bellici eſt, ferocias & nihil non magni tentat: at viri ſubacti ingenii & graves animo ſublimiori, profundæque prudentiæ viribus excellunt: qua de re Poeta Gallus Du Bartas *Cantique de la Victoire*:

Il faut qu'un grand Monarque, en ſa verte jeuneſſe,
Faſſe une, deux, trois fois preuve de ſa Proüeſſe.
- - - - - - -
Mais il doit puis apres combattre accortement,
Non tant du Gloire aigu, que de l'Entendement,
Et paiſſant ſon eſprit d'une agreable peine,
Faire, non du Soldat, ainçois du Capitaine.

I. GALL.

Digitized by Google

ipſamque ſtultitiam, febrim quartanam, podagram, calvitiem, aſinum, muſcam, pulicem, laudibus ad cœlum extollunt. Nam & iſti quid aliud agunt, quam ut falſis ac fictitiis rerum imaginibus ludentes gloriolam captent apud illos, qui nihil niſi quod aures blande titillet, admirantur ac genuina artis Rhetoricæ præcepta nunquam deguſtarunt. Itaque dum phaleras ſectantur & figurarum omne genus, & amplificationes afferunt portentoſas, ipſum orationis nervum amittunt. Id quod de iis quoque non incongrue dixe-
„rim, qui e rhetoricis ſcholis Chriſtiani
„Weiſii prodeuntes, nihil ſe eximium conari

Amittunt] *Les Pedans*, inquit de la Bruyere, des Ouvrages d'eſprit p. 116. *ne diſtinguent pas l'Eloquence de la rondeur des periodes.* Verum Longino ita ſentiente, *toutes ces meſures aes Periodes n'ont qu' une certaine mignardiſe & un petit agrement, qui n'emeut point l'Ame.* Traité du Subl. Chap. XXXIII.

E ſcholis C. VVeiſii prodeuntes] Bene eſt, quod non de ipſo Weiſio, ſed de quibusdam ejus diſcipulis hic agat Autor. Nam cum ipſe non ignoraret, quæ ad veram & maſculam illam eloquentiam requiruntur, pueris interim, rerum ignaris, viam facilem commonſtrare voluit, qua verba facere diſcerent; qua in re cum aliqui artem univerſam conſiſtere exiſtimarent, nihil ſe parere in oratione eximium poſſe putarunt, niſi num-

nari poſſe credunt, niſi vel ſymbolis at-" que emblematibus, e Picinello, Saave-" dra vel Petraſancto ſollicite corrogatis," cunctos parietes impleverint, vel inge-" nioſo quodam numiſmate donaverint au-" ditores ſuos, veluti oculos faſcinaturi," aut manus deauraturi eorum, quorum," mentibus imponere laborant." Præcipue vero hic de ſaltatione rhetorica & rhetoriſmo hiſtrionico dicendum nobis videtur: quandoquidem hodie pleroſque deprehendimus mira vocis contentione, vultu multiformi, oculo vago & petulanti, jactatis brachiis, ſaltantibus pedibus, laſcivientibus lumbis, ac variis motibus, inverſionibus, circumductionibus, reſupinationibus, ſaltibus, geſticulante toto corpore, animi videlicet mobilitate ipſum ſecum volvente, ad populum proclamare, memores fortaſſis Demoſthenis ſententiæ, qui (ut eſt apud Valerium) inter-

Agr. de Van. Sci. Cap. 21.

morum inſcriptiones, emblemata, ſymbola venentur. VAND.

Emblematibus] Emblematum nimium uſum bene improbat Morhof. *Polyhiſt.* P. I. L. VI. c. 4. p. 292: *Minime omnium placent, qui emblemata velut in ſcenam magno apparatu producunt. &c.* SCRIB.

interrogatus, quidnam eſſet in dicendo efficaciſſimum? reſpondit: hypocryſis; iterum deinde & tertio interrogatus, idem dixit, ac pene totam dicendi vim huic deberi affirmavit. Equidem haud igno-

Affirmavit.] Palmarius Oratoris ſcopus eſt animorum emotio, affectuumque concitatio. Ad eum vero conſequendum non ſufficit eruditum eſſe, non ſufficit multo ſcientiarum apparatu auditores cumulare, non ſufficit ingenioſiſſimas politiſſimasque res in medium proferre: vana hæc ſunt omnia & inutilia, niſi hypocriſis hæc Demoſthenis, vel Actio Ciceronis, vel Charlataneria hæc Menckenii noſtri acceſſerit. In hoc enim omne Oratoris artificium conſpicitur. Eruditio non niſi mediocriter eloquentem, Charlataneria vero Oratorem celeberrimum efficere poteſt. L.V.H. malum quoddam ſibi contraxit, muneris ſui difficillimi negotiis nimium invigilando. Inde fit, ut prolixiores periodos uno ſpiritu recitare non poſſit. Immo vox ipſa tenuior, & actio minus jam libera minusque fervens facta eſt. De cetero oratio ejus intellectu facilis, ſtilus dignus, meditatio accurata, diſpoſitio tandem naturæ rei accommodata eſſe ſolet. His non obſtantibus Orator hic, voci in Deſerto clamanti comparari poteſt. L.B.S. e contrario in diſpoſitione vaſtus & confuſus, in ratiocinatione vagus, in imaginibus immoderatus, in deſcriptionibus ad nauſeam accuratus eſt, imitatur denique nulla regula ſervata. Eſt autem voce clara & ſonora; geſtu facili, licet aliquanto liberiori; fervor nunquam eum deſtituit, animusque ejus nunquam non intrepidus eſt. Hinc non niſi multo conatu per auditorum catervas ad ſuggeſtum pertingit; fama ejus undique ſpargitur, immo quod principe loco memoran-

Digitized by Google

ignoramus, Socratem, Platonem, Ciceronem, Quintilianum ac Stoicorum plurimos artem illam admodum utilem Oratori, imo & neceſſariam exiſtimaſſe, quatenus nimirum apto quodam corporis geſtu, vultus & corporis compoſita adformatione conſtat, tum vigore oculorum, pondere vultus, accommodatoque ſingulis verbis & ſententiis ſono vocis & efficaci corporis motu ad ea, quæ exprimuntur. Quod cum intelligeret Petrus Francius, artificium jam pridem deperditum quaſi poſtliminio revocare cœpit, & novam quodammodo *eloquentiam* commentus eſt, quam *externam* vocavit. Itaque adoleſcentes continuo duxit ad ſpeculum, ut, quomodo & ora & oculos ipſas- *v. Specimina Eloqu. externa & Or. pro Eloqu. in Poſthum.*

dum, dona ſtipendiaque undiquaque ad eum convolant.

Il eſt le mieux renté de tous nos beaux eſprits.

Non dubito eos, qui Romam, Lutetiam, Londinum vel Hagam Comitum viderunt, ſatis multos deprehendiſſe, de quibus mutato nomine hæc narrari poſſit fabula. I. GALL.

Duxit ad ſpeculum] Idem de celeberrimi nominis Oratore ſacro, D. J. F. M. retulerunt amici, qui, quoties coram concione aliqua honoratiore verba facienda eſſent, toties ſpeculum (quod in hunc uſum ampliſſimum, & ex puriſſimo cryſtallo Veneto affabre compo-

Digitized by Google

ipſasque manus ad ſingulas voces componerent, hoc veluti magiſtro diſcerent; tum vero novos Roſcios prodire in theatrum ac declamare juſſit orationem quandam Romanæ eloquentiæ patris Ciceronis, ingenti utique Auditorum plauſu, qui ad rem novam, ut ſolet fieri, non leviter commovebantur. Verum tantum abeſt, ut eloquentiam ut potius affectationis turpiſſimum vitium cum Thraſoniſmo iſto diſcipulis ſuis inſtillaverit Francius, Vir alioquin laude ſua nequaquam fraudandus.

Per-

ſitum in Muſæo cuſtodire ſolebat) geſtuum ſuorum & παῤῥησίας neceſſariæ judicem conſulebat. THEM.

Roſcios] Roſcius celebris erat Actor in Scena, cujus Cicero aliquando cauſam egit. Ita excellebat in arte ſua, ut omnes, qui in aliqua re egregii eſſent, Roſcii vocarentur. I. GALL.

Turpiſſimum vitium cum Thraſoniſmo] In *Parrhaſianis p. 129.* dicitur, hodie geſtibus operam dari, ut attentiores fiant auditores; olim Apoſtolos excitaſſe attentionem miraculis & ſanitate vitæ. Ibidem p. 124. quidam in eo ſtudio nimius dicitur *un grand chaſſeur des moulins.* SCRIB.

Nequaquam fraudandus.] Addi forte hic poſſent, quæ de Andreæ Bajani oratoria narrat Erythræus Pinacoth. p. 258. Is nimirum pueris oratiunculas ſcripſit, quas in Æde D. Euſtachii die eidem ſacro, ut mos eſt illorum adoleſcentium, haberent, quæ ineptam ac

Digitized by Google

Pergimus ad Hiſtoricos, qui, cum res geſtas ſummorum Principum aut familiarum origines deſcripſere, non minus in Charlataneriæ, quam vocamus, vitium inciderunt. Quidam, ut ad Livii gloriam quam proxime accedant, hiſtoriolas ſuas longis atque tædioſis orationibus inſerciunt, adeo ut barbaris etiam hominibus tribuant ingenioſiſſimos ſermones, id quod in Paulo Æmylio, Gallico Scriptore, plures adnotarunt. Alii, quaſi de Lectoribus deſperent, niſi oculos jucundo ſpectaculo oblectent, ſingulas paginas ſcitiſſimis figuris exornant, & quod ridiculum, pugnas quoque ipſas & velitationes, nullo ſæpe ordine geſtas, ſollicite

ridiculam pædagogi ſedulitatem & induſtriam declarant, cujusmodi fuit illa, in qua ita verba coagmentantur componunturque, ut ipſa per ſeſe ſe teneant ac ſuſtentent, nec aliquo verborum adminiculo innitantur. CHAR.

Singulas paginas ſcitiſſimis figuris] Freheri Theatrum ob putidas imagines notat Thomaſius in *Colloquiis menſtruis P. II p. 261. ſ.* Clarmundum, vitarum ſcriptorem & mirificum imaginum concinnatorem, perſonatus Caſpar Bonifacius in Epiſtola de Clarmundo, quæ Bibliothecæ Halenſi inſerta eſt, *P. VII p. 567.* SCRIB.

Ordine geſtas] Quare non immerito Michaelem le

Digitized by Google

cite depingunt; qui non magis mihi ſapere videntur ac primi illi librorum figuris diſtinctorum editores, qui quoties vel urbis alicujus, vel prælii, vel viri aut fœminæ illuſtrioris meminere, eandem nobis tabulam identidem exhibent, id quod in Stumpfii & Dreſſeri Chronicis, nec non in Pantaleonis Proſopographia aliisque ſuperioris ævi libris plurimis deprehendimus. Sed & minus meo judicio ferendus Johannes Palatius, qui, ut genio ſeculi, quo res nummaria florebat, pla-

Vaſſor dehortatus eſt celeberrimus Belli Dux Schombergius, ne prælia & pugnantium actiones fuſius deduceret, quippe quod ipſe, quoties cum hoſtibus conflixerit, pauciſſima accurate ſatis obſervare potuerit. Multo interim felicior eſt vulgus Scriptorum, qui omnia hæc artificioſiſſime exſequitur. Ictus illi præliantium graphice depingunt, & globorum abeuntium, redeuntium vias ad amuſſim delineant. I. Hall.

Vel prælii, vel viri] Similes etiam picturas Ill. Pufendorfii Hiſtoriæ Caroli Guſtavi nulla quidem Autoris culpa inſertas adnotamus, quas, ut compendium fieri poſſet ſumtuum, præſtaret (ut in ceteris tanti Viri libris factum) penitus omiſſos. Et obſervarunt alii, in ipſo Theatro Europæo nonnullas præliorum repræſentationes in diverſis Tomis repetitas easdemque picturas præliis diverſis fuiſſe dicatas. Vand.

Hoc Charlataneriæ genus ad Bibliopolas referendum eſt, qui præterea multis aliis artibus ad lucrum faciendum uti ſolent. I. Gall.

Digitized by Google

placeret, exſangue & elumbe hiſtoriæ ſuæ corpus opplevit numiſmatibus, ſed adulterinis, ex otioſo ipſius cerebello profectis. Alii quo tutius adblandiantur ſuis Mæcenatibus, & Lectoribus obtrudant fabulas Mileſias, neſcio quæ archiva, quos

Placeret] Mediocres animæ a genio ſæculi vel minimum recedere verentur. At excelſæ mentes, in omnium ſeculorum mores inquirunt, eos accurate inter ſe componunt, eliguntque, quod rectæ rationi convenientiſſimum eſſe credunt. Ita demum producitur, quod dignum ſit poſteritate. Ceterum licet ille monetarum guſtus nimius eſſe & vitioſus fieri poteſt; negari tamen non poteſt, inſignem ejus in explicandis, & detegendis etiam magni momenti factis, uſum eſſe. I. GALL.

Adblandiantur ſuis Mæcenatibus] Hi ſæpenumero, ut cum Naudæo meo loquar, peccant, *non quia judicio carent*, ſed *quia moribus ita receptum eſt*, imo quia, Plutarcho teſte, τὸ κέρδος ἡδὺ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ᾖ. *Lucri ſcilicet bonus odor ex re qualibet eſt, cur non & a mendaciis profecti?* Hanc diteſcendi & proficiendi artem non ignoravit Jovius, de quo Lipſius L. I. Polit. in Not. ita: *Judicio ac fide ambiguus, ubi affectus non diſtrahunt, rectus, ubi illi adſunt, obnoxius. Ad gratiam ſcilicet ſe dat & aurem. Laudationum nec cauſam ſæpe habet, nec modum* &c. Quid, quod ipſe de ſe jactare ſolitus fuit, binos ſibi calamos eſſe, aureum alterum, alterum chalybeum, ad inæqualiter tractandos Principes, inæqualibus ſe beneficiis affecturos. &c. conf. Teiſſerius in ejus elogio. Verum, vix quidem opus eſt exempla horum hominum a majoribus repetere, cum hodieque omnis terra plena ſit pennis manibusque venalibus, & noſtri temporis Annales magnam partem

Digitized by Google

quos codices jactant, & eruta ex obſcu- tis latebris manuſcripta; quos inter artifices nequiſſimos principem locum merentur, e noſtris Georgius Rüxnerus, qui, ut familias quorundam nobilium extolleret, ad Magdeburgici codicis, quem nemo vidit, fidem provocabat, & ex Gallis Antonius Varillaſius, qui, quoties genio indulget, ſpiſſa manuſcriptorum nube ſe tuetur. Taceo falſarios & ſycophantas alios, qui integros libros nobis dedere, Annium Viterbienſem, qui Be- roſi

Bibl. des Hiſt. p. 175.

mendacii atque adulationis Gymnaſia eſſe conſueverint, ubi

Uni ſe atque eidem ſtudio omnes dedere & arti,
Verba dare, ut caute poſſint pugnare, doloſe
Blandiri, certare, bonum ſimulare virum ſe,
Inſidias facere, ut ſi hoſtes ſint omnibus omnes.

Lucilius apud Lactantium L.V. de Juſtitia C.IX. Conf. Naudæus in Dial. Maſc. p. 75. THEM.

Se tuetur.] *Varillaſius* hiſtorici nomen non meretur. Nihil hiſtrionicum magis magisque ridiculum fuit illa reſponſione, quam de documentis, quibus in hiſtoria ſua inniteretur, interrogatus, ſuppeditavit. *Vid. Hiſt. des Ouvrag. des Savans Sept. 1687. p. 111.* Ubi egregium V. C. *Beauvalii* de eo judicium occurrit. Meo quidem judicio huic Varrillaſio *Maimburgius* ſimillimus eſſe videtur. Stilo nimirum, eruditione, luxuria, fide denique ita alter alterum exprimit, ut nemo magis. Poſſet autem huc etiam Autor Hiſtoriæ Lud. XIV. quæ Amſtel. prodiit, referri. I. GALL.

Digitized by Google

roſi Chaldæi Antiquitates, Inghiramum, hominem Florentinum, qui Antiquitates Etruſcas, Ant. Dominicum Floccum, qui L. Feneſtellæ librum de Magiſtratu & Sacerdotio Romano, Hieronymum Romanum de la Higuera, qui Flavii Lucii Dextri, Marci Maximi, Braulionis & Helecæ, Ant. Lupianum Zapatam, qui Hauberti, & Gregorium de Argaez, qui Liberati Chronica excogitavit: neque ex his quisquam tam bardus fuit aut ineptus, quin ex vetuſtis codicibus accurate omnia deſcripta prædicaret; quin & aliqui, quod de Zapata inprimis fertur, quo facilius fidem invenirent, ſe furto abſtuliſſe codices e Bibliothecis exteris, Lectores ſuos perſuadere conati ſunt, vel nova ſubinde chronica confinxerunt, quod

Ib. p. 324.

p. 225.

Chronica excogitarunt] Conf. teſtis omni exceptione major, Nic. Antonius, qui in *Bibl. Hiſp. T. II. P. I. c. 8.* impoſturas hujus Higueræ, Joan. vero Tamaji de Salazar *T. I. p. 601.* & Thomæ Tamaji de Vargas fraudes *T. II. p. 252.* prolixe expoſuit. Add. Struvii Diſſ. *de doctis Impoſtoribus.* I. HALL.

Confinxerunt] Hos omnes in univerſum aliosque ſimiles impoſturis & impudentia vicit Gallus quidam modernus, cui debemus *les Memoires du Comte de Rochefort, les Annales de la Cour de Paris, les Memoires d'*

quod de Argaezio conſtat, ut ſpuriis antea editis autoritatem conciliarent. Verum ut hi onerant Annalibus ſuis orbem literarum, quos æterna nocte ſepultos præſtabat, ita ſunt alii contra, qui ſplendidos hiſtoriarum libros publice nobis pollicentur, eoque nomen ſibi comparant inter hiſtoricos primi ordinis, quos tamen, cum diem obierint, ne per ſomnium quidem ea de re apparet cogitaſſe. Quo nomine Jo. Franciſcum Carrettonium non ineleganter arguit Erythræus, qui cum idoneus eſſet habitus, cui Societatis

Pinac. C. 63.

Artagnan cet. libellos, in quibus verum falſo ita mixtum eſt, ut admodum idonei ſint ad fidem lectoribus extorquendam. I. GALL.

Splendidos hiſtoriarum libros publice nobis pollicentur] Ita Sammarthanus *Elogior. L. II. p. m. 61.* de Gulielmo Philandro teſtatur: *Commentationum in Vitruvium Proœmio multa inſuper alia reconditioris & inſolentioris doctrinæ opera temere pollicitus, tam pulchram lucubrationis gloriam inani tot promiſſorum expectatione non mediocriter obſcuravit. Quaſi enim eſſet eo famæ naſcentis auſpicio contentus, priſtinam deinceps diligentiam abjecit. &c.* SCRIB.

Interim tamen ad Quinctiliani declamationes Commentaria doctiſſima, aliaque opera quamplurima inedita, elaboravit. Admodum deſidioſus erat homo hic, verum judicio valde ſolido præditus. I. GALL.

tatis ſuæ annalium confectio demandaretur, non ſolum ſtatim id, gloriæ & oſtentationis cauſa, divulgavit, verum & iterum iterumque gloriatus eſt, perfecturum ſe, ut omnes intelligerent, neminem eorum, qui viverent, majori, quam ipſum eloquentiæ ceterarumque virtutum inſtructu apparatuque ornatum, ad ſcribendam hiſtoriam acceſſiſſe: ſed tam magnificum dictum, utpote plenum vanitatis ac ſpiritus, tenues abiit in auras, nec adhuc annalia, quæ nemo unquam eſt inſpecturus, apparent. Et noſtis, Auditores, quæ inter noſtros Vir magni nominis de vita Leopoldi M. & inter Batavos de rebus geſtis Wilhelmi III, Regis Magnæ Britanniæ, Hiſtoriographus ejus mina-

Quæ huc faceret, reperta eſt] Ita tempore Henrici II Regis Galliæ Carolus Paſcal, e Vaſconibus oriundus, multis perſuaſerat, ſe Vitas editurum clarorum Virorum ſui temporis, quo id effecit, ut plurimi, qui in his Elogiis locum ſibi dari optabant, verſiculis eum & epiſtolis honorarent. Factum & inde, ut ad Hiſtoriographi Regii munus vocaretur; atque tum in Delphini nuptias orationem publicabat, velut ex Hiſtoriæ ſuæ Libro IV & V depromptam. Enimvero poſt illius mortem patuit, eum ne quidem de ſimili opere unquam cogitaſſe, v. *Lettres de Paſquier*. SER.

minatus fuerit, quorum in ſchedis, poſtquam e vita diſceſſere, vix una atque altera lineola, quæ huc faceret, reperta eſt. Quotusquisque eſt porro hiſtoricorum, qui non in ipſo limine omnia ad unam veritatis regulam exactiſſimam redacta liberaliter polliceatur, quos ipſos tamen cum inter ſe componimus, rariſſime videmus conſpirare. Herodianus Alexandrum Mammææ filium accuſat, quem laudant Lampridius aliique; Juliani virtutes commendant Ammianus Marcellinus & Montanus, cujus vitia perſtringunt alii: Dio facta Bruti & Caſſii damnat, probat contra Plutarchus: Paterculus Sejanum extollit, plerisque aliis exoſum: Claudianus Ruffinum proſcindit,

Rariſſime videmus conſpirare.] At hi fere ſunt, quibus unice fidem habemus in iis, quæ tradidere. Ergo Pyrrhoniſmo hiſtorico opus eſt, de quo ſubinde eleganter egit Bælius in *Dict.* SER.

Ad rectius intelligendam hujus Pyrrhoniſmi neceſſitatem, relationes modo legendæ ſunt de iis rebus, quæ ante oculos noſtros geſtæ ſunt. Hiſtoria ſupra citata de Lud. XIV. hic inſpicienda eſt, probeque notandum, autorem ejus promittere, ſe fidum, accuratum & æque a partium ſtudio remotum futurum, ac ipſe Suetonius fuiſſe dicatur. I. GALL.

Digitized by Google

dit, Arcadii præceptorem, quem Zoſimus, Zonaras, Eutropius & Paulus Oroſius ſummis laudibus afficiunt. Sed miſſis his, in quibus enarrandis dies nos citius, quam dicendi materia deficiet, eorum

Summis laudibus afficiunt.] Sunt etiam Hiſtorici, qui veritatem ſcribere plane non volunt, ſed orbem eruditum decipere ultro conantur; qualis, præter Varillaſium Gallum, Polyd. Vergilius fuit, de quo ingenioſe Owenus *L. IV. Epigr. 49:*

Virgilii duo ſunt, alter Maro, tu, Polydore,
Alter, tu mendax, ille Poeta fuit.

Talis fuit Poggius Florentinus, de quo itidem non male Sannazarius ap. Voſſium *de Arte Hiſt. C. X. p. 56:*

Dum Patriam laudat, temnit dum Poggius hoſtem,
Nec malus eſt civis, nec bonus Hiſtoricus.

Alii e contrario non poſſunt, etiamſi velint, veritatem dicere, vel propter intellectus vitium & judicii defectum, vel quod oculi cœco quodam affectu obfuſcati, eorum ſcelera non dignoſcant, quos venerantur, vel illorum merita non agnoſcant, quibus infenſi ſunt. Aliqui veritatem ex proprio commodo metiuntur, largis pollicitationibus inducti, ut Annales condant. Ejusmodi perverſi mores non poſſunt non Lectorem cautum reddere & diffidentem. Quippe haud vereor, pluribus recentioribus pariter & antiquioribus Hiſtoricis applicare verba Terentii ex Andriæ Prologo:

Hiſtoricus cum primum animum ad ſcribendum appulit,
Id ſibi negotii credidit ſolum dari,
Populo ut placerent, quas feciſſet, fabulas.

Pari jure in hunc cenſum referendi ſunt multi Ephemeridum ſcriptores, qui ſine ullo aut judicio aut delectu

rum quoque attingenda eſt temeritas, qui in re Genealogica ad primam ſtirpem deſcendere audent. Nam ut taceamus veterum Gentilium inſaniam, qui Principes ſuos Deorum ſanguine procreatos mentiebantur, aut eorum, qui gentium ori-

excerpta compilare & ſuperfluis ſuis inſulſisque alieni laboris ſive cenſuris, ſive Panegyricis, mercedem menſtruam promereri ſoliti ſunt. &c. I. HALL.

Alii id curant tantum, ut ſuos ipſi libellos, eosque qui ex officina Typographi ſui prodeunt, extollant, ceteros omnes, præſtantiſſimos licet, carpunt & ſugillant, quo id conſequuntur, ut Autores, velint nolint, ſua ſcripta offerant gratis Cenſoribns illis, ut vel levi ſaltem cenſura afficiantur, vel indicta certe maneant. Ita ſunt, qui J. Clericum accuſant, quod nullo alio fine tot annis ſcripſerit ſuas Ephemenides, quam ut ſcriptis ſuis digne recenſendis ac vindicandis, aliorum vero, quibus male vellet, carpendis locum faceret. VAND.

Ad primam ſtirpem deſcendere audent.] Sic Johannes le Maire Gallorum Regum originem ad Trojanos refert, teſte Sorello in *Bibliotheca p. 294.* In Oppido Heverlea, haud procul Lovanio, eſt templum & in hoc marmorea Principum Crojorum & affinium monumenta. Ibi Genealogiam Ducum de Areſchot ab Adamo usque ad præſentes ultimos videbis in choro ad latera, uti teſtatur Gölnitius in *Itinerario Belgico-Gallico p. 114.* SCRIB.

Mais qui m'aſſurera qu'en ce long cercle d'ans
A leurs fameux Epoux vos Ayeules fideles
Aux douceurs des Galans furent toujours rebelles?

Boileau Sat. V. I. GALL.

origines tradidere, & Hiſpanos a Tubale Japeti filio, Cambros a Gomero, altero ejusdem filio, Britannos a Bruto, Francos a Francione, Priami aut Hectoris filio, Brandenburgicos a Brenno, ab aliis alios, arceſſiverunt; illud profecto dignum riſu ac multo cachinno, Franciſcum Sandovallium, Hiſpanum, Caroli V Imp. Wilhelmum Slatyer, Anglum, Jacobi I Angliæ Regis, & Joannem Meſſenium Regum Sueciæ familias inde ab Adamo, primo omnium parente, non interrupta per tot capita ſerie, deduxiſſe. Neque felicius, ut arbitror, operam ſuam collocarunt Jacobus Zabarella, qui Joannis Caſimiri Poloniæ Regis, & Godofredus Siegfried Megander, qui Chriſtiani Saxoniæ Ducis, cum Regibus ac Principibus Europæ tantum non omnibus cognationes, deſcriptis pluribus tabulis, delinearunt.

Oeuvres de la Mo the le Vayer T. I. ed. in fol. Nicholſon Scotch Hiſt. Lib p. 140.

Acce-

Delinearunt.] Non inepte forte illi quoque accenſeri ceteris poterant, qui arcana aularum ſollicitius rimantur & nova identidem ac inaudita crepant, velut ea effutientes, quæ e ſanctiori conſilio accepiſſent. Quem in cenſum ex Italis Gregorium Letum & e Gallis

L

Accedo ad Poetas, genus hominum lepidum & facetum, ſed & inflatum & arrogans, de quibus, niſi alia dicenda ſupereſſent, latiſſimum utique haberem diſſerendi campum. Nimirum ex quo ita perſuaſum fuit nonnullis, quaſi ex ipſo Poetarum patre Homero rerum omni-

Michaelem le Vaſſor aliqui referunt, quorum hic tamen illo multo ingenioſior eſt. SER.

Genus hominum lepidum & facetum] P. I. Beronicium, quem P. Rabus in Carminum ejus, quam adornavit, editione incomparabilis Poetæ titulo inſignivit, ad Poetas Charlatanos merito referas. Hunc enim, cum ſtupenda prorſus carminis extemplo fingendi vi polleret, verſuſque furore quodam quaſi percitus funderet non ineptos, ſæpius Thraſonis inſtar de ingenii ſui promtitudine mira narraſſe, artisque ſuæ documenta nimium oſtentaſſe a'iisque obtruſiſſe tradit Ant. Borremanſius *Var. lect. c. 6*, qui præterea caminos verrendo, cultros acuendo, & ſimilibus artium mechanicarum viliſſimis, imprimis autem agyrtam agendo & populo vendendo fumos, vitam ipſum toleraſſe ſcribit. Conf. *Act. Erud. Suppl. T. II. p. 161.* TRIVULT.

Patre Homero] Quantæ annis ſuperioribus de Homero lites inter ejus fautores, Daceriam, Gacon alioſque, & Homeromaſtiges, de la Motte, Terraſſon &c. ortæ fuerint in Gallia, non attinet hic repetere:- plena de iis ſunt diaria. Carmina, quæ ad hanc litem ſpectant, imprimis diligenter exhibet Autor Novorum Liter. (*Nouvelles Literaires*) quæ Hagæ Com. A. 1715. ſingulis ſeptimanis prodire cœperunt. Ceterum ut taceam eos, qui Theologiam ipſam ex Homero petunt, & in ejus deſcriptione ceſti Veneris Iliad. Ξ v. 215, 216,

omnium humanarum atque divinarum fontes derivari poſſent, incredibilis profecto faſtus invaſit cunctos, qui in re poetica

217. myſteria & ænigmata multa contineri putant, teſte Euſtathio in Schol. ad Hom. l. c. p. 979. (qua de re videri poterit Autor noſter in Diſſ. *περὶ τȣ ἀρέσκοντος*, ſeu *de eo quod placet* §. 8.) ecquis putet, contra morbos quoque remedia ex Homero peti poſſe, quod patet ex ejus Scholiaſte Latino, qui teſtatur, verſum illius Iliad. B. v. 95.

Τετρήχει δ' ἀγορὴ ὑπὸ δ' ἐστεναχίζετο γαῖα

podagræ mederi. VAND.

Quod vero Homero inter Græcos obtigit, ut plura ſæpe inveniſſe ſibi in eo videantur Lectores quam ipſe Homerus perſpecta habuit, idem fere etiam Virgilio inter Latinos accidit. Nam ut de ſortibus Virgilianis nihil dicam, non deſunt ſane, qui Phyſices, Oratoriæ &c. præcepta atque argumenta ex eo depromſerunt, qualis Caſp. Knittelius e Soc. Jeſ. qui in Regia Via ad omnes artes & ſcientias, primum Æneidos Virgilianæ verſum:

Ille ego qui quondam gracili modulatus avena,

ſeptem verbis conſtantem, totidem argumenta de humilitate dicturo ſubminiſtrare docuit. Conf. *Acta Erud. A. 1682. p. 336.* & Morhof. *Polyh. P. I. Lib. II. p. 353. ſq.* CHAR.

Non miror, omnium ſcientiarum principia in poetarum ſcriptis requiri; cum ad componendam Iliada ſive Æneida utique omnibus fere artibus, doctrinis & ſcientiis tinctum eſſe deceat. Non ſufficit eſſe Theologum, Mathematicum, Aſtrologum, Hiſtoricum, Architectum, Geographum, Politicum, Genealogum; &c. niſi etiam Pictor, Artifex, Operarius & Agricola ſimul fueris. Nec miror, quæſitas eſſe in

Digitized by Google

tica fuere vel leviter exercitati. Nam ut olim Accium Lucium Poetam, cujus vix nomen ad nos propagatum eſt, Julio Cæſari, in Collegium Poetarum venienti, nunquam aſſurrexiſſe conſtat, quod tantum Imperatorem in carmine multo ſe putaret inferiorem; ita inventi ſunt ſequioribus temporibus longe plurimi, qui neminem poematis gloria parem ferre potuere, nedum ſuperiorem. Unus nobis inſtar omnium erit Belmontes Cagno-

carminibus quæſtionum quarundam deciſiones, futurique ſcientiam,

Novit namque omnia Vates.
Quæ ſint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.
Virg. *Georg.*

Quia nimirum Poeſis lingua Deorum audit, Poeta divinis effatis prodendis os miniſtrat; nonne veriſimillimum fuit in ſcriptis eorum omnia inveniri, quæ fruſtra alibi quæruntur? Iſtud vero admirationi mihi fuit, inventum eſſe Poetam quendam non parum arrogantem, ſuique maximum admiratorem, qui faſſus fuerit, egregium Poetam non magis Reipublicæ neceſſarium eſſe, quam luſorem peritum. Aliter ſenſit Boilavius cum ita ad Lud. XIV Epiſt. I:

Grand Roi, pourſui toujours, aſſure leur repos
Sans elles un Heros n'eſt pas long tems Heros,
Non, a quelques hauts faits que t'apelle,
Sans le Secours ſoigneux d'une Muſe fidelle,
Pour t'immortaliſer tu fais de vains efforts.

I. GALE

Digitized by Google

gnolus, Abbas Italus, qui cum Aquilejam captam ſoloque æquatam carmine deſcripſiſſet, nomen ſuum in toto orbe celebratum arbitrabatur, eoque, ſi literatus aliquis ei continuo non aſſurrexiſſet, elatus iracundia hiſce hominem verbis increpabat: Itane? Abbas Cagnolus, everſæ Aquilejæ & tantorum carminum Autor, tuam potuit notitiam effugere? non fit veriſimile; cumque in Humoriſtarum cœtu carmina quædam horrida & inculta recitans omnium in ſe riſus excitaſſet, quid ridetis, inclamabat, inſani? ego ſum ille Abbas Cagnolus, omnium, qui ſunt in hoc numero, multo antiquiſſimus, quique ex dirutæ Aquilejæ poemate tantam mihi gloriam famamque collegi, ut nullus in terra vivat, cujus nomen ſit apud omnes illuſtrius & Erythr. Pinac. Cap. 2.

Cujus nomen ſit illuſtrius & clarius.] Tria Epigrammata veterum Poetarum, Nævii, Plauti, Pacuvii, quæ ſepulchris incidenda ipſi ſibi ſcripſerunt, plena faſtus & ſuperbiæ legenda ſunt apud Gellium *L. 24. Noct. Attic.* De Suffeno Catullus Epigr. XXII:

- - - Neque idem unquam
Æque eſt beatus, ac Poema cum ſcribit,
Tam gaudet in ſe tamque ſe ipſum miratur.

Cicero proinde T. Q. V. 22: *Adhuc neminem cognovi*

Digitized by Google

us & clarius. Et quid mirum criſtas erexiſſe Poetas, quos ab ipſis ſummis Principibus aliisque ſpectatiſſimis in Republica Viris longe plurimis in deliciis habitos magnisque honoribus ac præmiis affectos fuiſſe novimus. Alexander M. cum ad tumulum conſtitiſſet Achillis, eum hoc uno beatum prædicabat, quod præconem virtutum ſuarum Homerum nactus eſſet; & niſi Ilias extitiſſet, inquit Tullius, idem tumulus, qui corpus contexerat, nomen quoque obruiſſet. Auguſtus verſus in laudem Æneidos ipſe componebat, ut vel ſic abſterreret illos, qui ad ipſius Maronis moribundi præceptum præſtantiſſimum poema igne cremari ac ſubduci poſteritati cupiebant. Et ut alios taceam inter recentiores, qui modicis carminibus ingentes divitias collegerunt, non poſſum

cer-

Poetam (& mihi fuit cum Aquino amicitia) qui ſibi non optimus videretur. Scrib.

Divitias collegerunt] Huc referri poſſunt Malaherba, cui Maria Medicea 15000. librarum penſionem annuam procuravit, teſte Menagio *Rem. ſur les Poëſ. de Malherbe p. 378;* & Desportes, de quo ita loquitur le Pays Nouv. *Oeuv. T. II. p. 180: Un ſeul Sonnet luy fit*

certe hoc loco præterire Petrum Ronſardum, qui non modo tanta apud Regem Carolum IX gratia florebat, ut cum illo

Nouv. Oeuvr. de M. le Pa[illegible] T. II p. 18[illegible]

payé de dix mil francs par l'Amiral de Joyeuſe & enfin apres s'eſtre bien laſſé à faire des vers, ſa Muſe acquit un repos de dix mille ecus de rente. M.

Philippus Deſportes pro parvo poemate a Carolo IX. centum aureos nummos & pro paucis verſibus ab Henrico III. mille unciales accepit. Vid. Baillet *Jugements T. IV. P. IV. p. 84.* Jo. Baptiſtam Marinum pro *Adonide* Maria Medicea, Regina Galliæ, munere 100000. florenorum donavit, quod ipſi tamen non longe poſt furto ablatum fuit, quaſi ipſe tam magnum non meritus eſſet. Vid. *d. l. p. 204.* De Barlæo in Sorberianis p. 40. hæc leguntur: eſt tamen vir inter magnos ævi noſtri numerandus; elogium ſcripſit Cardinali Richelio quinque millibus florenorum repenſum. Ipſe Barlæus ad Jacob. Petitium *Epiſtol. XXXVIII.* inter eas, quas Jo. Brant, ineditas ante, Amſtelodami a. 1702. vulgavit: *Illic per triduum Hagæ Comitis, evocatus ab illuſtriſſimo Oxenſtirnio Legato, qui lacrimas meas, quas ſuperiori æſtate in obitum Regis Guſtavi effudi, abſterſit aureo ſindone. Sane hæc ex Aquilone mihi tempeſtas non fuit gravis. Expediet reges ſic mihi ſæpe mori.* Idem, cum e Britannia regium munus accepiſſet, ita ad Godofredum de Hæſtrecht læto calamo ſcribit: *Ante pauculos dies ad me miſit Legatus Britannicus, Sereniſſimi Regis nomine, aureum torquem, δῶρον vere βασιλικόν. Jactet vetuſtas laureatos aut hederaceos Poetas; ego auratus eſſe malim.* v. *Epiſtol. 58.* inter Barlæanas, quas Gerhardus Brandt vulgavit; ſed idem tamen Baudii conditionem tangit, non æque feliciter auro inhiantis, ita ſcribens *Ep. 61: Baudii ſortem memoras, cui minus feliciter ſucceſſit poeticum hoc negoti-*

illo carminum certamen inire non detrectaret, ſed & ob unam poematis gloriam ab Eliſabetha Angliæ Regina adamante pretioſiſſimo, & a Maria Scotica ſupellectile aurea & argentea donari meruerit.

Memini Scaligerum abiturienti illi in Angliam cum ingenti Jamborum mole ad Jacobum Regem dixiſſe: Baudi, tu abis in Angliam gravis ſpe, ſed redibis levis ære. *Nec fefellit vatem augurium iſtud.* SCRIB.

Occaſione carminum horum, meminiſſe juvat illius etiam diſtichi, quod *Colletet* Cardinali Richelio offerebat:

Armand, qui pour ſix vers m'as donné ſix cens Livres,
Que ne puis je à ce prix te vendre tous mes Livres.

I. GALL.

Supellectile aurea & argentea] Naudæi Maſcurat p. 185 de Mazarino ſuo: *Balſac & Corneille l'ont remercié publiquement, le premier, de ce qu'il luy faiſoit payer punctuellement une penſion de quinze cens livres, & l'autre de ce qu'il luy en avoit donné une de cent piſtoles. --- Mais crainte que tu ne me ſerves d'un vel duo vel nemo, venons, je te prie, aux autres. L'Ode de Monſieur Chapellain, n'a t'elle pas eſté recogneüe d'une penſion de cinq cens eſcus? la preface des poëſies du preſident Maynard ne luy valut-elle pas milles livres? le Cordelier de du Bosc n'a-t'il pas eſté gratifié d'une penſion de ſix cens?* &c. De Desportesio conferri meretur Menagius in *Anti-Bail. T. I p. 385.* & ipſe Bailletus *T. I. p. 558.* qui a p. 556. usque 562. plura talia exempla cumulavit. Ex his illa tantum noſtra facimus, quæ p. 562. leguntur, ut conſtet, quandoque & Baviis regalia dona ceſſiſſe: *Mr. de Balzac avoit raiſon de loüer*

ruerit, dictumque vulgo fuerit, nunquam Galliam ex triſti luctu, quem ob captivitatem Franciſci I Regis ſui conceperat, recolligere ſe potuiſſe, niſi Ronſardus eo ipſo die, quo Franciſcus captus eſt, miraculo quodam in lucem editus fuiſſet. Memoratu dignum eſt, quod de Camillo Querno refert Scriptor diſertus, Paulus Jovius. Is, inquit, e Monopoli Leonis X Pont. fama excitus, quum non dubiis unquam præmiis Poetas in honore eſſe didiciſſet, in Urbem venit; Elog. P. II p. 156.

ce Dictateur Roman, qui donna de l'argent à un mauvais Poëte, qui luy avoit preſenté des Vers, à condition, qu'il n'en feroit plus à l'avenir. Et l'on eſtimera toûjours un trait de la ſageſſe & de la generoſité de la Reine de Suede, qui recompenſa un froid & pitoyable Haranguer, pour avoir fini. THEM.

Non enim optima ſemper ſunt opera, quæ maximis præmiis autores ſuos ditaverunt. Novi Autorem tertii Tomi S - - - epiſtola dedicatoria centum librarum anglicarum ſtipendium annuum retuliſſe. Interim ex hoc argumento a multis de pretio librorum judicia ſiunt. *Il eſt etrange*, inquit la Serre, *qu'on parle mal de mes Ouvrages apres le bon argent que j'en ai reçû. Quand un Ouvrage eſt bien payé, n'eſt ce pas une Hereſie de douter de ſon merite? Et y a t-il de meilleures penſées, que celles, qu'on recompenſe au poids de l'or?* Hac ratione magnus ille Cornelius, Gallus, de opuſculorum ſuorum bonitate judicare ſolebat, teſte *de la Bruyere.* I. GALL.

Digitized by Google

venit, lyram ſecum aſſerens, ad quam ſuæ Alexiados ſupra viginti millia verſuum decantaret. Arriſere ei ſtatim Academiæ ſodales, quod Apulus præpingui vultu alacer, & prolixe comatus, omnino dignus feſta laurea videretur. Itaque ſolemni exceptum epulo in inſula Tyberi Æſculapio dicata potantemque ſæpe ingenti patera, & totius ingenii opes

Potantemque ſæpe ingenti patera] Scilicet ut Flaccus ait :

Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus.

& Plutarchus in *Sympoſiacis* teſtatur, ideo Æſchylum Tragœdias potando ſcripſiſſe, quoniam vini calor inveniendi vim excitat, quæ in ſobriis torpet aliquando: imaginationes movet, impetumque & fiduciam miniſtrat. Atque ideo, vel Platone & Ariſtotele etiam docentibus, Bacchus quidam eſt furoris Deus, ſine quo vates & Poetæ parum proficere gentiles arbitrabantur. v. Gyraldum *de Poetar. hiſt. Dial. VI. Opp. T. II. p. 345*. Et hanc ob cauſam hedera olim non minus ac lauro coronatos fuiſſe Poetas, oſtendit Borremanſius *de Poetis & Proph. p. 24. ſeq.* De Anacreonte nemo dubitaverit, qui ejus Odam XXXIX legat, ad quam vide interpretis Galli Longepierre Notas p. 200. Nec minus de Propertio conſtat, fuiſſe vini amantem, ſiquidem *Lib. III. Eleg. XV, ad Bacchum*, ita loquitur:

Quod ſupereſt vitæ, per te, & tua cornua, vivam:
Virtutiſque tuæ, Bacche, poeta ferar.

E recentioribus exempla plurima proſtant eorum, qui

Digitized by Google

opes pulſata lyra proferentem, novo ferti genere coronarunt: id erat ex pampino, braſſica & lauro eleganter intextum; ſic, ut tam ſalſe quam lepide ejus temulentia braſſicæ remedio cohibenda notaretur, & ipſe publico conſenſu *Archipoetæ* cognomen, manantibus præ gaudio lacrymis, lætus acciperet, ſalutareturque itidem cum plauſu, hoc repetito ſæpe carmine:

Salve braſſicea virens corona,

Et

genium mero provocarunt. De Mureto certe, quem merito Poetis accenſemus, refert Erythræus *Pinac. n.* 5, quod interdum vino ſe ad ebrietatem oneraverit, Cæſar Urſinus, *Vir ſane carus*, ut Anagramma habet, Bacchi furore multa ſe ſcripſiſſe fatetur in Præfatione *Macaronicorum*, quæ ſub nomine *Magiſtri Stopini* edidit, & in *Poem. I.* Johannem Bocerum poſt cœnam ſæpe, ac Ennii exemplo bene potum magnam optimorum verſuum copiam fundere ſine ullo labore & ſine lituris ſe vidiſſe, teſtatur David Chytræus apud Jo. Goes *Opuſc. de VVeſtphalia p. 26.* Pontus de Thiard, Poeta Gallus, capaciſſimos calices exhauſit, nec unquam cubitum ivit, quin mero ſe totum proluerct, ut teſtis eſt Baillet *Jug. ſur les Poet. n. 1367.* Dominicus Baudius paſſim πολυπότης audit, quem & ideo, ut notum eſt, Jac. Arminius *ſcandalum* vocabat *Academiæ Leydenſis.* Conf. Arnd. *Bibl. Pol. Herald. p. 133.* De Berenicio vero (de quo paulo ante)

Vitam cui vinum præbuit, unda necem,

vide *Acta Erud. Lipſ. l. c.* VAND.

Digitized by Google

Et lauro, Archipoeta, pampinoque,
Dignus Principis auribus Leonis.

Nec multo poſt tanto cognomine percelebris productus ad Leonem, infinita carmina in torrentis morem rotundo ore decantavit, fuitque diu inter inſtrumenta eruditæ voluptatis longe gratiſſimus, cum cœnante Leone porrectis de menſa ſemeſis obſoniis ſtans in feneſtra veſceretur, & de Principis lagena perpotando, ſubitaria carmina factitaret, ea demum lege, ut præſcripto argumento bina ſaltem carmina ad menſam tributi nomine ſolverentur, & in pœnam ſterili vel inepto longe dilutiſſime foret perbibendum. Itaque cum aliquando, ut idem Jovius teſtatur, de ſe canere juſſus,

Subitaria carmina factitaret] Quotusquisque eſt Poetarum, qui, ubi ſtans pede in uno centum aut mille verſus effuderit, non glorietur maxime & exſultet? Inſtar omnium ille apud Horat. Serm. L. IV, 14. fuerit:

Criſpinus nummo me provocat: accipe, ſi vis,
Accipe jam tabulas: detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus, uter plus ſcribere poſſit.

Nummo lego cum Cl. Bentlejo, non *minimo*, quæ fuit hactenus recepta lectio. SAM.

Jovius teſtatur] Refert id quidem de Andrea Marone, Poeta, ſed haud dubio errore, Caſpar Ens *Epidorpidum L. I p. 248.* M.

ſus, in hunc hexametrum erupiſſet:

Archipoeta facit verſus pro mille Poetis;

& demum hæſitaret; illico Pontifex perargute addebat pentametrum:

Et pro mille aliis Archipoeta bibit.

Etenim & longe plures commemorari poterant Poetæ, qui genium mero ſollici-

Archipoeta bibit.] Mireris merito, obmutuiſſe tam cito Poetam in argumento adeo grato fecundoque, quod & ad laudes ipſius ſpectabat. Fortaſſe Papa pariter ingenioſi reſponſi aliquid ab eo exſpectabat. Sed e compoſito colluſiſſe videntur. Quid enim non faciant mortales, ut ingenii laudem deportent. Et cur ergo Poeta tum non cogebatur ad bibendum vinum dilutum, quemadmodum antea conventum erat? Num Papa horum omnium oblitus erat, quod gauderet de proprii ingenii promtitudine? Verum fallor utique. Leo enim potius juſto ſeverior judex, Poetam omni potu prohibebat; huic etenim, ſecundo aut potius tertio verſiculo errorem ſuum reparaturo, ſicque canenti:

Porrige, quod faciat mihi Carmina docta falernum.

Pontifex extemplo regerebat:

Hoc etiam enervat debilitatque pedes.

En novum colluſionis documentum, immo Charlataneriam apertiſſimam. Ultimus hic verſiculus Virgilianum epigramma quoddam de Vini Amoriſque uſu imitatur. Conſtat interim, Leonem X non raro ex tempore carmina fudiſſe; nec tamen victoriam ſemper reportabat. Vix quiſquam ingenio fuit magis hiſtrionico quam hic Pontifex. vid. *Bayle* in D. H. C. Art. Leo X. I, GALL.

Digitized by Google

licitare paulo largius conſueverunt, niſi temporis habenda eſſet ratio. At de Poetis laureatis nonnihil hoc loco dicen-

Habenda eſſet ratio.] Non levis quoque eſt Gallorum ineptia, arbitrantium, ſola ſua patria vina ſufficere ad excitanda & alenda elegantiora ingenia, nec inde fieri poſſe, ut genuinus Germanus ſit genuinus Poeta. Atqui confundant illos, non refutent Viri præſtantiſſimi & ingenioſiſſimi, Hofmanswaldau, Beſſer, Neumeiſter, alii. Doctiſſimus Gundlingius hæc de Gallis illis Thraſonibus *C. I. p. 79. edit. prima, Otiorum* monuit: Galli Germanorum Carmina legere neſciunt, eo quod linguam noſtram militibus ſaltem convenire exiſtimant, & hinc eſt quod ſuſpicantur, nulla nobis alia Poëmata eſſe, quam quæ callidas *Reinicke* vulpis technas exponunt, aut boni illius *Sachſii* Rhythmologias, quas Phonaſci hodienum in pretio habent. I. HALL.

Quid inde mirum, quod ignorantes hi oſores nobis quoque impudico ore oggranniunt Diſtichon, quo Gambaram, Poetam Antwerpienſem, paucis mutatis luſit Muretus:

Credite, Veſtratum merdoſa Volumina Vatum
Non ſunt Noſtrates tergere digna nates.

Sed faceſſant bardi illi & inficeti. Condigne tamen ipſorum conviciis reſponderunt poſt Lanſium, Cramerus in *Vindiciis*, Bernhardi *in Meditat. Acad. de Germania artibus literisque nulli ſecunda*, Richey *in Judiciis quor. Gallorum iniquitatis convictis*, Gryphius *in Schediaſm. anecdoto de erroribus Gallorum Geographicis*, & alii; de quibus olim ex inſtituto. Q. MARC.

De Poëtis laureatis] Utique hi ſibi maximopere placebant, cum ſe laurea caput cincti in ſpeculo vel ære conſpicerent.

Beatus Fannius, ultro delatis capſis & imagine.
Hor. *Serm. IV; 21, 22.*

Digitized by Google

cendi peropportuna nobis naſcitur occaſio, quippe qui non minus ac victores in Olympicis, ſibi placent, & quendam quaſi in Poeſi dominatum erigunt. Ipſe Petrarcha, qui primus fere honorem illum conſecutus eſt, non alio in loco Romæ, quam quo Imperatores Romani conſueverant, coronari voluit; & conſtat de Ludovico Arioſto, quod, cum ab ipſo Imperatore Carolo V lauream accepiſſet, tanto repente gaudio fuerit perfuſus, ut velut œſtro percitus per omnes plateas curſitaverit, ipſo *Rolando furioſo*, quem carmine deſcripſe-

Nouv. Oeuvr. de M. le Pays T. II p. 186.

Laſſel Voy. d'Ital. T. II p. 244.

Ceterum de Poetis laureatis vide Berneggerum *Obſerv. hiſt. pol.* I. in fine, Taubmannum in *Diſſert. de Latina lingua* & Jac. Thomaſii & Th. Reineſii *Epiſtolas duas* Marcſianis ſub finem additas. SAM.

Legatur etiam annotatio V. C. Coſtæi ad traductionem hujus verſiculi Horatiani, quam Tarteronius edidit. Ridiculum ibi exſtat de Poeta quodam Anglo vanitatis exemplum. I. GALL.

Quendam in Poeſi dominatum erigunt] Taubmannum adhuc Alumnum Meliſſus laurea donavit; vid. Eraſmi Schmidii Orat. in memoriam Taubmanni in *Memoriis Philoſophorum Wittenii Decad. I. p. 83.* qui tamen in diſſertatione *de Latina lingua P. I. 109.* Poetæ doctiſſimi Adami Theodori Siberi meminit, qui nomen ſuum Poematibus ſubſignaturus, ſe Poetam non laureatum ſcripſit. SCRIB.

Digitized by Google

Paravicini Singul. de vir. cl. p. 81.

ſcripſerat, longe furioſior. Henricus Loritus Glareanus, cujus & ſupra mentionem fecimus, a Maximiliano I Imp. corona poetica donatus, cum peregrinos aliquos ſe ipſum viſendi gratia acceſſiſſe audiviſſet, tum laurea indutus & aurea torque ornatus ac conclave elegans & amplum ingreſſus, & in hemicyclum ſe recipiens, ſedebat immotus, perinde atque

Longe furioſior.] Hetruſcum eſt poema, quod *Orlando furioſo* inſcribitur: dedicaverat illud autor Duci Ferrarienſi, ſed nihil aliud ab eo retulit præter verba illa: *Signor Ariſto dove per Dio havete pigliato tante coionnerie?* v. Le Pays *l. c. p. 184.* & ridetur ſalſe Arioſtus ab autore libri *Hiſt. Poet. de la Guerre entre les Anc. & Mod. Lib. 5.* M.

Sedebat immotus] Non multum abit, quod de Barthio habet Paravicinus Cent. III. Singul. N. 4. Ille, ut erat in plurimis moroſus, ita exteris acceſſum, ad ſe videndum, non facile permittebat. Cum tamen aliquando ipſum Anglus quiſpiam inviſeret, intentis eum oculis aſpiciebat, ſed clauſo ore; denique ſe avertens ajebat: *Si me a parte anteriore contemplatus es, contemplare nunc etiam a poſteriore.*

Quantum vero ad Dachium, certiores nos fecit Vir gravis & fide dignus, nihil ſibi horum, cum ante annos jam bene multos Regiomonti degeret, de optimo viro innotuiſſe, quin potius contrarium ſe teſtari poſſe: quod ſcilicet Dachii memoria apud omnes cum Academiæ tum oppidi Cives, ut Viri moderati & placidi in ſummo honore fuerit. Neque ipſe diffiteri poſſum,

Digitized by Google

atque illos non videret, qui acceſſerant, atque ita etiam abire patiebatur. Et relatum accepimus de Simone Dach, cujus eſt in Boruſſia nomen celebratiſſimum, nunquam eum in publicum prodiiſſe, quin corona ac ceteris ornamentis, quæ Poetam laureatum decent, fuerit inſignitus. Deinde illud quoque præcipuum habent Poetæ, quod ingenii ſui fœtus, perinde ut canis catulos ſuos, amant & lambunt, & præmaturo ſæpe partu in lucem protruſos centies prælegunt amicis ſuis ac patronis, & cum alios non inve-

mihi ſimilem pene narrationem de neſcio quo *Hombergio* Poeta Germano, factam eſſe. Quanquam & de hoc nihil certi affirmare auſim. THEM.

Simone Dach] Indicta hæc cupio, poſtquam me docuit Cl. *Mich. Lilienthalius*, ne quidem lauream unquam impetraſſe Dachium; v. Ejusd. *Erlæutertes Preuſſen* T. I p. 187.

Centies prælegunt amicis ſuis] Equidem & veteribus id ſolenne fuit. Unde Plato Antimacho ſua poemata recitanti omnium inſtar fuiſſe perhibetur. Conf. Rob. Titii Bergenſis *Prælect. in* Catull. *p. 601.* Quintilius liberrime corrigebat, quæcunque ipſi prælegebantur, carmina, fideliſſime admonens morigeros, ſed cum obſtinatum videret Poetam, tacite illum, nullo addito verbo, dimittebat. Vid. Robortelli *Comm. in Poet. Hor. p. 18.* Et Ferdinandus Fürſtenbergius in Poem. p. 99. ſcribit:

Digitized by Google

invenerint, quorum aures obtundant, novem Muſas cum Apolline provocant, ut numerum faciant. Quin & nova comminiſcuntur carminum genera, Cho-

Sic Venuſinorum ſermonum candidus audit
Judex Tibullus, & ſuos
Naſoni ſolitus recitare Propertius ignes
Arbitrio illius ſtetit.

Sed ea eſt plerumque Poetarum arrogantia, ut pauci æquo animo ferant amicorum admonitiones: verum plauſus tantum ac præconia quærunt, eoque ad alteram identidem ſtropham in ſinu quaſi gaudentes oculos in auditores ſuos conjiciunt, ut illis ſe placuiſſe intelligant. VAND.

Aures obtundant] Quod ſi quæris, unde hic Poetarum pruritus ſua opera cunctis prælegendi naſcatur, & cur iis fere proprius ſit? reſpondeo, inde hoc fieri, quod inter omnes ingenii humani fœtus nullus æque philautiam excitare valeat, ac poema. Numerus, rhythmus, & harmonia verſuum, immo ſermo ipſe a communi loquendi conſuetudine recedens; hæc omnia, inquam, hominem de ſe ipſo magnifice ſentientem ita delectant, capiunt rapiuntque, ut non poſſit non aliorum plauſus ſollicitare.

Il pourſuit de ſes Vers les paſſans dans les rües.
Boil. Sat. VIII. I. GALL.

Ut numerum faciant.] O felices quondam Poetas Romanorum, qui, cum recitandum eſſet poema aliquod, certos alebant homines, qui recitantibus plauderent! Juvenalis *Sat. VII:*

Scit dare libertos extrema in parte ſedentes
Ordinis, & magnas comitum diſponere voces.
SAM.

Comminiſcuntur genera] Germanos præ reliquis

Choriantica, Aſclepiadica, Dicola, Diſtropha, Tetraſticha, Acroſticha, & neſcio quæ alia, in quibus non quod pueri in

hujus pruritus inſimulat Naudæus l. c. p. 213. ubi perſonatus *Saint-Ange* ad *Maſcuratum* ſuum: *Je m'etonne toutefois, qu'ayant parlé de celles* (Poeſies Macaroniques) *des Italiens & des Francois, tu ne dis rien des Allemands & Flamands, qui ſont naturellement portez à toutes ces ſortes des Badineries,* &c. Etenim, ſi verum fatendum,

Nil intentatum noſtri liquere Poetæ;
Sed minimum meruere decus

carminibus ſuis hieroglyphicis, cancrinis, pyramidalibus, cruci- & calici- formibus, aliisque genuinæ Poeſeos dehoneſtamentis. Ut mirer ſane, Virum litteratum ante XII. hos annos peculiarem Commentarium *de Poeſi Germanorum Symbolica* publicaſſe. Taceo Poetaſtros & Rhythmidædalos, qui in ſutrina ſua vel ad textorium ſedentes Muſis vim inferre, verſuumque, ſi Diis placet, Myriades profundere non verentur. Talis fuit ſciolus ille Pædotriba ruſticanus, qui tantum non Megalenſia celebrari fecit, aut munera accolis ſuis edidit, cum poſt quinque & quod excedit dierum ſudores, diſtortum denique hunc Pentametrum enixus eſſet:

Quæ non mutari, ſunt toleranda, queunt.

Itemque bonus iſte Andr. Colbius, qui, quod porcus mactatus erat præpinguis, atque ei & anſer & capus & gallina ſuppetebant, lepus etiam piſceſque ex ſententia aderant, admovendum omnino dubiæ Cœnæ putavit Petr. Paganum, veterem Fautorem, iſtumque bis verſiculis invitatum voluit:

Domine Petre, Domine Pagane,
Colbius rogat, velis, ut, Andreas,

Digitized by Google

in faba inveniſſe ſibi videntur. Taceo veſanam illorum fingendi ac mentiendi libidi-

Veſperi quarta mactabimus ſuem,
Ad ſe venire.

Belliſſime omnia! nec enim hoſpites opiparum convivium recuſarunt, ſed laute cœnatum eſt, crateresque in ſeram usque noctem everſi. THEM.

Cancrinos verſus, qui retrogrado ordine legi poſſunt, nemo ante Joannem Henricum Riſium, in comitatu Sponheimenſi natum, aggreſſus eſt, qui Epigrammata cancrina Viris eruditis primus ſcripſit, teſte Frehero *The. Vir. claror. p. 690.* De verſibus Leoninis plurima lectu jucunda collegit S. R. Rechenbergius in *Diſſ. de ineptiis Clericorum Romanenſ. literariis p. 590. ſeqq. in Diſſ. Acad.* CHAR.

In medium proferamus exempla quædam hujusmodi carminum.

Retrogradum:

Proſpicimus modo, quod durabunt tempore longo
Fœdera, nec nobis pax cito diffugiet.

Inverſo ordine vocum:

Diffugiet cito pax nobis, nec fœdera longo
Tempore durabunt, quod modo proſpicimus.

Verſus Leoninus:

Filius hic, pater hic, & Avus & Proavus iſthic.

(qui quatuor Perſonarum epitaphium eadem opera abſolvit)

item:

Ad primum morſum ſi non potavero, mors ſum &c.

Verſus Macaronici:

Helas Helas! Pater a cornibus,
Pleurer nous faut privati dolio,
Le Piot manquant perit Relligio,
Adieu vous dis Fratribus omnibus.

libidinem, qui vel cum Arioſto illo, de quo modo diximus, cum hippogryphis ex

Verſus quos Galli vocant *rapportez:*

Vir ſimplex, fortaſſe bonus, ſed Paſtor ineptus
Vult, tentat, peragit, plurima, pauca, nihil.

Verſus Echo imitantes:

Quel eſt l'auteur de ces maux avenus? Venus.

Verſus *à rimes Emperieres:*

En grand remort - - mort - mort.
Ceux qui parfaits - - faits - faits.
Ont pour effort - - fort - fort.
Des Clercs tous frais - rez - rais.

Verſus *à rimes Fraterniers:*

Metsovile au vents cingle vers nous, Caron,
Car on *s'attend puis quand ſeras en* tente,
Tant & *plus boy bonum vinum* Charum,
Qu'arons *pour vrai. Donque ſans longue* attente,
Tente *tes piez à ſi décente* ſente,
Sans te *fâcher; mais en ſois content*, tant,
Qu'en ce faiſant nous le ſoyons autant.

Acroſtichon:

Amour au cœur le Nom d'Anne imprimA
Nom tres heureux d'une que j'aime bieN
Ni de nous deux cet amoureux lieN
Autre que mort defaire ne pourrA

Verſus diſcerpti, Gallice *Coupés:*

Je n'aimai onc - - *A ime ton accointance,*
A te deplaire - - - *Je quiers inceſſamment,*
Je ne veux donc - - *A toi prendre alliance,*
Ennui te faire - - *Eſt tout mon penſement,*
Te donner blame - - *Eſt mon esbâtement,*
Je ne prie ame - - *A te faire ſervice,*
Le Diable entraine - - *Cil qui eſt ton Amant,*
Qu' il t'a en haine - - *Dieu conſerve & beniſſe.*

Digitized by Google

ex Luna deſcendunt, vel cum Typhone apud Nonnum, ſe aurigaturos cœlum, imo octies majus effecturos, quod hoc noſtro capi ſatis non poſſent, & novis nuptiis copulaturos ſtellas, ut cœlo plenior ſit ſoboles, ineptiſſime ſomniant. Nec quidquam addam de *Furore*, quem vocant, *poetico*, cui Θεῖον quippiam ineſſe ſibi perſuadent; quamvis illum

Verſus Litterales:
Germanus quidam, Porcius dictus, in pugnam porcorum poema latinum trecentorum vel quadringentorum verſuum compoſuit, cujus ſingulæ voces per P. incipiunt. e. g.

Porcorum Placuit Parvam Præfigere Pugnæ
Pagellam &c.

Des Accords, Autor Libri *des Bigarrures*, ejusmodi plura exempla producens ait, ei, qui ſex verſus ejus generis contorſerit, merito ad reſpirandum hauſtum porrigendum eſſe. I. GALL.

Ineſſe ſibi perſuadent] Maxime in Anagrammatibus neſcio quid peculiare & ominoſum quærunt iſta Vervecum capita. Atqui divini nihil nullumve Θεῖον in illis latere, vel ex eo ſolo clarum fit, quod Eruditi etiam in ſcriptis eriſticis adverſarios ſuos iisdem traducere non dubitarunt. Sic Emericus Cruccus, a Joh. Frid. Gronovio forte laceſſitus, hæc ex ejus nomine elicuit; *Ego unus, cor aſini fetens, ruda*: quibus & hoc Diſtichon ſuperaddidit:

Lucius inverſus hominis ſub pelle Gronovi
Occultas aſinum, quem procul ire jubes.

Evolve otia Gundlingiana, ubi C. VI. lepidum Epi-

lum quoque facillime trahi poſſe in rem noſtram, nemo ibit inficias.

Nunc

ſtolium de Anagrammatum Admiratoribus & p. 255. edit. vet. ſingulare illud de Gronovio & Cruceo legitur. Poſſent hic afferri plura aculeata Anagrammata, quæ mores ejus, quo de ſermo eſt, non male exprimunt; quia vero & illa ipſa potius animi exacerbati & infeſti, quam excellentis ingenii inventa fuerunt, nobis quidem iſta tangere nefas eſto. I. HALL.

Lipſiæ quidem in anagrammatibus multam olim operam poſuit quidam M. Frenzelius, qui, cum funus duceretur Viri honoratioris, illud uno ſaltem anagrammate, ſi non pluribus, proſequi ſuevit. Sed referunt, tam difficiles ipſi partus hos exſtitiſſe, ut, quoties in anagrammate inveniendo laboraret, toties humi ſe projecerit toto corpore, atque ita ſe mirum in modum contorquens & nunc huc nunc illuc volutans, nunquam ceſſaverit, quin aliquid elicuiſſet, invita licet ſæpius Minerva. VAND.

Egregie depinxit hunc Anagrammatiſtarum cruciatum *Colletet* his verſibus:

Menage, ſans comparaiſon,
J'aimerois mieux tirer l'Oiſon,
Et même tirer à la rame,
Que d'aller chercher la Raiſon
Dans les replis d' une Anagrame.
Cet exercice Monacbal
Ne trouve point ſon Vertical,
Que dans une tete bleſſée,
Et ſur Parnaſſe nous tenons,
Que tous ces renverſeurs de Noms
Ont la Cervelle renverſée.

Ceterum non pauci primi ordinis eruditi his quisquiliis inhiarunt. Nec ad vituperium minus quam ad laudes adhibitæ fuerunt. Poetæ imprimis ex amica-

Digitized by Google

Nunc ubi ad doctrinam Logicam, & Metaphyſicam delabimur, proh quantum ubique ineptiarum deprehendimus! Quis enim ferat tot vanas & inutiles digladiationes, de formalitatibus, hæc-

Conf. Agr. de Van. Sc. Cap. 8.

rum ſuarum nominibus anagrammata compoſuerunt, quibus hic proferendis ſuperſedeo. Dantur præterea verſus, in quibus omnes Alphabeti litteræ occurrunt, qualem Scaliger compoſuit:

Vix Phlegetum Zephyri, quæres modo flabra Mycillo.

Quod Gallice etiam a nonnemine tentatum eſt:

Qui flamboyant guida Zephyre ſur ces eaux.

Exſtant etiam Chronographa aliaque infinita, ut taceam ea, quæ *Neufgermain* excogitavit, quæque iis ſemper finiebantur ſyllabis, ex quibus nomina eorum conſtabant, quorum laudes prædicandas ſibi ſumebat. Hæc jam ſufficere poterunt. I. GALL.

Ad doctrinam Logicam] Meum hic facere poteram verſiculum, quem, teſte Naudæo in dialogo *le Maſcurat* p. 393. Cœleſtini monachi Pariſiis cœnobii ſui foribus inſcripſere:

Linquo Coax ranis, Cra corvis, vanaque vanis;
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Autor ejus perhibetur quidam Silo ſeu Serlo, Profeſſor Log. in Academia Pariſienſi circa A. 1181, qui a diſcipulo quodam harum ineptiarum ſtudioſiſſimo, ut convenerat inter ipſos, poſt mortem de pœnis infernalibus admonitus, miſſis ſophiſticationibus, & adſcito habitu religioſo, hoc ipſo verſiculo ultimum vale dicebat auditoribus ſuis. Conf. Ant. Wood *Athen. Oxon. in Faſtis T. I. pag. 833.* M.

De formalitatibus, hæcceitatibus &c.] Alia id genus vocabula, tum & quæſtionum ſtolidarum & inuti-

hæcceitatibus, quidditatibus, intentionibus, ſuppoſitionibus, exponibilibus, reduplicativis, particulariſationibus, ſuppoſitis, mediatis & immediatis, complexis & incomplexis, (jam ſpiritus me deficit) breviter, tot intolerandis ſubtilitatibus, cum quibus ſi Cleanthis aut Chryſippi argutiæ una cum Daphitæ, Euthy-

lium exempla, qualia barbara ſecula olim pepererunt, ſuppeditabit Roſtochienſium celeberrimus Theologus, Dn. Joh. Fechtius in Diſſertat. *Jo. Reuchlini Vitæ*, a Majo conſcriptæ, præmiſſa. *A. 5. 6.* SCRIB.

Incomplexis] Multo magis barbari dantur termini, quam hi, ab Oratore noſtro adducti; immo tanto proſtant numero, ut juſtus Calepinus exinde facile confici poſſit. Interim haud magna opus fuit opera, ad monſtra hæc ejicienda: ſolus enim contemtus ad barbariſmos hos eliminandos abunde ſuffecit. *Vid. Baillet Jugem. des Sçav. T. I p.188. Ces Subtilitez,* inquit Rapinus, *n'ont lieu, que lorsque les bonnes raiſons ont manqué. On s'attacha à des Formalitez, quand on n'eut plus rien de reel à dire. On ne chercha plus la Verité, mais l'art de faire des Objections & d'y repondre, à la faveur de cent termes de nouvelle fabrique que les Philoſophes n'entendoient pas eux mêmes.* vid. dict. *Bælii* Art. Thomæus, remarque A. Hæc eſt mentis humanæ natura; ad vana & ridicula delabitur, ſi viribus deſtituitur ad ſolida proſequenda. vid hac de re celeb. *Baco* in libro de augm. ſcient. I GALL.

Subtilitatibus] Adde paſſionabilitates, ampliationes, coeſſentiationes, futuritiones, potentionabilitates, virtualitates, fœmineitates, beſtialitates, equei-

Digitized by Google

thydemi, Dionyſiodori circumventiun-culis componantur, penitus craſſæ ruſti-canæque futuræ ſunt. Enimvero etſi jam pridem a noſtris exploſas novimus Scholaſticorum quæſtiunculas, tot bel-liſſimis Sophiſticationibus involutas: *u-trum* ſcilicet *Deus in firmamento ſit in ali-quo prædicamento? num Magiſter noſtran-dus, an noſter Magiſtrandus dici debeat? Quodnam majus ſit miraculum, an, ſi ele-phas æque exiguus fuerit ac pulex, an vero, ſi pulex magnitudine ſua æquaverit ele-phan-*

tates, petreitates & ſimiles, tum diſtinctiones inter κατακοδιaliter & reſtrictive &c. CHAR.

Scholaſticorum quæſtiunculas] Addamus nonnullas illuſtrationis ergo: Utrum Logica ſit ſcientia rationalis una & ab aliis diſtincta? utrum ſit modus ſciendi? u-trum Logica ſit acquiſita per Logicam? quodnam ſit principium individuationis? quomodo ens ſe habeat ad Deum & creaturas, ad ſubſtantiam & accidens, an univoce, an æquivoce, an analogice? an Phyſicæ ob-jectum ſit ens mobile, an corpus mobile; ſi hoc, an qua mobile, an vero qua naturale? an materia prima ſit pura puta potentia? utrum materia ſit actus entita-tivus? quomodo privatio principiet corpora naturalia? utrum inter materiam & formam, quando uniuntur, de-tur duplex unio? an primæ qualitates ſint formæ ele-mentorum? num, ſi quis duobus collegiis interſit, dici de eo debeat: iſte eſt *membrum* duorum collegio-rum, an vero: iſte eſt *membra* duorum collegiorum, & reliqua. CHAR.

Digitized by Google

phantem? aut nuper chimæra in vacuo bombillans poſſit comedere ſecundas intentiones? adhuc tamen monſtra illa verborum perterrefaciendis pueris inventa, *barbara*, ſcilicet, *celarent*, *darapti*, *feriſon* & ſimilia ſtudioſe colimus ac tuemur. Prorſus

In Barbara & Celarent] B. Scherzerus pulchro epigrammate primæ Figuræ modos complexus eſt. Scripſerat non nemo novam Logicam, atque in ea novitatis ſtudio primum modum in prima Figura, quem *Barbara* vocant Logici, omiſerat; accidit vero, ut idem poſtea Gothæ Barbaram, virginem, impregnaret, quam uxorem ducere jubebatur a Principe. Itaque his in eum verſibus luſit:

Novam qui ſcripſit Logicam,
Figuram negat unicam,
Gothanam nempe Barbaram.
Quam vellet, ut celarent *nunc,*
Quam concupivit dari *tunc!*
Hanc tu figuram ducito;
Dicit Princeps, aut ferio. VAND:

Feriſon] Conſtat equidem multos Logicorum hos terminos non niſi Charlataneriæ cauſſa adhibuiſſe, certiſſimum tamen etiam eſt, eos in uſu, cui deſtinati ſunt, nihil ridiculi in ſe habere, ſed contra admodum commodos eſſe, ad indicandam unica voce quadam certam ratiocinandi rationem, quam ſine iisdem terminis technicis prolixa oratione vix explicare poſſemus. Nolim itaque credere, Oratorem noſtrum ex eorum numero eſſe, qui frigido ſatis ſale *Barocco* & *Felapton* hoc fricantes, id prorſus rejiciunt. Aſſerere potius auſim, eum non niſi illos hic perſtrinxiſſe, qui myſteria in iisdem vocibus crepitant, aut in diſcurſibus ſuis expreſſe innuunt, ſe argumentum aliquod in *Bocardo* aut *Feri-*

Digitized by Google

ſus ut ad noſtra quoque tempora accommodatum videatur epitaphium, quod barbaris ſæculis quisquiliarum harum patrono poſitum accepimus:

Naudé Hiſt. des Fr. de R. C. p. 92.

Hic jacet Magiſter noſter,
Qui diſputavit bis aut ter,
In barbara & celarent,
Ita ut omnes admirarent,
In ſapeſmo & friſeſimorum,
Orate pro animas eorum.

Memini B. Parentem meum ita olim his ineptiis occupatum fuiſſe, ut ſæpe poſtea exſecratus fuerit tot horas atque dies futili labori conſecratos, quos multo rectius inſumſiſſet illis ſtudiis, quæ deinde, cum ad ſe rediiſſet, non ſine aliqua laude tractavit. Et dignus eſt auribus veſtris titulus; Auditores, thematis prope inextricabilis, quod admodum juvenis ad capeſſendum inter Magiſtros Jenenſes locum (nam jura ipſa Magiſterii apud nos jam adeptus fuerat) publice in Academia Salana propoſuit: *de Præciſione inter*

ſon propoſituros eſſe. *Vid. La Log. de Port. Royal.* I. GALL.

ter creata realiter identificata, num objectiva ſit, an vero tantum formalis? Etenim audax facinus & temerarium viſum eſt omnibus, quod Vir imberbis & aliunde in hanc altercationis ſphæram delatus, rem usque adeo perplexam & abſconditam in cathedram deducere & cum exercitatiſſimis vitilitigatoribus ac logodædalis in arenam deſcendere non dubitaret. Gloriabatur ante alios ex Adjunctorum, quos vocant, Facultatis Philoſo-

Creata realiter identificata] Quis credat etiam hodie, & quidem in media Gallia, illa politioris literaturæ ſede, deprehendi, qui rerum extra ſe omnium realitatem negent? Refertur enim in Memoriis Trevoltienſibus, Pariſiis novæ ſectæ autorem (cujus quidem nomen non additur) exiſtere, qui ex Malebranchii Metaphyſicis plus nimium ſapiens, eo proceſſerit, ut ſtatuat, ſe ſolum re vera exiſtere, ceteros homines & creaturas omnes ſuos eſſe conceptus, vel rectius, ſomnia. Atque is quidem nactus eſt diſcipulos, *Egoiſtas* dictos, quorum ſingulos pariter de ſe ipſis credere tradunt, quod ſoli ſint in mundo, cetera omnia tantum in ipſorum cogitationibus exiſtant. VAND.

Ou eſt l'homme (inquit *Balius* in Dict. Art. Rorarius Rem. B.) *Ou eſt l'homme, qui oſeroit dire, qu'il n'y a que lui qui penſe & que touts les autres ſont des Machines?* Ejusmodi hominem poſtea inventum eſſe in Gallia, ex antecedenti obſervatione patet, qui ne quidem machinarum titulo dignos arbitratus eſt alios homines. I. GALL.

loſophicæ ordine aliquis (quem, neſcio num ſubtilitatibus iſtis, ad dementiam demum adactum conſtat) Vir utique acutiſſimus, quem, non ſecus atque olim Raymundum Lullum, radium mundi & virum illuminatum vocabant diſcipuli, ſe Lipſienſem iſtum Juvenem mire depexum daturum & ducturum ad abſurdum. Fit pugna: torquentur in noſtrum tela acerrima, intermixtis haud parce ſcommatibus, quæ probe norunt Athletæ iſti, quantum faciant ad excitandos riſus & cachinnos. Sed non minus iſte fortiter cuncta excipiebat & juvenili paulatim ardore inflammatus hoſtem crudeliſſimum redigebat ad incitas, victoriamque omnium confeſſione luculentiſſimam deportabat. Pungebant hæc non parum Adverſarium, quare, ut novum æmulum in invidiam adduceret apud ſtudioſos juvenes, proximo ſtatim poſt pugnam die ex valvis publicis indicabat, ſibi propoſitum eſſe, docere juventutem, qua ratione non tantum Opponens & Reſpondens, verum & Præſes maxime in congreſſibus diſputatoriis

pru-

prudenter ac modeſte ſe gerere debeat. Quibus vix auditis, noſter ex iisdem valvis annuntiabat ſcholas novas, in quibus, quo ordine, quave modeſtia non modo Præſidem & Reſpondentem, verum & præcipue Opponentem uti conveniat, demonſtraturum ſe pollicebatur: id quod incredibili omnium concurſu haud inſeliciter præſtitit. Sed juſto longius me abduxit dulciſſima Parentis mei memoria, cujus hic mentionem me feciſſe eo minus indecorum arbitror, quod ipſe, quoties iſta narraret, fateretur ingenue, ſe illo tempore, quo tenerum animum invaſerant nugæ illæ, fuiſſe omnium quos Sol adſpicit, ſtultiſſimum. *Nihil* enim, ut Sarisberienſis loquitur, *eſt infelicius, quam in eo, in quo minimum proficias, plurimum laborare.* In Policratico.

De

Omnium quos Sol adſpicit ſtultiſſimum.] Ita B. Chriſt. Weisſius in Epiſtola ad Balbinum non obſcure ſuam vicem deplorat, quod octodecim annorum adoleſcens Lipſiam deductus, totos dies, totas noctes ſæpe Suareſii, Oviedonis, Ariagæ, Dantis lectioni dediſſet, eoque terſe ſcribendi rationem non parum corrupiſſet. Vid. *Epiſt.* ejus nuper ed. *p. 58.* SCRIB.

Plurimum laborare.] Poſſent de illis aliqua addi,

Digitized by Google

De diſciplinis practicis nihil dicam; ecquis enim ineptias quæſiverit inter eos,

qui ſive dicant, ſive ſcribant, meros ſyllogismos loquuntur; quaſi vero ſcitum argumentum non absque addita etiam *Majore* valide concludat. I. Hall.

Imo add. & ii poterant, qui methodos ſingulares in tradendis diſciplinis crepant. Nonnulli in rebus incertiſſimis Mathematicam ſecuti ſunt methodum, quem nec ſatis videntur habuiſſe perſpectam. Quo loco non poſſum prætermittere Yvonem Gaukes M. D. qui in Diſſertatione *de Medicina ad certitudinem Mathematicam evehenda* Amſt. 1712. methodum Mathematicam ſequi conſtituit, e qua tamen nihil adhibuit, præter verba illa, *Definitio*, *Propoſitio*, *Poſtulatum*, *Scholium*, quæ diſcurſibus ſuis addidit, & probationibus, quæ nihil habent cum Matheſi commune, citationes nonnullas inſeruit. Atque ita tamen caſus e praxi clinica demonſtrare auſus eſt; e. g. probat Propoſitionem: *febris decem dies durabit*, ex eo, quia decem dierum ſpatio remota fuit cauſa febris; item illam: *Homo quidam triginta annorum febrem accepit*, ex eo, quia hominis triginta annos nati ſanguis calidior ſit, quam aliorum. Conf. *Acta Erud. Lipſ. 1713. p. 33. 34.* Vand.

Philoſophia perperam tractata multis profecto nocuit, hocque Sapientiæ falſo ſic dictæ ſtudium plurimos reddidit ſtultos, quod *Rapinus* V. C. exemplis ſelectiſſimis probatum dedit, in *Reflex. ſur la Philoſ. Art. XXVII.* ſeqq. Immo majus quid alibi me obſervaſſe memini. Majus inquam, cum ſanam mentem quam vitam amittere præſtet. Narrat nimirum *Muretus*, Philetam quondam ſanitati ſuæ offeciſſe mortemque ſibi acceleraſſe vanorum Sophiſmatum Logicorum amore nimio. Equidem *Bælius* (vid. Dict. Art. Philetas) in dubium revocat hanc mortis ejus cauſam,

Digitized by Google

eos, qui primi omnium animum hominis ad ſapientiam & virtutem componunt? Quamvis nec hic quidem prorſus ſterilis nobis futurus ſit ager, ſi vel unam de affectibus doctrinam conſideremus, cum alii in perſpiciendis aliorum affectibus lynceos oculos, alii in frenandis era-

verum ipſa Athenedi verba Mureti ſententiam confirmare videntur. Non morabor quidem diu in recenſione totius facti, haud tamen ingratum multis fore arbitror, ſi *ſophisma* illud *mendax*, quod mortem illi attuliſſe dicitur, paucis in medium proferam. Argumentum nimirum eſt, cujus termini id, quod probandum eſt, deſtruere videntur, ſive aliquod ratiocinium, quod per probationes ſuas ſe ipſum deſtruit. Bælius ex Cicerone hoc exemplum ſuppeditat: *Si vous dites que vous mentez, & ſi en le diſant vous dites la verité, vous mentez. Ou vous dites que vous mentez, & en cela vous dites la verité, donc vous mentez, en diſant la verité. Il eſt aiſé de voir, que ce n'eſt qu'une ſubtilité puerile. Ariſtote cependant declare, que le Menteur ſe jette dans une extrême perplexité; mais Seneque ſe moque de la multitude des Livres, qui ont été faits ſur ce Sophiſme.* I. GALL.

De Logicis ita Bohusl. Haſſenſteinius in opuſc. de Miſ. hum. p. 31: *Torquent enthymemata Logici, Syllogiſmorum ſtruunt ſylvas, ut captioſis argumentorum ambagibus mentibus imperitorum illudant. Irridet hos Socrates apud Platonem. Dion eos Eunuchis comparat, Origenes per Cyniphes & ranas, quibus Ægyptii ſunt percuſſi, vanam dialecticorum garrulitatem intelligit.* Ad hæc quæ *de Stoicis* imprimis *ſpinoſis*, *qui ſolam habuere doctrinam de argumentatione*, Commentator Haſſenſteinii Henningus Succovius monuit p. 184. ſq. legi merentur. VAND.

eradicandisque propriis vires Herculeas jactitent. Notæ ſunt Stoicorum nugæ, qui ſapientem credidere neminem,

Vires Herculeas jactitent.] Hi homines nobiliſſimum DEI donum neque recte cognoſcunt, neque grati agnoſcunt. Quemadmodum enim aqua ſtagnans vix a corruptione absque motu conſervatur, ſic humani corporis machina ſine affectuum adjumento in ſtatu ſuo ſubſiſtere haud poteſt. Abuſus, etſi pene magnus, rectum tamen uſum, tot egregia præſtantem, non tollit. Affectati in exſtirpandis affectibus Heroes aut ſe ipſos decipiunt, aut alios, crebro utrosque. Dantur homines ejus ſimplicitatis pariter & audaciæ, ut aliis perſuadere conentur, ſe affectibus, voluntate, concupiſcentia, imo cogitationibus ipſis & ſenſibus (quidni & ratione?) carere. Illis addenda videntur Ingenia ſympathetica, quæ ſeſe hominem ex odore, viſu vel voce dijudicare poſſe, jactant, utrum ſibi ſimilis ſit, & affectuum domitor? At, ô quam verum eſt noſtram illud: *Mundus vult decipi.* Eandem Epigraphen ii quoque merentur, qui conjecturas aliquot morales, vix levem probabilitatem inferentes, ſumma cum fiducia pro certiſſimis criteriis venditare audent, quibus inſtructus, abditos cujusque hominis affectus felici ſucceſſu conjectare queas. Ecquod vero, ſodes, neceſſarium vinculum eſt inter alicujus pronunciationem, ſtylum, inceſſum, vultus colorem, inter capillos denique, pedes & manus cum ejusdem motibus internis? Hoc nihil obſtante tam firmus eſt in ſua arte Claramontius, ejusque digniſſimi ſucceſſores Cajus, Lucius & Sylveſter, ut tibi certas conjectandi regulas præſcribere nulli dubitent. I. HALL.

Stoicorum nugæ] Nonnulli veterum Philoſophorum omnes affectus malos adeoque tollendos conten-

nemini, niſi qui perturbationum prorſus expers, hoc eſt, homo marmoreus aut ſtipes fuerit. Quos imitati ſunt quodammo-

debant, ἀπάθειαν ſtatuentes, ut Stoici, vide Lipſium *manud. ad phil. Stoic. lib. II. Diſſ. VII. p. 120. ſeqq.* quidam duriores Stoicorum voces *tollere*, *eradicare*, *carere* emolliendas eſſe cenſuerunt, ut in gratiam redeant cum reliquis philoſophis, vid. Rappoltum *ad Horatium p. 1224.* Alii in alterum extremum prolabentes ἐμπάθειαν aſſeruerunt, quæ Epicuræis vulgo tribuitur ſententia, quanquam conſtet aliunde, quæ Epicuri mens de hac re fuerit. Temperandos eſſe affectus, reliqui exiſtimabant Philoſophi, Pythagoræi, Platonici, & Peripatetici, conf. Buddei *Inſt. Theol. moral. I, 1, 6, 31. p. 303.* Atque hic quoque error recentiorum quorundam Philoſophorum, illorum præcipue, qui Carteſium ſequuntur, debet ſubnotari, qui verſantur in ea opinione, quaſi omnes affectus ſint indifferentes. CHAR.

Antiſthenes apathiæ autor fuit; Diogenes autem ſi non primus, illuſtriſſimus tamen ejus ſextæ Martyr dicendus, & ipſe Alexander M. Indiam aggreſſurus ſpe victoriæ jam plenus, optaſſe fertur, ut Diogenes eſſet. *A dire vrai*, Autor hujus obſervationis pergit, *c'eſt un etat etrange que cette Inſenſibilité. Et il a toujours bien conté cher à quiconque y eſt arrivé. Diogene y arriva: l'Antiquité eſt trop formelle la deſſus, pour y avoir été trompée. Diogene dis-je, parvint à ce etat de Philoſophie, apres avoir compris que pour vivre comme il falloit en ce monde, il falloit être inſenſible, il falloit oppoſer la nature aux coutumes, & entrant dans ſes deſſeins ſe rendre ſemblable aux bêtes, pour etre un veritable enfant de cette bonne mere.* En Stoicum ſapientem vel Cynicum potius : aut, ſi mavis,

dammodo Aloyſius Luiſinus, Lælius Peregrinus, aliique ſexcenti, qui ad compeſcendas ſuffocandaſque feras animi libidines duriſſimas leges propoſuerunt. Et quis neſcit noſtris temporibus exſtitiſſe plures, qui novam quandam artem explora-

ſtultum potius hiſtrionemque. Quemadmodum autem circumforaneum non facilius de impudentia ſua conviceris, quam ſi coegeris eundem, ut unguentorum theriacorumque ſuorum experimentum in ſe ipſo faciat: ita nec Stoicum noſtrum melius de dolore conviceris, quam ſi vel minimum ejus digitum flammæ candelæ ardentis per aliquod tempus immiſeris. Dolor hic non paucos ad abjurandos errores ſuos, immo ad aliud extremum, minus quidem abſurdum, aſt magis pudendum commovit. Vid. *Bayle* Dict. H. C. Art. Denis Heracleotes Rem. A. & Art. Pereira Rem. C. & GALL.

Lælius Peregrinus] Lælius Peregrinus, cujus liber *de noſcendis & emendandis animi affectionibus* prodiit Romæ CIƆ DC VII, Vrſellis CIƆ DC III, Argentorati CIƆ DC XIV, cum libris *Ethicorum* Abrahami Sculteti, & Lipſiæ MDCCXIV. cum Placcii *moralis ſtudii ſuccincta hiſtoria*, hanc effectuum doctrinam pro ratione illius temporis multum illuſtravit & ad vitæ uſum accommodavit. Sed maxime abeſt a Scholaſticorum nugis, nec leges, quas tradidit, adeo ſemper ſunt duriſſimæ. CHAR.

Artem exploratoriam] Hæc ars etiam dicitur *characteriſtica*, item σημειωτική. Continet *ſignatum*, id eſt, intellectum & voluntatem, cujus vires, propenſiones, affectus non ſolum, ſed infimos quoque illorum gradus ſe noſcere quidam ſibi videntur, imo ex ſti-

Digitized by Google

exploratoriam commenti, intimos mentis humanæ receſſus perreptarunt, & iræ, avaritiæ, cupiditatis nunc ſemiunciam, nunc aſſem deprehendiſſe ſibi viſi ſunt. Nec Politici deeſſent, qui cuncta ad Reipubli-

lo de internis animi propenſionibus judicare contendunt; & *ipſa ſigna*, quæ dividunt in cauſſalia, & hæc iterum in naturalia & moralia. Ad naturalia etiam pertinent phyſiognomica. En! ex naſo, ejusque magnitudine, ex inceſſu, ex coma, ex barba, quum modo ſit longa, modo craſſior, modo ſuavior, ex manibus, ex oculis, ex colore cognoſcunt interiores mentis propenſiones; quæ? qualis? quanta connexio? hac ratione ars characteriſtica nullius eſſet negotii. CHAR.

Itaque Phyſiognomiæ gnaros eſſe oportet, lineasque ac ductus oris diligenter annotare, qui homines intus & in cute noſſe, eorumque adeo ingenio ſe attemperare rite velint. Sed non ſola morum doctrina ea arte indiget; ipſa hiſtoria & antiquitates ab illa lumen quoddam mutuantur. Quam probe certe cum fide hiſtorica conſpirent nummi, ex iconibus Principum in nummis repræſentatis, ipſisque adeo Phyſiognomiæ regulis, non ineleganter docuit Sponius in Miſcell. cur. Antiqu. (*Recherches curieuſes d'Antiquité*) Diſſertatione XXIV. VAND.

Nec Politici] Fraudes Politicorum ſunt multi generis, quo pertinet *Pacifici a Lapide homo politicus*, hoc eſt, conſiliarius novus, officiarius & aulicus, ſecundum hodiernam praxin, Coſmopoli 1665. 4. plag. 7. Auctor peſtilentiſſimos Pſeudo-politicorum artes protulit, minime vero animi ſui ſenſa. Vide Placcium *in Pſeudon.* n. 1977. & Heumannum *in Schediaſmat. p. 95.* Becanus *lib. V. manualis controverſiarum*, egit de con-

Digitized by Google

publicæ Platonicæ, quam nuſpiam niſi forte in Utopia invenerint, formam me-
tien-

troverſiis Politicorum, quas ita deſcribit: *qui pluris faciunt politiam, quam fidem Chriſti.* Adjungi poteſt *Stapletoni* oratio: an Politici horum temporum ſint in numero Chriſtianorum habendi? CHAR.

Politica Chriſtianiſmum certa ratione ſpectatum non deſtruit, nec vice verſa, hic illam, ſed amico conſenſu junguntur. Hinc illuſtris quidam Eccl. Gall. Epiſcopus librum edidit, evicturus, inveniri in S. Litteris omnes boni Regiminis regulas. Quod ſi vero alio ſenſu accipias vocabula Politici & Chriſtiani, de altero affirmantur, quæ de altero negantur. Unde Præſul quidam Germanus pro concione eos ſalvari poſſe negabat, qui ad Politicæ regulas vitam componant, prorſus ita cum *Stapletonio* in not. præc. conſentiens. Notandum autem eſt, eundem Præſulem, qui, quamdiu non niſi ſimpliciter *P. Emericus* audiebat, his regulis adeo infenſus fuerat; iisdem ipſum uſum eſſe, poſtquam eorum locum occupaſſet, quibus ſupplantandis operam dederat, *Vid. Preface de Mr. Amelot pour le Princ. Machiavel.* Vide, quo pacto Empirici contra Medicinam, vel Medici contra Empiricam declamant. Hoc ſenſu vocabula Chriſtianiſmi & Politicæ cupiens Coſmus de Medicis dixiſſe fertur: *Status publici non tenent Pater noſter.* Addere poſſumus, ſecundum Machiavellum, etſi Principem deceat eſſe quam maximi Charlatanum, quantum ad ſacras ceremonias, aliter tamen eum inſtituendum, quoad conſilii politica (*coups d'Etat*). Corona dignus eſt Princeps, qui in ipſo victoriarum curſu colligit, quæ in via ſtrata reperit *Pater noſter.* Ut tandem finiamus prolixam hanc animadverſionem, cum Platone & Xenophonte exiſtimamus, licere Principi Charlatanum agere & boni publici cauſa mentiri, idque tanto magis, quod, teſte

Digitized by Google

tientes, beatitudinem nobis, qualem vel Dii invideant, perfectiſſimam pollicentur. Sed properandum eſt ad alias diſciplinas.

Succedant itaque Mathematicæ, quæ mentes ordine certo a certis quoque ducunt Gravina Orat. I. p. 126.

Valerio Maximo Libro VII C. 3, *eſt factorum dictorumque genus a ſapientia proximo deflexu ad vafri nomen progreſſum: quod, niſi fallacia vires aſſumpſerit, fidem propoſiti non invenit, laudemque occulto magis tramite, quam aperta via petit.* Sed mittamus has obſervationes, quas maleferiati ad Societatem Miſſiſippicam aliasque applicare poſſent. I. Gall.

Ad Reipublicæ Platonicæ formam] Reſpublicas tales ideales finxerunt Autor *des Staats des Königr. Ophir*, Jacobus Harringtonius in *Oceana* Londini 1700. fol. edita, Baco Verulamius *Novam Atlantidem* emittendo, & alii, de quibus doctiſſimus Polyhiſtor J. A. Fabricius in *Bibliographia Antiquar. XIV. 16. p. 490.* Scrib.

Mathematicæ] Ut uſum Matheſeos eximium facile agnoſcimus, ita non diſſimulamus, inter eos, qui in circulo occupantur, multos quoque circulatores deprehendi, qui ſua inventa paulo nimis jactitant. Nihil enim hos magis pungit, quam ſi gloriam inventionis ſibi ab aliis præreptam vident; at quanta gaudia, quum problema intra temporis, quod is, qui dedit, præfixerat, ſpatium ſolverint. Atque hic omnes animi vires intendunt, ut nomen conſequantur. Quæ ambitio movit haud dubie Georgium Joachimum Rheticum, ut de Martis motu aſſequendo deſperans, malum genium invocaverit, qui eum capillitio arreptum capite ad imminens laqueår alliſiſſe, rurſusq; ad pavimentum deturbans, amarulenter irriſiſſe fertur, additis verbis;

Digitized by Google

ducunt ſimplicibusque principiis, unde obſcura diluuntur, diſſolutaque componuntur, & compoſita in ſuas dirimuntur partes; ut hac recta differendi conſuetudine mens aſſueſcat ſemper inſiſtere ipſis rebus, atque ita omnis cogitatio, ſeriesque omnis argumentorum progrediatur a veris, & mens exuat ſibi ſenſim quod

hic eſt motus Martis; quamvis Keplerus in Epiſtola dedicatoria ad Comment. Martis, putet illum conturbato e perplexitate rei ſpiritu furibundum de ſella ſe prorupiſſe caputque alliſiſſe ad parietem. VAND.

Thuanus & Teiſſerius referunt eum catarrho, quem in cubiculo recenter dealbato contraxerat, Moterius autem apoplexia exſtinctum perhibet. I. GALL.

Etenim Mathematici eo audentius reliquis mortalium imponunt, quo pauciores ſunt profundioris Matheſeos ita gnari, ut probroſas Circulatorum myriotechnas aggredi, larvaque, ſub qua ſecurus latet impoſtor, detracta, Eruditorum ſibilis eundem exponere audeant. Quotus quæſo annus elabitur, in quo non repentinus aliquis Archimedes *εὕρηκα* canat, corvosque hiantes ſive *Quadratura circuli* recens inventa, ſive *latitudine Maris* exactiſſimo calculo emenſa, ſive expetito tot ſeculorum votis *Perpetuo Mobili* exſtructo deludere præſumat. Imo vero, ſi quandoque genuinus albæ gallinæ filius inſigne quid præſtitit, mirum eſt, ut ex quovis ſtatim angulo proſiliat *novus Rhombodidaſcalidiſfactarius*, qui quaſi ſtipendio conductus quovis optimi hominis conatus arrodere, extenuare, & quantum quidem in ipſo eſt penitus evertere allaborat. Verum; *Crabrones ne temere!* THEM.

quod e vulgari judicio temere ac ſtulte conceperat, neque deinceps admittat, niſi quod ordine illo expenſum fuerit & exploratum. Etſi vero tantum omnino utilitatis habeant illa ſtudia, ut eleganter diduxit ornatiſſimus Gravina, inſunt tamen & plurima, quæ *nec ignoranti nocent, nec ſcientem juvant.* Longum foret, per ſingulas Matheſeos partes ire, in

Lectant. Ep. 45. Lib. 6.

Longum foret per ſingulas Matheſeos partes ire] Neque tamen temperare nobis poſſumus, quin mentionem hic injiciamus Optici cujusdam jactabundi, *Cornelii van Drebbel*, qui in Epiſtola *ad Iſebrandum a Rietwick* ita loquitur: *Ego, inquit, in camera manifeſte ſedeo ſolus, nemine mihi adſiſtente. Et primo veſtitum meum transformo in præſentia & adſpectu illorum omnium, qui in cubiculo ſunt. Nunc induor totus nigro holoſerico, & momenti ſpatio, imo tam confeſtim, quam aliquis cogitatione aſſequi poſſit, holoſerico viridi ac rubro amictus ſum, in colores omnes mundi me transmutans. Nec ſolum hoc, ſed commuto meam veſtem cum qualibet ſpecie pannorum, qua ipſemet volo: nunc bombycina ſeu ſericea colorum omnium, tum ex villis texta omnium colorum: nunc argento, nunc auro variegatis veſtibus utor: nunc regis ornatu, & adamante ac omni gemmarum ſpecie ſum ſplendidus, at in momento poſtea mendici habitum aſſumo, pannis obſitus ac deformis: cum in illo actu unicam duntaxat veſtem habeam, quam abs me non depono. Præterea converto memet in arborem naturalem, contra quam aliter aliquis animadvertere queat, ſolia hinc inde motantem quaſi vento agitaretur. Nec ſolum in formam arboris, ſed in*

Digitized by Google

in quibus me fateor mediocriter eſſe verſatum, Arithmeticos tantum & Aſtrologos tangam. Atque illi quidem nihil tam immenſum putant ac nullo limite circumſcriptum, cujus numerum inire poſſe deſperent; itaque & cœli ſtellas & calculos omnes ad littora maris, neſcio an non & atomos ac ipſas exhalationum particulas, per analyſin infinitorum exactiſſi-

omnia genera arborum, prout mihi placuerit. Poſtea formam mutuor cujuslibet rei creatæ, quamcunque cupio, ut jam muter in Leonem, jam in Equum, jam in Urſum, in Vaccam, in Ovem, in Vitulum, in Porcum &c. Et præter hæc apparere facio, quaſi terra aperiretur, & ſpiritus ex ea provenirent; primum in forma nubis, & poſtea ſe vertentes in aliam ſpeciem, quam illis impero, & uti quæque mihi bona videntur, ut in perſonam Alexandri M. vel alterius Principis, aut Regis, pro arbitratu meo. Quin & hoc exhibeo, ut Gigantes veteris ævo cogniti ex terra prodire videantur, viginti ac triginta pedum longitudinem exæquantes, qui tam miris modis ac ea perfectitudine corporis ſui membra librent ac moveant, quaſi naturaliter viventes. Atque hæc omnia in medium produco nova inventione, quam beneficio Opticæ excogitavi, cujus vires mirabiles ac pulcherrimæ præſtari poſſunt, quas longum hic memorare foret. V. Epiſt. a Colomeſio Clementinis additas. TRIVULT.

Ad littora maris] Qua ratione Archimedes coram Gelone Rege Siciliæ arenarum numerum ſyllogiſtice voluerit inferre, e Clavii *Sphæra c. 1.* Weberus oſtendit, in *Arte diſcurrendi p. 13.* SCRIB.

Analyſin infinitorum] Non ignoravit forte Autor,

Digitized by Google

actiſſime computant, & ad ſacra converſi ipſum flagellorum, quibus laceratus eſt:

quantum hic Leibnitius & Newtonus, magna lumina, præſtiterint, ſed Wyerum Guilielmum Muys videtur arguere, qui quantitates infinite parvas, ſeu infiniteſimas pro veris entibus habuit, eoque docuit, extenſum magnitudinis finitæ non modo ſecundum unamquamque dimenſionem in infinitum, ſed in infinities infinitum, immo in infinities infinities infinitum & ſic porro ſine fine diviſibile eſſe, eademque ratione augmentabilitatem extenſi non modo in infinitum, ſed infinities infinitum ſine fine admittit. Qua in re falli Virum eruditum, in *Actis Erud. Lipſienſibus A. 1711. p. 394 395.* demonſtratum eſt. Neque minus huc ſpectare videtur Guido Grandus, qui unus nunc inter Mathematicos Italiæ triumphat, cum eandem lineam infinities poſitam & infinities ſubtractam relinquere ſui medietatem, atque adeo nullitates infinitas aggregare quantitatem, ſtatuit, quod quantum repugnet ſanæ Geometriæ legibus, patet ex iisdem *Actis A. 1715. p. 42. ſeq.* Idem fervide ſatis defendit, dari ſpatia pluſquam infinita, quæ Walliſius per præcipitantiam ſtatuerat, & ideo inſultavit Varignonio, qui errorem correxerat, approbante Ill. Leibnitio. Vid. *Acta Erud. A. 1714.* VAND.

Ad ſacra converſi] Parum plerumque feliciter in re ſacra verſantur Mathematici. Et quamvis Merſennus, Leibnitius, Bernardus & pauci alii de religione Chriſtiana immortaliter meriti ſint, plures tamen, quum cogitationibus ſuis ea quæ ſunt a ſenſibus remotiſſima, aſſequi ſe poſſe intelligunt, divini Numinis omnipotentiam & attributa alia mirari deſinunt, ut taceam, eos, qui Apocalypſin ſuppoſuere calculo ſuo, mera ſomnia dediſſe & redactos aliquando fuiſſe ad inſaniam. VAND.

Digitized by Google

Naudé l. c. p. 7. eſt ſanctiſſimus Salvator, numerum deſignant, & in corona ſpinea mille aculeos numerant, atque ipſius ſacroſanctæ Tri-

† Johannes Craig, Mathematicus Scotus, *Theologiæ Chriſtianæ Principia Mathematica* edidit Lond. 1699. 4. In eo libro de viribus & diminutione probabilitatis agit. Omne *teſtimonium humanum*, ſive ex inſpiratione proveniat ſive minus, probabile dicit. Supponit, hanc probabilitatem hoc magis decreſcere, quo magis proceditur ab eo tempore, quo teſtes illi vixerunt. Itaque adhibito calculo Algebraico, reperiſſe ſe prætendit, quod Religio Chriſtiana poſſit adhuc durare 1454 annos, iis abſolutis eam cum ipſa probabilitate nullam futuram. Credit autem, paulo ante eum terminum Chriſtum venturum ad judicium, ut *eclipſin* illam præveniat, & quæ ſunt alia otioſi ingenii deliramenta. Vid. Bælii *Epiſt. 176. pag. 670. ſeqq.* CHAR.

Bodinus, qui durationem rerum ſe calculo inveſtigaſſe affirmat, bene cavet, ne Religioni vim inferat; ſapientior hac in re Scoto illo, cujus in Obſ. præc. mentio injecta eſt, cum non niſi ad Imperiorum mutationes calculum ſuum extendat. *Toutesfois*, inquit lib. IV. C. 2 de Rep. & p. 561. usq; ad finem Cap. *c'eſt bien choſe merveilleuſe de la Sageſſe de Dieu qui a tellement diſpoſé toutes choſes par nombre que les Republiques mêmes apres certaines années prennent ordinairement fin: comme il eſt beſoin de montrer, ce que perſonne n'a fait par ci-devant - - Je mettrais ſeulement ſix ou ſept nombres entre dix mil, aux quells le plus ſouvent avoient changement aux Republiques, c'eſt à ſavoir, les Nombres quarrez & ſolides de ſept & neuf, & ceux qui ſont engendrez de la multiplication de ces deux Nombres & le Nombre parfait de 496.* Paullo antea allegaverat monitum Platonis circa Rerumpublica-

Digitized by Google

Trinitatis myſteria rimati, eam ex numeri ternarii ratione ſollicite explicant; tum & novam de Nihilo doctrinam longe, ſi Diis placet, utiliſſimam conſtruunt, & nunc cum Demonſio *de quarta parte nihili* argute philoſophantur, nunc cum Bouvellio *de plusquam nihilo* vaſta volumina conſcribunt. Præterea de Sole ac Luna & ſtellis omnibus veluti de patrimonio ſuo liberrime tranſigunt. Nam ex quo Hevelius Lunam accurate dimenſus, perelegantes nobis dedit tabulas Geographicas Lunares, montesque & ſylvas, lacus & flumina detexit; id ſibi reliquum putavit Ricciolus, ut novum hunc Orbem in certas provincias diſtribueret, & unam Copernico, alteram Galilæo, tertiam Keplero aſſigna-

id. p. 14.
p. 15.
Selenogr. p. 226.
In Almag. 204.

rum mutationes, refutaveratque Germanum quendam *Foreſterium*, qui peſſime id interpretatus erat. Qui hunc Bodini locum conſulturi ſunt, invenient ibidem jucunda quam plurima de numero nuptiali, de Harmonia & Poteſtate Muſices. &c. I. GALL.

Hevelius Lunam dimenſus] Lunæ incolas tribuit Hoel Anglus, in *Epiſtolis* vernacula lingua ſcriptis, *Volum. II. ep. 9. p. 409.* at Luna ipſa indigna multa de ſe confingi & proponi queritur ad Menippum apud Lucian. *T. I. Opp. pag. 701.* SCRIB.

Digitized by Google

gnavit, ſibi ipſi vero tractum optimum ac maxime conſpicuum animo nequaquam novercante vindicavit. Iſti nimirum ſunt, qui non modo Pomum Imperiale, Sceptrum Brandeburgicum, Enſes Saxonicos & inſignia alia pro ſuo in Principes affectu cœlo inferunt & aſtris appendunt, verum & apotheoſeos jura ſibi ſumunt, ac nova conſecrandi ratione, quoscunque velint, ſive vivos, ſive mortuos, inter ſidera collocant; cujus quidem aſſentationis luculentiſſima afferri poſſent exempla, niſi parcendum eſſet nominibus. Præcipue vero hoc loco de iis dicendum eſſet, qui rerum mortalium omnium eventus ex aſtris portentoſa ratione derivantes, ut lucel-

lum

Vivos inter ſidera collocant] G. K. ſtellæ nebuloſæ, a ſe detectæ, imponebat nomen *Ile*, Amici ſui, qui & ipſe inter ſtellas magis, quam inter homines habitabat. VAND.

Ratione derivantes] Quam periculoſum ſit aſtr i, futuri nuntios, conſulere, ſuo nos Cardanus exemplo docere poteſt: qui, quod ſe annum ætatis *ſeptuageſimum quintum* non ſuperaturum ex natalicio Themate prædixiſſet, inedia perire, quam fallere voluit. Longum foret tot Aſtrologorum præſtigias recenſere, longius easdem refutare; ſed gaudeant brevitate moderni,

lum captent, quod volunt, vitam, ſalutem, honores, opes, potentiam, victoriam, ſanitatem, ſobolem, amicos, conjugia, magiſtratus & ſimilia prædicunt, & ab iis drachmam petunt, quibus regna pollicentur. Verum de præſtigiatoribus iſtis, qui eo audaciæ proceſſere,

indeque nihil addo, præter ludicrum diſtichon, quo Latomus jocatus eſt apud Jovium in Joh. Manardum, Uladislai Regis Ung. Proto-Medicum, qui decrepitus ſenex ex intemperantis Veneris uſu ſibi mortem acceleravit, quamvis, neſcio quis Circulator aſtroſophus ſevere hortatus eſſet bonum Virum, ut ſedulo ſibi a fovea caveret lapſuque; hinc Poeta:

In fovea qui te periturum dixit Aruſpex,
Non eſt mentitus, Conjugis illa fuit. THEM.

De Præſtigiatoribus iſtis] Utique Mathematicos imprimis technis uti convenit, ſi Auditores velint allicere. Nimirum exſpatiandum in campos, foſſæ ducendæ, fortalitia excitanda, oppugnationes inſtituendæ, tentandi inſultus, per luſum quidem omnia & jocum. Hæc ſi neglexeris, raros invenies Auditores vel nullos; cuncti te hominem moroſum exclamabunt, qui in re nullius ponderis vel uſus ſollicite nimis labores. Dici hic poſſet de Erhardo Weigelio, qui Mechanicis inventis corvos hiantes deludebat, prudentiorum vero provocabat ſatyras. Ejus ligneos equos curſorios D. Becherus ridet *in der närriſchen Weißheit*, inventa alia alii. Ridicula imprimis fuit ejus puerorum inſtitutio, quos petauro (*Schaukel*, *Knebel*) hinc inde agitatos, & lanceis inſtructos, literas alphabeti e ſacharo efformatas petere jubebat, ſimulque ſingulari adhibita ad-

ſere, ut ipſius Chriſti horoſcopum conſtruerent, & virtutes ejus ac miracula ex eo repeterent, quod Saturnum habuerit in Geminis, mortemque ipſam humano

modulatione (nam literas alphabeti ſingulas ut & conjugationes & declinationes notis muſicis adornaverat) qnam petere vellent, literam intonare, quam ſi lancea ſuſtuliſſent, comedebant, ut ita plane in ſuccum & ſanguinem converterent. Accidit autem ſiniſtro fato, ut diſcipulus non immorigerus, idemque unicus e familia nobili hæres, petauro non ſatis obfirmato, e feneſtra decideret ac miſere vitam finiret. Idem Weigelius in Philoſophia Mathematica multa obſcura vocabula effinxit, ut maxime vulgaria tanquam ſingularia & ſublimia proponere poſſet. Neque tamen Hugenium probo, qui in ſuo exemplari Actorum Eruditorum recenſioni libri hujus hæc verba adjecit: *Novi & conveni hunc Virum; erat ſenex nugivendulus & Mathematum imperitus.* VAND.

Ipſius Chriſti horoſcopum] Fecit iſtud etiam Tiberius Ruſſilianus Sextus; vid. Nudæus in *Judicio de Auguſtino Nipho*; & Paulus Jovius Lutheri hæreſin, ut vocat, ab occulta cœli poteſtate & maligno ſiderum concurſu vult proveniſſe. *Hiſtoriar. L. XIII. pag.* [illegible] SCRIB.

Mortemque ipſam] Notum eſt, Cardanum Chriſti geneſin conſtruxiſſe, quam cum defendendam ſuſcepiſſet Jo. Bapt Morinus in Aſtrologia Gallica, eam vel hanc ob cauſam ipſi Chriſto inſcripſit. M.

Duabus epiſtolis dedicatoriis hic liber inſtructus eſt, altera nimirum ad Serv. Noſtrum ab autore conſcripta, altera ad Hungariæ Reginam ab anonymo conſcripta, utpote quæ ſumtus huic libro imprimendo ſuppeditaverat. *Vid. Bal. Dict. Art. Morin.* Naudæus quatuor

Digitized by Google

mano generi tam ſalutarem Martis opus fuiſſe fabularentur, malo vos, Auditores, e Jo. Pico Mirandula, Henrico Cornelio Agrippa, atque aliis quorum plena ſunt de his volumina, accuratius cognoſcere.

Libris XII adverſus Aſtrologos. De Van. ſc. Cap. 31. ſeq.

Nec magis morabor Phyſicos, quorum aliqui nihil omnino in rebus, quæ ſub Sole ſunt, inacceſſum, nihil impervium putant, adeo ut non modo in his, [illegible] quæ

Autores indicat, qui dudum ante Cardani tempora de Horoſcopo Jeſu Chriſti erigendo cogitarunt. Unde concludit, Thuanum Scaligerumque immerito Cardanum infamia inventionis notaſſe Poſito autem, ab obſcuris quibusdam hominibus rem adeo impiam excogitatam eſſe, num propterea illum abſolvere licebit, qui ex tenebris protractam, omnibus in univerſum ob oculos ponit? Immo hoc magis notandus, quod instauratar veteris inventionis anteceſſorum ſuorum nullam prorſus mentionem injecerit. *Vid. Bal. dict. Art. Card. remarque P.* I. GALL.

Nihil impervium putant] Quemadmodum Mathematici mirum in modum ſe torſerunt hactenus, ut quadraturam circuli, gradus longitudinis & lineam hyperbolen in ſpeculo cauſtico invenirent, fruſtra quidem hactenus, ita Phyſici operam fere incredibilem in eo poſuere, ut virtutem molliendi vitra, liquorem Alcaheſt, lumen æternum, lapidem Philoſophorum & Mobile perpetuum detegerent. Motum perpetuum artificialem ita inventu difficilem imo impoſſibilem judicant Itali, ut qui eum quærere tentet, *Matto perpe-*

Digitized by Google

quæ ante oculos poſita ſunt, ad inſaniam usque ſcrupuloſi ſint, verum &

tentare cavas uteri & terebrare latebras

aſſueti, in ipſum terræ centrum deſcendant, ignisque ſubterranei vires cauſticas explorent, imo & ipſum tentent primum mundi chaos, ac præterea in Luna homines, dæmonesque & gehennam quærant in Sole. Tum nemo eſt in his rebus paulo naſutior, qui non nova ſibi fingat rerum naturalium principia, quibus tanquam firmiſſimo fundamento Syſtema Philoſophiæ naturalis integrum ſuperſtruat, tam parum ſæpe ſibi conſtans.

suo appellent, ut teſtatur D. Becher *in der närriſchen VVeißheit* p. 160, qui & refert p. 162. Hartmannum quendam Lipſienſem, de inveniendo motu perpetuo demum deſperantem, ipſum e triangulo infauſto motum perpetuum in litera longa Eraſmi, ut loquitur, factum eſſe. VAND.

Littera hæc longa, *τὸ Φ* Græcorum indicat. Conferatur *Art. XXVIII. du Pere Rapin Reflex. ſur la Philoſoph.* ubi plura exempla invenias eorum, qui infelici exitu ſtudia tentarunt. I. GALL.

Quærant in Sole] Infernales tenebras, quæ nemini hactenus mortalium viventi patuere, in Sole lucidiſſimo deprehendiſſe ſibi nuper viſus eſt oculatiſſimus Anglus Anonymus, de quo nide *Acta Erud. Anni 1715. Menſ. Mart. p. 107. ſq.* M.

ſtans, ut vix exſtructum dementiam prodat Architecti, & ad leviſſimum venti ſufflatum corruat. Ita Thales Mileſius, primus ſapiens ab oraculo judicatus, ex aqua omnia conſtare voluit: Agrip. l.c. c. 50. ejus auditor & in ſchola ſucceſſor Anaximander rerum principia dixit infinita; illius autem diſcipulus Anaximenes infinitum aerem eſſe rerum principium aſſeruit. Hipparchus, Heraclitus Epheſius, Archelaus Athenienſis ignem, Anaxagoras Clazomenius infinita principia tanquam particulas minutas & confuſas, ſed divina mente in ordinem poſtea redactas, Parmenides calidum et frigidum, tanquam ignem qui moveat, et terram quæ formet, Leucippus, Diodorus et Democritus plenum et vacuum, Diogenes Libertus aerem, divinæ tamen rationis compotem, Pythagoras numeros, Empedocles litem & amicitiam ac quatuor elementa, Epicurus atomos & inane, Plato ac Socrates Deum, ideas, materiam, Zeno Deum, materiam & elementa, Ariſtoteles materiam, formam & privationem, & He-

bræorum Philoſophi materiam, formam & ſpiritum, pro primis rerum principiis venditant. Nec major recentiorum conſenſus eſt, quos inter Lincolnienſis radios, Reuchlinus Cabalam, Campanella calorem, frigus & ſpatium, Verulamius inſtantias, Chymici denique ſal, ſulphur & mercurium ſubſtituunt; ut taceam centum alios, quorum deliria ſi repetam, vereor ne & aures veſtras obtundam, Auditores, & crabrones irritem. Quid alias memorem Phyſicorum ſententias, ut Sanctorii, qui tranſpirationis inſenſibilis quantitatem exactiſſime ponderabat; Fuſilii, qui Jul. Cæſ. Vaninum in medio rogo conſtitutum fumo

Naudé l. c. p. 100.

Id. p. 16.

potius

Deliria ſi repetam] Poſſent hæc inter referri etiam, quæ veteres Scholaſtici in Phyſica ſua diſputarunt de appetitu materiæ, de ipſius potentionabilitate, ſubjicibilitate, transmutabilitate, componibilitate, reſolubilitate, aptitudinabilitate, de prædicatis eſſentialibus cauſſæ, de prædicato prioritatis debito cauſſæ; de prædicato indiſtantiæ debito cauſſis, de præexiſtentia formarum in materia, de diſtinctione actionis creativæ a re creata, de compoſitione continui ſucceſſivi. Legi poſſunt Jeſuitæ *Thomæ Mlodzianowsky* prælectiones, in octo libros phyſicorum Ariſtotelis, Leſnæ anno MDCLXXI. fol. CHAR.

potius ſuffocatum quam igne abſumptum affirmabat, quoniam, ut loquitur in *Maſtigophoro*, ignis multo magis frigidus eſt, quam calidus; Suiſſeti, qui tanta ſubtilitate res naturales explicavit, ut ipſe Cardanus, ſubtilitatis autor, fateretur, *in ejus unico argumento, quod contra experimentum de ratione eſt, ſolvendo, totam poſteritatem laboraſſe.* Quibus neſcio an non accenſeri poſſint Ariſtotelici, qui ſuas qualitates occultas tantopere jactitant, Carteſiani, qui bruta animantia ſenſu prorſus carere, & automati in modum agere ſomniant, ac noſtro

Lib. 16. de Subtil.

Totam poſteritatem laboraſſe.] En duplicem Cardani Ciarlataneriam. Gloriatur de re ſibi numquam intellecta, immo ipſi Autori, unde eam hauſit, ignota. Librum porro allegat, nec lectum, nec viſum a ſe, uti videtur; quia autoris nomen mutat & corrumpit. Quippe, quem Cardanus *Joannem Suiſſet* appellat, is *Richardus Raymundus Suiſſeth* nominatur, qui ex doctiſſimis ſui temporis Angliæ Doctoribus fuit. Liber ejus Venetiis 1520 prodiit, & admodum rarus eſt. Tanta autem ejus obſcuritas eſt, ut eo ſcopo ſcriptus eſſe videatur, ne a quoquam intelligeretur. *Vid. Card. de Incert. Scient. Cap. XVIII.* I. GALL.

Automati in modum] Memini me inter literas Dn. d'Her, quæ ſunt inter opera Dni *de Fontenelle*, elegans epiſtolium legiſſe, in quo ſatyrici ingenii mulier fami-

noſtro tempore Angli quidam, qui in rebus omnibus *vim* quandam *attractricem* deprehendiſſe ſibi viſi ſunt. Et *quæ beatitudo erit mihi propoſita*, ut cum Lactantio loquar, *ſi ſcivero, unde Nilus oriatur, vel quicquid Phyſici de cœlo delirant?* Ceterum non eſſet forte ab hoc loco alienum de iis nonnihil commentari, qui ad exemplum Midæ, cuncta quæ contrectant, in aurum converti poſ-

Cap. 8. Lib. 3. divin. inſtitut.

-llarem ſuum, Carteſianæ Philoſophiæ addictum, lepidiſſime exagitat. Illa percepiſſe ſe ſcribit, eundem Carteſii aſſeclam factum eſſe, ſicque nullum apud ſe dubium reſtare, quin ipſe quoque animalia bruta pro meris machinis artificioſis habiturus ſit, quæ ſenſione & perceptione deſtitutæ, velut alia avtomata per internam partium ſtructuram moveant ſe & moveantur. Verum ne hujus aſſerti experimentum deſit, rogare ſe, ut binas ejusmodi affabre factas machinas, canem e. g. marem & fœmellam per aliquod tempus committere velit, brevi numerum ſuum duplicaturas, atque tertiam quartamque & quintam ſibimet ipſis ſimillimas machinas producturas. Ex quo (pergit illa) colliget, ſimplicesne machinæ credenda ſint bruta, aut pro meris avtomatibus habenda? Ego quidem lubens concedam fœminæ argutiſſimæ, multum in hoc paſſu brutis animalibus cum hominibus convenire. I. HALL.

In aurum converti] Alchymiſtarum artes nemo magis graphice deſcripſit autore libri rhythmici vernaculi, ſub tit. *Froſchmeusler* editi, qui in dedicatione præmiſſa vocatur *Marcus Hüpfinsholz von Meuſebach; der jun-*

poſſe ſperant, & bona dilapidant omnia pro lapide, niſi hæc conſtaret ab aliis jam pridem occupata & exploſa.

Quamobrem ad Medicos, qua proxima via eſt, tranſeo, quibus hoc charlataneriæ vitium adeo familiare & veluti proprium eſt, ut difficulter admodum diſtinxeris Empiricos a probis & doctis Medicis. Etenim non ignoramus, optimos quosque e filiis Æſculapii ingenue fateri, admodum inſtabilem, fallacem & lu-

gen Fröſch Vorſinger und Calmeuſer im alten Maſchenwigk. Ceterum de iis forte hic etiam agi potuiſſet, qui de præſagiis, quæ ex Cometis, Eclipſibus &c. petuntur, de magis item, ſagis, ſpectris & id generis aliis parum apte, quod Phyſica ignorarent, egerunt. CHAR.

Difficulter diſtinxeris Empiricos] Si exemplum Empirici ſeu Agyrtæ deſideres, dabit id Gargilius Mamurra, ſeu Petrus de Montmaur, Græcæ linguæ Pariſiis quondam Profeſſor, de quo lege Menagium in ejus Vita, qui ita inquit: *Mamurra, qui Ariſtotelem plane mutum vendidiſſe acceperat, nec erat neſcius, ut quisque inter Agyrtas loquendo pollet, Medicinæ licet imperitum, maximi illico fieri; cum circulatoriam quandam volubilitatem haberet,* [illegible] *cœpit profiteri: tum pharmacum quoddam, quod panchymagogum vocabat, venditando, quæſtum fecit uberrimum:*

Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν.

Vide *Hiſt. de Montmaur par* Sallengre *T. I. p. 52. ſeq.* VAND.

& lubricam eſſe hanc artem, cum & morborum cauſæ ſint incertiſſimæ, & expeditiſſima remedia non raro ſpem Medici fallant. Adeo ut idem de Medicis dici poſſit, quod de Haruſpicibus Cato quondam pronuntiavit, ſcilicet *mirari ſe, quod non rideret haruſpex, haruſpicem cum vidiſſet.* Nulla certe iis formula ſolennior præter illam:

c. Lib. I Nat. eor.

Si vis ſanari de morbo neſcio quali,
Accipias herbam, ſed quam vel neſcio qualem,
Ponas neſcio quo, ſanabere neſcio quando.

Nam cum omnia profundiſſime neſciant, ſuas tamen pillulas, ſyrupes, guttulas,

Nam cum omnia profundiſſime] De his Grimarest in Vita Molerii ita ſcribit: *On m'a aſſuré, que Moliere definiſſoit un Medecin un homme que l'on paye pour conter de fareboles dans la chambre d'un malade, juſqu'à ce que la nature l'ait gueri, ou que les remedes l'ayent tué.* v. la Vie de Moliere p. 15. Notum eſt illud Medici cujuſdam Itali de quodam ſuo ductu juxta regulas artis mortuo effatum: *e morto canonicamente, e con tutti gli ordini*, ut citatur in libro Anonymi: Germania milite deſtituta. Vid. *Collectio librorum variorum faſcicul. II. p. 314.* SCRIB.

tulas, & neſcio quæ alia arcana, ceu panaceas, cunctis propinant tanta impudentia, ut vel mortuos in vitam ſe revocaturos polliceantur. Interim pro immenſa, qua valent, poteſtate impune occidunt, felices utique dicendi, quod proſperos ipſorum ſucceſſus Sol adſpiciat & illuſtret; adverſos autem terra contegat. Exemplum luculentum præbet

Terra contegat.] De his vere *Mantuanus Eccl. VI.*

His etſi tenebras palpant, eſt facta poteſtas
Excruciandi ægros, hominesque impune necandi.

Namque

Nuper erat Medicus, nunc eſt Veſpillo Diaulus,
Cœpit, quod potuit Clinicus eſſe modo.

ſive, ut alii:

Quod Veſpillo facit, fecerat & Medicus.

Satis id intellexit Petrarcha, non vulgaris Medicæ gentis adverſarius, quando ad verba, *Ars longa, vita brevis*, quibus Aphoriſmos ſuos auſpicatur Hippocrates, ita commentatus eſt: *Hi vero*, (Medici) *vitam dum brevem dixerunt, breviſſimam effecerunt.* Neque diſſentit Menagius T. I. Menagian. p. 194. ſic differens: *Senéque diſoit autrefois de la multitude des Livres:* Diſtrahit animum librorum multitudo, onerat diſcentem turba, non inſtruit; *la quantité en eſt plus onereuſe qu'utile. Il eſt bien plus vrai de dire de la quantité des Medecins*, onerat ægrotum turba, non ſolatur: idemque pag. antecedenti ſe ipſum ceu exemplum allegat his plane verbis: *Je devrois être immortel, car les Charlatans & les Medecins n'ont pû venir à bout de me*

Digitized by Google

C. Ens Epid. p. 342. bet Andreas Baccius, Medicus Florentinus, artis ſuæ probe gnarus, ſed cerebroſus, qui ad fœminæ cujusdam curam vocatus, explorato arteriæ pulſu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit: cumque illa ſexaginta tres annos ſe natam dice-

faire mourir. J'ai eu jusqu' à treize Medecins de la Faculté tout à la fois. Ils m'avoient condanné à ne point étudier & à ne jamais écrire, diſant que ce ſeroit le moien de me faire mourir plûtôt. Depuis que je n'ai plus eu beſoin d'eux, j'ai plus étudié & plus fait imprimer qu' auparavant. Caute igitur Princeps ægrotus ad Medicaſtrum ſummam artis ſuæ peritiam jactantem: *non ego alium recipio Medicum, niſi qui triginta homines occiderit;* cui Medicus: *Parum abeſt, nunc enim jamjam omnino XXIX. contumulari feci.* Ad quod iterum Princeps: *Tu igitur mihi quidem idoneus non es, cum timendum ſit, ne ego numerum completurus trigeſimus ſiam.* THEM.

Sexaginta tres] *Tous les anciens ont remarqué que le Nombre ſoixante-trois, qui eſt multiplie de ſept par neuf, & de neuf par ſept, tire apres ſoi ordinairement la fin de vieillards, & même l'Empereur Auguſte eſcrivant à ſes amis, Prenons, dit il Courage, puisque j'ai echapé le ſoixante & troiſiéme an;* ita Bodin. *Republ. Livr. IV. Chap. II.* Hic annus per excellentiam *Climactericus* appellatur, obſervatum etiam eſt Eruditis; eum præcipue fatalem fuiſſe: *& il ſemble que cela etoit ſignifié par les Anciens, qui avoient conſacré ſept à Apollon & neuf aux Muſes*, vid. *loc. cit.* Si rationem rei inquiras, idem reſpondebo, quod Plutarchus, qui poſt

Digitized by Google

diceret, rejecto ægræ brachio, quam diu, inquit, tu in hoc mundo ſupereſſe cupis? & irato ſimilis protinus diſceſſit. Porro cum non ignorent iſti, quanta ſit vis imaginationis, nunc cum Kenelmo Digby pulverem ſympatheticum extollunt, [illegible] lunt,

multas rationes philoſophicas, quibus certo cuidam problemati ſatisfacere conatus fuerat, tandem: *Fortaſſe*, inquit, *hoc propterea ita fieri ſolet, quia verum non eſt.* vid. Bælius *Penſées diverſes.* §. XLIX. I. Gall.

Irato ſimilis &c.] Mihi artis ſuæ non multo perítior fuiſſe videtur, quam alter ille, qui cum ægro de certa pecuniæ ſumma pro pellenda febri tertiana pactus erat. Verum cum illi hæc brevi poſt in ſemitertianam degeneraret, parentes decumbentis Medicaſtrum ulterius ferre noluerunt. Ille igitur indignabundus, ſolvite ſaltem, inquit, dimidiam promiſſæ mercedis partem, cum & ipſe febrem jam partitus ſemitertianam ex tertiana fecerim. Exiſtimabat ſcilicet Idiota tertianam febrem graviorem eſſe & magis malignam, quam ipſam ſemitertianam. I. Hall.

Protinus diſceſſit.] Multo tamen Baccius hic felicior, immo & prudentior Andr. Veſalio, celeberrimo cetera Medico, fuit, qui Nobilem quendam Hiſpanum obiiſſe credens, cadaver ejusdem concedentibus neceſſariis cultro anatomico diſſecuit; ſed poſtquam pectus aperuiſſet, cor palpitare, & hominem vivere cum horrore deprehendit. Sed ægre ob id civile pariter & ſacrum Inquiſitionis judicium evaſit, eoque peregrinationem religioſam in terram ſanctam inſtituit. Adeat, qui plura vult, Paravicinum, in Singular. rem fuſius Huberti Langueti verbis exponentem, *Cent. II. p. 224.* Them.

Digitized by Google

Naudé . c. p. 14. lunt, nunc cum Leonardo Turneiſſero ſimplicia ſub certis cœli conſtellationibus colligunt, nunc cum Joanne Floyero nova adhibent horologia, ad quæ pulſuum motum examinant, & cum circulatoribus aliis lotium in conſilium advocant, & ex colore, tactu, pene dixerim, etiam ex guſtu de morbi conſtitutione ſententiam ferunt. Narrabo vobis rem ridiculam, Auditores, quam a Viro fide digno ac gravi relatam memini. Jactabat Empiricus quidam, ſe ex ſolo urinæ adſpectu non ſolum de morbis omnibus, ſed & de illorum cauſis, quæcunque demum illæ fuerint, ſive natura, ſive ſors tuliſſet, certiſſime cognoſcere; interim ille ita inſtruxerat ſervulos ſuos, ut callide homines ad ſe accedentes explorarent & de his, quæ comperta haberent, clam ad ſe referrent. Accedit mulier paupercula cum lotio mariti, quo vix viſo, *Maritus tuus*, inquit, *per ſcalas domus infauſto caſu decidit.* Tum illa admirabunda, *iſtudne*, ait, *ex urina intelligis? Imo vero*, inquit Empiricus, *& niſi me omnia fal-*

Act. Er. 711 p. 4.

Digitized by Google

lunt, per quindecim ſcalæ gradus delapſus eſt. At cum illa, *utique viginti ſe numeraſſe* referret, hic velut indignatus quærit: *num omnem ſecum urinam attuliſſet*; atque illa negante, *quod vaſculum materiam omnem non caperet*; *itaque*, ait, *effudiſti cum urina quinque gradus illos, qui mihi ad numerum deerant.* Ecquis vero artes omnes ediſſerat ac tech-

Ecquis Artes omnes ediſſerat] Cl. Autor largius de Charlatanería medicorum potuiſſet diſſerere, niſi id a propoſita brevitate fuiſſet alienum. Plures dantur Pſeudo-Medici, quam veri artis hujus ſtatores; plures mendaces, quam doctores; plures profeſſores falſitatum, quam veritatum. *Rodericus Caſtellanus* Hiſpanus, Epiſcopus Zamorenſis, Referend. Papæ Paulli II, in *ſpeculo Vita human.* fatetur, vidiſſe ſe plures, heri aromatarios, hodie medicos: heri barbarum raſores, hodie morborum gravium cenſores: heri herbas ceteraque materialia in apothecis commiſcentes, hodie in principum aulis morbos dijudicantes. Huc pertinent verſus illi:

Singuli ſe Medicos doctos, Idiota, Sacerdos,
Judæus, Monachus, hiſtrio, raſor, anus.
Miles, Mercator, Cerdo, nutrix & arator, &c.

Levinus Lemnius in ſimil. Bibl. cap. 41. ait, noviſſe ſe quendam plumbei ingenii ſacrificulum, qui cineres buxi deuſtæ atque ſecundum ritum eccleſiæ romanæ dominica die palmarum conſecratæ, aquæ luſtrali immerſos, adhibito ridiculo quodam & inani exorciſmo, ad diſpellendas, ut adſtantibus perſuaſerat, febres & vermes expellendos, cuidam adoleſcentulo ebibendas propinarit. Verum paullo poſt febrim quidem depul-

Digitized by Google

technas ad fallendam plebem excogitatas, quibus illi vulgo utuntur, quorum commune ſymbolum eſt: *Mundus vult decipi, ergo decipiatur.*

ſta E-
id. A.
02. p. 84.

Aſcendimus ad JCtos, quos *invictiſſimos juris in orbe Monarchas* ſuperioribus

ſam, aſt adoleſcentem morte ſopitum fuiſſe, adeo ut auctor fuerit ſuis civibus, ne quis ſimile quiddam iterum tentaret, quum buxeæ frondes ſint exitiales & propter gravem ac viroſum earum odorem, ſaporem amarulentum, corpori humano noxiæ atque pernicioſæ. Romanis feminæ medicæ erant, *Gruterus Inſcript.* p. 635. 636. immo ſervi Romæ medicinam profeſſi ſunt, quamvis *Sponius miſcell. erud. antiq.* p. 144. indigne ferat, Robortellum ejuſque ſequaces adſerere, Romæ tantum ſervos medicinam exercuiſſe. Athenienſes lege caverunt, *ne quis ſervus aut femina medicinam diſceret*, ut Hyginus refert fab. CCLXXIV. CHAR.

Athenis lege cautum erat olim, ne quis ſervus amori intentus eſſet. Reminiſcor hac occaſione, quod tempore Caroli VII. demum in Gallia Medicis conjugia permiſſa fuerint. I. GALL.

Aſcendimus] Lis quondam fuit de Proedria inter Medicos & Jureconſultos, feſtiva admodum ratione terminata, uti Agrippa refert. Judex nimirum ex litigantibus quærebat, *quo ordine fures carnificeſque ad ſupplicii loca procederent?* Una hic erat omnium reſponſio, *præcedere fures, inſequi Carnifices. Bene reſponſum*, Judex inquit: *præcedant ergo Legum periti, Medici vero eos inſequantur.* Bene igitur Orator noſter a Medicis ad Jureconſultos progreſſurus, *Aſcendimus*, inquit, *ad Jureconſultos.* I. GALL.

Quos invictos Juris in orbe Monarchas] In Vita Ro-

bus ſeculis dictos deprehendimus; & quotusquisque eſt hodie inter Doctores vel infimi ſubſellii, qui non *ex utroq; Jure Cæſar* appellari geſtiat? Enimvero *dignitas in tam tenui ſcientia quæ poteſt eſſe?* (utor verbis potentiſſimi Romanorum Oratoris, non meis) *res enim ſunt parvæ, prope in ſingulis literis atque interpunctionibus verborum occupatæ. Deinde etiamſi quid apud majores noſtros fuit in iſto ſtudio admirationis; id enuntiatis veſtris myſteriis totum eſt contemptum & abjectum. Itaque irati aliqui, quod ſunt veriti, ne dierum ratione pervulgata & cognita, ſine ſua opera lege poſſet agi, notas quaſdam compoſuerunt, ut omnibus in rebus ipſi intereſſent.* Has vero notas atque Cic. Or. pro Mur.

nati Choppini, JCti apud Gallos celeberrimi, cujus *de Jure Cœnobitarum* opus Francof. A. 1709. iterum excuſum eſt, tale ipſi tribuitur elogium: *Lugete, Pan magnus oraculorum forenſium occidit, Choppinus ille, ſcrinium legum, Canonum ſacrarium, lux Juris Gallici, fax municipiis, Orator cauſarum pius, verus, elegans, mirabilis!* SCRIB.

Intereſſent.] Oratoris inſtar Cicero hic loquitur, omnia ad ſcopum facientia corrogantis; alia occaſione omnia contraria defenſuri. Sic Medici remedia quædam mox maximi, mox nihili facere, pro temporum ratione didicere. Sic Philoſophi aut *pro vacuo* aut

Digitized by Google

que formulas, quas ubi edidicerint noſtri homines, tum jura omnia ſe devoraſſe arbitrantur, idem Tullius *inaniſſimas prudentiæ, fraudis autem & ſtultitiæ pleniſſimas*, nuncupat, *totamque eam ſcientiam ex rebus fictis & commentitiis conſtare* pronuntiat, ac poſtremo ſcite admodum in hæc verba prorumpit: *Itaque, ſi mihi, homini vehementer occupato, ſtomachum moveritis, triduo me Juriſconſultum eſſe profitebor.* Quæ cuncta mentior niſi noſtris temporibus ſint admodum

contra vacuum arma ſumunt, breviter: ſic ubique Charlataneria viget. Interim cum venia Bartoli fatendum eſt, ſtudium de verborum ſignificatione vel maxime eo facere, ut quis Jureconſultus eximius evadat. Immo, ne forte quis ſuperbire præſumat, idem de aliis fere ſcientiis dicendum eſt, quippe quæ omnes nonniſi circa rerum Nomina occupantur, nec unquam ad naturam rerum ipſam penetrant, obſervante auctore quodam Anglo. Quid enim præter notitiam terminorum Medicorum, Theologicorum, Philoſophicorum, Juridicorum &c. aliud requiritur, ut pro Medico, Theologo, Philoſopho & Juriſperito habearis? *L'on excelle plus ou moins danc les Sciences, à proportion que l'on ſait plus ou moins les Noms des choſes, & que dans nos Raiſonnemens nous les aſſemblons bien ou mal ſelon les conventions que nous avons faites à notre fantaiſie touchant leurs ſignifications*, inquit Autor *de l'Art de penſer Chap. I.* I. Gall.

Digitized by Google

dum accommodata. Equidem ſunt alii, qui paulo magis ſupra vulgus ſapientes ſolicitius exercent criſin, & Græca continuo crepant, & cum hariolationes ſuas a Codice Pandectarum Florentino, cana ſenectute venerabili, non prorſus abludere intellexerint, tum vero Diis ſe ſimillimos arbitrantur. At verendum eſt ſane, ne hi ipſi ſæpius, dum in emendandis legibus omne ponunt ſtudium, ſanas leges corrumpant, corruptas lacerent penitus & pervertant. Sed magis tamen illi etiam videntur ridiculi, qui, quum pro roſtris dicendum eſt ac legibus agendum, ne leguleji videantur, veterum Philoſophorum aut Poetarum ſen-

Veterum Philoſophorum ſententias] Quod e Balſacio hic refertur exemplum, optime quadrat ad ea, quæ Menagius de Mamurra (*Montmaur*) ſupra inter Medicos memorato, qui poſtea ad Themidos ſacra acceſſit, narrat. Dignus eſt locus, quem integrum huc transſcribamus. *Solebant illis temporibus*, inquit Menagius, *Pariſienſes Advocati quoties locum aliquem ex antiquorum ſcriptis protuliſſent, qui belle in adverſarium conveniret*, *Horatii verba ſubjungere:*

Mutato nomine de te
Fabula narratur.

At Pragmaticus noſter, haud contentus ea rei qua de agebatur, ſimilitudine, nomina ipſa Litigantium in li-

tentias crebro in medium adducunt;
piſt. ſel. at. p. 72. ſſ. qualem ſe audiviſſe Balſacius alicubi teſtatur diſertiſſimum, ut creditus eſt, fori prin-

bris Antiquorum inveſtigabat. Hujus rei exemplum unum aut alterum temperare mihi non poſſum, quin hic adſcribam. Forte fuit quadam litigatrix nomine Titié: *monuit Mamurra ejus Advocatum, de illa agere* L. Titiæ 36. D. de Legat. 1. *Fuit & alia nomine* Neæra, *clara in foro litibus femina: docuit & Patronum Adverſarii, de ea accipiendos eſſe verſus nonnullos Tibulli in Neæram. Ita factum eſt, ut a plerisque Cauſſidicorum, quibus hoc annominationum genus mire arridebat, multum coleretur: & quoties una cenitarent; nam*

Et certare ſolent ſimul & cenare Patroni,

numquam non vocaretur: vixque ullus fuit, qui non ſecum male agi putaret, ſi in Mamurræ amicitia locum aliquem non obtineret: adeo iſti μαμυῤῥισμοὶ *(ſic enim vocabantur) omnibus placebant. Sed eos tandem fugavit e foro hujus figuræ crudelis eventus. Meandrum quendam, dubiæ hominem nobilitatis, immunem capitis tributo, ob plurima ſua in patriam merita, cum Judices Pedanei pronuntiaſſent; ad ſupremam Vectigalium Curiam Vicani provocarunt. Ut literarum* n *&* u *ſimilitudo inter ſe maxima eſt, & facillima alterius in alteram mutatio, forte in titulo ſacculi litigatorii, nec non in plerisque litis inſtrumentis,* Meander *ſcriptum fuerat, non* Meauder. *Vicanorum Advocatus, qui ſic re vera Adverſarium vocari exiſtimabat, illum de Popularibus quidem bene meritum fatetur: at liberum idcirco a tributo negat eſſe oportere, idque cœpit accepto a Mamurra Mæandri fluvii exemplo confirmare: qui cum in Deorum numerum quondam voluiſſet referri, licet univerſæ Lydiæ valde commodus eſſet, quam non modo opimo limo fœcundaret, ſed etiam ita amaret, ut ab*

principem ita differentem: *Docebit vos, o Procuratores, officium veſtrum Homerus Iliados K, & Euſtathius Scholiaſtes Homeri in illos verſus;* quos memoriter ad decem vel duodecim recitabat, nulla numerorum & accentuum habita ratione. Aliis nec Juſtinianus, nec Trebonianus ſatis placet, homines quippe, ſi illis credas, ineptiſſimi & vix obelo digni, qui ſi Jus

ea diſcederet quaſi invitus, quod ſinuoſis ſuis recurſibus teſtatur ſatis ſuperque; tamen propter maximam pecuniam, quæ in hanc Apotheoſin erat impendenda, prohibitus eſt a Regionis incolis. Dum hæc magna contentione Ruſticorum Advocatus loquitur, dicentem interpellavit, qui in hac homonymia litis ſummam verſari exiſtimabat, ineptus quidam Meaudri Procurator, monuitque Judices, clientem ſuum non Meandrum, *ſed* Meaudrum *vocari: quod terque quaterque magna voce clamavit: unde tam magnus repente riſus exortus eſt, ut perorare vix licuerit Advocato. Atque ex eo tempore nemo amplius auſus eſt μαμκδρίζειν.* Vid. *Hiſt. de Montmaur par* Sallengre *T. I. p. 56. ſeq.* VAND.

Ineptiſſimi] Neminem quidem hic nominat Orator noſter; credo interim, criſin ejus pertinere ad Franciſcum Hottomannum, qui tractatum ſub Antitriboniani titulo edidit, monſtraturus, Tribonianum non ſatis eruditum fuiſſe, ad exſequendum tanti momenti negotium, quale compilatio Juris Romani. Libellus hic ſæpius recuſus, *libellique aurei* elogio a multis mactatus eſt. Suidas, voce *Tribonianus*, malæ fidei [illegible], qui Juſtitiam commodis ſuis privatis accommodaverit. I. GALL.

Digitized by Google

ſi Jus naturæ, tantopere hoc ſeculo decantatum, a noſtris hominibus addidiciſſent, longe aliud ac emendatius Juris corpus nobis dediſſent. Itaque nihil admittunt a Legislatore ſapienter conſtitutum & tot judicum calculis firmatum, quod non ad naturæ, quam ſibi fingunt, legem dijudicent, quam ſi quisque rationem ſequi pro libidine velit, ecquid tandem æquum aut juſtum futurum exiſtimatis, Auditores? Alii, cum materia aliqua juris deducenda eſt, & ſive conſilium ſive ſententiam rogantur, omnes omnium JCtorum libros evolvendos ſibi putant, totaque citatorum, quæ vocant, plauſtra colligunt, quibus ſuas diſſertatiunculas, reſponſa, decreta non tam ornant, quam onerant. Id quod ſuo etiam ſæculo vidit Eraſmus, qui, inter eru-

Conf. Agr. l. c. C. 91.

Enc. Mor. p. 96.

Juſtum futurum] Modo non nimius ſit Juris Romani amor, qui nos leges patrias, mores Germaniæ, ipſumve jus Naturæ negligere faciat, nullis etiamſi convenientiſſimis argumentis eo perducendos, ut vel latum unguem a SS. Romanorum jure ſecedamus. Talis fuit egregius ille Diſputator, qui verbis initialibus *In Nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti* ſtudioſe ſubjunxit allegatum neceſſarium: *juxta Proœm. Inſtitutionum.* I. HALL.

Digitized by Google

eruditos, ait, Juriſconſulti ſibi vel primum vindicant locum, neque quisquam alius æque ſibi placet, dum Siſyphi ſaxum aſſidue volvunt, ac ſexcentas leges eodem ſpiritu contexunt, nihil refert quam ad rem pertinentes, dumque gloſſematis glòſſemata, opiniones opinionibus cumulantes efficiunt, ut ſtultum illud omnium difficillimum videatur. Quicquid enim laborioſum, illud protinus & præclarum exiſtimant. Jam de illis dicendum erat, qui Cauſidicinam ſeu Rabuliſticam exercent, artem mentiendi ab Ariſtotele dictam; iſti cum neceſſitati ſimiles, hoc eſt, ſine legibus ſint, lite-

Cauſidicinam] Ita vocat Scioppius, qui ante alios in *Conſultat. de Scholar. & ſtudior. ratione*, de artibus Jure-conſultorum meretur conferri p. 40. ſq. M.

Sine legibus ſint] De his dici poſſunt noti verſus:

In Inſtitutis comparo vos brutis,
In Digeſtis nihil poteſtis,
In Codice ſcitis modice,
In Novellis caciores eſtis catellis
In den Reichs - Abſcheid
Seyd ihr kommen nicht weit,
Et tamen creamini doctores.
O tempora, o mores!

Alii ineptas protulerunt & interpretati ſunt quæſtiones e. g. an is, cujus gladio caput abſciſſum, ſi reviviſce-

literarum tendiculas & aucupia verborum vibranteſque ſententiolas ſectantur, quibus cauſas belliſſime circumducunt, donec emunxerint penitus ſuos clientes; aut ſi id fieri non poſſit, propter illorum opulentiam, litem ex lite trahunt, a ſeris demum nepotibus finiendam aut potius deſerendam. Longæ ſunt lites, longæ ambages & cetera de gene-

ret, eodem iterum ſit afficiendus pœnarum genere? *Finckelth. præfat. ad obſerv. practic.* n. 12; vel, num Lazarus redivivus uxorem ſuam repetere queat? cui proprium ſit ovum, quod a variis gallinis in eodem nido poſitum? *Hering. de fideijuſſ. c. 10. n. 102.* Zwingerus *de barbarie ſuper. ſeculor. oratione p. 121.* dicit; *Ludovicus XII. Galliarum Rex Chriſtianiſſimus ſæpius dicere ſolitus fuit, leges Juris-conſultorum ſimiles eſſe corio ſutorum. Ut enim hi corium, ſi brevius aut denſius ſit, quam conveniebat, dentium morſibus fricent, ſtringant, atque diſtendant: ſic & Juris-conſultos ſuas leges diſtrahere, ſtringere, contorquere & artibus mirabilibus tornare, donec propoſito iniquo reddant accommodas.* CHAR.

Deſerendam] Cauſæ quantumvis peſſimæ nunquam Patronis, legibus, rationibus deſtituuntur. Hic autem maximus eſſe videtur Charlataneriæ gradus, quando eadem lege facta prorſus contraria defendere ſumma cum impudentia conantur advocati. Contradictionum manifeſtarum convinci poſſet maxima eorum pars. Conf. *Bel.* Dict. Art. *Antoine* l'Orateur. Rem. A. B. C. & Art. *Deiotarus Rem.* D. I. GALL.

Digitized by Google

genere hoc, adeo ſunt multa, loquacem delaſſare valent Fabium.

Denique dum ad Theologos accedo, præcipua mihi circumſpectione opus eſſe video, ne, dum Pſeudo-Theologos in theatrum produco, eorum tangam ſacrum caput, quos profundiſſima animi religione cum piis omnibus proſequor: quare, etſi noſtros nequaquam fatear omni vitio carere, ab iis tamen potiſſimum dicendi materiam petere conſtitui, quorum par fuerat non minus perverſos mores quam doctrinam deſtituiſſe. Hic itaque illi primum mihi memorandi ſunt, qui cum ſint flagitioſiſſimi, pietatis tamen larvam induunt, eoque continuo ad aram Savernæ Deæ adgeniculantes exclamant:

Pulcra Laverna,
Da mihi fallere, da juſtum ſanctumque videri, Horat. Epiſt.
Noctem peccatis & fraudibus objice nubem.

Hinc

Larvam induunt] *In nomine Domini committitur omne malum:* Hoc proverbio Judæi ſæpius uti ſolent. Fiat applicatio. I. Gall.

Digitized by Google

De Van. Sc. C. 20. Hinc tot, ut cum Agrippa loquamur, Stoicæ ſimiæ, tot inſolentiſſima poſci-nummia, tot palliata mendicabula, tot cucullata monſtra, barbigeri, funigeri, reſtiferi, ſaccogeruli, loripedes, lignipedes, nudipedes, atrati, nigritæ, griſones, albichlamydes, verſicolores, multipelles, linoſtolii, retiarii, palliati, chlamydati, pullati, paludati, præcincti, brachati, ac id genus aliorum turba hiſtrionum, qui cum de rebus humanis nullam fidem habeant reliquam, (ob monſtroſæ veſtis habitum creduntur illis divina,) hodieque ſacrum religionis nomen ſibi ſolis uſurpant, ac ſe Chriſti ſodales Apoſtolorumque contubernales jactant: quorum vita ſæpe ſceleſtiſſima eſt, avaritia, libidine, gula, ambitione, temeritate, petulantia & omni ſcelere referta, ſed religionis prætextu ſemper inulta. Mathanaſius p. 129. S. Vitalis lupanaria frequentiſſime ingrediebatur, ſcilicet ut meretriculas ad bonam mentem adduceret; at hoc Id. p. 81. multo audacior Robertus de Arbriſſellis cum ſacris virginibus, ſi quæ pulcriores illi viſæ eſſent, ſecure documbens, quicquid

quid erat titillationum ac prurientium libidinum, velut arietes ad èxpugnandam caſtitatem admovebat, nimirum ut de tot tentationibus eo glorioſius triumpharent. Deinde de illis dici poterat, qui cum e ſacro ſuggeſtu verba faciunt liberrime, nec quenquàm timent, qui illis palam refragari auſit, non tam illud curant, quemadmodum officii ſui rationes impleant, quam ut auram popularem captent, eoque in hos, qui-bus ſe haud ſatis profunda latria coli exiſtimant, ſatyram perpetuo exercent, & quoscunque volunt, ita depingunt, ut manibus palpari queant; quod dum faciunt, tum demum expergiſcuntur, eriguntur, inhiant omnes. Aniles porro fabel-

Verba faciunt liberrime] Charlataneriam Concionatorum ſui temporis reprehendit ſæpius *Eraſmus* in ſcriptis ſuis, inprimis in *Eccleſiaſte S. libr. 4. de ratione concionandi*, nec non in *Colloquiis.* Quodſi quis complures eloquentiæ illius circumforaneæ flores colligere velit, adeat libros Anglica lingua conſcriptos: *Scotch Presbyterian Eloquence or the foolishneſſ of their teaching diſcovered &c. The Grounds and Occaſions of the Clergy and religion enquired into.* TRIVULT.

Conferatur Panegyricus Grutero dictus a Venatore p. 222. citatus a *Balio art. J.* Gruter *Rem. D. lett. f.*

Digitized by Google

ſabellas, quas a nugaciſſimis mulierculis accepere, tanta fiducia narrant, ut centum ad minimum rei geſtæ teſtes juratos habere dixeris; quæ nihilominus, ſi accuratius introſpiciantur, mera deprehenduntur mendacia ac deliramenta. Imprimis vero ut plebeculam territent, in por-

Fabellas] Quidni etiam aliquid dici poterat de ineptis illis Theologorum imprimis Pontificiorum diſputationibus? e. g. quomodo Deus diligat contraria & quomodo poſſibilia nunquam exiſtentia? quomodo Deus poſſit plura ſcire quam ſcit? utrum Deus poſſit aliqua facere, quæ nec fecit, nec faciet? utrum conveniens fuerit eductio carnis Chriſti de viro & muliere? utrum corpus virginis Mariæ fuerit expoſitum influentiis ſtellarum? utrum convenientius fuerit, Angelum apparere Mariæ in ſpecie humana, an vero ſerpentina aut columbina? an in ſalutatione Angelus genu flexerit? cur Adam extra paradiſum creatus, Eva in paradiſo, angelus in cœlo empyreo? utrum in ſtatu innocentiæ æqualis ſemper numerus fuiſſet virorum & mulierum? utrum Chriſtus ſit tantus in una parva hoſtia, ſicut in una magna? &c. CHAR.

Ut plebeculam territent] Convenientiſſimæ querelæ! Unus ſæpe Cometa tot malorum prodromus eſſe perhibetur, ut mirum non ſit, ſimpliciorem plebem, ultro in ſuperſtitionem pronam, magis magisque in eadem confirmari. Nihilominus tam pertinax eſt horum Virorum mala præſagiendi pruritus, ut cum Sempronio, urbis non incelebris Paſtori, aliqui objicerent, nullum malorum, quæ cometam nunciare prædixerat, ſubſecutum fuiſſe; ille publice & pro concione prote-

Digitized by Google

portentis fingendis frequentiſſimi ſunt, nunc piſcinas clamantes in ſanguinem mutatas, nunc puteos ſponte ſua commotos,

ſtaretur his verbis: *Quodſi nunc eventus nondum reſpondet, nemo tamen novit, quid intra proximos quinquaginta annos futurum ſit.* Stolidiores adhuc ſunt illi, qui ventum concitatiorem, eclipſesve ſolares, Titii more, ceu triſtiorum caſuum nuncios allegant. Demus enim, poſt phænomena ejusmodi pure naturalia, dura quandoque tempora incidiſſe, eadem tamen illorum ſignorum, quæ libri Pufendorfiani de O. H. & C. culpa eſt, quod ſtudioſus quidam atra bile laborans vitam ſpontaneo ſuſpendio finierit: quamvis & hoc ipſum Clerus quidam, helleboro indigens, conſtanter aſſeruerit. I. HALL.

Scilicet *non ſemper maximi Clerici ſunt maximi Sapientes*, ſeu ut *Regnier Sat. III; Ainſi les plus grands Clercs ne ſont pas les plus Sages.* Fateor tamen, tantam ſacri ordinis reverentiam penes me eſſe, ut paucorum aliquot vitia, &, ſi quidem cadunt in viros Theologos, geſticulatorias artes honeſto ſilentio obtegere, quam talia revelando, reliquorum odium incurrere malim. Unum ſaltem Naudæi de Cometarum Interpretibus locum non addidiſſe pigeret, quem, (niſi ille feſtinanter quærentis oculis ſe ſubduxit) Bælius in egregiis ſuis Meditationibus aut in partes vocare oblitus eſt, aut neſcivit. Verba Naudæi ſic jacent p. 422. cit. ſæpius Dial. *Comme* (exploſa erant pagina antecedenti reliqua futuri mali omina, Inundationes &c.) *des Cometes, de quibus etſi dicat Poeta, nunquam viſum impune Cometen, tamen Puteanus, Griſaldus, Guiniſius & Paſchalius ont tous prouvé par une infinité de raiſons & d'experience, Cometas indicium eſſe felicitatis futuræ, non ut Vulgus putat calamitatis: Mais*

Digitized by Google

motos, nunc ejulatus nocturnos, quæ certiſſima bellorum, incendiive aut peſtis præſagia interpretantur; quibus tamen rebus, ſi eventu deſtituantur, valde vereor, ne Atheiſmum facilius quam morum emendationem provehant, & fidem apud prudentiores penitus amittant. Jam ſi exempla poſcitis, non eſt, ut ea copioſius ediſſeram, quæ de Nicolao Riccardio, Franciſco Panicarola, Thoma Rhedonenſi, vulgo Conette dicto,

pour moy j'eſtime plus veritable, que toutes ces choſes là à nous ne font ny bien ny mal, & qu'elles nous ſont tout à fait indifferentes, au moins pour ce qui eſt des Cometes, car pour les inondations, le mal qu'elles nous font n'eſt que trop ſenſible; auſſi eſt ce à mon advis, ce qui a donné lieu à noſtre proverbe: de grand Seigneur, grande Riviere & grand chemin, fuis ſi tu peux d'eſtre voiſin. Q. Marc.

Penitus amittant.] Religio obſtat, quo minus colophonem addere jubeam Diaconum Wurmsfeldenſem, qui poſtquam terribilisſima quæque auditoribus ſuis retuliſſet de Vitulo recens nato Anthropocephalo, illa demum ſubjunxit: *Et quodſi denique falſus etiam fuerit de monſtroſo hoc vitulo rumor: vos nihilominus o Mei! perſuaſiſſimi eſtote, hunc & ſimiles caſus certa ſigna eſſe appropinquantis judicii ſupremi. (Solte ja dergleichen Kalb nicht gebohren ſeyn, ſo glaubet doch ſicher, meine VVerthen, es ſind dieſes alles Zeichen vor dem lieben jüngſten Tage.)* Them.

Digitized by Google

cto, Joanne Capiſtrano, & clamoſiſſimis hominibus aliis, narrant Scriptores fide digni; domeſticum afferam longe luculentiſſimum. Venerat Lipſiam ſuperiori ſeculo callidiſſimus impoſtor, homo Italus, qui Comitem de Pompejis mentiebatur, & ſe religionis cauſa huc delatum ſimulans, diligenter adibat Miniſtros eccleſiæ, ne pecuniæ quidem in loco parcens, quod, quanta illorum ad commovendos opulentiorum animos excutiendosque loculos vis eſſet, probe intelligeret. Eo delectabatur ante alios graviſſimus quidam diœceſeos noſtræ Anti-

Clamoſiſſimis hominibus aliis] De Riccardio & Panicarola vide Erythræum *Pinac. C. 22. & 46:* de Thoma Conette, qui ſæpe habuit Auditores 20000, tantoque in honore habitus eſt, ut quocunque iter faceret, magiſtratus & populus ex urbibus illi velut Principi obviam procederet, vide Bayle *Dict. T. I. p. 891. ed. 1,* & de Capiſtrano refert Manlius *Comm. rer. Luſat. MS. L. V. C. 78.* quod artem geſticulandi tam probe percalluerit, ut ex auditoribus, quos habebat innumeros, illi etiam, qui longisſime abeſſent, ita ut nec verbulum percipere poſſent, largisſimas nihilominus lacrymas profuderint. Ceterum in percenſendis Pſeudo-Theologorum ineptiis otium nobis fecit Eraſmus in Encomio Moriæ, qui cum ipſe fuerit Theologus incomparabilis, non paſſus tamen eſt illis ob characterem indelebilem ſtultitiæ immunitatem concedi. M.

Digitized by Google

Antiſtes; eundemque, ceu e Magni Pompeji lumbis juſta poſterorum ſerie procreatum, pro ea, qua pollebat, facundia auditoribus ſuis enixe commendabat. Enimvero cum paulo poſt audiret, clariſſimum Hiſtoricum, C. F. F. in familiari ſermone aſſeveraſſe, quod e certiſſimis hiſtoriarum monumentis conſtet, jam tum ante mille quingentos fere annos penitus defeciſſe ſtirpem Pompeji Magni; tum vero Antiſtes, denuo ſe prorumpens in ſuggeſtum, Pompejum ſuum vehementius extollere & tantum non diris devovere omnes, qui de proſapia illius dubitarent, adlegatis in rem ſuam verbis Salvatoris: *Si* Joh. III. v. 12. *terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, ſi dixero vobis cæleſtia, credetis?* Sed manum de tabula.

Quin

Manum de tabula.] Cum de circumforanea maxime Eruditorum jactantia agere conſtituerit Autor, non erat abs re inter Pſeudo-Theologos, quos vocat, memorare Quirinum Kuhlmannum, qui in libro Lugduni Batavorum 1674. vernacula lingua edito, cujus titulus: *Neubegeiſterter Böhme &c.* plusquam 1000000000 quæſtiones, quas vocat, Theoſophicas h. e. uti cap. XXI. p. 374. rem explicat, infinitas quæſtionum my-

Digitized by Google

Quin ad id potius me converto, cujus gratia hanc cathedram conſcendi. Nunc enim vos mihi compellandi eſtis, doctiſſimi Domini Candidati, qui veſtrum

tiadas, omnibus Theologis atque Eruditis ſolvendas, propoſuiſſe ſibi viſus eſt. TRIVULT.

Si placuiſſet Oratori Charlataneriam Concionatoriam ſeparato pertractare articulo, multa profecto ſatisque curioſa exempla in medium proferre potuiſſet. Conferatur interim Præfatio *de la Defenſe du Nouv. Teſt. de Mons Edition de Cologne* 1668. Exſtat ibidem Analyſis Concionis cujusdam P. Maimburgii ſuper varia Canum genera, ad Concionatorum diverſas claſſes applicata. Idem videri poteſt in *Bal.* Dict. Art. *Maimburg.* Rem. C. Coronidis loco apponere juvat ſequentia verba ex præfatione libri *la Bibliotheque des Predicateurs : Quel genie eſt aſſez heureux pour tirer de ſon fond tout ce qui eſt neceſſaire à remplir de longs & de ſolides diſcours ſur tant de differens ſujets. Il y en a qui ſe contentent d'un Langage poli, & de Termes etudiez plus propres à l'Academie que de la Chaire ; ſans ſe mettre en peine, pourvû qu'ils parlent bien, ſi leurs diſcours eſt inſtructif, bien conduit, bien raiſonné, & en un mot capable de perſuader & de toucher l'Auditeur. D'autres ennemis de la peine & du travail, ne ſe font point un ſcrupule de precher les Sermons d'autrui au peril de paſſer pour Plagiaires, & pour des gens qui vivent d'induſtrie ; deſorte que contens de la peine qu'ils ſe donnent d'aprendre & de reciter ce qu'ils ont acheté des Copiſtes ou de ceux qui font trafic des pieces qu'ils compoſent, ils s'en croient paiez de voir qu'ils s'en font ſouvent à peu de frais une vogue & une ſuite que des Predicateurs d'un vrai merite ne peuvent avoir, que par des diſcours de leur faſon,* I. GALL.

Digitized by Google

ſtrum in bonis literis ſtudium & induſtriam Excellentiſſimis Dominis Examinatoribus abunde probaſtis, eoque digni eſtis habiti, quibus ſuprema in Philoſophia laurea a Spectatiſſimo Facultatis noſtræ Decano in hac ſolenni panegyri conferatur. Quare pro ea, quæ a Sereniſſimo Principe ac Domino, Domino MAURITIO WILHELMO, Duce Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ, Montium, Angriæ & Weſtphaliæ, Poſtulato Adminiſtratore Epiſcopatus Martisburgenſis, Landgravio Thuringiæ, Marchione Miſniæ, ut & ſuperioris & inferioris Luſatiæ, Comite Principali dignitate Hennebergico, Comite de Marca & Ravensberg, Domino in Ravenſtein, Academiæ noſtræ Cancellario Perpetuo, Domino meo Clementiſſimo, mihi clementiſſime demandata eſt, poteſtate, ego D. J. B. M. - - & ad hunc actum conſtitutus Procancellarius, Vos Philoſophiæ ac Bonarum Artium Baccalaureos, Te - -

Vos

* * *

Vos inquam numero XXX Philoſophiæ ac Bonarum Artium Licentiatos facio ac creo, factosque renuntio, tribuens vobis jura omnia quæ huic ordini conveniunt, idque in nomine Patris & Filii & Spiritus S. Amen.

Tandem ad Te convertor, Vir Spectatiſſime, Excellentiſſime atque Ampliſſime, Domine Ulrice Juni, Mathematum in hac Academia Profeſſor Publ. celeberrime, ut & Mathematice Regie, Collegii Maj. Princ. Collegiate, & h. t. Fac. Philoſ. Decane, Domine Collega, Compater ac Fautor multis nominibus colende, tibique porro poteſtatem facio his a me modo renuntiatis Dominis Licentiatis ſupremos in Philoſophia honores publice & ſolenni ritu conferendi; Deus faxit, feliciter!

) o (

Q EPI-

EPIPHONEMA LECTORIS FEBRICITANTIS AD CHARLATANERIAM MENCKENII.

P. Galeuccium carmen

Ohe, jam ſatis eſt, ohe, libelle,
Tandem deſine Charlatanerìis,
Doctis quisquiliis ineptiisque
Tantorum mihi cranium virorum
Ægro rumpere nugivendulorum:
Ceſſent Demonſius, Politianus,
Segerus, reliqui cum Buccaferro,
Nil te jam retinet, rudens aſelle,
Cum ſeſſore furente Glareano,
Formet Menckenius Licentiatos:
Nugis quippe ſatis febriculoſis
Repletum eſt mihi languido cerebrum:
Cum ſanus fuero, magis placebis.
Ohe, nunc ſatis eſt, ohe libelle.

METROBRAVIUS.

SEBA-

SEBASTIANI STADELII
AD
IANVM PHILOMVSVM
EPISTOLA
DE
CIRCVMFORANEA LITERATORVM VANITATE.

NOn feſtivas ſolum, quod ſoles, *Philomuſe*, ſuperioribus diebus ad me miſiſti literas, & ingenii tui & tranquilli animi indices, ſed etiam libellum non ita pridem editum, quo (ita me Muſæ ament!) nihil eſſe poteſt feſtivius. Quo magis doleo, quam voluptatem ex ejus lectione capere potuiſſem, quo minus ſolida ea eſſet, imperioſis Tuis Te precibus impediiſſe, a me exigentem, ut epiſtola non nimis brevi tria reſcribam, *primum* quid exiſtimem de illo libro, vel potius de illo Satyrarum pari, quas nuper vulgavit Menckenius, *Vir Tuæ laudis*, (uti ſcribis,) *non indigus, ſed ſua luce radians*, in *Charlataneriam*, quam vocat, *eruditorum*: *deinde* an non barbara iſta appellatio alio poſſit permutari vocabulo, ſcilicet pure Latino: *demique*

 ſi plu-

ſi plura *Charlataniſmi* exempla forte mihi ſuppetant, ut opiparum eorum ferculum Tibi apponam.

Poteram, Vir optime, moleſtum hunc & invidioſum laborem recuſare, ne vel *Menckenii*, ſi de ejus Satyris libere, quod ſentio, dixero; vel Charlatanorum illorum, quorum ulcera tractanda ſunt manu immitiori, iras provocem & aculeos. Cum enim *Menckenius* vix par ſit Charlatanorum, quos irritavit, inſidiis, quid me futurum putas, ſi utrique impetum in me faciant, conjunctisque ſignis tam imbecillem homuncionem adoriantur. Noſtin' illud: *Veritas odium parit*. Et alterum ejusdem Comici: *Omnia aſſentari is quæſtus nunc eſt multo uberrimus*. Quid ergo? Reſcribam, ut Tibi: tacebo, ut mihi gratificer. Reſcribo ſcilicet Tibi, taceo aliis. Scis, quid velim? Tibi ſoli hæc dicta ſunto, ut & amicitiæ legibus ſatisfaciam, nec alios temere offendam.

Terent. Eunuch. II. 2. 22.

Ut igitur primo loco meam exponam de Menckenianis Orationibus ſententiam, ſcias, eas hactenus vel maxime mihi pro-

probari, quod Auctor celeberrimus vitioſos literatorum mores docto ſale conſperſit. Quippe hoc pacto non ſolum impeditur, quo minus vitia literatorum ipſis literis aliquid infamiæ affricent: ſed etiam ipſi literarum cultores ſive exuere ſua ſive non imitari aliorum vitia pœnæ Satyricis dandæ metu coguntur, atque ita ſuus literis honos, ſua literatis exiſtimatio ſervatur illibata. Præterea fatendum eſt mihi, non adverſante Genio effuſas eſſe illas Satyras, ſed naturali lepore, profluenti ſermone, docto delectu, caſtis facetiis lectorum animos vi quadam dulci & grata ad ſe rapere.

Tria tamen ſunt, quæ peccaſſe videri poſſit *Menckenius*. Nam *primum* injurius quodam modo eſt in literatorum ordinem, cum ne obiter quidem Charlataniſmi a cæteris ordinibus exerciti meminit, adeoque noſtrum ordinem in ſuſpicionem adducit, quaſi in eo ſolo ridiculum illud genus hominum inveniatur. Scilicet vel tribus verbis indicare debebat, turpem illam artem, *Charlataneriam* quam vocat, non coli a ſolis eru-

ditis, ſed Charlatanorum plena eſſe omnia: ſe vero jam Charlatanos duntaxat eruditos mordaci fodiendos ſtylo ſuſcepiſſe. Perſpecte obſervavit *Pufendorfius, Pædantiſmum mentis, non literarum aut ſectæ alicujus vitium eſſe, ſed omnis generis, conditionis & ordinis homines pervagari ambulare.* Idem veriſſime de Charlatanismo dici poſſe, haud dubie non neſcivit, ſed tamen non monuit *Menckenius.* Qui enim ignoraret, quod jamdudum præter ſingulorum dierum experientiam docuit *Petronius, totum orbem exercere hiſtrioniam,* id eſt, Menckeniano vocabulo, Charlataneriam. Quod ſi verbulo indicaſſet, illiterati non poſſent abuti ejus optimis alioqui Satyris in contumeliam literarum, ſed ſecum recordati, idem vitium propriis naſci in hortis, moderatiores ſe præberent in eo, quod ex Cadmæa hac pugna capiunt, gaudio.

Lib. II. de Jure Nat. & Gent. cap IV. §. 3. extremo. p. 256.

Alterum, quod in Menckenianis deſidero Satyris, illud eſt, quod, neglecto *Ciceronis* præcepto, nulla apparet Charlatanismi definitio, quæ naturam ejus pla-

plane deſcribat, ac Charlataniſmum a ceteris literatorum vitiis ſejungat. Ita enim factum eſt, ut, maxime in poſteriori oratione, permulta non tam Charlataniſmi, quam Pædantiſmi, exempla afferantur. Ergo, inquies, Tu utrumque fini & diſtingue. Accipe igitur imaginem utriusque vitii, quam concepi animo. *Pædantiſmus eſt ambitio ex ejusmodi eruditione nata, quæ verſatur in rebus non maximi momenti.* Hæc ambitio, quia inopiam judicii prodit, non poteſt non gignere facta ineptiſſima & quæ largam præbeant ridendi materiam: verbi gratia, cum illud Criticorum par de quæſtione, utrum *emtum* an *emptum* ſcribi fas eſſet, non verbis, ſed telis, digladiaretur: cum Poeta ille, *Menckenia* laudatus ſcilicet, ne Cæſari quidem aſſurgere dignaretur: cum Grammaticus ille Suetonianus ſecum natas, ſecum morituras quiritabatur literas: cum Nero Imp. citharam, hiſtrioniam & poëſin doctiſſimus, morti propinquus identidem exclamaret: *Qualis artifex pereo!* *Pædantiſmus* igitur arguit ſimplicitatem men-

p. 133.

Suetonius in Vita Neronis cap. 49.

mentis: *Charlataniſmus* in impoſtores cadit, qui more circulatorum id agunt, ut decipiendis hominibus quæſtum faciant. *Pædantæ* igitur ſe ipſos prius, quam alios, decipiunt, vana neſcio cujus ſapientiæ opinione turgidi: *Charlatani* contra non tam ſibi, quam aliis, imponunt, animumque habent quæſtum inde faciendi. Ambitio quidem certe a Pædantiſmo ſeparari non poteſt, Charlataniſmus poteſt: quippe non omnis ambitio lucrum & applauſum ſpectat, ut vel ex allatis Pædantiſmi exemplis facile intelligitur. Ita *Segerus* ille miſerabilis fuit Pædanta, Charlatanus non fuit. *Charlatanus* igitur *literatus* (en definitionem!) eſt homo vix mediocriter eruditus, qui immoderata ſcientiæ ſuæ jactantia, hiſtrionicis interdum facetiis mixta, hominum applauſum captat, eo conſilio, ut aliorum ſtultitia fruatur ad famam opesque ſuas augendas. Talem illum ex ſutore Medicum ſive Charlatanum deſcribit *Phædrus*: tales videmus circulatores in nundinis: tales ergo oportet eſſe, quos Charlatanorum litera-

Vid. Menckenius p. 19.

Lib. I. Fab. 14.

to-

torum appellatione inſignire jure velis.

Tertium ſupereſt, quod in Menckenianis Satyris reprehendere auſim. Scilicet cum oſtentatio faciat Charlataniſmum, interdumque ſcurriles accedant facetiæ, cave, quasvis facetias a bono doctore abeſſe oportere putes, nec omnem ſcientiæ oſtentationem ab ejus perſona alienam judica. Hoc igitur eſt, quod præteriit *Menckenius.* Quid? oſtentationem ſui honeſtam a vitioſa, itemque *εὐτραπελίαν* ſive laudabilem ſermonis jucunditatem ab hiſtrionalibus ſcurrilibusque facetiis non diſcernendo, ipſam eruditorum prudentiam invidiæ & obtrectationi expoſuiſſe videtur. Nimirum non quivis jocus hiſtrionem facit, ſed ſapientiſſimus quisque hoc interdum condimento utitur veritatis cibum præbens auditoribus. *Duplex,* inquam, Doctoris *dos* eſt, quod *aurem capit*, & quod *errorem corrigit mortalium.* *Duplex*, inquam cum *Cicerone*, *omnino eſt jocandi genus: unum illiberale, petulans, flagitioſum, obſcœnum: alterum elegans, urbanum, ingenuum, facetum:*

Phædrus lib. I. proleg. v. 3. Item lib. II. proleg. v. 3. & 6.

Lib. I. de offic. cap. 29.

quo

quo genere etiam philoſophorum Socraticorum libri referti ſunt. Deinde nec omnis oſtentatio eſt bono viro indigna, ſed eſt omnino ars quædam, virtutes ſuas aliorum ingerendi oculis ſalva modeſtiæ lege, eoque tantummodo fine, aliorum ut commodis eo magis conſulere poſſis. Ignoti nulla cupido, nulla æſtimatio. Quare prodeundum ſane in publicum eſt, merceſque exponendæ, nullos alias inventuræ ſive amatores, ſive emtores. *Non parva eſt prudentiæ prærogativa*, (agnoſce perſpicaciſſimi illius *Verulamii* verba,) *ſi quis arte quadam & decore ſpecimen ſui apud alios exhibere posſit, virtutes ſuas, merita, atque fortunam etiam* (*quod ſine arrogantia aut faſtidio fieri posſit,*) *commode oſtentando: contra, vitia, defectus & dedecora artificioſe occultando.* Plura in hanc rem ibidem ediſſerit, quæ ſuo loco, ſi libet, leges.

Libro VIII. de Augm. Scient. cap. 2. p. 433.

Habes, *Philomuſe*, meam de *Menckenii* libro ſententiam, vel potius leves in tam pulchro corpore nævos. Nihil enim addo, ne calamum crimineris cenſorium, aut πολυθρύλλητον illud occinas:

nias: ῥᾷον μωμεῖσθαι. Sequitur, ut appellationem plane Latinam nec ipſis priſcis illis Romanis inficiandum circumſpiciam, quæ, quod *Menckenius Charlataneriam* vocavit, declaret. Ac ſane dubito, an uno verbo vis barbari illius nominis ſatis exprimi poſſit. Venit mihi in mentem *Thraſonismi*, item Scioppiani * *Solipſismi*. Sed neutrum ſatisfacit, nec omnes *Charlataneriæ* receſſus pandit. Nec tamen tam inops eſt ** Latium, ut *Charlataniſmum* in civitatem cogatur recipere. Poterat *Menckenius*, quod & in præfatione fatetur, librum ſuum inſcribere *de circulatoriis* *** *lite-*

rato-

* Scioppius adſcito *L. Com. Europæi* nomine contra Jeſuitas ſcripſit *Monarchiam Solipſorum.*

** Quod ad Græcam linguam attinet, ea Charlatanos Philoſophos vocat σοφιςάς. Σοφιςὴς, inquit *Ariſtoteles* Lib. de Elenchis ſophiſticis cap. 1. §. 8, eſt χρηματιςὴς ἀπὸ φαινομένης σοφίας, ἀλλ᾽ ἐκ ἔσης, id eſt, qui falſam illam philoſophiam in quæſtum ſuum convertit.

*** Hæc appellatio jam *Lipſio* arriſit & *Balio*, quorum ille in *Seneca* Epiſt. 88. ita legit: *Appion ſub C. Cæſare tota circulatus* (pro *circumlatus*) *eſt Græcia*; eumque Appionem *agyrtam* fuiſſe *&* *circulatorem*, ſcilicet literatum, ſcribit; Hic *Lipſio* ſubſcribens eun-

Digitized by Google

ratorum artibus: poterat, quod mihi placuit, *de circumforanea literatorum vanitate*: poterat *de aretalogis* * *literatis*: poterat denique *de ſeplaſiariis literatorum artibus.*

Poſtremum reſtat, idemque moleſtiſſimum, ut, ſi qua alia hujus furfuris exempla in promptu habeam, Tibi liberaliter ac toto, quod ajunt, horreo admetiar. Neque vero, *Philomuſe*, ad faſtidium usque Te obruam, ſed *Menckenium* imitatus potiora ſeligam, hoc Te Catone contentum fore confidens. Repetas autem & ob oculos tibi ponas velim, ne a janua aberremus, allatam modo definitionem *Charlatani literati.* Scilicet is eſt *homo vix mediocriter eruditus, qui immoderata ſcientiæ ſuæ jactantia, hiſtrionalibus interdum facetiis mixta, hominum applauſum captat, eo conſilio, ut aliorum ſtultitia fruatur ad famam opesque ſuas augendas.*

Ut

dem Appionem (Diction. v. *Apion.* not. D.) vocat *un Charlatan & un Saltinbanque.*

* Recordor, hanc appellationem jam *Morhofio* in mentem veniſſe, qui Lib. 1. Pol. lit. c. 9. §. 12, *Aretalogorum & Thraſonum literariorum* meminit.

Ut de hiſtrionalibus facetiis prius dicam, eæ claro honeſtoque viro indignæ ſunt, ideoque pauciores ex literatorum ordine producere potero honoris ſui tam prodigos, ut ſcurrilibus nugis applauſum & opes quærerent. Nam ipſi quoque Medici Charlatani gravitate ſua indignum judicant, riſum captare ſtultiloquio, ſed ſannionem ſibi adjungunt, qui ridiculis geſtibus ac fabulis populum delectet. Interim nec tales literati moriones deſunt. Cui enim ignotus eſt *Taubmannus*, cui *Abrahamus a S. Clara?* In celebri quadam Academia ſacerdotio Bavarus quidam fungebatur, qui in ſacris concionibus tam lepidus erat ac feſtivus, ſæpe ut in cachinnos ſolveretur auditorium. In eadem alius, & Philoſophi perſonam ſuſtinens & Theologi, tantos in ſcholis riſus ciere quotidie ſolebat, ut jurares, ipſum Titi Imp. illud ſuum feciſſe: *nullum debere triſtem ab ipſo diſcedere.* Adeo enim ipſe in riſum effuſus erat, ſuisque auditoribus & exemplum & materiam ridendi præibat, ut quovis morione eum facetiorem eſſe facile

facile aſſentireris. Verum, ut dixi, pauci literati a ſe impetrare poſſunt, ut rideri gaudeant ſermones ſuos. Ceterum haud pauci in admirationem ſui rapere ſtudent alios, *ac digito gaudent monſtrari & dicier: HIC EST.* Charlataniſmi hujus ſequentes potiſſimum ſive artes ſive genera deprehendi.

Aliis pulchrum viſum eſt, ſuas ipſorum laudes ebuccinare more Aſtydamantis. Hoc faciebat ille, paucis ignotus; qui tres eſſe ſua ætate eruditorum principes dictitabat, quorum duos nominans, tertium ſe proferre nolle addebat, ſcilicet ut auditoribus proclive eſſet adjungere magiſtrum. Ipſe novi quendam Philoſophiæ Profeſſorem, magnæ famæ hominem, novitios ad ſe a Depoſitore adductos hac adhortatione dimittere ſolitum: *Frequentate, quæſo, meas ſcholas: quippe princeps ego Philoſophorum ſum in hoc Lyceo, nec meliorem ducem nanciſcemini alium.* Atque is quidem imitari malebat notum illum in Saxonica circulatorem, qui cum prodit in ſcenam & populo fit ſpectaculo, hoc

ſtatim

ſtatim procemio faſcinat circumfuſam turbam: *Ego ſum celeberrimus ille Sideropogon*; quam Socratem, qui rogatus à quodam, quis optimus eſſet Philoſophiæ magiſter, eum in alius Scholam proſequebatur. In Poëtis maxime notatur illa ſua laudandi impudentia: inter quos eminere *Malherbium* notat *Bailius*. Talis olim fuit *Appion* ille, qui *Polyhiſtor* appellatus eſt. Hunc enim *in prædicandis ſuis doctrinis maximum venditatorem* fuiſſe, teſtis eſt *Aulus Gellius*. Idem auctor alium producit jactatorem, *qui ſe unum & unicum lectorem eſſe enarratoremque Salluſtii dicebat, neque primam tantum cutem ac ſententiarum ſpeciem, ſed ſanguinem quoque ipſum ac medullam verborum ejus eruere atque introſpicere penitus prædicabat.* Annon *Caſpar Barthius* in præfatione *Adverſariis* ſuis præfixa *Appionis* veſtigia preſſerit, aliis permitto arbitrandum.

Diction. v. Malherbe not. C.

Noct. Att. Lib. V. c. 4.

Lib. XVI. cap. 4.

Ad eos, qui, quam magnifice de ſemet ipſi ſentiant, manifeſtum facere non erubeſcunt, eos quoque refero ſuo merito, qui nomen infantibus inditum mutant

tant

tant longe auguſtiore. *Vaninus* ille *Julii Cæſaris* nomen ſtolidiſſimo faſtu adſcivit: *Philippus Bombaſtus* latet ſub ſplendido tegmine *Aureoli Theophraſti Paracelſi.*

Ad eandem caveam pertinent, qui nominibus ſuis omnes ſuos titulos, quorum plerique inanes ſoni eſſe ſolent, longa ſerie ſubjiciunt. Quid eſt enim hoc aliud, quam Charlatanorum illud: *Sechter, meine Herren!* Talibus non ſufficit, quod ſcriptæ a clientibus epiſtolæ illam titulorum pompam præferunt: ſed ipſi *omnes** *triumphos ſuos, omnia ornamenta honorum, monumenta gloriæ, laudis inſignia,* repræſentant oculis legentium quavis occaſione, immemores Tulliani ** illius: *Inſignia virtutis multi ſine virtute aſſecuti ſunt.* Horum hominum propterea me miſeret, quod *Sycophantam* illum
Trinummo IV. 43. Plautinum imitantur, qui nomen ſuum rogatus ita reſpondebat; *Si ante lucem ire occipias a meo primo nomine, concu-*

brium

* Agnoſce verba Ciceronis Orat. III. in Catil. cap. XI.

** Lib. III. Epiſt. 13. Idem Cicero Lib. X. Ep. 6. *Dignitatis inſignia* diſcernit ab *honorum vocabulis.*

Digitized by Google

bium ſit noctis, priusquam ad poſtremum perveneris: opus face eſt & viatico ad meum nomen. Sarſinati is ideo *ſolide ſycophanta* viſus eſt, mihi illi *ſolide Charlatani* videntur. v. 41.

Vos quoque in hanc Charlatanorum tribum adſcriberem, niſi veſtra timerem graphia, Clariſſimi Domini *Magiſtri atque Doctores*, qui ſoluta impudenter pecunia licentiam emitis vos appellandi Magiſtros Philoſophiæ, (vah quam nobile hoc magnificum eſt!) Doctores * Theologiæ vel Jurisprudentiæ vel artis Medicæ. Ecquis non miſereatur virginis, ſe ipſam formoſam appellantis, ſuæque formæ teſtimonium magna pecunia redimentis? Quid, quæſo, vos facitis aliud? Facite vero, ut, quemadmodum puellæ pulchritudo, ſic eruditio veſtra incurrat in oculos, ac de ſemet ipſa irre-

frà-

* Eraſmus Charlatanicum hunc morem averſatus, nunquam nomini ſuo præſcripſit ſacroſanctum illud D, cum tamen creatus eſſet in Academia Taurinenſi Theologiæ Doctor. Hodie multi idem ſpectare videri poſſint, cum *Magiſtri* titulum abdicant, niſi conſtaret, eos non ſplendore, ſed vilitate hujus tituli adductos id facere.

fragabile edat teſtimonium. Præſta, inquam, Te virum, præſta Te Doctorem, præſta Te Magiſtrum. Quid opus eſt verbis, quid titulis, ubi rerum adeſſe debent teſtimonia? Pythagoras ne *ſapientem* quidem ſe ab aliis appellari patiebatur. Vos vobis non videmini ſolum, ſed vocari geſtitis, non *ſapientes*, ſed *ſapientiæ magiſtri.* Valde ridebatur Roterodamenſis ille Medicus, ſacerdotis ſimul munere fungens, cum hæc vatis antiqui verba ædibus inſcripſiſſet ſuis: *Ich bins, der Gerechtigkeit lehret, und ein Meiſter zu helffen.* Annon veſtrum quiſque, quoties cum elogio nomen ſuum emittit in publicum, hoc ipſum dicit: *Ich bins?* Sed indicta ſunto, quæ dixi. Nolo namque propria vineta cædere, nec optare, ut proſcriptio hujus Charlataniſmi his Academiis fraudi ſit, quæ more majorum ſumunt pecuniam & mittunt *Doctores Magiſtroſque* in patriam: maxime cum ſatis gravibus rationibus Academiæ permoveantur ad illam titulorum erogationem continuandam.

Jeſaiæ LXIII, 1. Teſte *Auguſt. Pfeiffero in Theol. Medic.*

Ceterum libet hac occaſione de titulorum

lorum magnificentia, qua quidam literati, pariter in hunc Charlatanorum ordinem referendi, gaudent, addere non nulla. Inter hos haud dubie immodeſtiores ſunt, qui ſemet ipſi magnis exornant titulis; ſed nec illi intra modeſtiæ limites conſiſtunt, qui titulos juſto majores ab aliis ſibi tributos non recuſant. Utriusque generis exempla, quæ occurrunt, afferam. *Vaninus* principe loco poni meretur, cujus Charlataniſmum vix quisquam ſuperavit. Suis enim in *Dialogis* modo *acutiſſimum Doctorem*, modo *ingenioſiſſimum Philoſophum*, modo *Philoſophorum Principem* ſe appellat. *Nec ſane* (quæ *Parkeri* verba ſunt,) *tenui iſto Sophiſta* (*Vanino*) *quævis hominum ætas virum peperit, qui, tanta de ſe opinione & ſcientiæ oſtentatione, minus intellexerit.* Disp. I. de Deo §. 26. pag. 77. Nec modica vanitas proditur iſto Epitaphio, quod etiamnum in quodam urbis Patavinæ templo viſitur: *Paulo de Caſtro, Avo, & Angelo, Patri, Comiti Palat. Utr. Jur. Doctoribus & in orbe Monarchis, Nicolaus de Caſtro, Utr. Jur. Doctor, Canonicus Paduanus, Apoſt. Cubicul. & Comes Palat.*

fragabile edat teſtimonium. Præſta, inquam, Te virum, præſta Te Doctorem, præſta Te Magiſtrum. Quid opus eſt verbis, quid titulis, ubi rerum adeſſe debent teſtimonia? Pythagoras ne *ſapientem* quidem ſe ab aliis appellari patiebatur. Vos vobis non videmini ſolum, ſed vocari geſtitis, non *ſapientes*, ſed *ſapientiæ magiſtri*. Valde ridebatur Roterodamenſis ille Medicus, ſacerdotis ſimul munere fungens, cum hæc vatis antiqui verba ædibus inſcripſiſſet ſuis: *Ich bins, der Gerechtigkeit lehret, und ein Meiſter zu helffen.* Annon veſtrum quisque, quoties cum elogio nomen ſuum emittit in publicum, hoc ipſum dicit: *Ich bins?* Sed indicta ſunto, quæ dixi. Nolo namque propria vineta cædere, nec optare, ut proſcriptio hujus Charlataniſmi iis Academiis fraudi ſit, quæ more majorum ſumunt pecuniam & mittunt *Doctores Magiſtrosque* in patriam: maxime cum ſatis gravibus rationibus Academiæ permoveantur ad illam titulorum erogationem continuandam.

Jeſaiæ LXIII, 1. Teſte *Auguſt. Pfeiffero in Theol. Med.*

Ceterum libet hac occaſione de titulorum

lorum magnificentia, qua quidam literati, pariter in hunc Charlatanorum ordinem referendi, gaudent, addere non nulla. Inter hos haud dubie immodeſtiores ſunt, qui ſemet ipſi magnis exornant titulis; ſed nec illi intra modeſtiæ limites conſiſtunt, qui titulos juſto majores ab aliis ſibi tributos non recuſant. Utriusque generis exempla, quæ occurrunt, afferam. *Vaninus* principe loco poni meretur, cujus Charlataniſmum vix quisquam ſuperavit. Suis enim in *Dialogis* modo *acutiſſimum Doctorem*, modo *ingenioſiſſimum Philoſophum*, modo *Philoſophorum Principem* ſe appellat. *Nec ſane* (quæ *Parkeri* verba ſunt,) *tenui iſto Sophiſta* (*Vanino*) *quævis hominum ætas virum peperit, qui, tanta de ſe opinione & ſcientiæ oſtentatione, minus intellexerit.* Diſp. I. de Deo §. 26. pag. 77. Nec modica vanitas proditur iſto Epitaphio, quod etiamnum in quodam urbis Patavinæ templo viſitur: *Paulo de Caſtro, Avo, & Angelo, Patri, Comiti Palat. Utr. Jur. Doctoribus & in orbe Monarchis, Nicolaus de Caſtro, Utr. Jur. Doctor, Canonicus Paduanus, Apoſt. Cubicul. & Comes Palat.*

lat. fieri fecit MCCCCLXXXVIII. Quam inſcriptionem cum neſcio quis Lipſienſis luce dignam judicaſſet, recte hanc ἐπίκρισιν ſubjecit: *O quantam voluptatis titillationem ſenſiſſe credamus Nicolaum, dum Monarchas qualescunque inter ſuos progenitores numerare potuit!* Recordor opportune ejusdem valoris titulum, quem *Stephano Riccio* in epiſtolis ad eum datis tribuebat *Thomas Naogeorgus*. Appellabat enim eum *Imperatorem Scholæ Salfeldenſis*, *Læbero* teſte. Sic quis neſcit, quam vulgati uſus hodie in Italia ſit titulus *Viri illuſtriſſimi*, cum olim *Illuſtris* titulo contenti fuerint potentiſſimi Francorum reges? Adi ſis *Michaelis Piccarti Obſervationes hiſtoricas & politicas*, in quibus ſingulare deprehendes Caput, quo ambitionem quorundam circa titulos ſalſe exagitat, inter alia his utens verbis: *Principes olim* optimos & clariſſimos *dicere multum erat: At quis hodie contentus illis ſit ludimagiſter?* Pari acrimonia titulorum pompam inſectatur *Buchnerus*, Germanos addens præ ceteris gentibus hoc morbi genere laborare. *Solent,*

in Actis Erud. A. 1702. pag. 84.

Hiſt. Eccleſ. Orlamund. p. 403.

Mabillonius Lib. II. de re Diplom. Decade IV. c. 10. Pag. 222.

Lib. 1. Epiſt. 126. p. 302.

Solent, inquit, *Belgæ & Galli ridere Germanos, cum legunt talia, eosque hebetioris cujusdam nec ſatis politi ingenii damnare.* Quam exoſa *Jo. Michaeli Bruto* fuerit hæc titulorum arrogantia, vel *Bælius* Te docere poteſt. Eadem *Franciſco Hotomanno* mens fuit, qui cum a *Scipione Gentile* rogaretur, *unde Excellentia ipſius advenerit? Quam tu*, inquit, *Excellentiam mihi nominas? Dic potius: Tua miſeria, tua calamitas, tuum naufragium.* Hoc ipſe *Gentilis* refert in epiſtola quadam, quæ inter epiſtolas *ad Jo. Hotomannum* & ab eo ſcriptas eſt centeſima trigeſima quinta. Non adeo his aſſentationibus adverſus eſt clariſſimus vir, *Thomas Crenius*, qui, cum aliquot abhinc annis eum convenirem, non unas mihi prælegebat literas ad ſe datas, in quibus *Excellentiæ* titulus ipſi tribuebatur. Experiebar & ipſe ejus patientiam, an *Excellentiæ* titulum æquis auribus excipere ac ferre poſſet. Ferebat vero fortiter &, ut credo, in ſinu ſibi applaudebat. Unam adjungo hiſtoriolam, cujus ipſe pariter teſtis ſum *αὐτήκοος*. Græcus quidam Abbas paucis ab-

Dictionn. v. Brutus Not. H. & I.

 hinc

hinc annis in quandam delatus Academiam accedebat ad Profeſſorem Theologiæ in ordine ſuo ultimum, mixtiſque variis ſermonibus cum diſceſſurus erat, rogabat, quonam in iſta Academia fungeretur munere. ἐγὼ εἰμὶ, inquiebat ille ipſiſſimis hiſce verbis, ὁ ἀρχιδιδάσκαλος τῆς θεολογίας.

Charlataniſmum quoque redolet, imo fœtet, mos eorum, qui tabulas amicorum encomiaſticas in fronte librorum ſuorum ſuſpendunt, iſtoque præjudicio admirationem lectoris excitare ſtudent. Enimvero vino vendibili non opus eſſe ſuſpenſa hedera, tritum ſermone comprobatumque ab omnibus proverbium eſt. Ridicule vero prorſus faciunt, qui emendicata iſta ſuffragia valere putant ad fidem in re dubia faciendam, adverſariiſque ſuis hæc teſtimonia tanquam Meduſæ caput obvertunt. Quaſi vero tam impolitum ſit ſæculum noſtrum, ut neſcias, civilitatis eſſe, etiam ea, maxime rogatum, magnis efferre laudibus, quæ vix mediocri digna eſſe tecum intus in animo judices. Proinde ſapientiæ ſuæ documen-

cumentum dedit *Samuel Werenfelſius*, epigrammatibus, quæ amici ipſius *Diſſertationibus Theologicis* præfixerant, hoc ſubjungens ἐπιφώνημα:

Nemo fidem veſtris habebit laudibus.
Hic non amicis nec poetis creditur.

Huc pertinent ii, qui ex amicorum ad ſe ſcriptis epiſtolis encomia ſuæ eruditionis ſuorumve librorum publicant. Quam parum enim fidei ſubſit talibus judiciis, *Balli*, *Salmaſii* & *Buchneri* exemplis probatum legi in *Eruditorum Actis*, quæ Li- A. 1714. pſiæ quot menſibus in lucem emittuntur. p. 441. & 442.

Aliud Charlatanorum genus eſt eorum, qui libris ſuis glorioſos, & ad quos vel vadimonium deſeras, præfigunt titulos. Noſti, *Philomuſe*, fuiſſe tempus, cum omnis ferme libellus *curioſitatis* lenocinio prima ſtatim fronte ſe commendaret legentibus: nec deſunt hodie, quibus eadem fraus pia arridet. Quot libris inſcripta eſt hæc formula ſalutaris: *Liber omnibus cujusque Facultatis ſtudioſis utilis* Lib. XX. *ac neceſſarius*? Jam olim *Gellius* riſit eos, cap. ult. qui libros ſuos inſcripſerant *Cornu copiæ*, Polit. Lib. *Pandectas*, &c. *Jacobum Gaddium* notat II. cap. 16.

Morhofium, quod magnificum ſuis libris titulum impoſuerit; *at ſolent* (en *exemplum* Morhofianum!) *plerumque eſſe verborum prodigi, qui rerum ſunt parci.* Scilicet *Phædri* verbis,

Lib. IV. proleg. v. 5. 6. *Non ſemper ea ſunt, quæ videntur; decipit*
Frons prima multos.

cap. cit. Idem *Morhoſius* parem *Claudii Verderii* Charlataniſmum exagitat. *Is*, inquit, *librum ſcripſit exiguum magnifico hoc titulo:* Cenſio autorum omnium veterum & recentiorum. *Quis non de locuplete penu hujus Pantoſophiſtæ præclara omnia & tanti promiſſoris hiatu digna ſibi ſponderet? Sed miſere ille corvos deludit hiantes.* Alibi Cap. XVII. *Ludovici Jacobi* Librum *De Bibliothecis* producens cum integro titulo, hæc addit: *Magnam hic rem agi crediderit: ſed ſi, quod res eſt, dicendum, amphoram titulus inſtituit, liber exit in urceum.* Eodem capite de ſimili *Galleſii* libro, grandiloquum pariter præferenti titulum, ita judicat: *Magnos ille titulus ſtrepitus facit: ſed pro theſauris carbones.* Idem alio ejusdem libri loco ita ſcribit: Cap. IX. *Aliqui, ut docti videantur, inauditos librorum titulos nominum-*

minutumque monſtra crepant. Plura poſſem addere; ſed claudat agmen * Hiſpanus, qui, vitio ſuæ gentis immodicus æſtimator ſui, librum hoc titulo inſignitum emiſit: Πεντηκόνταρχος, *ſive Quinquaginta militum ductor, ſtipendiis Laurentii Ramirez de Prado ** conductus, cujus auſpiciis varia in omni literarum ditione monſtra, profligantur, abdita panduntur, latebræ ac tenebræ perveſtigantur & illuſtrantur.*

Perſtringendi mihi ſunt & illi Charlatani, qui πολυγλωττίαν jactantes ſcriptis ſuis præfigunt compendia ſcribendi Rabbinica, vel inſerunt aliorum verba autorum, Rabbinico, Anglico, Gallico, Hiſpa-

* Hiſpano jungere liceat Luſitanum, eodem ſub Sole calentem, cujus ingens exſtat volumen hoc præſignatum elogio: *Elyſius jucundarum quæſtionum Campus omnium literarum amœniſſima varietate refertus, Medicis inprimis, tanquam in quo luxuriantis naturæ ſpectatiſſimi flores erumpant, & admiranda illius opera contemplentur, maxime delectabilis: Theologis deinde, Juris peritis, & omnium denique bonarum diſciplinarum ſtudioſis, Philoſophis, Philiatris, Philologis, Philomuſis, ſumme utilis ac ab omnibus expetitus: Autore* Caſpare a Reies Franco, *Illuſtriſſimæ Urbis Carmonenſis Medico Jurato.*

** Hujus *Ramirezii* circulatoriam δοκησισοφίαν in præſenti libro oſtenſam graviter exagitat *Gatakerus* Lib. de ſtylo N. T. c. 23.

ſpanico, Syriaco, Arabico (cur non & Utopico atque Sevarambico?) ſermone * uſorum. Adjungendi his ſunt, qui in allegationibus, quas hodie vocant, modum excedunt, ac, *Baudio* judice, *hoc unum gloriæ choragium ſectantur, ut multos libros evolviſſe videantur.* Jam olim in *Thomæ Meſſanenſi* id vitii caſtigavit *Petrarcha*, ſed ad ipſum ſcribens: *Animadverti, te in ſcriptis tuis omni ſtudio, ac apparatu, niti. Hinc ille diſcurſus per ignota volumina, ut ex ſingulis aliquid decerpens veluti tuis interſeras. Plaudunt tibi diſcipuli, & omniſcium vocant, innumerabilium auctorum nominibus attoniti.* Addit autem, hunc doctis morem minime placere. JCtorum fere proprium eſſe hoc Charlataniſmi genus, in vulgus conſtat. Nec dubitat *Morhofius* inter eos, qui ineptis allegationibus magnos conſtipant libros, primum locum tribuere JCtis, *qui* (inquit)

Cent. I. Epiſt. 83. p. 138.

Lib. IV. Epiſt. 9. p. 148.

* Huc pertinent quoque, qui in concionibus ſacris Græca & Latina Patrum, Hebraica Rabbinorum, &c. teſtimonia recitant; vel *Propoſitionibus*, quas vocant, Latinas afferunt: quem morem recte notat Boxhornius Holl. Stat. P. I. cap. 8. §. 7. p. 260.

quit) * *notiſſima quæque infinitis teſtimoniis confirmant.* Addit, ludibrium propterea debuiſſe JCtos *Paulo Sarpio*, cui adjungerem *Pag. Gaudentium*, niſi conſultius eſſet, Juris conſultorum inconſultas allegationes domeſticis inſectari damnationibus. Reprehendunt enim hoc vitium ipſi JCtorum principes, *Diodorus Tuldenus*, *Leibnitius*, *Thomaſius*, *Brunnebergius*, cujus de *Tilemanno* JCto ſententiam ipſius verbis proferam: *Fuit tamen*, inquit, *utique pereruditus, at pravo ſui tum ævi & ordinis more tam vanus in alienis dictis citandis & coacervandis eſt, ut faſtidium ſui cient.* Concludam teſtimonio *Struvii*, qui maximi JCti filius, ipſeque JCtus, ita diſſerit: *JCtis hoc fere proprium videtur, qui ſcripta ſua tot allegatis munire ſolent, quæ tamen plerumque unus ex altero haurit. Pruritus* (Charlataniſmus inquam,) *hic eſt ſane non laudandus, cujus finis potior hic eſt, ut quis videatur inſtructus inſigni bibliotheca, & mul-*

Obſerv. lit. Diſſ. III. p. 29.

Lib. III. de cognit. ſui cap. 3. pag. 275.

In Nova meth. Juris prud.

Diſp. de Crim. Magiæ §. 21.

Ex Actis lit. Struvii T. III. p. 51.

Introd. ad rem lit. cap. V. §. 4. p. 200. ſqq.

* Pol. Lit. Lib. I. cap. 12. Ubi addit, hoc allegandi cacoethes a Germanicis frequentari potiſſimum.

multæ lectionis, cum tamen vix centenam quandoque librorum poſſideat.

Volui, *Philomuſe*, epiſtolam ſcribere. Quare ne liber fiat, paucis cætera Charlatanorum literatorum genera accipe. In hunc cenſum igitur porro illos refero Philoſophos dicam an Sophiſtas, qui ſapientiam ſuam ænigmatum, ſymbolorumve velamentis involvunt. Sciunt ſcilicet, verum eſſe Lucretianum illud:

Omnia enim ſtolidi magis admirantur amantque,
Inverſis quæ ſub verbis latitantia cernunt.

Art.cogit. P. I. cap. 13. fine. Hi ænigmatici ſcriptores (ita recte judicat non infimi ſubſellii philoſophus,) arbitrantur, *res inficetiſſimas, ne dicam falſiſſimas & maxime flagitioſas, grandium myſteriorum inſtar æſtimatum iri, ubi vocibus, ultra communem hominum captum inintelligibilibus, amictæ prodierint in lucem.* Hac fraude in primis Alchimiſtæ utuntur, de quorum libris merito uſurpaveris illud *Plauti: Niſi Sibyllæ legant, interpretari alium poteſſe neminem.* Ad hos arcanorum venditatores refer eos,

Pſeudo-Jo. I. 1. 23. ſeq.

qui

qui commercium cum Genio quodam jactitarunt, uti *Plotinus*, *Porphyrius*, *Brunus*, *Cardanus*, alii. Junge his Caballiſticos nugivendulos, e. g. *Scalichium*, de quo multa dabit *Morhofius*. Nec omittendi ſunt *Scholaſtici*, terminis ſuis obſcuriſſimis tanquam ignorantiæ involucris totum orbem infatuantes. Scilicet ea eſt vulgi natura, ut, ubi nihil videt, eo magis ſpem ſuam inflet ac maxima ſibi bona promittat, nec niſi poſt damnum & ludibrium ſuum ſapiat. Non poſſum facere, *Philomuſe*, quin hic acceptam ab aliis hiſtoriolam Tibi narrem, ut videas, Charlatanicas artes neq; infimis quidem hominibus incognitas vel inuſitatas eſſe. Erat in oppidulo quodam bubulcus, homo ultra ſuam ſortem nequam, qui per aliquot annos homines querquera laborantes feliciter curanti, non contemnendo quæſtui erat civium ſtultitia. Dabat autem ægris, ſoluta quarta imperialis nummi parte, amuletum ex collo ſuſpendendum, cui ineſſe aliquid præſentiſſima præditum efficacia, ſerio jactabat. Ac ne fraude prodita hu-

Digitized by Google

ea lucrum ceſſaret, vultu ad ſanctiſſimam ſeveritatem compoſito prædicere ſolebat, qui auſus eſſet amuletum profane curioſis manibus reſolutum inſpicere, eum febri nunquam cariturum, quoad viveret. Tandem denique quidam ſuperſtitione vacuus, forte in id oppidum delatus, aperiebat ſacrarium iſtud, in quo nihil offendebat præter ſchedulam his inſcriptam verſiculis:

Der ſchielende Valten heiß ich,
Sechs Groſchen krieg ich, das weiß ich,
Ein Zippel-Peltz und ein Filtz-Hut,
Die ſind im Winter vors Kalte gut.

Proximos his colloco eos, qui vanarum ſcientiarum doctrinas *Abrahami, Hermetis, Zoroaſtris* nomine præſcribunt: item, qui per plagium * literarium vel aliud impoſturæ genus, alienæ laudis hæreditatem cernunt. Notum ſatis eſt *ignavum* hoc *pecus, fuci*, qui apum de-

præ-

* Talem plagiarium ſcite deſcribit *Themiſtius Orat. I. pag. 24. edit.* [illegible], hunc in modum: quod aliena cum ab altero didicerit & paululum immutarit, tanquam Autolycus furta, ea ſecum circumferat, jactans ſe atque oſtentans apud eos, quibus eorum autor & inventor eſt ignotus.

prædarit aliena. Qualis, ut vel unum adducam, erat *Ouzelius* in ſuis ad *Minucium Felicem* annotationibus. Ejus omnia furta ſingulis paginis & lineis annotaverat in ſuo exemplari *Paulus Terbutinus*, teſte *Boxhornio*. Epiſt. p. 235.

Charlatani, ut merces ſuas majoris vendant, ceterorum medicamina contemnunt, & invidioſiſſimis traducunt nominibus: id quod jam olim proverbio locum fecit: *Medicus medico invidet.* Quis jam dubitet literatos illos vocare Charlatanos, qui eundem morem ſua in arte ſequuntur? Merito hic ſiſto *Ariſtotelem*, qui gloriæ ſtudio, quosvis alios Philoſophos deſpicatui habebat, ratus, *ſe regnare haud tuto poſſe, niſi more Ottomanorum fratres ſuos omnes contrucidaſſet.* Verulamius Lib. III. de augm. ſcient. cap. 4. pag. 166. An *Democritus* quoque Charlataniſſimi ſive circumforaneæ vanitatis reus ſit, qui ſuum jactaſſe dicitur pharmacum, quo pulchri, fortunati, prudentes & docti efficiantur homines, alii viderint. *Paracelſi* vero illius vanitas nimis in aprico eſt, qui minimo ſuo in digito plus dictitabat ineſſe ſcientiæ

medi-

medicæ, quam in toto Hippocrate & Galeno. Huc eos refero, qui magnis & illuſtri laude conſpicuis viris bellum inferunt, Alexandri exemplo credentis, *magnitudinem ſuam clariorem fore, quo majores fuiſſent, quos ipſe viciſſet:* multoque majori jure eos, qui aliis doctoribus exitialis erroris (*hæreſin* vocant,) infamiam adſpergere geſtiunt. Memini, me olim videre librum neſcio cujus Theologi ita inſcriptum: *Abſurda abſurdorum abſurdiſſima, Calviniſtica abſurda.* Vidi alium librum JCti, cujus pariter nomen non ſuccurrit, qui *Millenarios errorum* in fronte præferebat. Adjungo Medicum, *Jo. Freitagium*, cujus exſtat *Detectio & refutatio novæ ſectæ Sennerto-Paracelſicæ.* Ipſum *Hieronymum* his darem ſocium & collegam, niſi ejus inter Divos relati autoritas plus ponderis apud me haberet, quam criminationes *Clerici.*

Curtius.

In Diſſert. de argum. Theologico ab invidia ducto.

Nec parum Charlataniſmi ineſt in pleriſque Diſputationibus Academicis. Fere enim, qui cathedram conſcendunt, publice demonſtratum eunt, ſeſe invictos

ctos eſſe gladiatores n... poſteaque quam inani verborum ſtrepitu duas tresve horas auditoribus ſuffocati ſunt, triumphantium ritu muſeum repetunt, & ſolennes amicorum congratulationes exſpectant: imo ſæpe ante victoriam triumphum canere jubent amicos, quorum ſervitia Diſputationibus aſſociant. Quam acri ſale hunc morem perfricent *Caſelius* atque *Morhofius*, alibi legas licet. Illuſtrius Charlataniſmi hujus exemplum non ſuccurrit, quam *Jo. Pici*, Mirandulani Comitis, qui (ut ipſe *Jo. Franciſcus Picus* fatetur,) *humanæ laudis & gloriæ cupidus*, & ingenium *oſtentare* cupiens, Romam evocavit omnium gentium atque ordinum literatos, de theſibus nongentis ſecum diſputaturos. Caruit res ſucceſſu. Ceterum ſatis ſcio, a Davide quodam hunc Goliathum proſterni potuiſſe. Adeo inepta multa & falſa inſunt in illis theſibus. Memoratu nec indignus eſt *Franciſcus Macedo*, de cujus Charlataniſmo diſputatorio haud pauca tibi ridenda propinabunt *Morhofius* ac *Bælius*. Exſtat con-

Morhof. Pol. L. II. cap. XI. §. 15. & 16.

Lib. I. Pol lit. cap. 2[illegible] §37–40.

lictione. . Mace- o. tra *Macedonem* illum exaſciatiſſima Satyra ſummi viri, *Henrici Noriſii*, Amſtelodami A. 1709. ſub hoc titulo recuſa: *Thraſo ſeu miles Macedonicus Plautino ſale perfrictus.*

Ab Academico Charlataniſmo ordo me deducit ad Scholaſticum. Scholaſtici enim doctores *tanquam piſcatores eam imponunt hamis eſcam, quam ſciunt appetituros eſſe piſciculos*, (id eſt, diſcipulorum parentes,) *alias ſine ſpe prædæ moraturi in ſcopulo.* Agnoſces verba Petronii, qui in Satyrico ſuo libello ſatis id genus hominum depexum dedit. Neque vero unquam hi tales deſiderabuntur, quamdiu non intermorietur ſpes lucri. Quot enim quotidie propemodum videmus Programmata Scholaſtica, in quibus imberbes oratores (perinde quaſi arduo huic muneri pueri ſufficerent,) non ſolum producuntur, ſed tantis laudibus onerantur verius quam ornantur, vix ut quicquam ad perfectam eruditionem deeſſe credas hiſce diſcipulis, ex quorum invidendis ſcilicet profectibus metientur (ſi nimirum ſapiunt) lecto-

lectores magiſtri magnitudinem. Illud vero obſcœnius multo, quam Charlatanîſmi, nomen merêtur, cum iidem umbratici doctores diſcipulos jubent publice declamare Græco, Syriaco, Hebraicove ſermone, & oratoribus & auditoribus ignoto. Sed profecto *omne ignotum pro magnifico eſt*, adeoque nunquam deſunt, qui talibus & magiſtris & diſcipulis frigidam ſtultæ admirationis & aſſentationis ſuffundant, & in ſocietatem inſaniæ veniant. Pertinet huc jactatio omnipotentiæ, ut ita loquar, oratoriæ, quorum Thraſonum familiam ducit *Gorgias* ille *Leontinus*, jam *Menckenio* notatus. Tacitus Agric. XXX. 4.

Non ſunt prætereundi glorioſi promiſſores librorum edendorum, quorum cum integri catalogi proſtent, unum tantummodo * adducam *Andream Mullerum Graifenhagium*, qui intimam linguæ

* Non plane prætermittendus, ſaltim in margine laudandus erat *Quirinus* ille *Kuhlmannus*, cujus impudentiam in promittendis vaſtiſſimis operibus mirari cogetur, quisquis vel Morhofium evolverit Pol. Lit. lib. II. cap. 5.

guæ Sinicæ peritiam jactitabat, ejusque *Clavem* magno promittebat hiatu, ſed, ut eventus docuit *Johum Ludolfum*, * eam tenebat juxta cum ignariſſimis, adeoque *magna minatus extricavit nihil.*

Phædr. V. 22. 4.

Tandem illi Charlataniſmi ſe reos faciunt, qui in Academiis, quando diſciplinam aliquam docere aggrediuntur, in præfatione ſolenniter præmiſſis minifidis elogiis ſuam celebrant Helenam, ſcilicet ut ceteræ diſciplinæ ad hanc nihil eſſe videantur, & auditorum vel potius emtorum augeatur numerus. Eadem chorda oberrant Criticorum permulti, qui ſolos artis criticæ peritos *eruditos* vocant, ceteros tanquam umbras contemnunt. Idem Charlataniſmus in quibusdam Mathematicis deprehenditur, meliora docendis à *Clerico.* Horum princeps *Archimedes* non leve Charlataniſmi ſpecimen edidit, cum ab Hierone Rege peteret, ut locum ſibi quempiam extra has mortalium ſedes daret, ſe

vid. Poiretus Lib. de erudit. falſa, §. 63.

Logic. P. III. cap. 3. §. 13, 14. 15.

* Hujus duas lectu jucundiſſimas hac de re epiſtolas exhibet Struvius Act. lit. T. VI. pag. 47-51.

ſe tunc

ſe tunc artis ſuæ viribus totum terrarum orbem ſuo loco moturum eſſe.

Ohe! jam ſatis eſt, *Philomuſe*. Unum adjicio, quod ex recenti orationis *pro lege Manilia* lectione adhuc memini: *Veſtra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoſcere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem hominem nomino. Quare iraſci nemo poterit, niſi qui ante de ſe voluerit confiteri.* c. XIII. Accipe & illud Poetæ uno verbo mutatum, nec Tibi tamen, ſed Charlatano neſcio cui, dictum: Lib. IV. Triſt. Eleg. 4. v. 7. ſqq.

Quod minime volui, poſitis pro nomine ſignis
Dictus es. Ignoſcas laudibus ipſe tuis.
Nil ego peccavi: tua te mala cognita produnt.
Si, quod es, appares, culpa ſoluta mea eſt.

Vale, *Philomuſe*, ac ſalve. Scrib. Cal. Sept. A. C. 1715.

 Pro-

Digitized by Google

Programma Declamationi primæ præmiſſum.

DE APPLAUSU ERUDITORUM.

JAm pridem Eruditis obſervatum eſt plauſum & acclamationes e theatro in ſcholas atque auditoria migraſſe; & Rhetores olim Sophiſtasque ac Declamatores cœnis ſportulisque datis plauſum redemiſſe, domique aluiſſe acclamantium & plaudentium chorum, qui dicturo aut recitaturo ſemper adeſſet, prodeuntem comitaretur, & in ipſa etiam deductione acclamaret; imo & magnificas potentiorum ædes conduxiſſe & numeroſa poſuiſſe ſubſellia, quo major alliceretur auditorum numerus; qua de re Viri omnium confeſſione doctiſſimi, Ludovicus Creſollius *a* & Franciſcus Bernardinus Ferrarius, *b* pereleganter atque erudite commentati ſunt, ut taceam Joſephum Laurentium, libelli perexigui *c* autorem haud prorſus contemnendum. Enimvero non minori hodie cura atque ſollicitudine Eruditi de plauſu ſibi conciliando laborant, eoque arti-

a Theatr. Rhet. L. III C. 20.
b De veterum Acclam. & plauſu L. III.
c De Acclamationibus ap. Gronov. Theſ. Gr. T. VIII.

artibus propemodum utuntur iisdem, quas mimi atque hiſtriones in theatris ad concitandos populi plauſus & cachinnos adhibere conſueverunt. De qua captatione plauſus, quam uno, quanquam barbaro, vocabulo *Charlataneriam* Eruditorum dixeris, quum in ipſa Magiſtrorum Panegyri proxime verba facturus ſim, nunc tantum Programmatis loco quædam de iis præfari conſtitui, qui miro quodam ac inſolito Auditorum applauſu ſive in prælectionibus ſive declamationibus gaviſi ſunt. Et ut veteres prætermittam, ut THEOPHRASTUM Ereſium, apud Laertium, aliosque, qui ultra bis vel quater mille auditores habuere, primus quidem hic occurrit PETRUS ABÆLARDUS, qui quum in ea incidiſſet tempora, quibus ſordebant bonæ litteræ ſpiſſiſſimisque tenebris obvolvebantur, auditores nactus eſt prope innumeros, qui non ex Gallia tantum univerſa, verum & Hiſpania, Italia, Germania, Belgio ac Britannia certatim ad illum convolabant, & ruſticationis cauſa Lutetia emigrantem tanta fre-

Conf. & Gaudentii Obſte. trix Litter p. 70.

Digitized by Google

ta frequentia comitabantur, ut ſi ipſi credimus *d*, *nec locus hoſpitiis, nec terra ſufficeret alimentis.* Nec minor poſtea PETRI RAMI applauſus fuit; qui cum Ariſtotelicos fortiſſime oppugnaſſet, clariſſimæ ſectæ, quam plurimi inde, in Germania inprimis, Angliaque & Scotia, ſecuti ſunt, autor exſtitit. Is vero, cum aliquando contra Carpentarium vehementius excanduiſſet, *ubi ſunt*, inquiebat, *illa tempora, ubi duo millia hominum, qui Ramum volentes audire, non potuerunt? e* Circa eadem tempora florebat in Italia lepidiſſimum JOANNIS ANTONII CAMPANI ingenium, qui vir quanto hominum concurſu Peruſiæ, cum primum ſcholas aperiret, declamaverit horas tres, ex ejusdem Epiſtolis a nobis editis jucundiſſime patet. Ita enim, ut alia nunc prætermittamus, loquitur *f*: *XII. Kal. Novembris orationem habui apud Peruſinos longe glorioſiſſimam. Aderat Beneventanus Antiſtes urbis; aderant & JCti octo & quadraginta: quid tibi dicam Medicos, Grammaticos, Oratores pæne innumerabiles?*

d Operum p.19. Conf. Bayle Dict. Cr. tit. *Foulques.*

e Naudée dans le Maſcurat. p. 111.

f L. II. Ep. I. p. 50. ed. noſtræ.

biles? quales ſunt Oratores hodie, ſi ſolum non barbare illatineque loquantur. Præterea hominum plusquam tria millia, qui ad me, de quo aliqua præceſſerat exſpectatio, audiendum convenerant frequentia incredibili. Et paulo infra: *Effeci, ut totum triduum ingens quidam in civitate ſtupor ac tumultus eſſe videretur, omnesque loquebantur, digitis me, quocunque irem, oſtendebant.* Quin & teſtatur Michael Fernus in Vita Campani, *g* Guidum Grammaticum ex eo tempore Peruſiæ publice docere haud auſum. Quanta & Florentiæ eadem ætate FRANCISCI PHILELPHI fuerit exiſtimatio, ipſe alicubi *h* glorioſius prædicat, ubi non tantum ipſas nobiliſſimas fœminas honorandi ſui gratia via cedere ſibi, verum & auditores eſſe quotidie quadringentos & amplius; & hos quidem magna ex parte viros grandiores & Senatores, teſtatur. De JANO PARRHASIO referunt, eum tanto Mediolani plauſu docuiſſe, ut inter juvenes Auditores Senex Trivultius, ſummi no-

g Operibus Ven. 1502. f. editis præmiſſa.

h lib. II. Epiſt. 2.

Senex Trivultius] Huc pertinet, quod de M. Mu-

minis & autoritatis Imperator; conſpiceretur. *i* Et ſcribit de ſe ipſo ANGELUS POLITIANUS; *k* cum Catullum forte Veronæ in officina quadam, Viris nonnullis Literatis pœne cogentibus, explicaret, non minus multos ſpectata doctrina Viros, quam magnam ſcholaſticorum manum pronis auribus cuncta accepiſſe ac identidem clamaſſe: *demiſſum cœlitus Angelum ſibi, qui Poetam con-*

i Jac. Gaddius Script. non Eccl. T. II. p. 18.
k in Miſcell. Cap. 19.

ſuro Eraſmus teſtatur L. I. Ep. 23. ubi de Raph. Regio loquutus, pergit: *Erat tum, ut opinor, non minor annis LXX.* (Regius ſcil.) *& tamen nulla hyems fuit tam aſpera, quin ille mane hora ſeptima adiret M. Muſurum Græce profitentem, qui toto anno vix quatuor intermittebat horas; quin publice profiteretur.* Et Theodorum Bezam coram XX. aut XXX. millibus auditorum verba facere ſolitum fuiſſe, ex Epiſtola anecdota probamus, quam anno ſexageſimo ſecundo ſeculi XVI. C. r. Cluſius Antw. ad Cratonem, trium Imperatorum Archiatrum, Lutetia miſit, & ex qua hæc transſcribimus: *Religionis negotium, tametſi Satanas, quantum poſſit, impedire conetur, ſatis belle procedit; conveniunt enim ſingulis diebus ad XX. vel XXX. hominum millia, ad verbum DEI audiendum, quibus Dn. Theod. Beza concionatur, nonnunquam Franc. Paruccellus.* THEM.

Demiſſum cœlitus Angelum] Artes, quibus Angelus ille Baſſus, a Patria Politianus, in parando auditorum plauſu uſus eſt, egregie tradit Franc. Duarenus, ad Fr. Balduinum ſcribens, pag. 1478. Operum Editionis

Digitized by Google

conterraneum interpretaretur. His proximus JULIUS POMPONIUS LÆTUS fuit, Vir Latini ſermonis ac veteris

1484. *Non poſſum,* inquit, *mihi temperare, quin tibi nunc referam, quod Budeus noſter de Angelo Politiano quondam nobis domi ſuæ narrare ſolebat. idque ſe ex Jano Laſcare, qui Politiani fuerat æqualis, crebro audiiſſe confirmabat. Cum enim Politianus Florentiæ Interpretationem Homericæ Iliados in magna celebritate aggrederetur; non ſine ingenti oſtentatione, quæ de Homeri Poemate perſcripta ſunt ab Herodoto, auditoribus ſuis e ſuo genio recitabat, quo tempore Herodoti liber Græce ſcriptus, a nullo adhuc converſus in linguam Latinam, nec Typographorum formis excuſus erat. Itaque Laſcaris, qui tum honoris cauſa auditorum numerum augebat, cum paucis quibusdam aliis Græce doctis hominibus, qui non ignorarent, unde omnia, quæ pro ſuis recitaverat, hauſiſſet, is igitur paulo poſt ad hominem converſus, eumque ſeducens, Dic mihi quæſo, inquit, Politiane, quo ore Herodoti opus inſigne, quod ante tot ſecula conſcriptum eſt, in tanto cœtu, ut tuum recitaſti? Cui mox ſubridens Politianus, Nunquam, inquit, putaſſem ſane hominem Græcum adeo ejus artificii rudem & ignarum eſſe, quo apud multitudinem exiſtimatio & fama comparari ſolet. Quaſi vero, inquit, non ſatis intelligam, tres aut ſummum quatuor fortaſſis vos hic adeſſe, quibus Herodoti libros aliquando inſpicere contigerit. Sed quænam hic ſit turba nobis applaudentium & in cœlum laudibus ferentium, vides, apud quos ſi exiſtimationem noſtram (quod minime ſpero) vel tantillum lædere volueritis; oratio profecto veſtra non multum fidei ponderisque habitura eſt.* Hucusque Duarenus apud Colomeſium κειμηλ. Litter. c. 31. pag. Opp. 304. THEM.

ris hiſtoriæ gloria illuſtriſſimus, qui etſi in familiari conſuetudine hæſitante lingua balbutire ſolitus eſt; *l* tanta tamen eloquentia tamque expedite ac venuſte e ſuggeſtu ad cupidam juventutem verba fecit, ut auditores a media nocte ad præoccupanda ſubſellia in auditorium concurrerent. *m* Quod idem ferme de ſummo Theologo JOANNE MALDONATO teſtantur ſcriptores, qui duabus quotidie tribusve horis certatim diſcipulos ſubſellia occupaſſe prius, tradunt, quam ille ludum ingrederetur, ſæpeque eum in aperto atque adeo in viis publicis docere coactum eſſe, ob multitudinem auditorum, quos nulla exhedræ capiebant. *n* Quemadmodum vero Maldonatus inter Theologos, ita inter Jureconſultos illa ætate JACOBUS CUJACIUS, quem per eminentiam *Jureconſultum* appellatum fuiſſe Thuanus autor eſt, incredibili nationum omnium concurſu *o* docuit, ac id imprimis impetravit, ut in tanto Auditorum numero nemo vel minimum obſtrepere auſus fuerit. *p* Spectatque huc, quod

l Paul. Jov. Elog.

m Vigneul Marville Mel. d' Hiſt. & de Litt. T. I. p. 226.

n Anton. Bibl. Hiſp. Nov. T. I. p. 558. & Teiſſier Add. aux Elog. de Thou T. III. p. 303.

o Toll. de infel. Litt. in noſtris Anal. p. 474.

p Scaligeran. 2.

quod Menagius refert, Cujacium, cum Maldonatum, qui prior illum inviſerat, reſalutaret, *corona octingentorum juvenum ſtipatum q* proceſſiſſe, quos nunquam non auditores habuerit. Sed non inferior Cujacio fuit ANDREAS ALCIATUS, qui in Epiſtola ad Calvum ita loquitur: *Octingentis & eo amplius auditoribus profiteor; atque in his tum Epiſcopi, tum Abbates, Comites aliique proceres ſunt, ſed & de remotiſſimis nationibus quam plurimi, qui ob ſolum Alciati nomen confluxerant. qq* Ita prorſus de FRANCISCO BALDUINO, doctiſſimo JCto, refert Sammarthanus, *r* teſtis oculatus, quod ſæpe eum viderit Lutetiæ profitentem, *cum ad ejus auditorium permulti primæ notæ homines, Epiſcopi, Senatores, Equites libenter & maxima frequentia confluerent.* Et ut taceamus JOANNEM CORRESIUM *ſ*, quem Toloſæ jura profitentem quater mille juvenes ſtudioſos audiviſſe ferunt, reliquis haud immerito ſubjungimus HIERONYMUM BUCCAFERRUM, Juris in Italia decus; de quo juvat audi-

q A la tête de 800 ecoliers. v. Menagiana Vol. I. p. 13.

qq Epiſt. doct. Vir. e. Bibl. Gud. Ep. 3. p. 78.

r Elog. L. II. p. 101.

ſ Cl. Weiſ. de fatis Er. in aula c. 1. §. 5.

re Erythræum: *t* *Duos & quadraginta annos, quibus jus civile docuit, tanti ad eum concurſus fiebant, ut non modo locus in ſubſelliis mature occuparetur, verum etiam ſchola, atque adeo ambulacrum ſcholæ adjunctum, auditorum frequentia compleretur: tantum a corona ſilentium fiebat, ut nemo ne mutire quidem auderet; tam multæ aſſenſiones, tam crebræ admirationes oriebantur, ut qui procul adſpexiſſet, ſummum eſſe in ſchola magiſtrum & tanquam in ſcena Roſcium intelligeret. &c.* Verum nemo auditorum numero ſuperavit AZONEM Bononienſem, cujus, priſtina jura primum revocantis, *celebritas ex omnibus Italiæ regionibus excibat auditores; ita ut Bononiam attraxerit juvenum fere decem millia,* ut loquitur elegantiſſimus J. V. Gravina. *u* Nec Medici exemplum deeſt, JACOBI SYLVII, qui cum ne gradum quidem Doctoris obtinuiſſet, in ipſa tamen Pariſienſi Academia tanto plauſu docebat, ut de illo J. Vævræus *x* caneret:

t Pinac. n. 46.

u De ortu & progr. Jur. Lib. I. n. 151. p. 180.

x ap. Morell. in vita Sylvii.

Quem certa methodo medicis de rebus agentem

Aſſi-

Aſſidue in ludo totius principe terræ,
Mille acri aſſidue ſpectabant lumina viſu;

Quanquam ipſe tantummodo *auditores* numeraverit *circiter quadringentos. y* Cui forte adjungi poſſet CAROLUS PATINUS, qui cum juvenis admodum cadaver fœmininum cultro Anatomico ſubjeciſſet, maximo applauſu gaviſus eſt; id quod de illo pater Guido z his verbis teſtatur: *il a un ſi grand nombre d'Auditeurs, qu'outre le theatre, la cour eſt encore toute pleine.* Et quoniam hactenus de Gallis tantum Italisve dictum eſt, e Germanis nunc producamus PHILIPPUM MELANCHTHONEM, quem auditores interdum mille quingentos habuiſſe tradunt. *aa* Neque incommode huc referas, quæ de illo refert Jacobus Verheiden: *bb Tantus*, inquit, *ſtudioſorum hic concurſus atque frequentia: tanta Miniſtrorum Eccleſiæ & Ludimagiſtrorum multitudo ex una Melanchthonis ſchola progreſſa, ut ampliſſima Germania vicinæque regiones doctos pioſque miniſtros ac præceptores,* *bene-*

y Præf. libri de Oſſibus.

z L'Eſprit de Guy Patin p. 57.

aa König in Bibl. p. 527.

bb Præſtant. Theol. Effig. & Elog. p. 29.

Digitized by Google

beneficio Melanchthonis, paſſim ſuis in locis habuerit, ita ut non immerito miniſtrorum præceptorumque Pater dictus ſit. Ita JOHANNES REUCHLINUS, vulgo CAPNIO, qui inter Melanchthonis familiares præcipuus fuit, in Epiſtola ad Jo. Secerium *cc* fortunam ſuam prædicat, dum eſſe ſibi ſcribit in Scholis Græcis & Hebraicis quotidie auditores prope quadringentos, numerumque augeri indies. His addi poſſent multo plures, ut Eobanus Heſſus, aliique, etiam recentiores, qui plauſum ut meruerunt, ita nacti ſunt longe maximum. Quibus adjungi hoc loco illi etiam poſſent, qui cum omnium primi plauſum meruiſſent, illo tamen ita deſtituti ſunt, ut, qua hora diſcipulorum multitudini doctrinæ præcepta tradenda erant, a corona derelicti ante ſcholæ oſtium cum uno aut altero obambularent; id quod de Aldo Manutio diſertis verbis teſtatur Erythræus. Cui Paulum Benium, Julium Pacium JC. ipſumque Lipſium, Puteanum alioſque addere poſſemus; niſi ad id nunc propius accedendum eſſet,

cc Præmiſſa eſt *Xenophontis Apologiæ Socratis* Gr. Hagen. 1520. 4 a Secerio editæ.

cujus

cujus cauſa hæc præmiſimus. Nimirum producimus Viros juvenes, doctrina & moribus admodum excultos XXXIV, quibus, cum hactenus in examinibus ſtudia litterarum nobis probaverint maxime, Bonarum Artium & Philoſophiæ Magiſtri titulum, jura & honores, autoritate ac juſſu Sereniſſimi hujus Academiæ Cancellarii, tum & Spectatiſſimi Procancellarii, impertire conſtituimus.

Itaque ut publicam hanc Panegyrin, ad diem proximum IX Febr. celebrandam, ſua præſentia illuſtriorem reddere non graventur, Rectorem Academiæ Magnificum, Comites Illuſtriſſimos ac utriusque Reipublicæ Proceres & Cives ea qua par eſt obſervantia rogamus atque invitamus. Dab. Lipſiæ Dom. V poſt Epiph. MDCCXIII.

Programma Declamationi ſecundæ præmiſſum.

DE DIGNITATE MAGISTRI, PRÆSERTIM LIPSIENSIS.

DUm ad capeſſendos ſupremos in Philoſophia honores juveniles animos

erigere atque incitare conſtituimus, id agendum nobis videtur, ut nec eorum probemus timiditatem, qui perpetuo ad pedem Heliconis hærentes dignitates omnes faſtidiunt, & faſtum reprimamus illorum, qui ad ſplendidos Magiſterii titulos non ſecus atque ad tiaram vel diadema rapiuntur. Etenim ſi primam vocis in Romana Republica conſuetudinem contueamur, principes ex omni ordine viros Magiſtros appellatos fuiſſe deprehendimus. Habebant Romani *Magiſtrum Officiorum*, quem ſequiori atque ipſa Caroli M. ætate *Magiſtrum aulæ Imperialis*, & hoc tempore in aula Rom. Pontificis *Magiſtrum Sacri Palatii* dictum, novimus: *Magiſtrum Scriniorum*, qui *Magiſtros Memoriæ, Libellorum, Epiſtolarum, Diſpoſitionum* complectebatur: *Magiſtrum Archivi*, cui *Archeota* ſucceſſit: *Magiſtrum Admiſſionum*, quem *Oſtiariorum* poſtea dixere. Quid referam *Magiſtrum Populi*, ſeu *Dictatorem*, *Magiſtrum* porro *curiæ*, *cenſus*, *ſocietatis*, *pagorum*, aut *vicorum*, ſeu *Vico-magiſtrum*, tum in re ſacra *Magiſtrum Collegii Augu-*

rum, *Larum*, *Saliorum*, *Fani*, denique *Magiſtros militiæ*, *navium*, *armorum*, *equitum peditumve*? Quin & *Magiſter* erat *plauſus*, qui Muſicam ordinabat, & *Magiſter bibendi*, qui leges ferebat bibiturientibus, ut alios taceam longe plures. Tranſiit inde nomen ad ſcholas, primaque Pariſienſis Academia *Magiſtros* habuit *Scholarum*, quorum princeps *Magiſtri Maximi* elogio ſuperbiebat. Non memorabo eos, qui *Magiſtri* nomine in re literaria fuere illuſtres, *Magiſtrum Sententiarum* Lombardum, *Magiſtrum Decretorum* Gratianum, *Magiſtrum Hiſtoriæ Scholaſticæ* Petrum Comeſtorem, tum & Græcos, Thomam *Magiſtrum*, Simeonem *Magiſtrum* Logothetam. aliosque; illud mihi præcipue viſum eſt memoria dignum, quod tanta olim Seculo XII in univerſa Gallia *Magiſtri* fuit exiſtimatio, ut nemo ad ſuprema in Eccleſia & Republica munia admitti poſſet, qui *Magiſtri* honores non eſſet conſecutus, ipſique Cardinales & potentiſſimi in curia Regia viri titulum hunc ceteris omnibus anteponerent, quod diſerte docet do-

T 2 ctiſ-

ctiſſimus Bulæus in *Hiſt. Acad. Pariſ. Tomo II p. 369.* Atque id & alibi eveniſſe obſervamus, quoties ipſe Princeps amaret bonas litteras, quod Anglorum imprimis Annales teſtantur. Ita Jacobo I. imperante, Magnæ Britanniæ Rege, quem ob ſingularem in ſtudia ardorem Henricus IV Galliæ Rex *Magiſtri* (*Monſ. le Maitre Jacques*) elogio compellare conſueverat, nemo erat paulo in aula ſpectatior, quin publico ac ſolenni ritu *Magiſterii* honores capeſſeret; & quo quis fortius ſub Carolo I in obſidione Oxonienſi cauſam optimi Principis tuebatur, (pugnabant vero certatim pro Rege ſtudioſi juvenes) hoc promtius conſequebatur *Magiſtri*, vel Doctoris titulos ac privilegia, ſcilicet ne laurea deeſſet in utroque campo, Martis & Apollinis, ſtrenue decertantibus. Equidem & fuere tempora, cum perexigua haberetur Magiſtrorum ratio, ſive quod Magiſtelli immenſo numero veluti fungi una nocte propullularent, ſive quod optimarum literarum amor barbaris & obſcuris ſeculis refrigeſceret. Nam & Michael Montanus ſuo tempore idem fuiſſe narrat *Magiſtri* atque *Pædantæ* cognomen, teſte Hubero *Or. X*, &, ſi Naudæo credimus, in Dial. *Maſcurat p. 6*, ſpectatur Romæ epitaphium, cujus hæc inſcriptio: *Hic*

Hic jacet Jodocus,
Qui fuit Romæ coquus,
Magiſter in Artibus,
Et Doctor in partibus
De gratia ſpeciali
Mortuus in Hoſpitali.

Atque ita fit utique, ut nihil ſit tam eximium, nihil tam laudabile ac glorioſum, quod, ubi abuſus acceſſerit, deriſioni haud exponatur ac deſpectui. Noſtra certe Academia eam hactenus ab æquis rerum arbitris ipſisque adeo exteris laudem obtinuit præcipuam, quod bardos, ſtupidosque ac inficetos & vervecum e patria natos a ſummis honorum titulis longiſſime arceat, iique demum docti, probi literisque perpoliti & ſubacti vulgo cenſeantur, qui ex alma Lipſienſi Academia lauream deportarunt. Quodſi vero & jura atque privilegia, quæ noſtris competunt Magiſtris, perpendere paulo diligentius velimus; nullam omnino eſſe Academiam, quæ cum noſtra componi penitus queat, vix erit quisquam qui dubitare auſit. Non urgebo nunc illud, quod *Rex Potentiſſimus* ceterique Academiæ *Nutritii clementiſſimi* in Literarum, quæ ad Academiam mittuntur, inſcriptionibus (*dem* Rectori, Magiſtris *und* Doctoribus *der Univerſ. Leipz.* &c.)

Doctores Magiſtris poſtponant, quod olim & a Carolo V. factum fuiſſe, apud Goldaſtum in *Conſt. Imp. p. 245.* legimus. Id enim ex eo ortum conſtat, quod ſuperioribus ſeculis, qui ſupremum in Theologia gradum conſecuti eſſent, Magiſtri potius Theologiæ, quam Doctores appellarentur. Idemque in Jure etiam ac Medicina antiquiſſimis temporibus obtinuiſſe proclive eſt, quandoquidem Seculo demum XIII Doctoris vocem auditam fuiſſe, obſervarunt Viri eruditi. Quamprimum itaque, ut reliqua perſequamur, Magiſter fueris ſalutatus, nullis tibi ambagibus utendum, nec, quod fit alibi, a præceptore in cathedram inferiorem deducendus es; ſuprema patet; neque enim decorum eſt ex hac ipſa, quam jam ſemel ſuperaveras, rurſus ad infima deſcendere, ut loquuntur leges noſtræ; atque ita ſumtuum quoque compendium facies. Cum probe depugnaveris, nulla ad docendum indulgentia opus habes; utere jure tuo, & ad ſcholas Philoſophicas publice invita juvenes ſtudioſos: nam & lubens volensque Decanus Facultatis noſtræ, & gratis, calculum apponet. Licebit vero philoſophari libere: dudum enim a nobis exulavit lex crudelis jurandi in verba Magiſtri; id caveas tantum, ne aut rationem aut ſan-

ctam

ctam religionem lædas; nugivendulis enim & obſcœnis Divini Numinis contemptoribus nullum in Philuræa præſidium. Patet hinc aditus ad ſacros Patrum conſeſſus; quoties vel Rector eligitur Academiæ Magnificus, vel Canonicus, vel Syndicus, vel Decemvir, vel Senior, vel Aſſeſſor Concilii, non erit minoris ponderis ſuffragium tuum, etiamſi infimum locum tuearis, quam vel Primicerii, vel Secundicerii, aut cujuscunque e Decemprimis, ut vocabulis utar ſcholæ veteris. Deinde habes paratam ad honores & præmia viam: nam ubi bina diſputatione dignum te præſtiteris, adlegeris in conſortium Aſſeſſorum Facultatis Philoſophicæ, tumque & locus tibi patebit inter Quatuorviros in Concilio perpetuo, quo tota regitur Univerſitas, quem honorem tanti habitum fuiſſe a Viris haud obeſæ naris meminimus, ut quamvis alibi ſummis muneribus præfecti, adduci tamen haud potuerint, ut titulum *Aſſeſſoris Concilii Lipſienſis Perp.* abjicerent. Et quotusquisque ignorat, ſæpiſſime Magiſtros noſtros, ſpectatiſſimis ex omni ordine, etiam Profeſſorio, Viris inſuper habitis, in Collegiatorum numerum adſcitos, eoque illorum rei familiari pulcre fuiſſe proſpectum. Enimvero hæc ita

comparata ſunt, ut facile allicere poſſint Viros juvenes ingenuos, doctos, probos, diligentes, quibus de meliori luto finxit præcordia Titan. Nam cum *Princeps Sereniſſimus, Dominus, Dn. MAURITIUS WILHELMUS, Dux Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ, Montium, Angriæ & Weſtphaliæ, Poſtulatus Adminiſtrator Epiſcopatus Martisburgenſis, Landgravius Thuringiæ, Marchio Miſniæ, ut & Superioris ac Inferioris Luſatiæ, Comes Principali dignitate Hennebergicus, Comes de Marca & Ravensberg, Dominus in Ravenſtein*, Academiæ noſtræ *Cancellarius*, munus Procancellarii nuper mihi demandaverit, eoque ſub auſpicium Februarii anni proxime inſtantis diſtribuendi a me ſint ſupremi in Philoſophia honores, eos tantum hoc programmate publico invitamus, qui literis, ut par eſt, ſedulo incubuerunt, ſuaque ſtudia ac doctrinam Examinatoribus probabunt, ceteros vero, qui crudis ſtudiis præmia deberi autumant, ſerio obteſtamur, ne ſacros cancellos irrumpere & repulſæ periculum facere audeant. Valete.

Dabam Lipſiæ Domin. I Advent.
M DCC XIV.

INDEX

INDEX AUCTORUM ET RERUM.

A.

Abælardus (Petr.) 179
Abeille (Abbas) 8
Abracadabra 16
Absurdorum admiratores 98
Academiæ Italorum 17
Accius (Lucius) 164
Acidalius (V.) 141
Acta Studior. Lipsiens. 38
Actio oratoria 147
Adfectuum doctrinæ 193
Adrianus Imperator 75
Ænigmatum velamenta 268
Æſchylus 9. 170
Agricola 102
Alanus 27. 30
Alchymiſtæ 214. 268
Alciatus (Andr.) 285
Aldrovandus (Ulyſſes) 46
Alexander M. Homeri amans 165
Allegationum abuſus 265
Altercationis ſtudioſi 83
Ambitionis exempla 31. 59. 63. 165
Anacreon 170
Anagrammata 182
Anaximenes 111
Anaximander ibid.
Andabatæ 99
Andreæ (Joh.) 27
Angelutius 91
Animalia bruta meræ machinæ 214
Annius Viterbienſis 155
Annus Climactericus 219
Antiochus Sophiſta 102
Antiquitatis ſtudioſi 75. 127
Apion Grammaticus 47

T 5 Ap-

Applauſus eruditorum 278
Apoſtolius (*Mich.*) 84
Aquæ anatomia 39
De Arbriſſellis (*Rob.*) 232
Archimedes 162. 176
Architpoeta 171
Aretalogi literarii 193
Aretinus (*Petrus*) 84
Aretini controv. cum Flor. Sabino 189
De Argaez (*Gregorius*) 153
Argyrophilus 101
Arioſtus (*Evander*) 175
Ariſtoteles 271
magni habetur 74
Arnaldus 89
Arnaldus de Villanova 113
Arrogantiæ exempla 87
Aſinius Pollio 130
Aſtrologi 102
Athenienſium medici 212
Auguſtus Virgilii amans 166
Aurelianenſis Puella 67
Autophilia vеſania erudi-torum 53
Azo Bonon. 27. 102

B.

De B. litera tract. 131
Bacchus furoris Deus 170
Baccius (*Andr.*) 218
Bajanus (*Andr.*) 138
ejus oratoria 150
Bailletus (*Adr.*) notatus 59
Balduinus (*Franc.*) 28
Baldus 89
Balſacius 248
Barbara omittitur in Logica 187
Barlæus 167
Barthius (*Caſp.*) 165. 170
Bartolus JCtus 28
Bartolus (*Jo. Bapt.*) 193
Baudius (*Domin.*) 167
πολλῷ ὄψις 171
Becatellus (*Ant.*) 73. 127
Bella eruditorum 273
grammaticorum 91.
97. 129
magiſtrorum 98
Belurgerius (*Claud.*) 76
Benius (*Paulus*) 84. 88
Bentlejus (*Rich.*) 93
Beronicius 161
Beroſus 155
Beza (*Theod.*) 282
Bibliomania 71
Bickersdorff (*Iſaac.*) 123
Boccalinus 52
Bocerus (*Jo.*) 171
Bourdelotius (*Jo.*) 65
Bouvellius 205
Boxhornius (*M. Zuerius*) 80
Boylius (*Carol.*) 21
Brandenburgicorum origo 161
Britannorum origo ibid.
Brutus (*Jo. Mich.*) 261

Buc-

Buccaferrus (*Hier.*) 285
Bullialdus 25
Burgius (*Alex.*) 138
Burnetus (*Gilb.*) 21
Buſchius (*Hermann.*) 105

C.

Cabbala 97
Cabbaliſtici 269
Cæſaris (*Jul.*) favor in Laberium 6
Cagnolus (*Belmontes*) 165
Cajadus (*Hermicus*) 78
Cambierius (*Andr.*) 53
Cambrorum origo 161
Campanella 212
Campanus (*Jo. Anton.*) 280
Cancrini verſus 180
Capellanus (*Jo.*) 67
Capiſtranus (*Jo.*) 237
Caracteriſtica ars 194. 197
Cardanus (*Hier.*) 87. 103
ejus mors 206
Carettonius (*Jo. Franc.*) 156
Cariolani, tragœdiæ, fata 8
Carminum genera 178
Carolus (*Theod.*) 25
Caroli M. tituli 24
Caroli V. triumphus in Hiſpania 57
Caſtelvetrus 11
Cauſidicina 229
Cellarius (*Chriſtoph.*) 132
Vocis *cerno* controverſia 134
Charlataneria unde dicta? Præf. 1
eſt vitium omnis ordinis 246
Charlataniſmus quid ſit? 6. 248
ejus genera 254
Choppinus (*Renat.*) 222
Chriſti horoſcopus 207
Chymici 212
Chytræus (*David.*) 58
Ciampolus (*Jo.*) 88
Cicero gloriæ ſtudioſus 49
ejus orat. Philipp. 36
Le Cid drama 3
Circulatoriæ artes 258
Circumforanea litteratorum vanitas 252
Citata JCtorum 228
Claritas urinoſa 25
Clarmundus notatus 151
Claverius (*Jo.*) 61
Clemens (*Claud.*) 49
Codd. MSt. patroni 73. 128
Cœleſtinus (*Georgius*) 48
Colbius (*Andr.*) 179
Collegia academica 34
Colletet 168
Concionatores 233
Conette (*Thom.*) 236
Conſumtus vocis controv. 129

Digitized by Google

Contumeliarum ſtudioſi
Corinna
Corbinus (Petr.)
Cortesius (Jo.)
Cotinus 92
Craig (Joan.) 204
Crenius (Thom.) 80. 261
Critici 125. 274
Cruceus (Emeric.) 182
Crucimanus (Franc.)
ſtus
Cruſius (Matth.)
Cujacius (Jacob.)

Dach (Simon) 177
Dandalus 128
Daumii (Chriſt.) error
Decimatoris controv. cum Sibero 129
Declamatores 20
Dedicationum librorum abuſus 47
Delphini [illegible] 41
Democritus 211. 271
Demonſius 205
Demoſthenes 183. 147
Deshoulieria [illegible]
Diodorus 211
Diogenes 33
[illegible] 111
Deſmaſius (Franc.) 85
Deſpotes (Philipp.) 167

Digby (Kenelmus)
Diſputationes academicae
Divitiae poetarum 164
Doctoris titulus
Van Drebbel (Cornel.)
Dreſſeri Chronicon
[illegible]

E.
Egoiſtae
Ejus quomodo ſcribitur 137
Eloquentia externa 149
Emblematum uſus 147
Empedocles
Empiricorum deliria
Ephemeridum
vitia 159
Epicurus
Epitaphium Magiſtri 188
Eraſmus (Deſid.)
Excellentiſſimi tituli uſus

F.
Fellenius (Joach.)
Figurae hiſtoricorum
de Flandria (Dominicus)
Floccus (Ant. Dominicus)
Floyerus (Joann.) 220
Fogel-

Fogelius (Mart.) [illegible]
Fontenellius [illegible]
Formula [illegible] 216
Fortius (Joach.) 44
Fortunatus [illegible]
Franzius (Petr.) [illegible]
Francorum origo 161
Fraudes [illegible]
Freheri theatrum [illegible]
tum 151
Frenzelius 183
Fulletus (Thom.) 52
Furor poeticus [illegible]
Fuſſius [illegible]
Gaddius (Jac.) 263
Galleſius 264
Galli ſiniſtre judicant de
poeſi Germ. 174
num vina illorum [illegible]
[illegible] ad poeſin 274
Garopolus poeta 57
Gaudentius (Pagan.) [illegible]
Gaukes (Tho.) [illegible]
Gaza (Theod.) 50
Geminianus (Philipp.) [illegible]
Genealogici 160
Genius familiaris 269
Germanorum poeſis 174
Glareanus (Henr. Loriti) 107. 176
Gorgias (Leontinus) 61
Grammatici [illegible]
eorum bella 129
[illegible] 129
[illegible]
Grandus (Guido) 202
Grimaret [illegible]
Gronovius (Jo. Frid.) [illegible]
Gronovius (Jacob.) [illegible]
Hajus (Jo.) [illegible]
Haleſius [illegible]
Harduinus (Jo.) [illegible]
Harii bibliomania 72
Harringtonus (Jac.) [illegible]
Hecyra Terentii [illegible]
Heideggerus (J. H.) 141
Henricus IV. Gall. Rex 292
Heraclitus Epheſius 211
Herodotus 283
Hevelius 285
De la Higuera (Hier. Rom.) 155
Hipparchus 211
Hiſpanorum origo 161
Hiſtorici 151. 158
Hiſtoria reipublicæ litterariæ critica notatur. [illegible]
Hobbeſii (Thom.) ambitio 60
Homeri
auctoritas 76. 162
theologia 162
Hotomannus (Franc.) 48. 227. 261
Huberus (Ulricus) 93

I. Jac-

I.

Jacchettus 41
Jacobi (*Ludov.*) 264
Jacobus I. rex Angl. 292
Jactatores eruditi 59
Iconologia Salvatoris 41
Impoſtores 80. 154
Inferni ſedes 210
Infinitorum analyſis 202
Inghiramus 155
Inquam vocis controv. 102
Inſcriptiones Latinæ vernacula illuſtrantur 43
De Inſulis (*Alanus*) 39
Invidia eruditorum 271
Joachimus 123
R. Jochanan B. Saccai 61
Jovius (*Paulus*) 160. 153
Italorum academiæ 17
Judæorum magiſtrorum tituli 41
Jure conſulti 122
 eorum allegata 266
 veterum tituli 26
Juris Romani amor 228

K.

Kariologia præcurſoris 41
Ker (*Jo.*) 60
Kircherus (*Athan.*) 80
Kirſtenius (*Petr.*) 141
Kuhlmannus (*Quir.*) 31. 238

L.

Laberius 6
Lætus (*J. Pomp.*) 75. 183
Lambinus (*Dion.*) 149
Latinæ linguæ cultus ſuperſtitioſus 137
Latomus 206
Laudes ſuæ decantantes 254
Laurentius Joſephus 271
Leo X. Pont. [illegible]
Leonis [illegible] [illegible]
Leucippus [illegible]
Lexicon Anglico-Latinum Rideri 37
Libri
 eorum tituli 51
 promiſſores 77
 editi habentur pro ineditis 79
Lincolnienſis 211
Linguarum multarum cognitio 140
Lipſienſis magiſtri privilegia 194
Lipſius (*Juſtus*) 34
Livii Codex 73
Logici 244
Logices ſpecioſus titulus 40
Lollardus 121
Lucani ambitio 59
Ludolfus (*Jobus*) 141
Luiſinus (*Aloyſius*) 196
Lulliana ars magna 111
Lulliſtæ 40

Lunæ

Lunæ incolæ 205

M.

Macedo (*Franc.*) 272
Magiſtri titulus 257. 290.
ejus dignitas 291
contemtus 293
Lipſienſis privilegia 294
epitaphium 188. 291
Maimburgius 154. 291
Major quomodo ſcribatur? 137.
Majoragii contentio cum Nizolio 119
Le Maire (*Jo.*) 160
Malaherba 166
Maldonatus (*Jo.*) 284
Mamurra (*Gargil.*) 231. 215. 225
Manardus (*Jo.*) 297
Mantuani anachroniſmus 148
Manutius (*Aldus*) 129. 188
Marinerius (*Vincentius*) 66
De Marolles 46
Maris motus 199
Matanaſius (*Chryſoſt.*) 56. 138
Mathematici 199. 276.
Mazonius (*Jacobus*) 62
Medici 15. 215
Medicina traditur methodo mathem. 192
ejus partes 14
Megander (*Godofred. Siegfr.*) 161
Meibomius (*Marcus*) 65
Melanchthon (*Philipp.*) 287
Menagius 92
Menckenius (*Jo. Burch.*) 249
notarius
Menckenius (*Otto*) 188
Mendacia Poetarum 180
Merlinus 122
Meſſala Corvinus 176
Meſſanenſis (*Thom.*) 266
Meſſenius (*Joh.*) 161
Metaphyſici 184
Methodi ſingulares diſciplinarum 192
Microcoſmus, dicitur homo 39
Molerius 5
Molinæus (*Carolus*) 61
Montmaur (*Petrus*) v. Mamurra.
Morinus (*Jo. Baptiſta*) 53. 167
Morus (*Thom.*) 3. 97
Motus perpetuus 209
Mullerus (*Andreas*) 148. 275
Muretus vini amans 171
ejus fraus in Scaligerum 78
Mylius (*Jo.*) 41

N.

Naogeorgus (*Thom.*) 260

Natura-

Naturalium rerum principium 211
Neufgermain 184
Nicanor grammaticus 84. 131
Nizolii controverſia cum Majoragio 129
Nodotus 78
Nominum mutatio 19. 256
Noſtradamus 122
Novitatis ſtudium 118
Nugæ grammaticorum 131
Numerus Oratorius 136

O.

Occo (*Adolphus*) 128
De Omnipræſentia Chriſti diſputatio 97
Oratores 144
Oratoria Scholaſtica 275
Origines dictionum Latin. 138
Orlando furioſo, poema 176
Orthographicæ controverſiæ 131
Oſtentatio ſcientiæ 250
Oſtraciſmus litterarius 69
Ouzelius 271
Owenus 37

P.

Pacius (*Julius*) 288
Pædantiſmus quid ſit? 16. 247
Palatius (*Jo.*) 152
Palæmon grammaticus 87
Panicarola (*Franciſc*) 236
Panſophi 30
Pantaleonis Proſopographia 152
Panurgus (*Vincent.*) 53
Paracleti vocis pronuntiatio 132
Paracelſus 271
Parrhaſius (*Jan.*) 281
Paſcal (*Carolus*) 157
Paſſio Chriſti repræſentata 11
Patinus (*Carol.*) 14. 287
Peiskerus (*Jo.*) 28
Peregrinus (*Lelius*) 196
Perizonius (*Jacob.*) 93
Petrarcha (*Franc.*) 103. 175
Pfeifferus (*Aug.*) 141
Phalaridis epiſtolarum controverſia 96
Philander (*Guilielm*) 156
Philelphus (*Franc.*) 63
ejus nugæ 130
applauſus 281
Philippicæ orationes Cicer. 35
Philomuſus (*Jan.*) 243
Philoſophi 258
Phyſici 209
Picus (*Jo. Mir.*) 96. 273
Pindarus 9

Pla-

Plagiarii 270
Laconicæ respublicæ 192
Laurus veterum
 eruditorum 278
Poetæ
 laureati 174
 eorum ambitio 165
 honores & præmia 166
 mendacia
Poggius 91. 92. 159
Politianus (*Angel.*) 282
 ejus ingenium 129
Politicorum fraudes 197
Πολυγλοττία 265
Polygraphi 44
Pontanus (*Jacob.*) 21
Pontanus (*Jo. Job*) 60
Pontificiorum Theolog.
 nugæ 234
Porcius 182
Postellus (*Guil.*) 119. 143
 ejus virgo Veneta 119
 ingenium 119
Practicæ disciplinæ 192
Præmia Poetarum 166
Principium rerum naturalium 211
Promiſſa eruditorum 65
Promiſſores librorum 275
Propertius vini amans 179
Pſaphon 55
Puella Aurelianenſis 67
Puteanus 50
Pyrrhoniſmus hiſtoricus

Q.

De Q. littera controv.
Qualitates occultæ
Quernus (*Camillus*) 169
Quintilianus 149

R.

Rabirius 98
Rabuliſtica ars 219
Ramirez (*Laur.*) 41. 265
Ramus (*Petr.*) 91. 280
Recitatio veterum Poetarum 177
A Reies (*Caſpar*) 265
Religionis chriſtianæ duratio 294
Reuberus (*Juſt.*) 48
Reuchlinus (*Jo.*) 212. 288
Rhedonenſis (*Thom.*) 276
Rheticus (*G. Joach.*) 199
Rhetoriſmus hiſtrionicus 147
Riccardius (*Nic.*) 67. 236
Riccius (*Steph.*) 269
Riderus (*Jo.*) 37
Riſus 189
Robortellus (*Franc.*) 89
Rohault (*Jacob.*) 106
Romanorum medici 222
Ronſardus (*Petr.*) 167
Roſeæ crucis fratres 42. 67. 128

Roſeli 33
Ruſticanus 122
Ruxnerus (*Georg.*) 154
Ryckelius 27

S.

De S. litera tractatus 131
Sacerdos Germ. 82
Salmaſius (*Claud.*) 64
Sancaſſanus 39
Sanctorius 212
Sandovallius (*Franc.*) 161
Sannazarius (*Jac.*) 21
Sarpius (*Paulus*) 267
Savanarola 40. 122
Saubertus invehitur in Muretum 91
Scalichius 269
Scaliger (*J. C.*) 21. 91
Scaliger (*Joſeph.*) 141
ejus linguarum cognitio ibid.
Scarronus 48
Scholaſtici 269
eorum elogia 28
quæſtiunculæ 286
Scholaſticus charlataniſmus 274
Schottus (*Andr.*) 53
Schurmannia 141
Scioppius (*Caſpar*) 23. 86
Segerus (*Jo.*) 28
Seplaſiariæ litteratorum artes 252
Serlo 184
De la Serre (*Jo.*) 2
Siberus (*Ad. Th.*) 175
Sickius (*Henric.*) 103
Sigonius 73
Silo 184
Sinicæ linguæ ſcientia 139
Slatyrer (*VValb.*) 161
Sol ſedes inferni 210
Solipſiſmus 251
Σοφιστὴς quid ſit? 251
Sophiſtæ 144
Sophocles 9
Spatia plusquam infinita 202
Spiritus familiaris 269
Stadelius (*Sebaſtian.*) 243
Stoicorum nugæ de affectibus 194
Stomachatio publici boni 41
Suiſſetus 213
Stumpfii Chronicon 151
Sylvius (*Jacob.*) 286
Symbolorum velamenta 168

T.

Taſſonius (*Alex.*) 84. 90
Taubmannus (*Fr.*) 175
Terentii Codex 73
Terhaarius (*Paulus*) 271
Thales Mileſius 211
Theatri plauſus 1
Theatrum Europ. 152
Theologi 231
Theophraſtus 179
Thevet (*Andr.*) 141

De Thiard (*Pont.*) vini amans 171
Thraſoniſmus 36. 251
Thurneji ambitio 64
Tilemannus notatus 267
Titulomania 26
Titulorum pompæ 17. 23. 256
— portenta 43
Tituli librorum 35. 263
Tituli Judæorum magiſtr. 41
Toſtatus (*Alphon.*) 27. 44
Tragœdiarum fata 3
Trapezuntius (*Georg.*) 91
Trevoltienſe diarium notatum 134
Turneiſſerus (*Leon.*) 220

V.

Valla (*Laurent.*) 84. 91
Vaninus (*J. C.*) 259
Varillaſius (*Ant.*) 154
Le Vaſſor (*Michael*) 152
Verderius (*Anton.*) 88
Verderius (*Claudius*) 87. 264
Vergilius (*Polyd.*) 159
Verſus cancrini, leonini &c. 180
Verulamius 212
Veſalius (*Andr.*) 219
Veſtitus eruditorum 103
Victorius (*Petr.*) 51
Villanus (*Nicol.*) 90
Vina Gallorum 174
Vini amantes Poetæ 175
Virgilii auctoritas 163
S. Vitalis 232
Vitia grammatices 97. 130
Vitilitigia 97
Vogelius (*Jacob.*) 55
Urinoſa claritas 25
Urſinus (*Cæſar*) 171
Urſinus (*Fulvius*) 73
ab Uttenheim (*Chriſt.*) 62
Vulgi judicia 10

W.

Weigelius (*Erh.*) 207
Weiſius (*Chr.*) 146. 193
Werdeni Lexicon 35
Werenfelſius (*Sam.*) 263
Wolfius (*J. Chr.*) 80
Wowerius (*Jo.*) 60

Z.

Zabarella (*Jacob.*) 161
Zapata (*Lupian.*) 155
Zieglerus (*Caſpar*) 59

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google